ANDREY PLATONOV

BİRBİRİMİZ İÇİN YAŞAYACAĞIZ

Mektuplar

metis

Andrey Platonov

BİRBİRİMİZ İÇİN YAŞAYACAĞIZ

Mektuplar 1920-1950

Andrey Platonoviç Platonov (gerçek adı Andrey Platonoviç Klimentov) bir demiryolu işçisinin oğlu olarak 1899'da Voronej yakınlarında dünyaya geldi. İç savaş sırasında Kızıl Ordu'da savaştı, daha sonra elektrik mühendisi ve arazi ıslahı uzmanı oldu. 1918 yılından itibaren çeşitli gazete ve dergilerde makale, şiir ve denemeleri, 1926 yılından itibaren de kısa öyküleri yayımlanmaya başladı. Yeteneği Maksim Gorki tarafından keşfedilince ilk etapta parlak bir başlangıç yaptı, fakat daha sonra kimi eserleri Stalin dahil pek çok kişinin sert eleştirilerine hedef oldu. İkinci Dünya Savaşı sırasında savaş muhabiri olarak çalışan ve bir kere daha resmi olarak tanınmaya başlayan Platonov, savaş sonrasında yine çeşitli saldırılara maruz kaldı ve daha önce zorunlu çalışma kampından dönen oğlundan kaptığı tüberkülozun ilerlemesi sonucu 1951 yılında öldü. Platonov'un öyküleri 1950'lerin sonlarında Rusya'da yeniden yayımlanmaya başladıysa da başlıca eserleri 1980'lerin sonuna dek yasaklı kaldı.

Platonov'un Metis'te yayımladığımız diğer kitaplarını Rusçadan dilimize çeviren Günay Çetao Kızılırmak, *Çevengur* (Metis, 2010) kitabının çevirisiyle Dünya Kitap Yılın Çeviri Kitabı ödülünü aldı.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Metis Edebiyat
BİRBİRİMİZ İÇİN YAŞAYACAĞIZ
Mektuplar 1920-1950
Andrey Platonov

FTM Agency Ltd, Moskova, aracılığıyla yapılan lisans
sözleşmesi temelinde yayımlanmıştır.

İlk Basım: Ocak 2018

Metis Edebiyat Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Yayıma Hazırlayan: Özde Duygu Gürkan

Kapak Resmi:
Vincent van Gogh, *Ayçiçekleri*, 1887, detay

Kapak Tasarımı: Emine Bora

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197 Topkapı, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-605-316-112-7

ANDREY PLATONOV

BİRBİRİMİZ İÇİN YAŞAYACAĞIZ

Mektuplar 1920-1950

Rusçadan Çeviren:

ERDEM ERİNÇ

metis

Если - от
мой брат Миша
и мы Надя - где 21-го
после своей смерти вечно
из моих подростками,
как они шли, и
посмотрим - от на
меня : где со
мной друзья?

Я был
упрям, уверен-
ным, и внешне,
и внутренне.
- Андрюша, а кто это?
- Это я : я ~~[illegible]~~
другим заметил.

Eğer ki kardeşim Mitya ya da Nadya ölümlerinin üzerinden yirmi bir yıl geçtikten sonra, öldükleri günkü gibi genç halleriyle karşıma geçip de baksalardı bana, hem içten hem dıştan gitgide çirkinleşen, kötürümleşen bana neler olduğuna, ve sorsalardı "Andryuşa, sen misin bu?" diye, "Benim" derdim, "neyi reva gördüyse ömrüm."

Andrey Platonov, not defterinden, 1942.

Andrey Platonov, Voronej, 1922.

Eşi Mariya Aleksandrovna ve kızı Mariya ile birlikte, 1947-48.

Andrey Platonov (ortada okla işaretli)
Voronej bölgesinde, Rogaçevka köyünde ilk enerji santralinin açılışında, "Rogaçevka" adlı köylü kooperatifinin üyeleriyle birlikte, 1924.

İ. KOSTROMİTİN'E[1]

9 Temmuz 1920, Voronej

İv. Kostromitin'e. Eğer ki yoldaş, şair olmak istiyorsanız, kendiniz olun, fazlasına gerek yok. Öyle bir şişinmişsiniz ki, sanki kendinizden geçip türlü türlü rezillikler yazmışsınız. Halbuki aslında samimi duygularla dolu bir kalbiniz, dürüst düşüncelerden başkasının geçmediği bir kafanız var belki, kim bilir?

SAGLİN'E

12 Temmuz 1920, Voronej

Yoldaş Saglin'e. "İlkbahar" ve "Sonbahar" adlı şiirleriniz gazetemize uygun değil. Artık sakız gibi çiğnene çiğnene eskimiş kelimelerle bıktırıcı, bir kenara atılıp unutulmuş konulara eğilmişsiniz.

1. *Krasnaya Derevnya* (Kızıl Köy) gazetesi Voronej Bölge Komitesi'nin yayın organıydı ve 4 Mart 1920'den 6 Mart 1921'e kadar yayımlandı. Andrey Platonov gazetenin edebiyat sayfası editörüydü; makaleleri, şiirleri ve öyküleri de bu gazetede yayımlanıyordu. Bunların dışında gazetede önceleri Yazarlara Cevaplar sonralarıysa Bizim Posta adlı bir köşesi de vardı. Bu köşelerde genç yazarlara tavsiyeler veriliyor, yer yer bu tavsiyeler sert uyarılara da dönüşüyordu. *–ç.n.*

K. SİNYAYEV'E

15 Temmuz 1920, Voronej

Yoldaş Sinyayev'e. "Şerefli Komünist" ve "Proletarya'ya" adlı şiirlerinizin basılması mümkün değil. Şiir dediğimiz şey içerikten ibaret değildir, hem bir biçimi hem de melodisi vardır. Sizin şiirlerinizde ise bunlar yok gibi.

Biraz bunu düşünüp çokça çalışırsanız, iyi yerlere gelmeniz mümkün.

Daha önce gönderdiğinizi söylediğiniz iki şiirinizse elimize geçmedi.

A. P.

İ. KİREYEV'E

21 Temmuz 1920, Voronej

Yoldaş İosif Kireyev'e. "Unutma Kaçak" adlı şiirinizi basamayız. Daha yolun çok başındasınız, harcanması gereken çok emeğiniz var daha, eğer bunun üstesinden gelebilirseniz, en başta kendiniz eserlerinizden tatmin olacaksınız, işte o zaman onları bize gönderin.

A. P.

K. SİNYAYEV'E

28 Temmuz 1920, Voronej

Yoldaş K. Sinyayev'e. Gönderdiğiniz "İşçilere" şiiri öncekilerden daha güçlü ve güzel. Vasat ve ucuz ifadelerden kaçının ("*Düşman yenildi, yüzü kızarmış kaçıyor*"). Çalışın, yazın ve yazdıklarınızı gönderin.

A. P.

MİHAYLOV'A

28 Temmuz 1920, Voronej

Novohoper Kasabası'ndan Yoldaş Mihaylov'a. Dümdüz, biçim açısından fazla düzgün (eğer bu tekdüze, ketum tonu ve vurgu denkliğini biçimden sayarsak tabii) bir şiir yazmışsınız. Samimi olun, yaşayan ve ayakları üzerinde duran kelimeleri tercih edin, bunları yaparsanız şiirlerinizi memnuniyetle gazetemizde basarız.

A. P.

K. SİNYAYEV'E

2 Ağustos 1920, Voronej

Yoldaş K. Sinyayev'e. "Fırtınadan Sonra" adlı şiiriniz önceden gönderdiklerinizden farklı değil, baştan alın.

A. RAZMOGAYEV'E

2 Ağustos 1920, Voronej

Yoldaş A. Razmogayev'e. "Çağrı" bir şiir değil, kafiye uydurulmuş düzyazı. Böyle düzyazılar da tuzlu şekerleme tadı bırakıyor damakta. Şiir edebiyatın en yüksek perdesidir, içine bir şeyler katıp karıştırıp bozmayın.

K. SİNYAYEV'E

10 Ağustos 1920, Voronej

Yoldaş K. Sinyayev'e. "O Kim?" şiiriniz yayımlanmayacak. Kilden totemler yapmanın ne gereği var? Ne diye şiirin başına bin türlü hokus pokus sararsınız?

Bir derlenip toparlanın lütfen.

"ÇULDİK VE YEPİŞKA" ÖYKÜSÜNÜ ELEŞTİRENLERE

18 Ağustos 1920, Voronej

"Çuldik ve Yepişka" hakkında yazan ve yazmak isteyen herkese.

Hata yapan insana doğrusu gösterilir, alaya ya da hakarete maruz bırakılmaz.

O gün yüzü görmemiş böğürtülerinizi duydukça hiçbirinizin değil, bir tek benim haklı olduğumu daha çok düşünüyorum.

Platonov

TRUDOVAYA ARMİYA[2] GAZETESİ EDİTÖRLÜĞÜNE

21 Ağustos 1920, Voronej

Trudovaya Armiya *gazetesinin "Çuldik ve Yepişka" adlı öyküme cevabı hakkında.*

O büyük, bakir güzellikten ve onu bilen, gören, yücelten tertemiz evlatlarından bahsediyorsunuz. Bu güzelliği hor görenlerin ve O'na sövüp sayanların arasına koymuşsunuz beni, O'nu görmeye layık olmayanların, O'nu göremeyenlerin arasına; tam da bu yüzden bu güzelliğin, sanatın mabedinden uzaklaşmalıymışım, o beyaz elbiselerine kirli ellerimle dokunmamalıymışım. Buralar benim gibi pis birine göre değilmiş.

Öyle olsun. Yirmi yıldır yeryüzünde dolanıp duruyorum ve hiçbir yerinde şu bahsettiğiniz "Güzelliği" göremedim.

Yeryüzünün dışında bir yerlerde bulunmasından ve çok az kişiye, en iyilere görünüyor olmasındandır mutlaka, bana görünecek değil ya.

Ama bence böyle değil, benim karşıma herhangi bir şeyden bağımsız bir Güzellik çıkmadı hiç, öyle ortalıkta tek başına dolananı yok bunun.

2. *Rus.* Emeğin Gücü –*ç.n.*

O herkesin malı, herkesin olduğu kadar benim de. Güzellik her zaman her şeydedir, öyle yükseklerde ve ulaşılmaz değil, kibirli hiç değil. Tam da bu yüzden ne karşıma çıktı, ne de hakkında uzun uzadıya düşündüm; öldüğünde dilimden düşürmeyeceğim ama şimdi hemen yanımda, ruhumda olduğundan özellikle aklıma bile gelmeyen annem kadar bana yakın.

Ben üzerinde düşünmeden yaşıyorum, sizlerse uzun uzun düşünüyor ama yaşamıyorsunuz, hiçbir şeyi de görmüyorsunuz; insana kız kardeşi gibi, yeni evlendiği eşi gibi yakın ve sadık olan güzelliği dahi görmüyorsunuz.

Az seviyor, az görüyorsunuz.

Ben insanım. Gerçek bir hayatın yaşandığı muhteşem bir yerde doğdum. Neden bahsediyorsunuz siz? Hangi güzellikten? Onu diline dolayanlar ölüler, yaşayan biri için çirkinlik yoktur.

En önemsizden de önemsiz olduğumu biliyorum. Siz de bunu fark etmiş olmalısınız. Ama şunu da biliyorum ki, bir varlık ne kadar önemsizse hayatta olmaktan o denli mutluluk duyar, çünkü bunu en az hak edenlerdendir. Dünyadaki en mutlu canlı, sivrisineklerin en küçüğüdür. Dünyanın en küçük sivrisineğidir.

Bir varlık ne kadar önemsizse, o denli büyük ve muhteşem bir ruha sahiptir. Siz bunu gözardı ettiniz. Sizler her şeyin bir kuralı olduğuna inanan, yetkin kimselersiniz, benimse sadece insan olasım var. Sizin için insan olmak sıradan bir şey, benim içinse nadir rastlanan bir durum, bir bayram adeta.

İş arkadaşlarım eşek der bana, ya da serseri. Onlara katılıyorum.

Proletarya sanatının gelişinin çirkinlik getireceğine eminim. Biz tüm pisliğimizle topraktan çıkarız, toprakta ne var ne yoksa bizim üzerimizde de var.

Ama korkmayın, elbet temizleniriz; yoksunluğumuzdan nefret ederiz, azimle çamurun içinden çıkmak için debeleniriz. Budur bizim halimiz. Çirkinliğimizden doğacak dünyanın ruhu.

Sizler sadece kayboluşlarımızı görürsünüz, ama kayıp falan olmadığımızı, aslında sürekli aradığımızı anlayamazsınız.

İnsan kurtçuklardan geldi. Deha aptaldan doğuyor. Her şey kirli ve karanlıktı, şimdi biraz açılıyor.

Biz aşağıya yol alıyorsak, ey yukarıdakiler, yardım edin yükselmemize – cevabım budur.

Büyük görünmemek, nasılsan öyle olmak çok önemli, hiçbir şeyle karşılaştırılamaz.

Hayallere dalmadan yaşamak, tasavvur etmeden görmek kolay zanaat değil, ama tek gerçek zanaat.

Platonov

G. BOYÇENKO'YA

2 Eylül 1920, Voronej

Yoldaş G. Boyçenko'ya, Pavlovsk. Gönderdiğiniz şiirlerin hiçbiri uygun değil. Yazmasına yazıyorsunuz; şiirden de anlıyorsunuz, gelin görün ki düşünceleriniz içinde boğuluyorsunuz, bu da eserinizin anlaşılmasını güçleştiriyor.

Bunun üstesinden gelirseniz, şiirleriniz yola girecek ve tıpkı Demyan Bednıy'inkiler[3] gibi zamanın taleplerini karşılayacak.

A. P.

HAÇOPULO'YA

3 Eylül 1920, Voronej

Yoldaş Haçopulo'ya. "Durmak Yok" adlı makaleniz yayımlanmaya uygun değil. Eski, kullanıla kullanıla yıpranmış kelimelerle dolu: feshetmek, mahalli vb. Daha sade yazın, taşra yaşamının taleplerini ve gerekliliklerini es geçmeyin.

A. P.

3. Demyan Bednıy (1883-1945) (gerçek adı Yefim Pridvorov) özellikle Rus İç Savaşı sırasında ünlenmiş, dönemin gelişmeleri hakkında eserler veren Sovyet şairi. M. Bulgakov'un *Usta ile Margarita* romanındaki Bezdomnıy karakterinin prototipi.

MEÇHUL ŞAHSA

3 Eylül 1920, Voronej

İnsan evladına. "İlham Perisinin Kaprisleri" şiiriniz peri ile işkembe arasındaki farkı kanıtlar nitelikte. Madem proleter şairsiniz, ilham perilerinin ağından kurtulmalısınız, mızmız ihtiyarlar eninde sonunda.

A. P.

L. YAKORİN'E

4 Eylül 1920, Voronej

Yoldaş L. Yakorin'e. Yazmak herkesin harcı, sizin de tabii. Gönderdiklerinizin arasında iyi şeyler de var ("Bir Şakaydı Sanki O Acı Serzenişin"), kötüler de ("Yanan Ruhunu Köpükle Söndür"). Şimdilik kötüler galip.

Biraz daha asılın hayata, daha iyi yazacaksınız, göreceksiniz.

P. GUSEV'E

8 Eylül 1920, Voronej

Kızıl Ordu mensubu P. Gusev'e. Gönderdiğiniz şiir kötü ama yazmayı bırakmayın, daha fazla düşünün, çalışın, okuyun.

Şiirin fikriyle biçimini birbirinden ayırmak gerekir yoldaş; hiçbir halta yaramayan ölü bir şiir yazılabilir ama muhteşem bir fikir barındırır içinde, gel gör ki şiirden sayılmaz işte.

MEÇHUL ŞAHSA

9 Eylül 1920, Voronej

A. L-tev'e. "İleri" adlı şiiriniz basılamaz. Yılmadan çalışmalısınız; gönderdiğiniz şiirde muhteşem ifadeler var ancak bütününe

bakacak olursak bu işin zorluğunu omuzlamaya meyliniz olmadığı belli. Olmalı ama.

"Diğerlerini de Anlamak Gerek" adlı makalenizi ise basacağız.

V. İ. ŞÇEBLIKİN'E

15 Eylül 1920, Voronej

V. İ. Şçeblıkin'e, Hrenov Köyü. Gönderdiğiniz şiirlerin içinde farklı hisler gömülü. Ama bu muhteşem hisler fazla derinlere gömülü; bu da sizin en büyük eksiğiniz. Muğlak, eğreti kelimelerinizin arasından fikirlerin kalp atışları ancak belli belirsiz duyuluyor, hem büyük hem de temiz fikirler olmalarına rağmen.

Ancak gergin ve dikkatli bir okuma sürecinden sonra mümkün hale geliyor sizi anlamak ve sevmek.

Amacınız köylünün ozanı olmaksa, dile iyice hâkim olmak konusunda meşakkatli bir çalışma bekliyor sizi.

Kalbiniz ve fikirleriniz sizin uçsuz bucaksız gücünüz aslında.

MEÇHUL ŞAHSA

20 Eylül 1920, Voronej

İnsan evladına. "Kızıl Cephenin Romansı", "Halkın Özgürlük Marşı" ve "Tanrı'yı Arayan Herkese" adlı şiirleriniz, her ne kadar samimi ve güzel olsalar da basılmayacaklar. Özel hayat bu, kimsenin ilgisini pek çekmez. Dönüp Rus halkına bir bakın, kendi menfaatini önemser en başta, önceki Tanrı'nın pek bir hayrını görmedi, bir daha dönmemek üzere de terk etti onu.

Doğayı tanrılaştırmanız (panteizm) pek çözmüyor din meselesini, insanlar kendileri dinin gereksizliğinin farkına vardılar. Daha güvenilir bir yolu seçtiler, bilimi ve özgür düşünceyi.

Yeniden kurmanız lazım kalbinizi, ıstıraplar içinde tanrıları arayan kalbinizi.

MEÇHUL ŞAHSA

24 Eylül 1920, Voronej

Görmüş Geçirmiş'e. Muhtemelen proletersiniz ama açıkça burjuvaziyi savunan, terk ettiğimiz zamanların hakikatini faş eden bir eser göndermişsiniz.

Çok yakında sizlerle büyük bir kavgaya tutuşacağız.

H. M. SVİNARYOV'A

24 Eylül 1920, Voronej

Hariton M. Svinaryov'a. Samimi ve neredeyse güzel sayılabilecek bir şiir yazmışsınız. Ama sanki bir çocuğun elinden çıkmış gibi bir havası var (çocuklar istisnasız iyi yazar aslında). "İstila altındaki Alman kardeşlerimizin sırtlarında onulmaz yaralar taşıdıkları yere." Belli, samimiyetle dökülmüş ağzınızdan ama nihayetinde aptalca.

MEÇHUL ŞAHSA

24 Eylül 1920, Voronej

Gönüllü'ye. Bu da[4] güçlü, güzel bir his ama sanki bir sis perdesinin ardında, böyle şeyler şiire de değerini kaybettiriyor.

M. YASNAYA'YA

28 Eylül 1920, Voronej

Margarita Yasnaya'ya. Voronej. Lirik şiirler gönderin. Adresinizi yazmış olsaydınız, mektubun ikinci kısmını daha uzun cevaplayabilirdim, gazeteyi safrayla doldurmak istemem ama kısaca ce-

4. Aynı gün yayımlanan cevaptaki, Svinaryev'in şiirlerinden bahsediyor, gazetede bu mektuplar birbirlerini alt alta takip ediyor.

vabımı vereyim: Hayır, katılmıyorum. İddialarınızı çürütebilirim, şu an da bunu yapıyorum zaten. Mektubunuzun sonu da anlaşılır gibi değil, dalga geçiyor olmalısınız diye düşündüm. Ben yine de tüm ciddiyetimle cevaplayayım: İnsan bir bütünün değil, herkesin bir parçası olmak için çaba sarf etmelidir. Proleter ahlak budur.

Siz şehvetle, sıkıntıyla, herkese karşı nefret ve birine karşı aşkla dolu kızısınız burjuvazinin.

Platonov

V. İ. ŞÇEBLIKİN'E

22 Kasım 1920, Voronej

Yoldaş V. İ. Şçeblıkin'e. Üzgünüm yoldaş, gönderdiğiniz malzeme basıma uygun değil. Köyünüzü yazın, onun dağlarını ve ümitlerini yazın.

Şiirlerinize yansıyan hisler çok güzel ama bir türlü kendilerini gösteremiyorlar. Oysa şiirin özü insanın bütünüyle kendini tersyüz etmesine dayanır.

Bunu yapamadığınızdaysā hiçbir şey yapamıyorsunuz demektir.

Sustukları yerden herkes birer şairdir aslında.

N. A. SVETLİÇNIY'A

22 Kasım 1920, Voronej

N. A. Svetliçnıy'a (Kantemirovka). Baptistlerin vaazları burjuva güzellemesi, bu yüzden devrime zarar veriyorlar (burjuvalar onlara daha yakın sonuçta), kendilerine zulmedenlere tevazu göstermeleri gerektiğini söyleyip duruyorlar. Burjuvaların süngülerini emekçilere doğrulttuğu şu zamanlarda tutup da onlara sevgi beslemek gerektiğini vaaz etmek başlı başına suç. Biz proleterler Baptistlerin öğretisine ihtiyaç duymuyoruz. Gidin burjuvaların arasında yaymaya çalışın! Daha iyi böylesi.[5]

MEÇHUL ŞAHSA

2 Aralık 1920, Voronej

İ.F-v'e. Komünistler hiçbir zaman Lev Tolstoy'un komünizmi savunduğunu ima etmediler. Dahası, komünistlerin güneşi, ayı ve gezegenimiz dünyayı baş aşağı çevirmek gibi bir niyetleri de yoktur. Biz işçiler ve köylüler işsizlerden, kendi zalimlerimizden kurtulmak istiyoruz. Bu da zorlamadan olacak bir şey değil. Kama kamayla bilenir.

M. A. KAŞİNTSEVA'YA

1921, Voronej

Mariya,

İçimden geçen her şeyi size söylemedim, konuşmayı beceremiyorum, içimdeki en derin ve en değerli şeyleri anlatmak ölesiye zor benim için. Bu yüzden konuşmayıp yazıya sığındığım için sizden özür dilerim (yazmak da saçma ya aslında).

Her şey için şimdiden beni affedin ve dinleyin. Mariya, sizi ölesiye seviyorum. İçimdeki aşk değil, size karşı hissettiklerim aşktan fazlası. Sekiz gündür kalbimin çarpıntısı beni öldürecek. Göğsüme sığmadığını ve ruhumu sıkıştırdığını hissediyorum. Sanki içimdeki bir mezarda yaşıyorum, hayatım da ölüm gibi. Gündüzleri derenin yanındaki düzlüğe uzanıyorum, akşamları da şehre, size geliyorum. Yanınıza geldiğimde sanki içim boşalıyor, suspus oluyorum, aptalca laflar ediyorum, tepeden tırnağa hastayım ve avare ortalıkta dolaşıyorum. Kaç kere size aslında böyle olmadığımı söylemek istedim; sizin az biraz bildiğiniz ben, aslında tamamen başka biri.

Ayın sessiz ateşi yana yana hayatımı söndürüyor. Hiç kimsem, gidecek hiçbir yerim yok, kimsenin beni anladığı da yok. Vatanım

5. Baptistler Rusya'da 19. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle ortaya çıktılar. Rusya'da 1905 yılında sayıları yirmi bini bulurken, sadece Voronej'de 1913 ila 1914 yıllarında polis kayıtlarına göre altı bin Baptist yaşamaktaydı.

ay. Artık bir ağacın duruşuna, yağmurun yağışına duyarsız kalamıyorum. Hayatıma girdiğinizden beri dünyayı daha bir fazla seviyorum, yıldızlar bile beni heyecanlandırıyor, ama sizleyken ölü gibiyim, bir soğukluk sarıyor beni, sessizleşiyorum. Hiç konuşasım gelmiyor, aramızda sadece sessizlik ve çocukça kelimeler paylaşılabilirmiş gibi geliyor.

Mariya, siz on bir yıldır şiirini yazdığım kadının ta kendisisiniz, siz işte oradaki kâinatın kurtarıcısısınız. Sizi her zaman tanıyordum. Bir keresinde benim acımasız biri olduğumdan bahsetmiştiniz, ben içinde büyük acılar taşıyan biriyim. Daha önce de dünyanın bu tahammülsüz güzelliğini hissetmiştim, hem de daha güçlü ve daha korkunç bir biçimde. Ama siz her şeyin sonusunuz. Siz benim ölümüm ve ebedi dirilişimsiniz.

Küstahça ve aptalca konuştuğumu düşünüyor olabilirsiniz ama içimde bir müzik çalıyor, hem acı veriyor hem de iyi hissettiriyor.

Sizden bir şey istemiyorum, her şeyi size bırakıyorum. Eğer siz istemezseniz, size parmağımın ucuyla bile dokunmam. Ben kaba bir vahşiyim, yoldaşlarım bana böyle söyler sık sık. Ama kirin, pisliğin ve işin içinde yetiştim ben, insanların bildiği her şeyi öğrendim, fikrin ve sanatın aristokrasisini.

Bunu George'dan[6] bağımsız yazıyorum. O size farklı bir gözle bakıyor, daha basit, böyle üstesinden geliyormuş. Öyle diyor. Benimse kalbim sıkıştıkça sıkışıyor. Sizin yanınıza tek başıma gelmiştim ya bir keresinde, işte ondan önce tepede boylu boyunca uzanıp ağlamıştım. Muhtemelen kalbin bu çarpıntılarını siz bilmezsiniz. Ben de bunu ilk kez kız kardeşimi revirde ölü bulduğumda hissetmiştim. Akşam vakti yerde yatıyordu. Hava ılık, etraf sessizdi, ben de yanına uzanıp kulağına bir şeyler fısıldamıştım. Sessiz ve küçücük kalmış, yerde yatıyordu, ama ölü değildi. Siz benim kız kardeşimsiniz, ama ondan çok daha değerlisiniz. Tüm gücüm tükenip bitti, içimde soluyan ve dalgalanan şeyi size kelimelerle anlatamam. Eskiden sanki yapabilirdim.

6. George-Georgiy Stepanoviç Malyuçenko, 1920'lerin başında Voronej'in kültür hayatının önemli figürlerinden biri, aynı zamanda Platonov'u Mariya Kaşintseva ile tanıştıran kişi. – *Natalia Kornienko* (bundan sonra *N.K.*)

George ile aranızda nasıl bir ilişki var bilmiyorum.[7] Uzun süredir tanışıyorsunuz. Ben de aranıza giriyorum diye kaygılanıyorum, havaya çakılmış bir çivi gibi hissediyorum, tüm samimiyeti ve sadeliği bozuyorum. Eğer böyleyse, lütfen bana söyleyin. Derhal bu bağı koparmaya hazırım, sizi ve George'u incitmekten korkuyorum.

İstediğim ne acıma ne de lütuf; sizi istiyorum, sizin özgür duygularınızı.

Kalbim dolup taşıyor, daha fazla konuşamıyorum. Suskunluğumu anlayın lütfen, hayallerimdeki Mariya, anlayın içimdeki ölümcül sıkıntıyı ve tarifsiz aşkımı. Daha yeni açıldı gözlerim dünyaya.

Bir zamanlar yarattığım bir dünya var. Orada yaşamak eminim başkalarının hoşuna gidecektir, ama ben elimde olsa terk ederdim. Başım ağrıyor. Gece bir şiir yazdım, sizin için bu dünyayı değiştirmeliyim. Ne olur Mariya, bana bugün cevap verin, şimdi. Daha fazla bekleyemem, yaşayamam, nefes nefese kalıyorum, kalbim yerinden çıkacak. Ölesiye seviyorum sizi. Ya kabul edin beni ya da dönün yüzünüzü, sizin özgür ruhunuz ne derse o.

Sizi son nefesime kadar seviyorum.

Kendimi öldürmem belki ama sizsiz ölürüm, kalbim gün geçtikçe göğsüme sığmıyor.

Andrey Platonov

M. A. KAŞİNTSEVA'YA

1921, Voronej

Şiirler benim lanetim, ölümle verdiğim savaş. Acımın en uç noktasına geldiğimde, artık bir kaçış bulamadığımda onlara koşuyorum. Şimdi de bir kaçışım yok. Her yer havasız bir odada pis bir

7. Mariya Kaşintseva'ya ait bir okul defterinin sayfalarında, söz konusu yıllarda Georgiy Malyuçenko ve Andrey Platonov tarafından alınmış notlar: "Musya, ne olursa olsun bana güvenebilirsiniz. Size gerekli olabilirim, yardımım da dokunabilir. Kendimse maskemi takar, tekrar gerekli olduğumda dirilmek üzere ölürüm. Georgiy Stepanoviç, namı diğer George." Aynı sayfanın arkasında, Platonov'a ait şu not bulunur: "Mariya, ben George'u kendimden daha çok sever oldum. Eğer gördüklerim samimi ise, siz de onu benden fazla sevin." –*N.K.*

kokuyu soluyormuşum hissi veriyor. Bir şiire noktayı koyduğumda huzur kaplıyor içimi, zihnim açılıyor, sessizlik, tatlı, alaycı bir gülüş yerleşiyor yüzüme, mutlak olanı istememe dair alaycı bir gülüş; içimi imkânsızlık doldurmuşken, bana tamamıyla mümkün, geçici, kadınsı, insani, kaderin rüzgârıyla sarsılan bir şey verdiler çünkü. Ruhumu, yeteneğimi, büyük ve ortak bir geleceğin imkânını derleyip toplayıp size verdim ben, bana hiçbir şey, hiç zaman kalmadı. Yine yalnızım, her zaman yalnızım, kimse de beni tutup yalnızlığın ellerinden koparamaz. Konuşmak da boşuna aslında, anlamayacaksınız söylediklerimin hiçbir satırını. Varsın, gelecekteki sevgiliniz sizi tanıdığımdan daha temiz, daha masum ve daha güzel bıraktığım için müteşekkir olsun bana. Hiçbir şeye ihtiyacım yok benim, göreceğimi gördüm ben. Ben bana verileni alırım, elinden zorla çekip almam kimsenin. Ama sizi benim ellerimden koparıp alıyorlar, ben de veriyorum, çünkü ben ne dünyada ne de hayvanlar âleminde yaşıyorum. Sizi vererek sonsuza dek sahip olacağım size.

Hiçbir şey anlamadığınıza eminim Mariya. Gerek de yok anlamanıza.

M. A. KAŞİNTSEVA'YA

1921, Voronej

İnsanı idealine, hayaline, fantazisine götüren aşk değil, bambaşka bir his.

Aşk sadece size karşı beslenebilir, o da benim tarafımdan sadece. Aşk varolmadı bize kadar, bizden sonra da olmayacak hiç, sonsuza dek.

İnsanların aşk sandıkları şey benim aşkımın gölgesi, üstünde tüten dumanı sadece.

Aşkımın evrensel bir karşılığı var, zihnim apaçık söylüyor bana bunları. Biz şu an bir büyünün tam ortasındayız, en uç noktadayız; tüm evrenlerin ortasında inanması güç bir yükseklikte, o buzul gezegenlerle, gözleri kör edecek kadar parlayan yıldızların ortasında bir yerlerde.

Ruhumun dünyadan sıyrıldığı yersiniz siz. Tüm bu tarif ettiğim hallerde seviyorum sizi, en hakiki, en gerçek halinizle, bıçak kesikleriyle dolu parmaklarınızla, Bakire Meryem gözlerinizle ve Mecdelli Meryem hüznünüzle.

Siz benim Tanrıçamsınız, hem benim için hem de insanlık için son ve başka bir dünyasınız. Siz zarafetin ve iyiliğin mabedi; son, parıldayan, yakan ve alev alev yanan mucizesisiniz.

Eğer evren kurtulacaksa günün birinde, onu benim kalbim ve beynimden süzülerek kurtaracak olan sizsiniz.

Ben yokum, siz varsınız.

Andrey

Nasıl da sıkılmış canı söğüdün tarlanın ortasında!
Nasıl da esiyor rüzgâr!
Yüreği acıyor insanın;
İnsan konuşmuyor.

Karanlık, ve yağmur, ve sonsuzluk,
Tek bir yıldız bile yok görünürde.
Sessiz sedasız ölüyor mumlar tabutun üstünde,
Ölüm affetmiyor yaşamı.

Suskun, sırlarına gömülmüş yatıyor,
Ölüden daha ölü,
Yarın erken kalkacak,
Son soluğunu verecek sabaha karşı mum.

Dumanlı bakışı zarif,
Boynu sıcak,
Gözleri seğiriyor,
Ürkütmüyor hayatı güzelliği.

(Mariya'ya ithaf edilen "Ölü" şiirinden)
Andrey Platonov

BUREVESTNİK YAYINEVİ'NE[8]

20 Nisan 1924, Voronej

Değerli yoldaşlar,

Yayınevine doğrudan G. Z. Litvin-Molotov'a[9] verilmek üzere, zamanın birinde gönderdiğim eserlerin kaderini öğrenmek için birkaç mektup yazdım; eğer basacaksanız, rica ederim üzerinden birkaç sene geçmeden basın ve bana karşı olan tüm sorumluluklarınızı yerine getirin, demek istediğim yaptığım işin parasını ödeyin, çünkü işsizim. Eğer basmayacaksanız da her şeyi geri gönderin, gönderin ki hiç olmazsa dostluğumuz devam etsin.

Gönderdiğim hiçbir mektuba cevap alamadım. Bunu bir aşağılama ve hem benim hem de yayınevinin hak etmediği bir durum olarak değerlendiriyorum. G. Z. Litvin-Molotov'u tenzih ederek, bu suskunluğun benim haberim dahilinde olmayan olağanüstü gizlilikteki şartlarını açıklayan, daha önceden gönderdiğim her mektubuma ayrıntılı birer cevabın acilen verilmesini rica ediyorum, aksi takdirde merkez basın ve mahkemeye başvuracağım.

Yoldaş selamıyla,

Andrey Platonov

G. Z. LİTVİN-MOLOTOV'A

5 Temmuz 1924, Voronej

İdarenizin 14.05.1924 tarihli, 84 No'lu mektubuna cevabımdır.

İhtiyaç yükünün altında kaldığım ve yarı işsiz dolaştığım bir halde size birkaç kez (iki mektupla olmalı) çalışmalarımı göndermiştim. Siz (ya da yayınevinizin görevlileri) ise bana herhangi bir cevap vermediniz. Bu duruma çok üzülmüş ve size keskin bir dille mektup yazmıştım. Ne sizi ne de yayınevi personelinizi incitmek

8. Burevestnik "fırtınakuşu" anlamına gelir, Maksim Gorki'nin aynı adlı eseri yayınevinin ismine ilham olmuştur.

9. Andrey Platonov'un 20'li yıllardaki yayıncısı.

gibi bir niyetim yoktu. Şimdi buna dair bir korku taşıdığımdan da söylemiyorum, vicdanım rahatsız sadece. Hiçbir şeye ihtiyacım yok, hele hele bürokratik meseleler yüzünden tacize.

Önceki mektuplarımın içeriğini tekrar ediyorum, bana teklif edebileceğiniz kalıcı bir iş ya da yayınevinde yapabileceğim bir şeyler var mı diye tekrar soruyorum. Edebiyatla ilgili bir işte çalışırsam verimli olacağımı düşünüyorum, Voronej'de çalışabileceğim böyle bir yer yok (tek bir yayıncı yok, sadece bir gazete var), ben de orada burada çalışıyorum şu an ama yaptığım iş edebiyatla ilgili değil. Benim için bir işiniz olup olmadığı konusunda ve diğer konularda bir şeyler yazmanızı rica ediyorum.

Özel bir cevap değil beklediğim, muhtemelen son mektubumdan sonra nefret ediyorsunuzdur benden, ben sizinkini öyle karşılamadım ama, nefret falan etmedim yani. Geldiğimiz durumun sebeplerini sıralamak uzun ve bir o kadar gereksiz bir uğraş. Diğer taraftan benim sağlam gerekçelerim var. Şiire ihtiyacınız var mı?

Tüm samimiyet ve saygımla,

Andrey Platonov

M. A. PLATONOVA'YA

Temmuz-Ağustos 1924, Boguçar[10] (telgraf)

Seni delicesine seviyorum. Andrey.

A. K. VORONSKİ'YE

27 Temmuz 1926, Moskova

Yoldaş Voronski,

İki yıl önce sizi ziyarete gelmiştim, daha sonra *Günlerimiz* ve *Projektör* adlı almanaklarda basılan şiirlerim hakkında konuşmuştuk.

10. Andrey Platonov 1924 yılı yazında arazi tesviyesi görevi için Boguçar'da bulunmuştu.

Geçen iki yıl boyunca Voronej bölgesinde kendi yürüttüğüm kapsamlı ve yorucu işlerde çalıştım (arazi iyileştirmesiyle ilgili işler).

Şimdiyse bir dolu tersliğin art arda gelmesi yüzünden kendimi Moskova'da işsiz güçsüz bir halde buldum. Bu durumun en büyük sorumlusu düşünceye ve yazarlığa tutkun oluşum. Şimdi kemerimi sıkmış ne yapacağımı düşünüyorum, aslında elimden gelen işler de yok değil (sekiz yüz bent ve üç elektrik santrali inşaatında çalıştım, sonra sayısız drenaj, sulama kanalı işi).

Ama yazıyorum ve yaptığım işlerin zamanını ve niteliğini, hem temel işleri hem de fiziksel niteliklerini göz önünde bulundurduğumda, bundan daha fazla ederim diye düşünmüyor değilim.

Size dört şiirimi, bir makalemi, bir de kısa öykümü gönderiyorum; hepsi *Krasnaya Nov* için. Sizden okumanızı ve yayımlamanızı rica ediyorum.

Halihazırda birçok ricacı ve onların gönderdikleriyle baş etmek durumunda kaldığınızı biliyorum ancak ben ilk kez böyle bir ricada bulunuyorum.

Derin saygılarımla,
Andrey Platonov

N. M. ANTSELOVİÇ'E

Ağustos-Eylül 1926, Moskova

Naum Markoviç,

Eski meselelere geri dönmek zorunda kaldığım için bağışlayın beni. Cumartesi günkü sohbetimizde tam anlaşılmayan bir nokta kaldı: odam hakkındaki mesele (çünkü ben zamanınızı almamak için gitmekte biraz aceleci davrandım).

Söylediklerinizde çok haklıydınız. O zaman da tüm samimiyetimle hak vermiştim. Anlaşılmayan tek konu daire meselesinin sonuçlanmaması. MUB[11] yaşanılacak bir yer değil, bunu tartışmanın dahi anlamı yok. Bir an önce burayı boşaltmam gerek. Bu kesin. Ama nereye gideceğim? Başıma gelenlerde zerre kadar suçum yok.

Bu konuda MK'nın[12] bazı üyeleri de benimle aynı görüşü paylaşıyorlar; belki sizin de dikkatinizi çekmiştir, ben birilerinin kasıtlı olmasalar da kurbanı gibiyim.

Resmi mantığa göre tamamen haklı olmalısınız, ancak yaşadığımız hayat, onun diyalektiği (eğer bu şekilde ifade etmek mümkünse) açısından verilebilecek bir karar yok.

İşsizim. Sadece işlere dair öngörülerim var, onların da gerçeklikle pek alakaları yok. Bir diğer öngörüm de polis zoruyla sokağa atılmam. Dört kişilik bir ailem var. Kabul edersiniz ki, bu gerçeğin (işsizlik) ağırlığı ve bu gerçeğe dair öngörü (sokağa atılma) bir insanın mahvoluşuyla sonuçlanacak. Kim bunu ister ki. Siz, Merkez Komitemizin bana bir yoldaşın diğerine duyacağı türden bir duyarlılık besleyen ve iyiliğimi isteyen başkanı olarak, çaresizce umutsuzluğa sürüklenmemi ve ne halim varsa görmemi dileyecek değilsiniz elbette.

Tam da bu yüzden sorunumu tekrar değerlendirmenizi diliyorum Naum Markoviç. Benimle ilgili her konuda gerektiği şekilde bilgilendirilmediğiniz kanaatindeyim.

Suçlu değilim ve umutsuzluğun son noktasına kadar gitmeyi istemiyorum. Suçlu her kimse, her kim beni çaresizlik ve yoksulluğa mahkûm ettiyse, bırakalım onlar benimle ne hesapları varsa görsünler.

Bunları yazmamın sebebi size duyduğum güven ve bana yardımcı olacağınıza inancım. Sizden başka kimse bana yardım edemez.

Gerçek anlamda yardıma ihtiyacım var. Hiçbir suçum olmadığına inanmışken nasıl sokağa çıkıp mantığıma aykırı, mesleki prensiplerime ve Sovyet prensiplerine aykırı işler yapabilirim ki.

Derin saygılarımla,

A. Platonov

11. MUB – Merkezi Uzman Binası / TsDS – Tsentralnıy Dom Spetsialistov (ЦДС – Центральный дом специалистов): Sovyetler'de meslek gruplarının dernek ve vakıflarına tahsis edilmiş sosyal tesisler çeşitlilik gösteriyordu.

12. MK – Merkez Komite / TsK – Tsentralnıy Komitet (ЦК – Центральный комитет)

MUB YÖNETİM KOMİTESİNE

2 Aralık 1926, Moskova

Merkezi Tarım ve Orman Uzmanları Komitesi Binası Yönetimine.

Bünyesinde çalışmaya başladığım Toprak ve Tarım Halk Komiserliği tarafından uzun süreliğine, arazi tesviyesi, torf çıkarma işlemleri, yeniden yapılandırma ve kuraklıkla mücadele kapsamında yangına dayanıklı binaların inşası gibi işlerde çalıştırılmak üzere Tambov'a tayin edildim.

Tambov'un durumu öylesine ciddi ki, gitmeyi reddetmek birçok nedenden ötürü mümkün değil, bir iş sahibi olmak ise karar vermemde belki de en az rol oynayan etken. Diğer taraftan Tambov'daki altyapı imkânları (bildiğim kadarıyla), benim gerçekleştirmeyi düşündüğüm reformları ve yeniden yapılandırmaları pek de kaldırabilecek gibi görünmüyor. Toprak ve Tarım Halk Komiserliği tarafından bana garanti edilen destek ve Tambov bölgesinde arazi tesviyesi ekipmanının iyileştirilmesi vaadine rağmen projenin tam randımanla çalışmaması da ihtimal dahilinde. Ülkenin bir ucundan ötekine dolanırken ailemi de peşimde sürüklemek adına ne bir arzum, ne param, ne de yakınlarımın düzenini altüst etme gibi bir isteğim var. Bir kere bu hatayı yaptım (kendi suçum elbette) ikinci kez tekrarlamaya da niyetim yok.

Bu nedenle Tambov'a gitmeyi, benim Moskova'dan ayrılışımdan sonra ailemin MUB bünyesindeki dairelerde yaşama hakkının devamı durumunda kabul edebilirim. Bu hak en azından Moskova'dan ayrılışımdan sonra üç ay daha muhafaza edilmeli, ancak bundan sonra benim dairemle ilgili meseleyi başka şekilde çözmek mümkün olabilir. Devletin milyonlar değerindeki yatırım aracının Tambov'da rasyonel şekilde kullanılmasının sağlanmasını bizim profesyonel üretim birliğimizin de önemsemesi gerekliliğini göz önünde bulundurarak, sizden dileğimi geri çevirmemenizi ve kararınızı bana yazılı olarak bildirmenizi rica ediyorum.

Toprak ve Tarım Halk Komiserliği Tesviye ve Su İşleri Hidroteknik Bölümü Mühendisi
A. Platonov

M. A. PLATONOVA'YA

8 Aralık 1926, Tambov (posta kartı)

Musya,

Tren vagonunda yazıyorum, Tambov'a yaklaştık.

Saat öğlen iki. Totka neler yapıyor? Uyuyor mu, yoksa yaramazlık mı ediyor? Poposuna hafifçe vur benim için. Bomboş tarlalar boyunca ilerliyoruz, yeşillikler az değil. Sıkılmasın canın ama sen ve Totka olmadan hiçbir yerin tadı yok.

Akşama mektup yazacağım. Sallanıp dururken yazmak zor. Sarıyorum, kucaklıyorum, öpüyorum ikinizi de, hem seni hem de küçük beyi.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

8 Aralık 1926, Tambov

Muska, Maşa,

Tambov postanesinde ayakta dikilmiş mektup yazıyorum sana. Tüm şehri boydan boya dolandım, hiçbir yerde posta kutusuna rastlayamadım, bu yüzden zarfa trende yazdığım posta kartını da koyuyorum.

"Bagajımı" Köy Misafirhanesi'nde bıraktım, bir gün için de 50 kapik verdim. Şehir terk edilmiş gibi, ıssız. Voronej'den de kötü. Ancak yemyeşil, bir dolu park, bahçe var, içlerinde de tıpkı Moskova'daki gibi kum havuzları. Şu an akşam altı. Ne yapacağım, bilmiyorum. Su İşleri'ne uğradım (Köy Misafirhanesi'nin hemen yanı başında), kimsecikler yoktu. Bir saat sonra yeniden uğrayacağım.

Burası dinlenmek ve göbek yapmak için ideal, sen olsan o

Муська!
Маша!

Пишу тебе стоя, на Тамбовской почте. Кружил весь город — нигде не мог увидеть почт. ящика, поэтому вкладываю в конверт письмо, написанное в поезде.

Свой „багаж" оставил в доме крестьянина и заплатил портному (за сумку).

Город очень запущенный и скучный. Гораздо хуже Воронежа. Но весь в зелени и масса садов и скверов, где есть даже песочек, как в Москве. Очень тихо и спокойно кругом. Сейчас 6 ч. веч. Не знаю, куда мне деваться. Уже заходил в Г.З.У. (рядом с Дом. Крестьянина); там никого нет. Зайду еще через час.

capcanlı kişiliğinle kesinlikle burada yaşayamazdın.

Az insan var. Kurumların binaları acınası halde, Voronej'le karşılaştırdığında bile öyle.

Ayıp değil mi o dünkü halin? Dik dik baktığın kız Valya'nın yaşlarında bir köylü kızı, yüzü sivilce içinde. Kızıl falan da değil, kötü giyimli hem. Ayıp değil mi, kadınlar koğuşu gardiyanı!

Görünüşe bakılırsa ayıp değil, böyle zamanlarda beynin ensene akıyor, sonra ne ikna etmek mümkün seni, ne de sabit bakışlarınla göz teması kurabilmek. Hakikat teorisini çürüttüğünde "hakikat utansın!" diyen Hegel gibi hakikati dahi reddediyorsun!

Felsefi saçmalık!

Totik soruyor mu beni? Keşke onu getirmek mümkün olsa. Burada yolda gördüğüm kadarıyla her şey çok ucuz: üç elma bir kapik, on armut beş kapik falan. Moskova'dan beş kat daha ucuz.

Ne yapacağımı da çok bilmiyorum aslında Musya... Geldiğimde konuşuruz.

Sanırım Voronej'e de dönmeyeceğim.

Kalbim bir türlü huzur bulmuyor, sizleri çok özlüyorum.

Trende "Sonbahar Şiiri"ne sekiz mısra daha ekledim.

Sallanıp durması rahatsız etti!

Geldiğimde şiirin de belini doğrulturuz.

Tren iç bayıltacak kadar ağır ilerledi. Rusya'nın kuş uçmaz kervan geçmez yerlerine uğradı durdu.

Sizi yanıma almadığıma üzüldüm, hiç olmazsa bir hafta geçirebilirdiniz burada: Çok sessiz, yemyeşil buralar, her şey de çok ucuz.

Bol bol gez, dolaş, dikkatli de ol, ne yaparım Musya otobüsün altında kalırsa! Bitiriyorum mektubu, postaneyi kapatıyorlar.

Küçük mujiğimi öp ve masal kitabı al ona. Babasının onu, gözlerini her kapatışında öpücüklere boğduğu annesiyle birlikte ne olursa olsun Kırım'a göndereceğini söyle.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

10 Aralık 1926, Tambov, 12:00

Maşenka,

Sabah gelişimden akşama kadar Tambov'daki yönetim kadrosuyla tanıştım. Sabah uzmanlar toplantısında, akşam da valilik yürütme komitesi oturumunda. Çalışma şartları kâbus gibi. Çekişmeler ve entrikalar korkunç. Akla hayale gelmeyecek şeyler duydum. Beni uzun zamandır bekliyor ve biliyorlarmış meğer, hatta kuyumu bile kazmaya başlamışlar gelmeden. (Aldığı maaş bizimkinden kat kat fazla, Moskovalı "züppe"!) Buralı bir komünist, Sovyet hükümeti uyanık bir kafaya verdiği paraya acımıyor doğrusu, dedi. Buralar böyle Maşka!

Hiçbir şeyi abartmıyorum. Beni destekleyenler ve bilenler Tambov'u yavaş yavaş terk ediyorlar. Arazi iyileştirmesi ekibi dağıtılmış, üniformalı gerzekler ve gammazlara kalmış ortalık. İyi uzmanlarsa çaresiz ve sinik. Onlar da benim bir mucize gerçekleştirmemi bekliyorlar.

Sağlıklı ve açık temellerin üzerine kurmayı planlıyorum işi, dizginleri sıkı tutmak lazım baştan ve acımamak kimseye.

Beni bir lokmada yutup Tambov'dan kovmaları da çok muhtemel aslında. Umurumda değil! Kocakarılar gibi yaşıyorlar hayatı, tüm gün fısıldaşan suratsız kocakarılar gibi.

Bölge Toprak İyileştirme Merkezi müdürü (sır bu, ne Volkov' la ne de başkasıyla paylaşma sakın) Stalingrad'a gidiyor ve benim de kendisiyle gelmemi istiyor. Şimdilik renk vermemeye çalışıyorum. Tüküreyim böyle işe! İşteyim şu an, dürtüp duruyorlar dört taraftan, bitiremeyeceğim anlaşılan. Yarın uzunca bir mektup yazarım. Bavulum şantiyede. Barabanovlarda geçirdim geceyi. Çok iyi insanlar. Bütün gün bir emlakçı kadın ve Barabanov'un karısıyla oda baktım kendime. 15 rubleye merkezi ısıtmalı, iş görecek kadar dayalı döşeli, mutfağında iki semaveri olan bir oda buldum. Bugün dersten sonra oraya gideceğim. Tihomorov'a gittim (yayınevine); kendileri bana çalışma teklif etti. Ödeme yapacaklarmış ama çok çok az. Ne olursa

olsun, çalışacağım. Tambov'da (yayınevinde dediklerine bakılırsa) ne bir şair ne de bir yazar varmış! Şaşkınlık verici bir şehir! Totik nasıl, özlüyor mu beni? Ben çok özledim onu. Bir an önce yerleşsem iyi olacak, yoksa iki satır yazmanın imkânı yok.

Uzun süre tutunamayacağım, belli; kurtlar sofrası tam anlamıyla.

Birkaç gün içinde daha etraflı bir mektup yazarım. Meyve sebzenin fiyatına kadar. Her şeyi. Zor buralar bana. Edebiyat işlerimi hale yola koy mümkün olduğunca.

İkinizi de sarıp öpüyorum. Huzurlu yaşa. Ben sana ve Totik'e aidim.

Adresim şimdilik şöyle: Bölge Toprak İyileştirme Uzmanı Platonov, Bölge Toprak İyileştirme Müdürlüğü, Tambov.

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA

11 Aralık 1926, Tambov, 18:00

Mariya,

Şu an küçücük ve neredeyse bomboş bir odada (bir masa, bir sandalye, bir de yatak var) yazıyorum. Avlunun ortasına kondurulmuş küçücük bir ev. Sokak bomboş, sessiz ve karla kaplı. Her köşe sessizlikle tıkanmış. Yalnız başımayım. Kapımda bir emaye levha asılı: "A. İ. Pavlov, İmparator Tiyatrosu Oyuncusu." Belli ki bir zamanlar bu odada A. İ. Pavlov diye biri yaşıyormuş, belki de şu an benim oturduğum yerde oturmuş ve tıpkı benim gibi bu sessiz ve kimsesiz şehirde sıkılmıştır.

Tambov boş daire ve odayla dolu olmasına rağmen, güçbela buldum başımı sokacak bir yer. Bolşevik sanıyorlar ve nedense korkuyorlar.[13] Mutaassıp bir şehir, ağzına kadar dindar kocakarıyla do-

13. Tambov bölgesinde 1920-21 yılları arasında çıkan antikomünist ayaklanmalar Kızıl Ordu kuvvetlerince çok güçlü şekilde bastırılmıştı. Ordu mensubu M. Tuhaçevski'nin ifadesiyle, bu ayaklanma esnasında Kızıl Ordu'nun karşısında alışık olduğu şekilde çeteler değil, tüm bir Tambov halkı direniyordu. *–N.K.*

lu tipik bir taşra kenti.

Çok sıkılıyorum. İçimi rahatlatan tek şey sana yazmak ve "Doğa Yolu"nu bitirmiş olmak. Toprak İşleri'nde her şey ve herkes midemi bulandırıyor. Kendi ruhumla ve eski, acı veren düşüncelerle baş başa kaldığımda kendim oluyorum. Diğer taraftan da biliyorum iyi ve paha biçilmez olanın (edebiyatın, aşkın, sahici fikirlerin) acı ve yalnızlık temelinde yükseldiğini. O yüzden odama, cezaevi hücreme değil bu homurdanışım, keyif kaçıran ruhuma.

Bazen ortak geleceğin bir parçası değilmişim gibi geliyor; bir gelecek var, sadece benim için – ve bir tek benim için değerli. Geriye kalan her şey anlamsızca ağır; ufuk falan yok görünürde, kupkuru, zor mu zor bir iş, upuzun ve ıssız "Tambov".

Sızlanmıyorum Mariya, bu mektup aracılığıyla ruhumu hafifletiyorum. Ne yapayım şimdi?

Seni aldatacağıma dair kaygıların geliyor aklıma. Bir bana baksan, bir Tambov'a, nerede ve nasıl yaşadığıma, eminim ki gülersin bu kaygılarına.

Her şey bana yabancı, uzak ve gereksiz geliyor. Sadece sensin içimde hasretimin müsebbibi, kendime yaşattığım acı ve onun uzak bir tesellisi... bir de Totka; öyle değerli ki benim için, kaybetme düşüncesi bile acı veriyor. Çok sevdiğim ve değer verdiğim her şey beni korkutuyor, çünkü tam da o zaman ölüm dehşet vermeye başlıyor.

Baksana, ne kadar da küçük ufkum: Ölmekten korkuyorum ve bu yüzden elimden geldiğince sizleri koruyorum.

Hatırlarsın o yılları. Nasıl da acıyla, pislikle ve zarafetle dolu olduklarını. Tüm yaşam böyle değil mi aslında?

Dinin kendini başka bir biçime sokup yeniden insanların içine sızdığını düşünüyorum, çünkü insanlar tutkuyla bir teselli arıyorlar kendilerine, bu maddi dünyada bulabildikleri bir şey değil.

Bana fotoğraf göndereceğini söylemiştin Maşa, kendinin ve Totka'nın! N'olur unutma. Hatıralar dinim olacaksa, fotoğraf da ikonum olacak.

Seni neşelendirecek birkaç şey söylemek isterdim ama hafifçe gülümseyemiyorum bile.

Tambov'da yaşayamazdın sen. Burası gerçekten kötü bir yer.

Belki de ölmem gereken yer burası. Kim bilebilirdi, kimin aklından geçerdi yolumun bir şekilde Tambov'a düşeceği; gel gör ki burada yaşıyorum şimdi. Öyle garip ki her şey, sanki bir hayalin içinde yaşıyorum da, bir türlü çıkamıyorum. Bir çıkış yolu da yok aslında benim için. Sakinleşmeye çalışıyorum, sadece siz huzurlu ve iyi olun diye. İkiniz de bensiz yaşamak için savunmasız ve küçüksünüz. İşte bundan korkuyorum. İkiniz de endişeli, acelecisiniz, büyüyorsunuz daha, çok kırılgansınız, hemen incinebilirsiniz. Ama ne yapabileceğimi de bilmiyorum. Totka'yı kucakla ve öp benim için, uzun bir süre daha göremeyeceğim onu, uzun bir süre taşıyamayacağım omuzlarımda. Sen de ihmal etme beni, mektup yaz çünkü beni ayakta tutan ve yaşatan tek şey sensin.

Görüşmek üzere. İkinizi de kucaklayıp öpüyorum, ellerini sımsıkı sarıyorum.

Andrey

Totik benden daha iyi resim çiziyor!

M. A. PLATONOVA'YA

13 Aralık 1926, Tambov

Canım Maşa'm,

Bu sana sürgünden üçüncü mektubum. Sana duyduğum özlem bizi birbirimizden ayıran günlerle birlikte büyüyor.

Puşkin'in dizeleri de elimde yeniden şekilleniyor:

O sıcak, hoş bakışını hatırlıyorum
Bir de dünyevi güzelliğini;
Kalbimden geçenler ona uçuyor,
Etrafında dolanıp sürgünün bana hasret getiriyor...[14]

Beni bu dizeler ve birkaç şey daha ağlatıyor.

Ben gittim ve sanki arkamdan bir demir kapı kapandı sertçe. Karanlık hücremde tek başımayım ve kaygısızca bir zaman doğru-

14. A. S. Puşkin'in "Bahçesaray Çeşmesi" şiirinden uyarlama. *–ç.n.*

sunu söndürüyorum. Birlikte geçirdiğimiz hayatımız bir rüyaydı sanki ya da şimdi uykuya daldım, gördüğüm kâbusun adı da Tambov.

Görüyorsun işte, bu kadar zor hayat bana. Sana ne kadar zor geldiğini ise ne görebiliyorum, ne de duyabiliyorum. Senin orada, tam da şu anda neler yaptığını geçiriyorum aklımdan. Neden bana yazmak istemediğini mesela. Elbette iyi haberler beklemiyorum ama kötülerini de hak ettiğimi sanmıyorum.

Yarın sabah Tambov'un dışında bir yerleşim yerine taşınıyorum, 30 ruble karşılığında kendime masalı bir oda buldum. Odanın pisliği, ev sahibesinin pasaklılığı ortada ama çok da ucuz. Öğle yemeği, iki kere çay ve bir de akşam yemeği, hepsi 30 ruble. Sanki çocukluğuma taşınıyormuşum gibi geliyor, Yamskaya köyüne, yoksulluğa, taşraya, gaz lambalarına. Orada yaşayıp yazacağım.

Araziyi tesviye etmek neredeyse imkânsız. Bin tane aptalca engel. Neye varacak çalışmamın sonu, kestiremiyorum. Zor geliyor. Senin buraya gelmeni istemeye de yüzüm yok. Burada yaşayamazsın sen; her tarafı yoksulluk, özlem ve hüzün buraların. Her ne kadar daha iyi maddi koşullara sahip olunsa da.

5 Aralık itibariyle kayıt altına aldılar beni (eski işimden ayrıldığım zaman itibariyle). Maaşımı ayda iki kez verecekler. Kendime sadece en temel ihtiyaçlarımı göreceğim kadarını bırakacağım, kalanını sana göndereceğim. Her halükârda ayda 150 rubleden fazlasını gönderemem.

Kalacak yere 30 ruble veriyorum, 10 ruble de sigaraya, gazeteye ve çerçöpe gidiyor, bir 10 ruble de sendikaya, odaya ve madencilere,[15] toplamda 50, geriye de 150 kalıyor. Görevlendirme almaya çabalıyorum ama bunun da buradaki koşullar göz önünde tutulduğunda çok fazla bir şey getireceğini sanmıyorum.

Gazetede memurlar çalışıyor. Edebiyattan da zerre anladıkları yok. Ama mümkün olduğunca onlara yanaşmaya çalışıyorum bir ek iş olsun diye, özel makaleler yazmaya çalışacağım onlar için; şiir ve hikâyeyi pek salladıkları yok. Size ayda 200 ruble gönderebilecek

15. 1926 yılında İngiltere'de greve giden madencilere destek olmak üzere Sovyetler'de kurulmuş olan fona verilen paradan bahsediyor. –*N.K.*

şekilde yaşamaya çalışıyorum.

15 Aralık itibariyle uzmanların büyük bir toplantısı olacak, beş gün sürecek. Lanet gibi çökecek sıkıntı.

Sana anlatmak istediğim çok şey var daha ama sen neden susuyorsun? Şimdi de beni bir yabancı olarak mı görüyorsun? Moskova senin için her şeyden daha mı önemli? Benim senin iyiliğinden başka önemsediğim bir şey yok. Yılbaşında oraya gelecek kadar param olacak mı bilmiyorum, size göndereceğim çünkü. Ekte Tambov'daki sebze meyve fiyatlarını gönderiyorum. Senden ricam bunları NKZ' den Tsepulin ve Graçyov'a iletmen. Kendileri yazsınlar neyi ne kadar istiyorlar, ona göre para gönderirler. Sen de yaz ne istiyorsan, fiyatlara bir göz atarak tabii. Her şeyi gönderirim ben sana. Sar Totka'mı güzelce, uğruna her şeye hazır olduğum benim güzel evladımı. Görüşmek üzere. Cevap yaz bana. Sımsıkı sarılıyorum.

Andrey

M. A. PLATONOVA VE P. A. PLATONOV'A

19 Aralık 1926, Tambov, 17:00

Maşa ve Totik,

Mektuplarınızı aldım, her zaman olduğu gibi yenilediler beni, demek ki hayattasınız, bu benim için her şeyden önemli.

Dün 70 ruble gönderdim.

Sorduklarınızı sırasıyla cevaplıyorum:

Molotov'a[16] birlikte gideceğiz, ısrar etme; sen belli ki Kondraşov ile bağları koparmayı istiyorsun, bu benim tercih ettiğim bir şey değil. Diğer taraftan sen Molotov'a mektup göndermeye devam et, ben gönderdiğimde de sen Kondraşov'a gidersin. Pisliğin biri o, diyeceksin, biliyorum. Ama nihayetinde ben yaratmadım ya insanları.

16. 1926 yılında G. Z. Litvin-Molotov Moskova'ya geldi ve Devlet Yayınevi'nin editörlük ve planlama şubesi yardımcılığına getirildi. Buradaki başarısı sayesinde bir yıl sonra Sovyetler'in önemli yayınevlerinden Molodaya Gvardiya'nın genel müdür yardımcısı oldu. –*N.K.*

Tsepulin hakkında söyleyecek sözüm yok; gelmeden önceki günlerimi (akşamlarımı da) seninle geçirdim, Halk Toprak Paylaşımı Komiserliği'nde gerektiği kadar bulunamadım; eğer o kart zampara (bunu söylemek için haklı sebeplerim var) seni provoke etmek isterse, senin çabuk kanman sayesinde bunu kolayca yapabilir. Kendine bir bak ve düşün, sen aptal bir kız değilsin! Ona Novaçenko'nun pisliğin teki olduğunu söylemiştim. O da bana Novaçenko'yu kıtlık yıllarından sonra arazi tesviyecisi olarak işe yerleştirdiklerini söyledi. Ben de bunu boşuna yaptıklarını, derhal işten çıkarılması gerektiğini söyledim. O kadar. Novaçenko'ya yapmak istediğim tek şey var, onu doyasıya dövmek; gel gör ki kadın işte (hem de acınası durumda).

Seni hiçbir zaman aldatmadım ve yaşadığım sürece aldatmayacağım da, çünkü *aşk diye bir şey var*, bir de *vicdan*, bunlar ihaneti aklımdan geçirmeme dahi engel oluyor.

Geceleri sana sarılıyorum, hatta rüyamda tek beden oluyorum seninle, geçen gece senin karnında hissettiğini söylediğin şeyi ben de hissettim, hani birlikte yaşadığımız, yan yana yattığımızda olan şeyi.

Kabul etmeliyim, Tambov umduğum gibi çıkmadı; yaşam daha da zorlaştı; hem ben açlık çekiyorum hem de siz. Ancak Tambov'da kalmak ya da burayı terk etmek sadece bana bağlı değil artık. Tambov sımsıkı tutuyor beni, bırakmıyor, ne yaparsam yapayım kovacak gibi dahi görünmüyorlar.

Ayrı yaşamayı ne istiyorum, ne de yapabiliyorum (ne diye işkence çekeyim, kendime azap çektireyim ki?). Eğer sen de burada olsaydın Tambov'da yaşamak güzel bir şey olabilirdi; ama gelmezsin, seni hayal kırıklığına uğrattım, başka bir yol arkadaşı arıyorsundur kendine, acı bir tecrübeden aldığın dersle artık çok dikkatli hareket ediyor olmalısın, işte bu yüzden taşrada benimle (kocanla) yaşamaktansa Moskova'da tek başına olmayı tercih ediyorsun.

....

Kendimi kötü hissettiğim anda hiçbir söz söylemeden ailem için ekmek parası kazanmak üzere çıkıp gittim. Daha iyi hissettiğimde belki de hiç umursamayacağım kimsenin dostluğunu. Ne bu Molo-

tov'u, ne de Bojko'yu, hiçbirini; sadece yetenekli, arada sırada ortaya iyi bir şeyler attığında hatırlanacak türden insanları karşılarına almaktan "korktukları" için benimle tanış olan hiç kimseyi! Kimse beni kabiliyetlerimden bağımsız, salt insan halimle sevmiyor. Tökezleyip de düştüğümde herkes dudaklarının ucunda bir tebessümle halime ağlıyor.

Benim kötü biri olduğumu söylediğini duyar gibiyim. Elbette canım sevgilim, kötüyüm ben. Kim bana örneğiyle öğretti iyinin ne olduğunu? Nedir hayatımda olup biten? Yalnızlık (mutlak yalnızlık, şimdi), hayvanlar gibi çalışma (altı gündür sonu gelmeyen toplantılar beni sinir krizine sokuyor), yoksulluk ve –affet beni ama– senin şu garip mektupların (Volkov'un yanındaki çalışman, Keller ve diğerleri). Her kim girerse tenimin altına, benim sesimden söyleyecek şarkısını! Ben bir durayım da ayaklarımın üzerinde, o zaman kalmayacak kimseye ihtiyacım! Herkes kendi mutluluğu için yaşarken ben niye mutsuz oluyorum! Üstelik sağlıklıyım, öküz gibi çalışıyorum, en güç işlerin üstesinden geliyorum, bir de üstüne yazıyorum.

Bir kez daha özür dilerim bu mektup için ama kaderim benimle dalga geçiyor.

Saat sekizde kalkıyorum. Toplantıya gidiyorum, üç buçuğa kadar sürüyor. Sonra öğle yemeğimi yiyorum. Saat beşte bir toplantı daha, saat dokuza kadar sürüyor. Toplantıların farklı oturumları oluyor. Bir tanesine başkanlık bile ettim. Nasıl gerildiğimi sen tahmin et. Dokuz buçukta ancak eve gelebiliyorum. "Doğa Yolu"nun başına geçiyorum; bitirmekten korkup da ağırdan aldığım biricik sakinleştiricim. Böyle geçiyor günüm. Ne kalıyor peki bana? Saat on bire, bire kadar yazıyorum, hatta bazen ikiye kadar, sonra içim kararıyor, yarı kâbus bir uykuya dalıyorum. Oda soğuk. Ev sahibesi (kocakarı) ölümüne cimri, günde dört tane kütük yakıyor.

Böyle geçiyor günlerim. Garip bir tükenmişlik hissi kaplıyor içimi zaman zaman. Bilahare anlatacağım bunu sana.

Çok çalışıyorum ama yorulmuyorum, yani sana fazlasıyla gücüm kalıyor.

Bunları iki toplantı arasında yazıyorum (sabah ve akşam oturumları arasında). Büyük toplantı salonu bomboş. Doluşurlar biraz-

dan. Nerede yaşadığımın bir önemi yok artık. Tek derdim iyi işler koymak ortaya. Moskova'da insanlar tükenip gidiyor, burada hiç olmazsa güç de emek de damla damla karşılığını buluyor.

Ailem olmadan yaşayamıyorum. Ben erkeğim ve bunu da cesaretle ve açık açık söylüyorum sana. Bana sen lazımsın, yoksa yazamayacağımı biliyorum.

Nasıl anlamak istersen öyle anla. İstersen kullan bunları ve zehir et bana hayatı. Ama sonuna kadar anlatmalıyım her şeyi.

Tek ümidim büyük bir şeyler ortaya koymak (edebiyat, teknik, felsefe; hangi alanda olursa olsun, fark etmez), yeter ki "dostlarım" Tambov'a kadar gelsinler ve elimden tutsunlar.

O zaman herhalde yalnızlığımı ve taşramı tüm arkadaşlarıma ve Moskova'ya tercih ederim.

Yılbaşına gelmeye çalışıyorum. Toplantılar hiçbir şey yapmaya fırsat vermiyor, görevlendirme hakkında bir kez daha konuşacağım.

Seni ve Totka'yı seven,
Andrey

M. A. PLATONOV'A VE P. A. PLATONOV'A

30 Aralık 1926, Tambov

Musenka ve Totik,

Bu mektup elinize geçtiğinde artık yeni bir yıla girmiş olacağız.

Yeni yılınız kutlu olsun canlarım!

Yeni yıla yeni umutlarla, eski eşe yeni bir aşkla, yeni ve sarsılmaz mutluluklarla ve elbette ikimizin de çektiği çilelerle, aklımızla sonuna kadar hak ettiğimiz dünya çapında başarılarla girmek dileğiyle!

Bu sabah geri geldim.[17] Şu an akşam beş. Yine o kaya gibi sı-

17. Platonov'un çalışma belgeleri arasında bu zamana ait bir görevlendirme bulunmuyor, ancak mektuptan anlaşıldığına göre yıllık çalışma planını tartışmak üzere Moskova'ya gönderilmiş olması muhtemeldir. –*N.K.*

kıntı çöktü içime, yine "Tambov"dayım, gelecekte benim için bir sembole dönüşecek olan yerdeyim, tıpkı "Volkov"da, tıpkı Tambov'un sessiz gecelerinde gördüğüm, seninle buluşma umuduyla dağılıp giden karabasanda olduğu gibi.

Yerel birimler üzerinden yıllık planı uygulamaya başladım. Benim çalışma sistemime teslim olmamaya yeminli gibiler (teknik personele kesenin ağzının açılmasını talep ediyorum). Eğer benim planım kabul edilmezse, ayrılacağımı söyleyeceğim. Teknik personel olmadan olmaz, onlar da beş kuruşa çalıştırılamaz, çalıştırılmazlarsa da kaçınılmaz sonun sorumlusu ben olmayacağım. Sorun iki-üç gün içinde bütünüyle çözülecek. Yakınlarda tekrar Moskova'ya, Toprak ve Tarım Halk Komiserliği çalışma planının savunmasına gelebilirim. Ayrıntıları yazarım, şimdilik pek bir şey belli değil. İşler gittikçe karışıyor, belki sıvışmama vesile olur, başı sonunu tutmayan bir planı önüme koyarlarsa abrakadabra yapacak da değilim.

Maşenka, öyle canım sıkılıyor ki burada! Bu oda ve her şey öyle büyük bir bıkkınlık veriyor ki bana! Gönderdiğimi bir an önce Molotov'a ulaştırır mısın? Sonra da hemen yaz. Eğer yarın (31 Aralık) paramı alırsam, telgrafla 10 ruble göndereceğim.

Yeni yılınız kutlu olsun canlarım!

Andrey'iniz

M. A. PLATONOVA'YA

4 Ocak 1927, Tambov

Maşa, elbette senin bileceğin iş ama bana yazmaman anlamsız. Üç gönderi yaptım senin adına: 75 rublelik telgraf havalesi, içinde hikâyelerimin elyazmaları olan bir mektup, bir de Totka adına bir tebrik kartı.

Nasıl da garip davranıyorsun son zamanlarda: bu gizli saklı hal, sinsilik, bu diplomatik haller. Hak etmiyorum bunu. Kendini suçlaman gereken konulardan beni sorumlu tutma. Bir haftadan beri senden haber alamıyorum ve endişelenmeye başladım.

Ot gibi yaşıyorum. –18, –25 derece soğuk var dışarıda. Odam

da –4 ile –6 arasında seyrediyor. Kat kat giyiniyorum, geceleri soğuktan uyuyamıyorum. Böyle bir işkence eşliğinde yaşama katlanmak gerekiyor. Daha fazla ısıtmasını rica ettiğimde ev sahibem beğenmiyorsam gidebileceğimi söyledi. İnsanlar böyle buralarda. Benim kanımı emerek zengin olunamayacağı da belli üstelik. İş desen o da aynı. Verdiğim her işten sonra arkamdan fısıldaşmaları, kötü niyetli eleştirileri falan duyuyorum. Böyle aşağılık bir şehir görmedim.

Yılbaşı gecesi, saat birde "Doğa Yolu"nu bitirdim, sonra da oturup ağladım. Şimdi o (ve "Antiseksus") daktiloda temize çekiliyor. Nasıl ödeyeceğim bilmiyorum. Sen yeni yılı nasıl karşıladın sevgilim? Bu boktan ritüeller beni deli ediyor aslına bakarsan. Sarhoş takımı taciz etmedi ya seni? Hayatta söylemezsin gerçekte olup biteni.

Öyle olsun. Tambov bir sürgün yeri eninde sonunda. Bu kadar ağır bir dönemi nadiren yaşar insan. En beteri yaşayacak yerin olmaması. Evde –4 derece soğuk, üstüne yalnızlık var. Buradaki tek tanıdıklarım Barabanovlar. Onlar da iyi insanlar değiller; her daim sinirli, hasta ve açgözlüler. Madam Barabanova pek salak. Senin huyunu suyunu her fırsatta zehir gibi akıllı olduğunu söyleyen bu garip kadınınkiyle karşılaştırıyorum istemsizce. Geberiyorum sıkıntıdan Muska.

Bugün oda aradım. 70 rubleye masalı bir tane buldum. İyi olmasına iyi ama o kadar param yok, ne yapacağımı bilmiyorum.

Yeter artık bu kadar iç kararttığım! Tüm yarışmalara katılacağım. Bir hafta sonra, belki daha da erken sana "Doğa Yolu"nu göndereceğim; Popov'a[18] götürmeni rica ediyorum. Bakarsın öyle kurtarırım kendimi. Ama bir daha Moskova'ya gidesim yok. Bir ihtimal Leningrad'a. En muhtemeli Altay ya da Baykal'a keşfe gitmek aslında. Yoksa açlıktan öleceğiz. Hayatımız garip ve çileli geçti. Birlikte geçirdiğimiz beş yıl, mutluluk nasıl anımsanırsa öyle anımsanacak beş yıl. Varsın bu mutlulukta bir sürü irili ufaklı leke olsun (aralıkta tam beş yıl geçti, Neyelovskaya'daki ağaçların gölgesinde

18. Vladimir Alekseyeviç Popov (1875-1942): Yazar, Platonov'un öykülerinin de yayımlandığı *Vsemirnıy Sledopıt* dergisinin editörü.

benim karım olmanın üzerinden), kalbi sıcak ve temiz ya, gerisi önemli değil.

Sana yeni yıl hediyesi göndermek istedim ama olmadı işte, görevlendirme vermiyorlar şimdilik.

Ama ben:

Gökyüzündeki Ay'ı veriyorum sana
Ve toprakta yeşeren her şeyi.
Çok yalnızım ben, bir o kadar da fakir,
Ama ödün vermiyorum cömertliğimden, ucunda varsan sen!

("Doğa Yolu"ndan bu dörtlük, gerçekteyse senin için kaleme alındı.)

Korkunç bir soğuk var, yazmaya dahi engel oluyor. Bir türlü aklım almıyor, ne oldu sana? Neden suskunsun? Belki de unutuyorsun beni yavaş yavaş, öyle mi? Daha önemli şeylerden bana sıra gelmiyor mu?

Seni ve Totka'yı bir daha ne zaman göreceğimi bilemediğimde nasıl bir korku sarıyor içimi tahmin bile edemezsin. İşte şimdi bilemiyorum mesela.

Sadece iş adresime yaz.

Yeni bir oda bulur bulmaz buradan taşınırım diye tahmin ediyorum. Yaşanılacak hali yok buranın. Taşınınca sana yeni ev adresimi yazarım.

Bana umut edecek bir haber vermen mümkün mü? Yoksa umuda dair hiçbir beklentim kalmadı mı?

Belki sen de tüm insanlar gibi başkalarının ya da en azından yakınlarının mutsuz olmasını istemiyorsundur, değil mi?

Gördüğün gibi seni mutlu edebilecek bir şey ne biliyorum ne de vaat edebiliyorum. Eğer "Doğa Yolu"nu kabul ederlerse ya da Molotov fantastik öyküleri kitap olarak basarsa, nisanda tatile çıkmış bil kendini.

İyi bir şeyler söyleyemiyorum sana. Biliyorsun (nereden bileceksin ki aslında?) nasıl bir terk edilmişlik içinde yaşadığımı.

Hapisteki koşullar bundan çok daha iyi. İki gün boyunca (ocağın 1'i ve 2'si) yalnız başımaydım ve tek bir kelime dahi etmedim.

Belki de tüm bunlar ileride beni bekleyen büyük acıların bir hazırlığıdır. Öp ve okşa Totoçka'yı benim için, kendin de sıkma canını hiçbir şey için.

Görüşmek üzere. Kucaklıyorum seni.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

5-6 Ocak 1927, Tambov[19]

Tüm bu çekirge sürüsünü (Markelova da dahil) kovacağım. Ancak Tambov şartlarında birini kovmanın ne demek olduğunu tahmin bile edemezsin. Burada her şey insanların yalvara yakına tapınmasına (sanki şehir bir uçtan öbürüne bir tapınak), işle güçle de uğraşmamasına göre ayarlanmış.

"Tambov Noeli" derken neyi kastettiğini anlamadım açıkçası. Anna Frantsevna, "Platonov Moskova'ya geri dönmeyecek" lafını nereden çıkarmış bilmiyorum. Üstelik Markelova'nın arkadaşı da değil A. F. Bu baştan sona senin hayal gücünün ürünü.

Molotovların davranışlarının sorumlusu ben değilim. Bana yayıncı oldukları ölçüde gerekliler. Bana karşı yaklaşımlarını sen de çok iyi biliyorsun, Krasnodar'dan bana, Voronej'e gönderdiği mektubu hatırlıyorsun, değil mi? Nasıl da unutkan bir kız oluverdin sen böyle!

"Nasılsın?" – sen ve Totka olmasanız Tambov'dan arkama bile bakmadan kaçacak haldeyim, nasıl olsa avansı çıkaracak kadar çalıştım. Sen olsan bir günü bile çıkaramazdın burada. 35 rubleye masalı bir oda buldum ama cebimde 3 ruble var, kapora istiyorlar.

Tambovskaya Pravda iki makalemi aldı. Birkaç gün içinde yayımlayacaklar. Telif ücretini ve gazeteyi sana taahhütlü göndereceğim, Totka'ya da şekerleme parası.

Herkes dört bir taraftan sömürüyor beni; sen ver, nöbet senin, sen yap, sen yaz, biz de mideye indirelim.

19. Mektubun ilk sayfası eksiktir.

Molotov'a gönderdiğim şiirleri ne yapacağımı bilmiyorum. Bir günlüğüne de olsa Moskova'ya kaçmak niyetim. Ben olmadan derlemeyi yapmaları mümkün değil. Nasıl da iyi gelirdi aslında bize. Biraz beklemesini istesene ondan. Sonuçta benim elimde olan bir şey değil. Buraların âdeti böyle, hemen atıverirler bodrum katına. Hele hele benim gibi üç çalışanından ikisinin düşman bellediği birini.

Dövüşe devam. Seni sonsuza dek kaybedebileceğim gerçeğini de hesaba katmıyor değilim. Yeni yılı nasıl geçirdiğini sana sitem edercesine sormuyorum. Ben "Doğa Yolu"nu bitirmekle meşguldüm. Bunun haricinde bir de 31 Aralık'ta para alırsam, size telgrafla ne zaman gönderebilirim de, siz de yılbaşında rahat edersiniz diye düşünüyordum. Sana aptalca geliyor olmalı benim şu kaygılarım. Lüzumsuz diyorsundur günaşırı gönderdiğim mektuplarıma (her biri seninkilerin iki katı). Ne yaparsın, ben Neyelovskaya Sokağı'ndan beridir yeşeren aşkımı saklayamıyorum. Sen böyle şeyleri Moskova'dan bana yazamazsın. Senin böyle düşünmediğin kesin. Neden benim çalışmalarımı toy redaktörlere veriyorlar? Cehenneme kadar yolları var. İster kabul ederler, ister geri gönderirler. Benim Tambov'da aç kalmaya dahi vaktim yok:

"Burada hayat dolu bir ilham perisini dahi,
Yaşadığına pişman edersin!" (Puşkin)

Burada bitiriyorum; Petro'nun Don-Volga kanalındaki işim beni bekliyor.[20] Çok az (yok denecek kadar az) tarihi materyal var. Yine "periye" yaslamak lazım sırtımızı; beni yarı yolda bırakmayan tek şey o. "Doğa Yolu"nda yüz elli sayfa boyunca türlü tacizlerde bulundum ona. Bende bu kalp, bu akıl ve yaratıcılık adına bu kara irade olduğu sürece "peri" beni yarı yolda bırakmaz. Onunla tepeden tırnağa biriz. Ruhumu üzerine serdiğim yer o. Yaz bana. Güçlü bir destek o bana, bir motivasyon kaynağı; senin mektupların ama, gerçek bir değer benim için, senin ve Totka'nın sesi o mektuplar. Öp onu ve sar kollarınla.

Andrey

20. Platonov'un "Yepifan Savakları" adlı tarihi öyküye başladığı zamanlar.

M. A. PLATONOVA'YA

8 Ocak 1927, Tambov

Mariya! Canım çok sıkkın ancak sana dair hatıralarım beni ayakta tutuyor. Bu harflerin iki-üç gün sonra senin yüzüne bakacaklarını biliyorum, kıskanıyorum onları. Yarın yeni bir daireye taşınıyorum, 40 rubleye, masası da içinde, üstelik evde olmadığım günler için masanın parasını da ödemeyeceğim. İşyerinde (çalışma arkadaşlarım) benden nefret ediyorlar. Ekibimi önemli ölçüde küçülttüm. Çalışmaya devam edecek para azken kadronun bu kadar şişkin olması varolanı da hemen bitiriyor. Benim birimimde yirmi bir kişi var (dokuzu mühendis), her bir yerleşim yerinde de ikişer kişi oturuyor. Bunlar yetmezmiş gibi pis tembeller, yalakalar ve dedikoducularla da dolu burası. Beni de pohpohlamaya yeltendiler, ânında ağızlarının payını verdim, şimdi de küçültüyorum ekibi, çıkardıklarımı araziye çalışmaya gönderiyorum. Yönetimdekiler bu yaptıklarıma "hayran" oluyorlar: İşte, diyorlar, gerçek bir cerrah, tam aradığımız şey. Ama tutup da bununla da övünmüyorum çünkü "efendi"nin merhametinin bedelini çok iyi biliyorum.

Beni buradan şutlamaları da ihtimal dahilinde, ki yaparlarsa tarif edilemez bir mutlulukla dolacak içim. Sibirya bile Tambov' dan daha iyi. Dört bir yandan izole oldum burada. Beni gammazlarlarsa şaşırmam, hatta daha kötüsü bile gelebilir başıma. Ama ufalamaya devam ediyorum hepsini, bu titrek ve zayıf elimle de devam edeceğim önüme çıkan her aptalca, gösterişli ve saçma sapan şeyi ufalamaya. Ne olursa olsun, kaybedecek bir şeyim yok. Daha kötüsü olacak değil ya.

Mektubun "bürokratik" başlangıcı için özür dilerim. Sadece işimin ağırlığını göstermek istedim sana. İki ateş arasındayım: sana duyduğum özlem ve işimde başarı mücadelem. Gelip gelip de Tambov'da çuvallamak istemiyorum! Ama sana duyduğum özlem daha güçlü, onu da kariyerime kurban ediyorum. Eve saat dörtte gelip saat on ikiye, bire kadar soğuk sessizlikte oturmak ne demek tahmin bile edemezsin! Her günüm böyle geçiyor. Senin yokluğun edebi

çalışmalarıma da yansıyor. Ama karısını (ya da kocasını) aldatan, başkasını arayan, çabucak da unutan biri için bunların ne önemi var ki! Ucuz şeyler bunlar. Oysa biz kalbimizle, kanımızla seviyoruz, beynimizle değil. Beyin yargılar, kalp hükmeder. Artık hiçbir şey yapabilecek güçte değilim, aşkım büyüdü büyüdü, enikonu bir canavara dönüştü. Nesnel bir değerlendirmeyle bu insan için bir değer eninde sonunda, öznel bir yaklaşımla da intiharın arifesi. Birkaç gün içinde gelmeye çalışacağım, izin vermezlerse de kaçarak. Belki sen de benimle Tambov'a dönersin, ne dersin? Belki de ötekiyle meşgulsündür; bunu da anlarım elbette. Zaman bizi ayırıyor, kardan göz gözü görmüyor. Canım benim, yaptığın şey ne şimdi? Böyle mi bitecek yani her şey? İnsan dediğin hayvan mı, yoksa benim üzerine insan biçimi giydirilmiş kurgum aptallıktan mı ibaret? Üzerime duvar örülmüş gibi hissediyorum. Aklıma gelmişken, şiirleri derlesene, nasıl gelirse elinden. Ben geldiğimde hemen bir kontrol ederiz, seçer Molotov'a göndeririz.

Mektubu bitiresim yok. Toprak İşleri'ne gönder mektubu. Taşınacağım evin adresini bilmiyorum. Totik nasıl? Herhalde unutmaya başlamıştır beni. Tam bir ay oldu evden ayrılalı. Öp Totik'i benim için, onu çok özlediğimi söyle.

Elveda.

Andrey

P. S. Senin beni unutman daha kolay, ne de olsa Aleksandrov[21] var.

21. Leonid Aleksandrov, Mariya Kaşintseva'nın ilk aşkı. Petrozavodsk'ta tanışmışlardı, burası Kaşintseva ailesinin devrimin karışıklıklarının yaşandığı Petrograd'dan sonra taşındığı yerdi. Tanışmalarının ardından kısa bir süre sonra Leonid Kızıl Ordu'ya gönüllü olarak katıldı, cepheden döndükten sonra tekrar Mariya ile birlikte olabilmek için eşinden ayrıldı. Ancak Mariya Kaşintseva'nın bu zaman zarfında Andrey Platonov ile ilişkisi başlamıştı. Bunları takip etmek Platonov Fonu'ndaki mektuplarla mümkün oldu, ancak 1922 sonrasında Mariya Kaşintseva'nın Leonid Aleksandrov ile yazışmaları olup olmadığına dair herhangi bir kanıt mevcut değil. *–N.K.*

M. A. PLATONOVA'YA

10 Ocak 1927, Tambov, 12:00[22]

Her iki mektubunu da bugün aldım. Burada rüzgâr her an başka bir yönden esiyor; bir gün emrediyorlar, ertesi gün emrettiklerinden vazgeçiyorlar. Bir gel diyorlar, bir gelme. Totoçka nasıl? Moskova'ya gelmeye korkuyorum. Karışık zamanlar, korkunç bir başıbozukluk. Burada bana ihtiyaçları var. *Ama ya bugün, olmadı yarın hızlı trenle mutlaka geliyorum.* Totoçka her türlü işimden daha önemli, hasta belki de ölmekte olan oğluma üzerime kilit üstüne kilit vursalar da giderim. Tedavi için 15 ruble gönderiyorum. Gelince biraz daha getireceğim. Tedavisi için ne gerekiyorsa yap.

Yılbaşını nasıl geçirdiğini anlattığın satırlar doğruysa teşekkür ederim. Tüm Toprak İşleri Halk Komiserliği seni sevecek, tam da bu yüzden. Volkov'un tarafında değil de benden yana olduğun için. Kendin teslim olmadığın sürece canını çıkarır onlar; bunu uzun süredir biliyorum ben ve onlardan her şeyi bekliyorum. *Geliyorum.* Kendin hasta olmamaya bak. Her şeyi etraflıca konuşuruz.

İkinizi de öpüyorum. Ben senden daha kötü bir haldeyim. Mektuplarından sonra huzur kalmadı artık bende.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

18 Ocak 1927, Tambov

Maşa,

Hapishaneme geri döndüm. Molotov işini hemen halletmeni rica ediyorum senden ve mümkünse tüm parayı almanı (700 rublenin hepsini). "Antiseksus"u gönderiyorum. "Yepifan" üzerinde çalışıyorum. Molotov bana işe dair bir şeyler yazarsa çok iyi. Askerlik işleri içinde kaybolmuş haldeyim. Yarın meseleyi çözeceğim.

22. Mektubun başı eksiktir.

Orduya girmemek için Tambov'a kalıcı olarak kayıtlı olmam gerekirse, muhtemelen ailem parçalanıp gidecek (tehditlerin ve –tabirim için beni bağışla– ciddiyetsizliğin devam ettiği sürece). Boşuna gitmiyorsundur Çistyakova'ya. Benimse ilmeği boynuma geçirme vaktim geldi.

Elveda. Totka'yı öp.

Andrey'in

P. S. "Antiseksus"a bir önsöz daha yazılabilir, şöyle yayınevini yağlayan türden, yeter ki öykü derlemeye girsin. Bunu Molotov ile kesinliğe kavuşturmak gerek.

M. A. PLATONOVA, P. A. PLATONOV VE V. A. KAŞİNTSEVA'YA

19 Ocak 1927, Tambov

Maşa, Totik, Valentina,

"İlyiç'in Sönen Lambası Hakkında Öykü"yü gönderiyorum; Rubanovski'ye,[23] "küçük" öykü derlemesinde basması için iletmek gerek.

Uzun, sıcak tutacak lastikler aldın mı kendine? Almadıysan hemen al!

Molotov'a bir sor bakalım: Popov (*Vsemirnıy Sledopıt*'ın editörü olan) benden "Doğa Yolu"nu istedi, Zemlya i Fabrika'da ayrı bir kitap olarak basacağını söyledi. Molodaya Gvardiya'dan telifin sadece yarısını almıştım, bu durumda "Doğa Yolu" Popov'a verilebilir mi? Daha doğrusu, uygun olur mu böyle bir şey, yanlış mı olur yoksa? Ya da değer mi? Eğer Molotov uygun olduğunu söylerse ve bu yüzden Molodaya Gvardiya ile aram açılmayacaksa şöyle yap:

Popov'u ara ve "Doğa Yolu"nun beş sayfalık bir eser olduğunu, kendisine de bu eserden daha önce bahsettiğimi söyle. Eğer Popov basmak isterse, bu eseri bazı şartlarla kendisine verebileceğimi

23. İlya Rubanovski, Glavlit sansürcüsü, Zemlya i Fabrika (Toprak ve Fabrika) Yayınevi'nin editörü.

söyle. Eser Popov'a verilir, bir hafta içerisinde okur, okuduktan sonra yayımlanabilir olduğunu düşünürse bana ânında 250 rublelik ödemeyi yapar (bu doğru düzgün bir telif ücretinin hemen hemen yarısı kadar; benim Molodaya Gvardiya ile ilişkimden Popov'a bahsetme).

Eğer Popov bu şartlara tamam derse, o zaman ona "Doğa Yolu"nu ona götürebilirsin (masanın üzerine koyduğum nüshayı).

Molotov'a da, Popov'a "Doğa Yolu" için söz verdiğimi (ki gerçekten öyle) ancak elbette Molodaya Gvardiya'da basılmasını ve Popov'unki ile değil de onun yayıneviyle kalıcı ilişkiler içinde olmak istediğimi söyle.

Elyazmalarını Popov'a verdikten tam bir hafta sonra ona gidip parayı alıyorsun. Eğer benim vekaletim gerekirse, vakitlice söyle, hemen gönderirim.

Eğer "Doğa Yolu"nu okuyacak olursan (eminim okumayacağından, cadı!) gözüne çarpan hataları düzelt lütfen, daktilodan çıkmış halini ben de hiç okumadım çünkü. Hata olabilir. Düştüm eline işte!

İstediğin kısmı at Maşuha! Belki de bu güdük hali talihimizi açar.

Totik nasıl, eski halinde mi, yoksa yavaş yavaş toparlanıyor mu? Net bilgi ver. İşleri bitirdiğin gibi gel! Çok bunalıyorum. Tüm gücümü "Yepifan Savakları"na saklıyorum.

Makalemin basıldığı *Tambov* gazetesini gönderiyorum. Makalenin yazıldığı gibi basılmadığını sen de anlayacaksın. Anlamazsan bu cahil adama saygını yitirirsin (ne dersen de, sen ince kültüre düşkünsün, eften püften işlerin bile fiyakalısını seversin).

Benden bu kadar. Hayatım tüm renksizliğiyle sürüyor, gündüz lüzumsuz işim, akşamları yazı. Her şey aileme duyduğum özleme gömülü. Senin işinde başarılı olman umuduyla hayatta kalıyorum.

Çistyakova'da gönlünü bir ünlüye kaptırmadın ya? Eğer öyle bir şey varsa yaz. Hediye gönderir, kimmiş, neye benziyormuş diye bakmaya bile gelirim. Şaka, buralarda aynı şeylere güldüğüm kimseler bile yok, yazılı olarak seninle şakalaşıyorum işte. Gülümsüyorum şu an, tebessümüm bile acı, yılgın.

Yaz bana. Totka'yı okşa benim için, tıpkı rüyalarımda seni okşadığım gibi.

Andrey

P. S. Steyr 8 otomobili hâlâ tek parça mı?

M. A. PLATONOVA'YA

25 Ocak 1927, Tambov

Mariya,

Molotov'un onunla birlikte çalışmak istediğime dair yazdığım mektubuma ne cevap verdiğini yazmanı rica ediyorum senden.

30 Ocak'ta askerlikle alakalı mesele sonuçlanıyor. Eğer her şey yolunda giderse, Moskova'da çalışacak bir yer çıkar, ben de Tambov'dan ayrılırım. Bunun için yazmanı rica ediyorum.

"Yepifan Savakları" bitti ama temize çekecek daktilo yok, çünkü işyerinde işle ilgili olmayan şeyleri daktilo etmeye izin vermiyorlar, Tambov'da da evinde daktilosu olup da iş alan steno yok. Ne yapacağımı bilmiyorum. Moskova'da da yazdırmanın imkânı yok, herkesin işi gücü var, bunu yaptıracak para da yok.

Bobılev'i aramak ve makale için para alıp alınmayacağını öğrenmek gerek.

Sonra. Benim adıma Bahmetyev'i aramak ve derleme için ne zaman para ödeyeceklerini öğrenmek lazım. Artık ödemeliler.

Molotov'dan ödeme sürecini hızlandırmalarını rica et. Molodaya Gvardiya ile sözleşme imzaladın mı? Bunu cevapla. Kaç paraya imzaladın, şartlar nasıl?

Şiirleri seçmeye başladım. Bu şiddetli baş ağrısı çalışmama engel oluyor, hiç de ağrımazdı halbuki. Başımı üşütmüş, çalışırken de farkına varmamış olmalıyım. Bir buçuk ayda dört sayfa yazabildim ("Yepifan Savakları"nı da dahil edersek eğer). Petro işkence kulesinde savakları yapan Perry'yi korkunç bir şekilde idam ettiriyor. Cellat eşcinsel. Bundan hoşlanmayacaksın. Ama öyle icap etti.

Şu şiir hoşuna gidecek mi bakalım:

Terk edilmiş ve tutkulu ruhun aşkı,
Tanrıya âşık ruhun rehini...

Karıştırdım, unuttum.

Çok eski ama güzel. Perry yazmış bunu, Mary Carborund'un eşi olacakken. Sonra başkasıyla evlenmiş Mary. Daha sonra Yepifan'a New Castle'dan isimsiz bir mektup gönderiyor, Yepifan valisi bu mektubu ikon rafının örümcek ağlarıyla dolu kısmına koyuyor, Perry de Moskova'da ölüyor. Savaklar iş görmüyor. Halk işe gitmiyor ya da inzivaya çekiliyor ve ıssız yerlerde ataları gibi mağaralarda yaşıyorlar.

İşte böyle bir şey "Yepifan Savakları". Sıradışı bir üslupla yazdım, yer yer eski Slavca, uzayan heceleriyle. Birçoklarının hoşuna gitmeyeceği kesin.

Benim de hoşuma gitmiyor aslında, çıktı işte böyle bir şeyler. Bırakalım öyle kalsın.

İşte böyle Musya, bana şu resmi işlerinden de bahset mektubunda. Kendim hakkında yazmayacağım, ne de olsa pis ruhumun marifetleri olarak okunacaklar senin tarafından.

Totka hakkında bir şeyler duymak istiyorum. Beni özlüyor mu? Moskova'dan ayrıldığıma çok pişmanım. Tüm o "özünde iyi olanlara" inat kendi uğraşlarımın efendisi olarak orada yaşamaya devam etmeliydim. Beş ruble gönderiyorum. Ayın sonuna kadar paranız idare etmeyecek diye endişe ediyorum.

Her şey de kötü gidiyor.

Totoçka'yı öpüyorum.

Ellerini sıkıyorum.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

26 Ocak 1927, Tambov

Mariya, seninle konuşmak istediğim bir konu var. 22 Ocak tarihli mektubunu aldım. Hepsinden önce şuna açıklık getireyim, ben

Kirpiçnikov[24] değilim. Gelelim nedenine. *Benim ideallerim tek tip ve kalıcı*. Sadece değişmeyen fikirlerimi yazarsam bir edebiyatçı olmam. Beni okumazlar o zaman. Ayakları üzerinde duran edebi eserler yaratmak için kendi düşüncelerimi olabildiğince *bayağılaştırmalı ve değiştirmeliyim*. Tam anlamıyla *bayağılaştırmalıyım*! Eğer ki basılması için beynimden akan kanı olduğu gibi sunsaydım, yayımlamazlardı bile. Şimdi anladın mı neden Kirpiçnikov Riverside'daki Roof'a kaptırdı gönlünü? Kirpiçnikov *yer yer* benden bir şeyler taşıyor. Hemen buradan Valentina'ya geçelim. Okurken dikkat etmemiş olmalısın. Valentina Mihail Kirpiçnikov'u (yani babayı) değil, oğlu Yegor'u seviyor. İki tane Kirpiçnikov var, baba ve oğul.

Eğer "Doğa Yolu"nu baştan aşağı saçmalık diye tanımlıyorsan, senin bileceğin iş. O zaman herhangi bir şeyi açıklamama da gerek yok.

Hayatımı yazdıklarımla karşılaştırmak saçmalığın ta kendisi. Hakikatteki beni ben daha kimseye göstermedim; gösterir miyim, ondan da pek emin değilim. Bunun için de birçok geçerli sebebim var ama en önemlisi kimsenin gerçek anlamda ilgisini çekmeyeceğim.

M. A. Kirpiçnikova'nın her şeyden çok kocasını önemsediği konusunda haklısın, hem bir eş hem de bir insan olarak. Onu bilerek mütevazı ve nadir tonlarla resmettim.

Devam edelim. Benim yakın olduğum herhangi bir kimse yok, burada hem psikolojik hem de fiziksel anlamda acz içinde olsam da kimseyle yakınlaşasım da yok. İmaların ve açık kinin hedefi ıskalıyor çünkü mutlak bir yalnızlık içindeyim, üstelik bana biçtiğin değerin de bir hayli altındayım. Senin kocan olduğum sürece seninle ilişkilerimde ne aşağılık bir ruh, ne de karaktersiz sıfatlarını hak edecek şeyler yaptım. İşim iliğimi kurutuyor. Fiziksel anlamda (en azından bu şekilde!) sadece seninle mutlu olabiliyorum. Başka bir kadınla yaşam hayali dahi kuramıyorum. Tüm gençliğimi seninle

24. "Doğa Yolu" eserinin birtakım otobiyografik özellikler taşıyan başkahramanı.

geçirip, seneler boyu senin tadını almam, tamamen senin için yeni bir insan olmamı sağladı. Bunu nasıl istersen öyle anla ancak ben düşündüğüm şeyin farkındayım.

Totik için çok mutluyum. Benim için öpücüklere boğ onu, tıpkı onun yaptığı gibi. Buraya gelmeyeceğinize göre artık bilmiyorum, bir daha onu ne zaman görebilirim. Bot aldın mı kendine? Eğer almadıysan, ben sana para gönderir göndermez al.

Şiirlerle seni uğraştıracak değilim, Molotov'a gönderiyorum.

Oborina hakkındaki mesele de neyin nesi? Böyle bir soyadını duymadım bile. Daktiloda temize çekilmesi gerekenleri Toprak İşleri'nden yaşlı bir stenoya verdim, o da evinde daktilo olmadığından başka birilerine vermiş belli ki.

Ayıp ama Musya. Oborina ne ima edebilir ki? Madem öyle düşünüyorsun, doğrudan kendisine sor o zaman, nasıl olsa onunla evlenmen mümkün değil.

Sen neden işi temize çekmek üzere Halk Sağlığı Komiserliği' ne götürdün? Yok muydu daha yakınlarda bir steno (5. kat, Valentin'in kız arkadaşı ya da başkaları)? Madem öyle, evli bir kadın olarak namusunu sorgulayan birtakım çıkarımları ben de yapabilirim.

"Yepifan Savakları" temize çekiliyor ama çok ağır. Kime göndereyim sence, sana mı yoksa doğrudan Molotov'a mı?

Senin yazmadığın bir ithafın üstünü çizmeye pek hakkın yokmuş gibi geliyor bana. Kitap ithafla beraber yayımlandığında utanıp sıkılabilirsin, madem yazar ve onun yazdıkları senin için tahammül edilemeyecek denli nahoş, alçakça, ikiyüzlü vs., gazetelere ya da dergilere yazacağın bir yazıyla yazarın ithafını reddetmeye hem imkânın hem de hakkın var. Bunu yapabilirsin, vakti geldiğinde yapacaksındır da. Ancak başkalarının arzularına müdahale edemezsin, saygısızlık etmene de gerek yok. Madem Totik ilk sayfayı yırttı, ben de yeniden gönderirim. Molotov'a ilet. Eğer çok rahatsızsan Molotov'a adam burnunun dikine gidiyor, kimsenin kendisinden böyle bir şey istediği yokken, hatta bilakis bundan rahatsızlık duyarken, tutup kitabı bana ithaf ediyor, diyebilirsin.

Moskova'da kış güzel geçiyor olmalı.

Dünkü mektupta karıştırdığım şiir geldi aklıma:

Acı ve çetin tutkuya kapılmışsa ruh,
Tanrı onu sevdiğindendir...[25]

"Yepifan Savakları"ndan bu. Çok da uzun olmayan bir otobiyografik yazının başına oturasım var (çocukluk, beş ila sekiz yaşlarım). Belki de "Tarih nasıl başladı ve nasıl sonlandı" konusu üzerine küçük bir fantastik öykü yazarım. Adı elbette değişecektir.

Hayatım soğudu, sadece düşünür, sigara içer ve yazar hale geldim. İsteseydin her şeyi değiştirebilirdin. Ama sen benimle ilgili hiçbir şey istemiyorsun. Davranışların, mektupların beni ne denli sevmediğini gösteriyor. Bırakalım hayat yargılasın bizi.

Sana mektup yazmak büyük mutluluk benim için. Gerçekten, karşılıklı sohbet ediyormuşuz gibi geliyor.

Mektuplarını bekliyorum, sana sağlık diliyorum ve o incecik elini sıkıyorum.

Totik'i öp, kucakla ve yokuş yukarı sür onu, uzak ufuklara.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

28 Ocak 1927, Tambov

Mariya,

25 Ocak tarihli mektubunu aldım. Yanılıyorsun, ben sana *birkaç mektup* yazdım. Almadın mı yoksa onları? Bir kontrol et.

İş mektuplarına cevap yazıyorum. Beni incitmeden benimle konuşmanın yolu yok mu senin için?

Dikkatlice oku ve doğru düzgün bir karar ver; ortak yürüttüğümüz işin hatırı için.

Neden *her şeyden önce* şiirleri yayımlamak gereksin ki, iki-üç ay daha yaşayabilmek için mi?

25. "Yepifan Savakları", *Muhteşem Vahşi Dünya* içinde, çev. Günay Çetao Kızılırmak, Metis, 2015, s. 61. –*ç.n.*

Molotov ben burada geberip gideyim diye elinden geleni ardına koymuyor.

Her şeyden önce benim iki kitabımı bassın, içini dolduracak malzeme fazla fazla var onda.

Kısa öykü kitabı ve *Boş Çöp Tenekeleri* (başka bir ad da verebilirler) kitabım ile bu kitap için bir uzun öykü niteliğindeki "Yepifan Savakları" iki gün içinde gönderilecek.

Her iki kitabın da anlaşmalarını hemen imzalayabilir, *parasını da hemen alabiliriz.*

İkinci kitabın basılması için kesinlikle *Pugaçyov*'u[26] şart koşmamalıyız. Kitabın içindekiler kendisine yeter. *Pugaçyov* böyle bir kitabın ruhuna ne şu an uygun, ne de gelecekte uygun olabilir. *Bu konudaki kesin kararım bu.* Molotov'a da böyle söyle. Zokayı yutasım yok. Az versinler bana, ben çoğunu alırım nasıl olsa. Zamanı uzatmanın da gereği yok.

Ne biçim bir saçmalık bu? Seninle yazışmak zor geliyor adeta. Hep bir şaşkınlık ve şikâyet hali içindesin. *Pugaçyov*'u Moskova'da yazmaya başladım ve birazını da sana okudum. Hiç mi hatırlamıyorsun? Sonra devamını getiremedim: "Doğa Yolu" ve "Yepifan Savakları" ile devam ettim.

Pugaçyov*'un yazımını uzun bir zamana* ve araştırma sürecine yayacağım, bunun için de çok malzemeye ihtiyacım var. *Sonbahar gibi bitirebileceğim bir roman.* Basılacak iki kitapla birlikte basmanın *hiç ama hiç gereği yok.*

Düpedüz dalga geçiyorlar bunlar! Affet beni, ancak bana bir sayfa başına 150-175 ruble vereceklerini yazıyorsun! Eğer *hemen* vereceklerse 100 ruble kabul! Sana bunun için vekalet verdim hem. *Genel durumumuzdan bağımsız olarak ne kadar talep edebilirsen et.* Ne verirler diye düşünme, *uzatma da süreci.* Şimdi verecekleri 1000 ruble bir ay sonra verecekleri 1500 rubleden iyidir. Muhasebe işleri kafanı karıştırırsa Molotov'a danış. Ancak onun da büyük bir

26. Platonov, Puşkin'in *Yüzbaşının Kızı* ve *Pugaçyov İsyanının Tarihi* adlı kitaplarına konu olmuş Yemelyan Pugaçyov (1742-1775) hakkında yazmayı planladığı romanı kastediyor.

kusuru olduğunu unutma (aklının bir köşesinde bulunsun diye söylüyorum), eline aldığı işi bitirmek bilmez, uzattıkça uzatır, ölmek üzere olanlara bile mavi boncuk dağıtmayı sever. Sen yine de baştankarayı avucunda tut da, havada uçan turnayı taşla vurursun![27] Ancak o zaman kara kuşu elinde tutabilirsin!

Kapak sayfasını dün gönderdim.

Ressam _ _ _ _ [28] ile konuş.

İyi becerirsin sen o işi.

Hikâyeleri Kuznitsa Yayınevi'ne vermemek en iyisi, Molodaya Gvardiya'da çıkacak kitapta yer almalılar. Bunu Rubanovski'ye söyleyerek çok iyi yapmışsın.

Novıy Mir'in de, *30 Gün*'ün de[29] suratına tüküreyim.

Molodaya Gvardiya da öldüresiye ağır çalışıyor. Onların keyfini bekleyene kadar... Yine her şey dönüp dolaşıp Molotov'un elinde kalıyor; hem bir yardımcı hem de engel. Beni afili bir delikanlı gibi piyasaya çıkarmaya uğraşıyor ama ondan icazet beklerken ölüp gideceğim.

Pugaçyov*'un bitmesini beklemeyin*, tekrar söylüyorum. Yeni başladım ve bitmesi için en az *altı aya* ihtiyacım var. *Parça da göndermeyeceğim, bir anlamı yok, gereği de. Pugaçyov*'u piyasa için değil, kendim için yazıyorum. Yere batasıca![30]

Bana cevap yaz.

Daha henüz kurtulduğum hastalık çok yordu beni. Sadece baş ağrısı kaldı. Lanet olsun!

Pek iyi sayılmaz yaşamım. Kendi birimimin yüzde ellisini kaybettim. Bir homurdanmadır gidiyor. Herkes benden nefret ediyor, kıdemli mühendisler bile (hani şu uzun süredir bir şey inşa etmediklerinden inşaatın nasıl bir şey olduğunu unutmuş yaşlı bürokratlar yok mu, onlar). Kırsalın orasına burasına teknik kırıntılar sa-

27. Rus atasözü. Temkinli olmak, işini sağlama almak anlamında kullanılır.

28. Üzeri karalanmış.

29. Sovyetler'de yayımlanan edebiyat dergileri.

30. Andrey Platonov *Pugaçyov* romanını tamamlamadı, sadece bir kısmını "İvan Joh" adlı öyküsünde kullandı. *–N.K.*

çıyorum. Adıma yazılmış bir ihbar ya da sokakta kafamın arkasına bir tuğla yemeyi bekliyorum.

Birçok kişiyi işinden ettim, muhtemelen bir lokma ekmeğinden de. Ama hem aklın hem de inşaatçılığın gerektirdiği şey buydu. Pislik, adilik, miskinlik, dedikodu diz boyuydu. Güzelce havalandırdım ortalığı. Beni uzun süre buralarda vahşi bir hayvanı, gaddar bir insanı hatırlar gibi hatırlayacaklar. Nerde bana daha iyi davranabilirler ki? Ya da kim benden kendisine daha iyi davranmamı bekleyebilir?

Vicdanım bir konuda rahat: Hep adil davrandım, inşaatın devamı için ne gerekiyorsa onu yaptım. Buradaki kimseyi tanımıyorum ve kimseyle de tanışmadım.[31]

M. A. PLATONOVA'YA

29 Ocak 1927, Tambov[32]

Yok hikâyeleri ver, yok şunu ver, yok bunu diye yazıp duruyorsunuz. Sadece bir kafam ve bir kalbim var benim. Para almadan motor gibi çalışamam. Aynı anda bir şey yazabiliyorum, üç değil.

Önce Molotov ve yayınevi 200-300 rublelik bir avans versinler bakalım, yok öyle!

Doğrudan benim ağzımdan bunları ilet ona. Biz ne yapalım, ölelim mi? İstediklerinde her şeyi yapabilir onlar. Benim çok hasta olduğumu ve 200 ruble ile ev geçindirmenin çok zor olduğunu söyle onlara.

Popov ne dedi peki? Söyle. Hiçbir durumda o pislikten hayır gelmez. Önden bir 200 ruble versin, bir-iki hafta içinde ben de ona bir fantastik öykü gönderirim (yeni bir tane, Molotov'dakilerden değil). Benim açlıktan "neredeyse geberdiğimi" söyle ona.

Popov'la *mutlaka* sert konuş.

31. Mektubun son sayfası eksiktir.
32. Mektubun ilk sayfası eksiktir.

İnsan sevince savunmasız hale geliyor, seninle Totik uğruna katlanamayacağım aşağılanma yok. Yoksa ilmeği boynumdan geçirmekten başka yol yok.

Andrey Platonov

M. A. PLATONOVA'YA

30 Ocak 1927, Tambov

Gecenin bir yarısı.

Canım Musya'm,

"Yepifan Savakları"nı gönderiyorum. Kendim yaptım okumasını. Kime gerekiyorsa geciktirmeden ona ver. Molotov ve Rubanovski'ye *üslubumun mutlaka korunması* gerektiğini sıkıca tembihle. Yoldan çıkarmasınlar metni.

Nasıl geçiniyorsunuz, ne yiyip ne içiyorsunuz Totka'yla? Birilerinden birkaç günlüğüne en azından bir beşlik almış olabileceğini umuyorum. Maaşımı posta havalesiyle göndereceğim. İçecek sigaram yok, yemekse var maalesef; maalesef çünkü ben de sen açsan aç olmalıyım. Öyle çok yazıyorum ki ellerim titriyor. Seninle dinlenmek öyle güzel olurdu ki şimdi, bir haftacık, üç gün hiç olmazsa.

Para yok, olsa kaçıp Moskova'ya gelirdim, bir-iki günlüğüne. Kozlov'a görevlendirmeyle gitme ihtimalim var, olursa bir günlüğüne eve kaçabilirim. Zor ama; bir bilsen nasıl elleri sıkı şu ara, hiç olmazsa Kozlov sapağına kadar gitmeliyim işleri yoluna koymak için ama iki güne on beş ruble veriyorlar (Tambov'dan Kozlov'a da 60 verstlik yol var).

Ne olursa olsun bir günlüğüne Moskova'ya gelmek için çabalıyorum. Çok sıkıldım artık, kâbusun içinde yaşıyor gibiyim. Savaş ihtimali kafamda büyük soru işareti. Ne kadar akıl kârı Tambov'dan kaçıp, iki-üç ay sonra yeniden ayrılacağım ve belki de hiç geri dönemeyeceğim Moskova'da teslim olmak, bilmiyorum. Tambov'da kalırsam belki hiç çağırmazlar beni orduya. Hiç olmazsa bir yıl dokunmazlar.

Etraflıca düşünmeliyiz bunu, sevgili eşim. Eğer tek başıma olsaydım bir dakika bile kalmazdım Tambov'da. Burası öyle bunaltıyor ki beni, cepheye gitmeyi tercih ederim. Ama eşim ve çocuğum var benim. Bu beni bugünün şahsi meselelerini bir kenara bırakıp soğukkanlı düşünmeye zorluyor. Sen de düşün bunu. Eğer ki savaş çıkarsa (ki çıkacak bence, gazetelerde yazılanlara göre öyle görünüyor) Moskova'da olmaktansa Tambov'da kalmak daha iyi, tüm şartlar göz önüne alındığında.

Lütfen kendi düşüncelerin içinde kaybolma, ben ne yazdıysam onu düşün. Bu çok ciddi bir durum. Sen her defasında beni başka türlü anlıyorsun, şaşıp kalıyorum düşüncelerimin böyle yorumlanmasına. Genellikle cevap olarak yazdıkların aklımın ucundan dahi geçmeyen şeyler.

Bu konu hakkındaki düşüncelerini yazmanı istiyorum.

Postane sana beş rubleyi vermedi herhalde, sen de muhtemelen bu rezalete isyan ettin. Benim suçum. Havale göndermeliydim. Ama miktar azdı, bir de geçen defa gönderdiğim on beş ruble sağ salim eline geçmişti. Bu yüzden ben de ikinci kez bu yolla gönderdim.

Bir önceki mektubum için özür dilerim. Senin üzerime gelişin ve bana karşı açık nefretin beni çok germişti. Anla beni, en sağlam insana bile hoyratça hitap edersen çileden çıkar. Bense makine gibi çalışıyorum ve artık çok yoruldum.

Bana gelmek isteyip istemediğini yazsana. Birçok kez (üç mektup oldu) bunu sordum. Sen de hiçbir cevap vermedin. Şu sözleşmeleri imzala, sonra da gel. Ama mutlu olmak ve huzur duymak üzere gel, lüzumsuz dramlar için değil. Tambov'daki şartların izin verdiği ölçüde, burada rahat etmen ve mutlu olman için her şeyi yaparım. Tabii bunlar senin Moskova'da birilerine takılıp takılmamanla ilgili. Aklıma gelmiyor da değil, oraların bensiz halinin "puslu bir havası" olacağı. Üstüne üstlük beni kronik bir biçimde ihanetle suçluyorsun. Bu da seni mutsuz bir eş olarak tasavvur etmeme neden oluyor. Asıl sen kendin uyandırıyorsun bu fikirleri bende. Zamanla, bir aralar olduğu gibi kudurgan bir kıskançlık değil de sağduyulu kabullenişlere dönüşüyor fikirler. Bilemiyorum, sanki bir zamanlar bir deri bir kemik kalana kadar ıstırap çeken, kalbinin yü-

zeyi su toplayacak denli acılara boğulan ben değilmişim gibi; çok değiştim ben, o kesin.

Son gelişimde sende bir soğukluk ve yabancılaşma hissettim. Sen Valentina'yla, onun arkadaşlarıyla konuştun, ben de tek başıma oturdum. Yeni yeni erkek tanıdıklar edinmişsin (Kabe ve birileri daha). Şimdi daha da artmışlar. Beni yavaş yavaş unutmaya başladın.

Moskova'dan ayrılmamın üzerinden iki ay geçti. Hiç fark ettirmeden geçip gitti, değil mi? İşte tıpkı böyle fark ettirmeden senin gözünde yabancı ve kayıp biri haline geldim. Beni gözünün önüne getirebiliyor musun? Mesela masanın başındayken, yazarken, odam boşken, etrafımı taşra sessizliği sarmışken. Yüzümü hatırlıyor musun? Ben seninkini hatırlıyorum, hatta kendimi iyice zorladığımda kokunu bile belli belirsiz duyabiliyorum, o güzel saçlarını, o muhteşem gözlerini gözlerimin önüne getirebiliyorum. İçim dışım bir benim; görüyorsun kompliman falan değil yaptığım, şahsi kanaatim. Sen benim için mükemmelsin. Komplimanın şu şartlar altında hiçbir gereği yok zaten, uzaktayım, bunu kötüye kullanabilecek durumda dahi değilim.

Mutluluğuma falan da inanmıyorum. Kâh .... özlemden aptala dönmüş, ... kahramanlarımın mutluluğunu ....[33] yazılardan çıkarıyorum ama o mutluluk asıl çile, ölüme kadar götüren asıl gerilim işte o.

"Ay Araştırmaları", "Doğa Yolu" ve "Yepifan Savakları"nın kahramanları, hepsi ölüp gidiyorlar ama delicesine bir gerginliğin verdiği mutluluğu ve en soylusundan aşkı hak edip ona imkân yaratarak.

İster istemez her boşluğu sen ve benle dolduruyorum, sadece bazı ayrıntılar...[34]

33. Noktalarla işaretlenmiş yerlerde sayfaların yıpranmışlığından okunamayan kelimeler vardır.

34. Mektubun son sayfası eksiktir.

M. A. PLATONOVA'YA

10 Şubat 1927, Tambov

Küçük Moşka'm,[35]

Görevlendirmelerden daha yeni döndüm ve öylesine özledim ki seni, hemen masanın başına oturup bu mektubu yazmaya koyuldum.

Molodaya Gvardiya'dan para aldın mı, ne kadar aldın? Aldıysan kendine ne alacaksın?

Hiç olmazsa o küçük maddi mutluluğunu bilip seninle mutlu olmak istiyorum. Her şeyden önemlisi kendine ve Totka'ya mümkün olduğunca iyi ve sıcak tutacak giyecekler alman. Benim onayladığım listedeki her şeyi. Yarın sana "Güneşin Çocukları"nı göndereceğim (Popov için, gerçi bu ona uygun olur mu kestiremiyorum, ama yine de denemekte fayda var), sonra da "Yepifan Savakları"nı. Çok yakında da şiirleri.

Şantiyedeki işlerim birden kötüleşti. Benim çalıştığım yerlerde rezalet ve düzensizlik diz boyu. Ben de kendimi içinde bulduğum şu bürokratik bağırsakta çaresizim aslında. Öyle çok dizgin tutuyorum ki elimde, artık her şeyi birden idare edemiyorum. Son bir gayretle Toprak İşleri'ne beni geri göndermeleri için bir dilekçe yazacağım. Daha iyi bir iş bulamazsam, Toprak İşleri'yle beni yeniden tesviye birimine tayin etmeleri için konuşacağım.

Tambov'da daha fazla çalışamam. Tüm enerjime ve çabama, soğukkanlılığıma ve tecrübeme rağmen burada zehirliyorlar beni. Neden, ne uğruna bu kadar yoruyorum kendimi, başka yerlerde daha az kayıpla daha iyi sonuçlara ulaşabilecekken?

Öyle değil mi Moşka'm?

Burada sessizce oturup iş görebilirsin ancak, ama aktif ve bir işe yarayacak şekilde çalışmak mümkün değil. Ben de tabiatım itibariyle bir işi sırf laf olsun diye yerine getiren insanlardan değilim.

35. Mariya isminin kısa formu Maşa'nın daha sevimli bir versiyonu olan Maşka'yla ses benzerliği taşıyan *moşka* kelimesi Rusçada "sirke sineği" anlamına gelir.

Ekteki notu tesviye birimine götür, birim sorumlusu Mironov'a.

Bu ricamın yerine gelmesi çok önemli.

Dilekçeyi yazıp bunu bir ölüm kalım meselesi olarak değerlendireceğim. Gelsinler bu cehennemde Volkov'lar, Tiraspolski'ler ve diğer aylaklar çalışsınlar bakalım. Bir oralara geleyim, onlara bir çift lafım olacak, biraz yüreklerini ağızlarına getirmek gerek şu fokstrotçu[36] beyefendilerin.

Ne olursa olsun, beni aptal yerine koymak çok kolay geldi onlara! Ayrı bir keyif duydular bana karşı oluşturdukları cepheden. Koskoca profesörler, Ortodoksluğun ve sapkınlığın mirasçıları (mesela Şulgin) bıkmadan usanmadan savaşıp bir başına Platonov'a biraz olsun merhamet göstermediler. Şimdi bir kişi dokunsun bakalım bana, dişlerini söker, altlarını ıslattırırım. Şimdi biliyorum neyin ve *kimin* ardına saklandıklarını.

Böyle sıkıcı bir mektup yazdığım için kusura bakma, yarın bir yenisini yazacağım. Tüm gücümü buradan ayrılma ve birilerinden intikam alma çabasına ayırmış durumdayım.

Selam sana, canım sevgilim.

Gripten korun. Totka'nın lazımlığını ortak tuvalete koymayın, besbelli bir salgın var şu ara.

Totka'ya iyi bak ve şımart onu.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

13 Şubat 1927, Tambov, 21:00

Nasılsın ihtiyar? Ben dur durak bilmeden şiirler üzerinde çalışıyorum. Birçoğunu yeniden elden geçirmem gerekti. İşte de çok yoruldum, gerçi iş de değil yorgunluk sebebim, mücadeleden yoruldum. Ne olursa olsun zor buralar bana. Her an yalnızım, hep yalnızım, sen de yoksun, yoksun işte. Bugün (pazar) evden dışarı adımı-

36. Mektubun yazıldığı yıllarda fokstrot burjuvaların yaptığı bir dans olarak görülüyor, burjuva yaşantısının bir emaresi olarak kabul ediliyordu. –*N.K.*

mı dahi atmadım. Çevremi düşmanlarım sarmış, yabanileştim, tek zevkim beni buralardan uzaklaştıran düşüncelere dalıp gitmek. Kasabalara yaptığım ziyaret bir hayli yorucuydu. Kozlov'da tren istasyonunda geceledim. Gecenin dördünde beni birinci sınıftan attılar (binayı temizliyorlarmış), ben de işsizlerle birlikte üçüncü sınıfta yattım. İşsizlerden bir sürü yeni ve canice şey öğrendim. Kafkasya' dan gelip Sibirya'ya gidiyorlardı. Sabah onlarla kendi paramla ısmarladığım çayı içtim ve ilginç hikâyeler dinledim. Hayat düşündüğünden çok daha ağır benim sıcak buğday tanem. Kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde dolaşıp dururken öyle iç parçalayıcı şeylere denk geldim ki, zaman zaman bir yerlerde tüm ihtişamı içinde Moskova diye bir şehrin, sanatın ve daha birçok bok püsürün varolduğuna inanamadım. Bana öyle geliyor ki, gerçek sanat, gerçek düşünce sadece kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde doğabilir, öyle parıl parıl pırıldayan, yüzeyi cilalı Moskova'da değil.

Gel gör ki buralar hüzünlü yerler, küçücük bir mutluluğun dahi insanın yüzünü kızartabileceği kadar hüzünlü.

Bir kenara bırakalım bunları...

Sevdiğim kadına kaderimle bağlıyım,
Bir ömür ayrılmayacak kadar da ona âşığım...

Ama bedenim uzun zamandır ondan ayrı. Nasıl da acımasız ve saçma kader; ucu bucağı belirsiz bir zaman diliminde beni sevgilimden ayırdı. Tek tesellim çocuğum için yaşıyor olmak ve belki de onun uğruna en dayanılmaz acıya dahi katlanabileceğimi bilmek. Hayatta çok kez ölüm öncesindeki soğuk çırpınışı hissettim. O zamanlarda öyle bir boşluk kaplar ki içini, tıpkı sıcak yaz gecelerinin geç saatlerinde terk edilmiş tarlaların boş sessizliğindeki gibi.

Affet beni, ama güzel günlere falan inanmıyorum ben. Yazdığım her şey ruhumun toplayıp içime yığdığı nesnelerden besleniyor. Sen elbette benimle kıyaslandığında iflah olmaz bir iyimsersin. Bu da benim çok hoşuma gidiyor (kendimde yok ya). Sen bir başkasıyla da mutlu olabilirsin, ben olamam.

Sana elli ruble posta havalesi yaptığımda (sonra yine postayla kırk ruble daha göndermiştim) bana sormadan bir anda "Kendime

çok da çabuk bir arkadaş ve koruyucu bulabilirim" deyivermiştin. Herhalde beş yüz ruble göndermiş olsam bambaşka şeyler söyleyecektin. Geçmişte yaşadıklarımızla bunları yan yana koyunca derin bir sıkıntı kaplıyor içimi.

Anılarımda uzunca bir süre seninle ilk buluşmamızı, ilk günlerimizi canlandırdım durdum. Nasıl zarif, kendinden emindin, nasıl da iyiydin bana karşı. Ne ara geri dönüşsüz bir şekilde değiştin? Daha sonrasını, bana sarılışını, karanlık köşelerde eteğini kaldırışımı aklıma getirmek dahi istemiyorum. Tam da bu noktada başlıyor yalan.

Biz doğuştan karıkocayız. Aşkımız da içten, nadir görülen bir mucize. Hiç gördün mü böyle, bizim birbirimizi sevdiğimiz gibi sevenleri. Ben okumadım bile bir benzerini, nasıl da büyük ve yıkıcı eski hisler.

Seninle olmak çok güzel Mariya!

Daha gündelik meselelerden konuşalım, hadi.

Toşka neler yapıyor? Türlü şımarıklıklarla annesini çileden çıkarıyor olmalı. Babasını özlediğini söylerse yine, babasının onu katbekat özlediğini söyle. Toşka gibi bir keratanın babasını sürekli özlemeyeceği kesin. Onun gibi küçük bir bülbülü her yemle beslemek mümkün. Gel gör ki babasını besleyecek yem kalmadı maalesef.

Muhtemelen her yerde ilgiye mazhar oluyorsundur, adamlar asılıyordur ufaktan. Hele bir de biliyorlarsa para işini, daha da fena üşüşürler.

Ben senin kocanım, geçmişte tüm olup bitenler birer deneyimdi bizim için. Geleceğimiz, tüm bir ömür sürecek geleceğimiz, evliliğimiz ve ailemiz. Sana bunu söylediğimde karşı çıkmamıştın. Hâlâ öyle mi düşünüyorsun, yoksa yeniden benden nefret etmeye mi başladın?

Evlilik tarihimiz konusunda tartışman ve belirsiz konuşman beni tedirgin etti.[37] Biliyorum, bir küfür savuracaksın şimdi, beni

37. Mariya Aleksandrovna ve Andrey Platonov'un resmi evlilikleri 22 Mayıs 1943'te gerçekleşti.

suçlar tonda konuşacaksın. Ama benim de içimde hep kalacak bu, elimde değil.

Sağlığın yerinde mi ateşli Moşka'm? Bana hepi topu bir mektup yazdın. Ne yazık ki benim sağlığım yerinde, bir de şu uykusuzluk ve halsizlik olmasa. Grip oldun diye endişeleniyorum. Eğer Moskova'daki salgın arttıysa, hemen terk etmenin iyi olacağını düşünüyorum.

Biliyor musun aklıma ne geldi: Eğer senin ve benim mektuplarımızı bir araya getirirsek, şöyle bir düzene sokarsak, belli yerlerini baştan yazarsak, belki ilginç bir roman çıkabilir ortaya.[38]

Gerçi benim de çok hoşuma giden bir fikir olduğunu söyleyemem.

Kendi fikrini yaz. Abelard'ın Heloise ile şu ünlü yazışmasını düşün, onun gibi.[39]

Elveda benim biricik sevgilim, elveda ruhumun kaygılı tarafı.

Seni tutkuyla ve nezaketle öpüyorum, gözlerini gözlerimin önüne getiriyorum.

Andrey

P.S. Çiçeklerin masamın üzerinde duruyor, mis gibi de kokuyorlar, bir parçasını koparıp sana gönderiyorum.

M. A. PLATONOVA'YA

15 Şubat 1927, Tambov

Canım Maşa'm,

Bu mektubun iki kısmı var: ciddi (resmi) ve şahsi.

I. Resmi Kısım

İşbu mektupla kırk şiir gönderiyorum, söz konusu şiirlerle il-

38. Platonov bu projeyi *Bir Zamanlar Âşıklar* adlı romanda gerçekleştirmeye çalıştı ancak roman yarım kaldı.

39. Fransız skolastik düşünür Pierre Abelard (1079-1141) ile sevgilisi Heloise arasındaki mektuplaşmadan oluşan, XIV. yüzyılda yazılmış uzun öykü kastediliyor.

gili aşağıda yazdıklarımı harfi harfine yerine getirmeni istiyorum:

1. Hepsini Molotov'a ver ve ayrı bir kitap halinde yayımlamasını iste;
2. Şiirleri biraz eledim ama bence en iyileri kaldı;
3. Sen ya da Molotov şiirlere *(benim diğer şiir kitaplarımdan) ekleme yapılması gerektiğini düşünürseniz, kendi düşüncenize göre yapabilirsiniz*;
4. Kitabı *Şiirler* diye basit bir şekilde adlandırabilirsiniz;
5. Kitaba birilerinin yazdığı önsöz eklenebilir ya da eklenmese de olur, sen Molotov'la nasıl anlaşırsan öyle olsun;
6. Kitap *mümkün olan en hızlı şekilde basılmalı*, tüm sorunları ve karar verilmesi gereken meseleleri ikiniz çözün, bana sormanıza gerek yok, eklenecek olan şeyleri de bana sormayın, boşuna zaman kaybetmeyelim. *Ben peşinen her şeyi kabul ediyorum* (çünkü sana güveniyorum);
7. Şiirleri benim belirlediğim sırayla basmak iyi olur ama benim sıralamam hoşunuza gitmezse değiştirebilirsiniz de.

Bu kadar. Bir an önce, tüm enerjinle harekete geç, küçük meselelere takılma ve soğukkanlı ol. Özgürce hareket et (karar almak anlamında) ve asıl meseleden uzaklaşma, *bir an önce kitabın baskıya gitmesi için çalış*.

II. Resmi Olmayan Kısım

Moşka'm benim! Çok yakında bir daha dönmemek üzere Tambov'dan ayrılıyorum.

Toprak İşleri'ne beni yeniden merkezde çalıştırmalarını (aylaklık edip onu bunu pohpohlamayı) teklif edeceğim ya da Moskova'da bir iş bulmaya çalışacağım, en kötü ihtimalle başka bir bölgeye ya da Sibirya'ya gideceğim.

Burada artık beni tehdit etmeye başladılar, iş oralara kadar vardı. Sana bunları yazmaktan hoşlanmıyorum, bu yüzden de kısaca anlatıyorum. Tambov'daki konuşmaya bile değmeyecek işlerden daha önemli işlerimiz var seninle. Ancak burada çalışmamın artık imkânı yok, yine de söyleyeyim. Haklı olan benim ama yalnızım,

karşımdakilerse bir lejyon sanki, kendi aralarında da kaynanalar gibiler (Tambov tam anlamıyla bir Gogol taşrası). Saçmalık baştan sona, bunlara takılıp boş yere güç sarf etmek istemiyorum. Zaten gerekenden fazlasını sarf ettim.

Bölge müdürlüğü elbette gitmeme izin vermeyecek. Toprak İşleri her türlü kınamayı yaptıktan sonra beni geri gönderecek. Ama ben artık kararımı verdim. Burada çalışmak artık tehlikeli bir hal almaya başladı. Teknik hatalarımı kolluyorlar ve hemen bana karşı, beni ortadan kaldırma amaçlı bir gruplaşmadır başlıyor. Adice bir baskı kuruyorlar yani üzerimde.

Bugün iş ve sağduyu düşmanlarıyla hatırı sayılır bir mücadeleye giriştim. Bana karşı edilmiş şu cümleyi dahi duydum:

"Platonov, bu işten kolayca sıyrılamayacaksın. Binanın duvarları bile bizden yana."

Tüm bunlar bana aptalın birini suratını kıpkırmızı edecek kadar benzettiğimde söylendi – adam öyle göbekliydi ki infilak etmesinden endişe ettim.

Şu can sıkıcı konuları bir kenara bırakalım, canım karım benim, ebedi mutluluğum! İki gün önce sinir bozucu bir olay yaşadım. Geç yükselen ayın zar zor aydınlattığı gecenin bir yarısı uyanıp (çok sert ve rahatsız bir yatağım var), sobanın yanındaki masanın başında *kendimi* gördüm. Sinir bozukluğu da değil aslında, daha ciddi bir şey. Yattığım yerden, masanın ardına geçmiş olan beni, yarım yamalak gülümsememle hızlı hızlı yazarken gördüm. Nedense ben, yani masanın ardında yazı yazan ben, bir an bile başını kaldırmadı ve sıklıkla döktüğüm gözyaşlarımı onda göremedim. Yerimden fırlayıp bağırmak istediğimde bedenimin hâkimiyetini kaybettiğimi anladım. Gözlerimi pencereye çevirdiğimde yine bildik karanlık gece manzarasıyla karşılaştım. Masaya tekrar baktığımda kendimi orada göremedim. İlk defa kendimi kanlı canlı görmüştüm, üstelik geceye özgü renksiz alacakaranlıkta yüzümde belli belirsiz, her anlama gelebilecek bir gülümsemeyle. O gün bugündür gördüklerimin etkisinden kurtulamıyorum, tüylerimi ürperten bu his yakamı bırakmıyor. Hayatta insanı şaşırtan çok şey oluyor. Ama bu hepsinden daha fazla. Tam olarak hatırlamıyorum, Moskova'da mı, yoksa

Tambov'da mı, bir rüya görmüştüm, Mihail Kirpiçnikov ile sohbet ediyordum (o zamanlar "Doğa Yolu" üzerinde çalışıyordum), bir gün sonra da öldürdüm onu. Her gün bir an önce yatağa yıkılıp da kolayca uykuya dalabilmek için uzun süre masamın başında çalışıyorum. Kendimi karşımda gördüğüm o geceden beri bir şeylerin değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Her şeyden önce bunun bir rüya olmadığını kabul etmeliyim, o esnada uyanık olduğumu, sabah geç saatlere kadar da uykuya dalamadığımı biliyorum. Sonra içim geçmiş, saat on gibi de uyanmıştım.

Canın sıkılmadı değil mi yazdıklarıma?

Belki de gece boyu motor gibi çalışan zavallı başım yorulmaya başladı, yorgunluğun zehri de onu yavaş yavaş ele geçirdi.

Bir kenara bırakalım bunu da.

Totka'nın aklından neler geçiyor? Kaderi için endişeleniyorum. Senin için de elbette, benim orman gönüllü Moşka'm. Totik'in büyüyüp yaşlı annesine bakabilecek hale geldiği bir on beş- yirmi yıl sonrasını düşünmek dahi mutlu ediyor beni. Yaşlı bir kadın olacaksın Moşka'm! Hiç düşünüyor musun bunu? Bense seninle kıyaslandığında ihtiyarın biri olup çıkacağım.

Elveda, uzaklardaki karıcığım, gözün gibi bak ilk ve biricik oğlumuza.

Andrey

Gecenin üçü. Şimdi şiirleri kontrol edip yatacağım.

N. İ. ZAMOŞKİN'E

14 Haziran 1927, Moskova

Yoldaş Zamoşkin,

Size gönderdiğim elyazmasını[40] okumanız ricasıyla yazıyorum, eğer uygun bulursanız da *Noviy Mir*'de uzun öykü olarak basılmasını rica ediyorum.

40. Bahsi geçen elyazması, uzun öykü "Altından İnsan"dır.

Özellikle size yazma sebebim, sizinle S. Malaşkin'in[41] dairesinde tanışmış olmamız.

Elyazmasının okunması ve yayımlanması hakkındaki raporunuzu mümkün olduğunca çabuk almak isterim, çünkü Molodaya Gvardiya'nın bu uzun öykünün de dahil olduğu kitabımı basması gündemde. Bu yüzden dergide (basılmasına karar verilmesi durumunda) kitabın çıkışından daha önce basılması gerekiyor.

Yoldaş selamıyla,
Andrey Platonov

Adresim: Moskova, Bolşoy Zlatoustinski Sokağı, 6 Numara, Teknisyenler Evi
Telefon: 2-08-84'ü aradıktan sonra Platonov'u isteyin.

A. K. VORONSKİ'YE

18 Haziran 1927, Moskova

Yoldaş Voronski,

Sizden "Altından İnsan" adlı uzun öykümü okumanızı rica ediyorum. *Krasnaya Nov* adlı dergide yayımlanmasını isteyebileceğinizi düşünüyorum.

Gerekli gördüğünüz takdirde bana 2-08-84 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Derin saygılarımla,
Andrey Platonov

Eğer öykü basılmayacaksa size gönderdiğim kopyayı geri alabilmem için muhafaza etmenizi rica edeceğim. Elimde başka kopya yok.

41. Sergey İvanoviç Malaşkin (1888-1988) Rus yazar, 20'li yıllarda Sovyet edebiyatının popüler isimlerinden biri.

M. A. PLATONOVA'YA

2 Temmuz 1927, Moskova

Mariya,

Âdetin olduğu üzere bana Simferopol'den bir şey yazmadın. Deprem konusunda endişeli olduğumu biliyorsun, sen yalnızsın, sonra Totik; hiçbir şey yazdığın yok. İki kelimesi bir buçukluktan telgraf gönderseydin hiç olmazsa. 29 Haziran'da Simferopol'e 60 ruble posta havalesi yaptım. Eline geçti mi? Pazartesi biraz daha göndereceğim, küçük küçük borçlarını daha yeni yeni kapatıyorum (*Molodaya Gvardiya* dergisinden 50 ruble alacağım).

Kitabım anca pazartesi salı gibi çıkacak.[42] "Libretto"yu da birlikte son düzenlemeleri yapalım diye yönetmene gönderdim. Pazartesi görüşeceğim yönetmenle. Aynı gün Sovkino'dan[43] iş için cevap gelecek. Tüketici Birliği'nde 150 ruble maaşla sadece ağustosun 1'ine kadar çalışacağım. Bizimkiler gelmeyecekler; gelmelerini istemediğimi bir telgrafla bildirdim: Ne param var, ne de kafam kaldıracak durumda. Valentina'yı[44] ne yapacağız?

Kısa ve bir o kadar da sıkıcı bir mektup yazıyorum, mektubun sana ulaşıp ulaşmayacağından bile emin değilim. Tam bir adresin bile yok bende.

Moskova sensiz bomboş geliyor bana. Gel gör ki beni sevmiyorsun artık hiç. Oralara gelmem çok zor, borçlarımızı ve ihtiyaçlarımızı çok iyi biliyorsun. Ben de isterdim sizlerle hiç olmazsa üç-dört gün geçirmeyi. Şu deprem işi de canımı sıktı. *Bir şey olursa derhal geri dön. Moskova civarında bir yazlık kiralar, orada tatil*

42. "Yepifan Savakları" 1927 Haziranında basıldı. *–N.K.*

43. Sovkino (Sovyetskoe Kino) Rusya Fotoğraf ve Sinema Şirketi. Sinemanın genç Sovyet yönetmenler sayesinde dünyada sanat dalı olarak kabul edilmeye başladığı yıllarda Sovyet edebiyatının V. Mayakovski, İ. Babel, V. Şklovski gibi önemli isimleri, o dönemde yaşanan sinema furyasına gerek yazdıkları senaryolar gerekse farklı yayınlardaki sinema eleştirileriyle katkıda bulunmuşlardır. *–ç.n.*

44. Yazarın "Bizimkiler" derken kastettiği anne ve babası, "Valentina" ise Mariya Kaşintseva'nın kız kardeşi Valentina Kaşintseva'dır.

yaparız. Yaz bana, lütfen. Ben de sana yazacağım.

Yeniden seni sıkboğaz ettiğim ve tatilde bir türlü rahat yüzü göstermediğim için affet beni.

Sana kitap göndermemi ister misin? Hangilerini istiyorsan yaz.

Totoçka'yı ve seni öpüyorum. Kart at bana. Plajda fotoğraf çekinin.

Andrey

P. S. "Kum Öğretmeni"ni en iyi yönetmenlerden biri çekecek, muhtemelen Pudovkin.[45] Sovkino yönetiminin yaptığı anlaşmayı gördüm. Pazartesi günü konuşacağım onlarla. Belki seni bile oraya yerleştirmek mümkün olur. O zaman ben de teknik danışman olarak çalışabilirim. Filmi ağustos ve eylül ayları boyunca Kalmık bozkırlarında çekecekler. Zamanı geldiğinde her şeyi yazacağım.

Gülizar'ı senin oynamanı çok isterdim, keskin hatlara sahip, ince bir yüzün var.

M. A. PLATONOVA'YA

3 Temmuz 1927, Moskova

Maşa,

Kartı da mektubu da aldım. Almadan önce sana, Aluşta adresine bir mektup gönderdim. 6 rubleyi neden bana gönderdin? Bana hiçbir zaman para gönderme, ben kendi başımın çaresine bakarım. Yarın sana ve Totka'ya otel ve yiyecek masrafları için belli bir miktar para göndereceğim, kalan borçların tamamını da kapatacağım. Bazılarını kapattım bile.

Kırım sanırım hoşuna gitti. Benim tek derdim deprem. Hiç kimse de bir şey söyleyemiyor, olacak mı olmayacak mı diye. En

45. Vsevolod İllarionoviç Pudovkin (1893-1953) *Ana* (1926), *Saint-Petersburg'un Sonu* (1927) gibi filmleri çeken ünlü Sovyet yönetmen. Günümüze, Platonov'un senaryosu "Kum Öğretmeni"nin çekiminin herhangi bir aşamasında bulunduğuna dair bir bilgi ulaşmamıştır. –*N.K.*

önemli şey deprem esnasında bir *binanın içinde ya da deniz kıyısında, kayalıkların yakınında bulunmamak.* Kayalar kopup insanları ezebilir, deniz şöyle bir "içini çekerse" kendini kıyıya bıraktığında insanları da beraberinde sürükleyebilir, bunlara dikkat etmek lazım.

Bak Mariya! Eğer paniğe kapılırsan ya da yeniden bir deprem olursa, hemen Moskova'ya geri dön.

Hangi amaçla oraya gittiğini sakın aklından çıkarma, hepsi hepsi bir tatil. Orada neler döndüğünü biliyorum (genellikle tahmin ettiklerinden fazlasının olup bittiğini mesela), muhtemelen seni rahatsız eden falan çok oluyordur. Tatil yerlerinde hep olmuştur bu. Bu bok çukurunda temiz kalabilmiş olacağını sanmıyorum – pek mümkün de değil bu. Demek istediğim, tatile gittiğini aklından çıkarma.

Totka'nın dayanılmaz halde oluşu (senin yazdığına bakılırsa) anlaşılır bir durum; yol yorgunu olmalı. Simferopol'de bizim sokağı anımsaması muhteşem bir şey!

Kötü geçiyor günlerim (maddi anlamda değil, bir önemi yok maddi meselelerin). Çok canım sıkılıyor, daralıyorum. Bütünüyle primitif bir hayata döndüm sanki, ev ve işten ibaret. Novikov[46] başlı başına bir saçmalık. Bir kere yanına gittim; kendisiyle konuşulacak pek bir şey olmadığını anlamama yetti, arkadaşlığımızı sürdürmenin dahi bir anlamı yok. Ama yalnızlık korkutuyor beni, senin yanımda olmana fark etmeden öyle çok alışmışım ki meğer. Bunu tüm samimiyetimle söylüyorum. Çok yakın değil seni göreceğim zaman. Sana gelebilmek için bir okyanus büyüklüğündeki zorluklarla boğuşmam gerek. Sen de biliyorsun, Moskova'da bir şeyleri halletmek güç.

En ağır gelen de, sen olmadan ortaya iyi şeyler çıkaramamam. Moskova çok boş ve sıkıntı veriyor. Ben tek başıma Tambov'a giderken, âşık bir insanın tüm bu imkânlar içerisinde senin yaptıkla-

46. Andrey Nikitoviç Novikov (1888-1941) yazar, Platonov'un hemşerisi. 1925 yılı itibariyle Moskova'da yaşamaya başladı. 20'li yıllarda Sovyet edebiyat dünyasında popüler oldu. Hiciv türündeki *Sislerin Oluşum Sebepleri* adlı romanında Platonov'un da andığı görüşmelerinin izi vardır. 1940 yılında Troçki yanlısı olduğu iddiasıyla tutuklandı ve tutukluyken hayatı sona erdi. –*N.K.*

rını yapmasında nelerin etkili olduğunu bir türlü tasavvur edemiyorum.

Demek ki sevmiyordun beni. Bu eski, üstünü türlü türlü otlar kaplamış anıları tutup da tekrar gün yüzüne çıkarmama gücenme lütfen.

Her nedense Sokolnikov'u[47] hatırlamışsın. Affet beni ama bu çok aptalca. Denis de sana çok derin, sıcak ve samimi selamlarını iletmemi söyledi. Ona da bir cevap göndermek gerek bir an önce.

Çalışıyorum ben. Hayatın tertemiz ve özgür sularına ulaşmak için gücü çoğu zaman öfkemin enerjisinde buluyorum. Özgür sular, en önemlisi. Her olaya ayrı takılmak yoruyor beni. Zaman zaman da çekilmez olduğunu düşünüyorum bunun. Ama hangi pislik bana iyi davrandı ki bugüne dek? Kesinlikle "herkesin yardımına koşan" bir işçi olmak istemiyorum, huzurlu ve mutlu olasım var benim (su katılmamış bir kasaba tüccarlığı istediğim!). Tüm bildiğim bu, kolay kolay da bırakmam peşini.

Aşkımızı yazıyorum. Olağanüstü bir güçlükle. Resmen kalbimin kabuklarını söküyorum, sonra da nasıl acılar çektiğini yazabilmek için kabuklarından arınan halini inceliyorum etraflıca. Gerçek yazar aynı kişinin içindeki kurban ve cellat aslında. İnadına yaptığı bir şey değil bu sonuçta, kendi kendine olup bitiyor. Ama bu durum biraz dahi hafifletmiyor yazarın kaderinin ağırlığını, aralıksız kan kaybediyor. Öyle keder yüklü ki her şey Mariya.

Kitap yarın elime geçiyor (hemen sana yollayacağım), iki ay kadar sonra bir diğeri çıkacak.

Sovkino'da benim işlerim için bir tanıtım yazısına değil, başlı başına bir incelemeye gerek duyulduğunu falan söylüyorlar, bu kadar da iyi insanlar. Biraz abartıyorlar tabii, herkese mavi boncuk dağıtmak gerek bazen. Bir geceyi seninle geçirmek için neleri feda etmezdim. İşte böyle de bir hayvan senin kocan! Hiçbir şey de dindiremiyor heyecanımı. Kitabı cumartesi Molodaya Gvardiya'ya gidip

47. Mihail Porfiryeviç Sokolnikov (1888-1979) sanat eleştirmeni, gazeteci, *Molodaya Gvardiya* yazarı. Platonov'un *Altından İnsan* kitabına tanıtım yazısı yazmıştır. –*N.K.*

alabilirdim, ama gitmedim, onun yerine işten çıkıp yüzmeye gittim, bu da kanıtı işte. Sensiz kitabı incelemenin bir tadı yok ki. Senden mektup gelmeyince, tüm bu tantananın senin için de bir anlamı olmadığı sonucuna vardım, gittim Kremlin'i seyrede seyrede yüzdüm.

Uzaksın benden, seni görmek gibi bir imkânım da yok. Şiirlerimi okuyorum şimdi. Molotov bir hafta sonra göndermemi istese de Molodaya Gvardiya'da yayımlatmak gibi bir düşüncem yok.

Şu kısmı hatırlıyorsundur:

... Özlemle anıları hatırlıyorum,
Bakir toprağın nemli tazeliğini,
Ve sessizlikten daha koyu gökleri,
Ve uzaklardaki o canım güzelliği.
Ama hayat ne zaman tüterse buram buram tutkuyla,
Ne zaman düşerse zarif güzelliğin gölgesi dünyaya,
Ölüm arar bir o kadar açlıkla,
Kapatır şarkı söyleyen dudakları arsızca.

Beni yazdığım zamandan çok daha fazla etkiliyor şimdi bu mısralar.

İnsanın başına gelebilecek en korkunç şey diğer insanların onu ilgilendirmemesi ve neşelendirmemesi, doğanın da onu avutamaması. Yani bedeniyle yorgun ruhunun üzerine yıkılması. Bende olup bitenler bundan ibaret. Bugün pazar, havaalanına gittim, motosiklet yarışları olmalıydı ama iptal edilmiş. Neredeyse Serebryanıy korusuna kadar yürüdüm. Hiçbir şey dokunmadı ruhuma, yatıştırmadı beni, mutlu da etmedi. Doğa benden uzaklaştı sanki. Neden böyle olduğunu anlamak kolay ama içimden anlatmak gelmiyor.

İntiharsız bir çıkış yok, ne yaparsan yap. Ölüm, aşk ve ruh tamamen birbirine denk haller. Bunu ben söylemesem de gayet iyi biliyorsun.

Bir kenara bırakalım bunları. Ama seni ne zamana kadar bekleyebileceğimi kestiremiyorum, öyle çok kalacaksın ki daha oralarda. Ne sana bir şeyler öğretmek amacım, ne de bir şeyler istemek;

beceremem de zaten, insana gerçek bir şeyler öğretebilmek mümkün değil ki.

Tek istediğim bana karşı dürüst olman (bunu hep sen benden isterdin). Bilirsin, yalan illaki açığa çıkar, nasıl desem, pek de öyle "edebi olmayan" bir şekilde kokar, her zaman kokusunu alırsın, hatta bazen istemesen de gelir o tanıdık koku burnuna. Bana yalan söyleyeceğine eminim. Her zaman karşısında durduğum bir şey senin tavrın; üzeri örtülü yalan gerçekten yeğmiş. Özellikle son yıllarda erkekler ve önceleri bu denli ilgiyi esirgediğin daha nice şey pek ilgilendirir oldu seni. Sen her defasında beni böyle düşündüğüm için ayıpladıkça, daha bir derinden inanmaya başlıyorum haklılığıma.

Bu konuyu burada kapatalım. Sadece genç yaşlarımda hayal ettiğim şeyleri gerçekleştiremiyorum hayatımda. Kabiliyetsiz ellerimden çıkan zırvaları yazıyorum.

Biraz da gündelik meselelerden bahsedip bitireceğim.

Valentina'ya 12 ruble verdim, sanırım gidecek. Bizimkiler gelmeyecek. (Ne kavgalar çıkmıştı halbuki! Hepsi dağılıp gitti, geriye kala kala baş ağrısı ve boşluk kaldı.)

Kırım'ı anlat bana. Simferopol'den gönderdiğin mektubun üslubu çok güzel, hiç de öyle çalakalem yazılmış gibi durmuyor. İşte öyle yaz. Denizi nasıl buldun; dağlar, gökyüzü, hava ve oraların doğasının her bir öğesi nasıl bir etki bıraktı üzerinde, bunları yaz. İlginç, kelimelere gelmeyen şeyler olmalı. Oradaki hiçbir şeyi buradan tasavvur edemiyorum. Neler yiyorsunuz? Totik'in denizle arası nasıl? Zamanını nasıl geçiriyorsun? (Bunu senin Kırım'daki yaşantını gözlerimin önüne getirebilmek için soruyorum.)

Diğer her şeyi de elbette. Anlatacağın her şeyin bana ilginç geleceğinden emin olabilirsin. Bu arada ben de tesadüfen aracısız enerji aktarımının prensibini keşfettim. Ama sadece prensibini. Gerçeğe dönüşmesine daha çok var. Zamanı gelince bir bilimsel dergiye makale yazacağım. Maşa, bu aklımı başımdan alan bir mesele aslında, içten içe bilimsel gerçeğe beslediğim tutku ölmediği gibi edebi aydınlanma anlarımla birlikte daha bir kuvvetlendi.

Uyumlu değilim, çirkinim de, ama böyle gideceğim mezara, birazcık dahi olsa ihanet etmeden kendime.

Yarın cevabı almak üzere Sovkino'ya gideceğim. Daha parayı almadım. Aldığımda göndereceğim, benim ihtiyacım yok. Eğer iş vermezlerse, başka bir yerde arayacağım. Bulamazsam size bir daire bulup taşra yollarına düşeceğim. Ne kadar erken o kadar iyi ve kolay olacak.

Her şeyi yaz bana Maşenka. Hiçbir zaman senin düşmanın olmadım ve olmayacağım da. Sadece laftan ibaret söylediklerim.

Sağlık ve güzellik diliyorum size, iyi bakın kendinize, üzmeyin birbirinizi (Totka, seni yaramaz, annenin sözünü dinle!) ve unutmayın ihtiyar Andrey Platonov'un söylediklerini.

M. A. PLATONOVA'YA

5 Temmuz 1927, Moskova

Maşenka,

Kitabı gönderiyorum, ince kapaklı. Böyle şimdilik. Matbaa cuma gününe kadar kitabı ciltleyecek, o zaman orijinalini kendi imzamla sana göndereceğim.

Neden bana yazmıyorsun ki? O kadar mı meşgulsün? Açık açık yaz bana, lütfen. Hem ruh halim hem de işlerimin gidişatı sıfırın altında.

Selamlar. Eşimi de oğlumu da öpüyorum.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

9-11 Temmuz 1927, Moskova[48]

Tüm borçları kapattım. Pek bir haber yok benden. Kitap çıktı. "Libretto" için cevap da birkaç güne kadar gelecek. 15'inden itibaren iş sözleşmemi feshedecekler. Muhtemelen Molodaya Gvardiya ile 15 sayfası 150 rubleden bir roman anlaşması imzalayacağım. O zaman herhangi bir işte çalışmama da gerek kalmayacak.

48. Mektubun ilk sayfası eksiktir.

Savaşla ilgili gergin bir bekleyiş var. Ancak bunun da bir önemi yok.

Şimdi yazacaklarım seni şaşırtacak. Hayatımın en iyi kısmının arifesindeyim. Edebi işler yükselişe geçti. Her yerde yazdıklarımı övüyorlar. *Noviy Mir*'de muhteşem bir değerlendirme yazısı çıktı. Keza "Libretto". "Yepifan Savakları" da cabası.

Peki neden tüm bunları yazıyorum? Sebep şu: Tüm bunların pek bir önemi yokmuş meğer, bunu fark ettim. Sen gittin gideli bir şeyler temelden ve bir daha düzelmemek üzere değişti. Acım tahammül edilecek gibi değil, sanki ölüm acısı. İçimdeki ışık söndü ve etraf karardı. Bir ölüm tutkusu sardı, artık bir o neşe verir oldu. Hayatla dönüşsüz hesabımı görmeye karar verdim. Her şeyi etraflıca düşündüm. Totik ve sen, ne olacaksınız? Sen dilediğin zaman beş dakika içinde kendine yeni bir eş, vasi, arkadaş bulabilir ve onu sevebilirsin. Ölümüm yüzünden bir an bile sıkıntı çekmezsin. Hatta bilakis. Benimle olmanın sana kattığı bir mutluluk yok. Ben hasta ve dengesizim. Başkalarıyla mutlu olman daha mümkün.

Dört yanım namussuzluk ve ahlaksızlık. Cinsellik, edebiyat (ruh çürümesi), toplum, başından sonuna tarih, geleceğin karanlığı, içimdeki kaygılar, hepsi, hepsi, her yerde; sanki artık dünyaya ağır geliyor, titretiyor onu, işkence çektiriyor. Vücudum da baştan ayağa bir acı çekme organı sanki. Yazamıyorum, kime lazım ki yazdıklarım, benim canım Maşa'm? Nasıl bir tesellidir bu, benim bir tanecik sevgilim!

Benim zarif, uzak, eşsiz çiçeğim. İçinde umudumun ışıdığı tek varlık!

İçimin sızısı, biricik ilhamım, hayatımın başlangıcıydın, sonuna da senin tatlı hatıran düştü. Bir hayali girdap bilincimin tüm kontrolünü elinde tutuyor. Nasıl korkunç ve tatlı sonsuz özgürlük ânı, dilsiz varlıkların külünde unutulup gitmek.

Denize açılanlar, seyahat edenler ve çilekeşler için dua edip dururlar.[49] Ölenler ve ölüler için kimsenin tek söz söylediği yok.

49. Rus Ortodoks ibadetlerinde sıklıkla kullanılan "Ölüleri Anma" duasına gönderme. *–N.K.*

Dua et bana, canım sevgilim, ne hayatı ne de aşkı taşıyabilecek haldeyim.

Tüm bunlar öyle bir çekiyor ki bedenimi içine, her şeyden daha güçlü, en güçlüden daha güçlü.

Seni rahatlatacak her şeyi yaparım. Pazar günü uzanıp seni düşündüm. Hiç olmazsa son bir kez seni görebilmek ne güzel olurdu. Hiç ama hiç kimse yok yanımda. Kendime beslediğim nefret de had safhada. Paramparça edesim var bedenimi, yapacağım da.

Ne istiyorsan yapabilirim senin için bugünlerde. Bir-iki günlüğüne Kırım'a gelebilirim. Ya da başka bir şey. Ne istersen. Tüm parayı sana yollayacağım. Yaptığım tek şey onun gelişini beklemek zaten. Benim bir yararım yok ki. Senin acı gerçekçiliğin bana yardımcı olacaktır.

Beni sakinleştirmeye, kandırmaya kalkma, sadece hafifçe it, bu hepsinden iyi.

Son mektubunu yaz bana. Bekleyeceğim, trenin aldığı verstleri sayacağım. Hep de aklımda olacaksın. Seni kendi içimde sonsuzluğa götüreceğim, ölü zihnime dahi senin yüzünü kazıyacağım. Her dokunduğum taşta sana sarılacağım. Yaşadığım zamanda gereksiz şeyleri dert edip azap çekerek bilemediğim değerini sonsuzluğa götüreceğim.

Sen yaşa ayışığım ve büyük gecem.

Bir an önce yaz bana mektubunu.

Andrey'in

Bana tüm hayatını anlat ama gerektiği gibi, tüm gerçekliğiyle ve kendini kollamadan.

Ben de yazacağım. Sonra da her şey bitecek.

Kim olduğunu yaz. Önce tanışır, sonra nişanlanırız, bu sefer gerçekten, her türlü çıkardan uzak. Bu da bizim düğünümüz olsun. Hiç olmadı ya, ona üzülüyorum.

Seni düşündükçe ağlıyorum, benim uzaklardaki sevgilim. Bayağılaştım iyice, bir o kadar da aptallaştım.

M. A. PLATONOVA'YA

14 Temmuz 1927, Moskova

Maşa,

İki mektubunu da aldım. Pazar günü Kırım'da fırtına çıkmış. Endişelendim ve cevabını da ödediğim telgrafı gönderdim, senden hâlâ bir cevap yok.

Basit bir dille yazmıştım mektubumu sana, çelişkili bir durum yok aslında. Kıskançlığın da, buraların bana kattığı kırılıp gücenme huyunun da çok uzağındayım. Doğru değil bunlar. Benim işlerimi meyhanelerde değil, Sovkino gibi yerlerde övüyorlar. Başkan Şvedçikov[50] kitabımı okudu (ona da Blyahin[51] vermiş) ve benimle konuştu.

Sonra senaristlerin de izlenimleri olumlu (Burroughs ve Puşas,[52] tanıyorsundur muhakkak). Voronski, *Noviy Mir*, Molodaya Gvardiya'dan bir ordu dolusu yazar... Sinema dünyasında büyük bir senarist olabileceğimi söylüyorlar, Eisenstein Leningrad'dan gelir gelmez beni onunla tanıştıracaklarını söylüyorlar. Voronski senaryoyu katıksız bir proleter edebiyatı örneği olarak gördü. Bağnaz bir komünizm eseri değil ya da komünizm yalakalığı yok aslında, katı bir çalışma, sert ve hatta gereksiz yere bir yoğunluk var, dedi senaryo için. Maalesef hâkimiyetini kaybetmiş durumda. Yarın Krug'daki ofisine gideceğim. Dün Molodaya Gvardiya ile 900 rublelik bir anlaşma imzaladım, salı günü elime bir şeyler geçecek.

Tam da o salı, 8:25 treniyle yanına geleceğim. Herhalde perşembe günü varırım. Eğer beni karşılamaya Simferopol'e gelirsen, sevinir mutlu olurum.

50. Konstantin Matveyeviç Şvedçikov (1884-1952) eski Bolşevik, Dış Ticaret Halk Komiserliği üyesi, Sovkino yönetim kurulu başkanı.

51. Pavel Andreyeviç Blyahin (1887-1961) Sovkino sanat kurulunun, Molodaya Gvardiya Yayınevi'nin yönetim kurulu üyesi, yazar ve senarist.

52. Edgar Rice Burroughs (1875-1950) Amerikalı yazar, *Tarzan*'ın yaratıcısı, senarist. İosif İsaakoviç Puşas (1908-1937) Leningrad Kinofabrika çalışanı. Burroughs'un Sovyetler ve Sovkino ile, Puşas'ın da senaryo yazarlığı ile bir ilgisi yok. Muhtemelen aldatıcı bir mesaj. *–N.K.*

Canım benim, neden beni anlamak istemiyorsun? Herhangi bir ruh halinin etkisiyle yazmıyorum sana mektuplarımı, çözülmesi gereken birer bilmece değil onlar. Hayata dair umutsuzluğumun geçici sebepleri değil sağlam temelleri var. Bu hayatı yaşayanlar olduğu kadar, ona mahkûm olanlar da var. Ben de o mahkûmlardan biriyim. Daha nasıl incinebilirdim ki? Maşa, bana sen lazımsın, herhangi bir kadın değil. Bedense söz konusu olan, seninki lazım bana... sanırım cinsel anlamda da çok alıştım sana. Tüm bunlar hep ikinci planda, sensiz yazamıyorum, işte bu en önemlisi; en kaba tabiriyle ilhamımı kaybediyorum. Kendim için yazmam gerektiği konusunda haklısın. Çalakalem bir şeyler karalayamıyorum. Acım da, mutluluğum da kendim için ve senin için yazıyor olmamda. Sen yanımda, yakınımdayken yazabiliyorum. Ruhum kendinden emin ve huzurlu olmalı, senin yokluğunda hissettiğim kaygıyla olacak şey değil.

Nerelerde benim hakkımda yazıldığını sormuşsun. Çok boş şeyler bunlar aslında. Molotov övgüyü dirhemle ölçüp de vermesine rağmen bana "Yepifan Savakları"nı okuyanların gözyaşlarını tutamayacaklarını söyledi. Aptalca elbette.

Biraz önce Sovkino'dan aradılar (mektubu yazdığım sırada), tarikat müritlerinin yaşantısına dair senaryoyu konuşmak üzere dediler. Parayı önden verirlerse yaparım, yoksa reddedeceğim.

Beni her yerden "kovmalarına" şaşırıyormuşsun. Mariya, Genel Müdürlük'te 300-400 kişiyi işten çıkardılar, kişisel olarak beni kötü bulduklarını sanmıyorum ama benim çalıştığım birimi tamamen işten çıkardıkları zamanlar oluyor. Ama sen endişelenme, uç uç böceğim! Benim de gönlüm yok çalışmaya. Hiçbir zaman yazı işlerinde çalışamadım zaten, işin kendisi itiyor beni. Öyle dağınık ve gereksiz bir iş ki. Çalışmayacağım ben. Büyük ihtimalle Molodaya Gvardiya ile 15 sayfa üzerinden anlaşıp sözleşme imzalayacağım.

Temmuz ve ağustosta 1000 ruble alacağım. Kalan 1300 rubleyi de ekimde verecekler. Sonra da "Altından İnsan" için eylülde 450 ruble. Böyle çalışmak hem gerekli hem de kârlı.

Belki Sovkino'dan da bir şeyler çıkar. Sence günde altı-yedi saat oturup, ayda 150 ruble almak akıl kârı mı?

Romanın planını yaptım. Hoşuma da gitti.

İlk mektupta Pirogova hakkında yazdıkların çok canımı yaktı. Eğer doğru anladıysam arkadaşının eşinin tersanenin zengin müdürü olduğunu duyduğunda ağlamışsın. Sen de, nasıl desek, bir baldırıçıplağın karısısın. Canım benim, tersane müdürlüğü bir meslek eninde sonunda, nitelik değil. Hepsi hepsi yerine getirilen bir görev. Ben de olabilirdim. Bir şairin karısı olmak bir bürokratın karısını kıskanacak kadar mı önemsiz? Muhtemelen bunun altında başka bir şey yatıyor; senin eski, benim bilmediğim aşkın çıktı ortaya.

Dün Valentina'yla sana bir kostüm gönderdik.

Gülizar'ı ben uydurdum (kim önerebilirdi ki bana?). Bence sen bu rolde daha iyi oynarsın. Gülizar rolü şimdi bir şeye benzedi. Ama daha hâlâ hiçbir şey belli değil; yazdığım gibi, Sovkino ile işler ağır ilerliyor. Gelince anlatacağım.

Henüz ortalıkta bir yazı yok, Moskova edebiyatçıları tatilde olmalı. Ağustosta toplanmaya başlarlar, o zaman belirir yazılar. Pek de önemli sayılmaz bunlar.

Perşembe seni doyasıya öpeceğim Simferopol'de!

Moskova'ya döndüğümüzde ağustos için yazlık tutalım. Sana mektup yazarken öylesine rahatlıyorum ki. Ruhumun içinde soluk alıp verdiği havaküresin, gittin, içime çekecek bir nefesim dahi kalmadı.

Beni aldatırsan, bırakırsan beni her şey biter, tekrar doğrulup da kalkamam yerimden.

Moskova'da sensiz geçen zamanım çok sıkıcı, tıpkı Tambov' daki gibi. Kendimle ne yapacağımı bilemiyorum. Havuza yüzmeye gidiyorum, Teatralnaya Meydanı'nda bizim köşemize oturuyorum, her yerde canım sıkılıyor ama.

Hangi yarışlardan bahsediyorsun? Olmadı hiçbiri. En çok da ayın dokuzuna kadar mektup almamış olman bana garip geliyor. Tam sekiz mektup yazdım sana! Sense beni uzun uzadıya cevaplamadın hiç. Neden yerle bir edersin ki bir insanı?

Maşa, doğru anladıysam daha iyi biri olursam beni sevebileceğini söylüyorsun, minnettarım bu sözlerine. Ancak kendimi böyle yıkıp harap etmemin senin için bir anlamı olmadığını da üzülerek ifade ediyorsun. "Sadakat yaşlılığa mahsus," diyorsun. Gençliğini

bir serseriyi baştan terbiye etmeye harcadığına hayıflanıyorsun. Ben de bu işin sonunu getirmek için çalışıyorum, seni elimden geldiğince çabuk mutlu etmek istiyorum. Benim gözümde bambaşka bir anlamı var sıcaklığının, ama bu bana acımanı gerektirmiyor tabii. İyice sarhoş olup yalpalar hale geldiğimde dördüncü ya da altıncı kattan (elbette çift sayı olacak, yoksa ölemezsin) atacağım kendimi. Kesinlikle olacak bu. Zamanını iyi kollamak lazım, bir de acıları biriktirmek. Ne hoş şu "ebedi hatırası bizimle" ifadesi, her daim yorgun kalbi de bir o kadar.

Dün akşamın yedisinde elimde kitapla birden uyuyakaldım. Uykumun arasında sokaktaki kör akordeoncuyu duydum. Cenaze müziği gibi bir şeyler çalıyordu, çok da güzeldi ama. Uzun zamandır müzik dinlemediğimi fark ettim.

Totka'ya söyle, sokağımız sanki bomboş onsuz, dükkânlar da zararına çalışıyor, en yağlı müşterilerini kaybettiler. Şu an yüzünü buruşturuyor olma ihtimalin beni mutlu ediyor, iyi gelecek bu sana. Korkma Maşa, şu senin kırıkların seni aldatıp gidecekler, Totka da sokak çocuğu olup çıkacak. Resmi olarak evli değiliz seninle ama ben senin kocan, Totka'nın da babasıyım. Bekle beni, birkaç gün sonra kucağımda sımsıkı sarıyor olacağım seni.

Gerçek beni tanımış olsaydın, severdin aslında.

Gelişim artık yakın. Konuşuruz, dinleniriz biraz olsun. En iyi durumdaki kitabı getiriyorum, matbaadan senin için özenerek seçtim.

Sonbaharda üç kitabım daha çıkacak, "Yepifan Savakları" ile dört ediyor.

Tuzlu dudaklarını öpüyor, elimi yumuşak göğsünde dolaştırıyorum.

Sarıl benim için Totik'e, en yakın güzel günde görüşmek üzere.

Andrey'in

İLGİLİYE

Ağustos 1927, Moskova

1926 yılı şubat ayında Rusya Tesviyeciler Toplantısında, İnşaatçılar Birliği ve Orman İşçileri Merkez Komitesinde, ülkemizdeki 4000 tesviyeci, teknisyen ve işçi arasından birliğin Merkez Komitesine kalıcı temsilci olarak seçildim. Oybirliğiyle seçilmeme karar verildi. 150 delege oturuma katılmıştı. Yaşayıp çalıştığım taşraya gönderildim. Birlik Merkez Komitesinin üst kurulu da beni doğrulayacaktır. Nisan 1926'da Merkez Komite başkanı yoldaş Antseloviç'in imzasını taşıyan, beni Merkez Komitede çalışmaya çağıran mektubu aldım. Önceden, toplantıdan taşradaki evime dönmeden önce Merkez Komitede bulundum, Merkez Komite sekreteri ve organizasyon birimi sorumlusu ile görüştüm.

Burada görüştüğüm kişiler tarafından bana yolluk ve daire verileceği bildirilmişti.

Ben de bunu bilmenin huzuruyla taşraya hizmet etmeye gittim. Merkez Komite başkanının bir telgrafla beni çağırması üzerine görevimi Moskova'da devam ettirmek için ailemle birlikte geliyorum.

Geliyor ve çalışmaya başlıyorum. Bana geçici olarak Köy ve Orman İşleri Lojmanlarında bir oda verdiler. Şartlarımdan memnunum.

Moskova'da kalıcı olarak çalışmaya başlamamdan iki ay önce, Moskova'ya gelmek üzere hazırlanırken Merkez Komite sekreteri Kulikov ve organizasyon birimi sorumlusu Kazakov ile kim olduğum vs. hakkında ayrıntılı bir şekilde konuştum.

O zaman MK'da gerekli belgeleri tüm ayrıntılarıyla doldurdum. Merkez Komite başkanı orada değildi. Ancak MK sekreteri ve organizasyon birimi sorumlusuna anketler hariç her şeyi ilettim. Her şey yazılı ve sözlü olarak iletildi.

Ben elektrik eğitimi aldım. Ancak çalışma hayatımda tesviyeci-su teknisyeni olarak çalıştım (beş yıllık görev süremde ustabaşı ve bölge tesviyecisi olarak çalıştığım ve proje sorumluluklarını üst-

lendiğim işlerin toplam hacmi üç milyon ruble kadar bir miktara denkti, inşaatında çalıştığım yapılar ise binden fazla).

MK'ya gelişimden iki ay önce, aynı MK'da benim elektrik eğitimi aldığımı, yaptığım iş dolayısıyla tesviyeci unvanını aldığımı ve uzmanlığımın gerektirdiği çevrelerce, 4000 uzmanın profesyonel çıkarları gereği bana güvendiklerini gösterir bir belge bulunmaktaydı.

MK benim hakkımda hemen her şeyi biliyordu. Dolayısıyla davetiye telgrafını göndermişti. Taşrayla tüm bağımı kopararak dört kişilik ailemle birlikte Moskova'ya geldim.

MK'da beni Merkezi Toprak İskân Dairesi Sorumlu Sekreter Yardımcılığı görevine getirdiler (toprak iskâncılar ve tesviyeciler teknik-mühendislik güçleri adı altında tek bir dairede toplanmıştı). *Tam dört hafta çalıştım*, bunun iki haftası İşçi-Köylü Genel Bölge Teftiş Komisyonunda, bölge çıkarlarını kendi çıkarlarımın üstünde tutarak geçti.

Kendi sendikamın işlerine daha yeni başladım. Üretim aşamasında çalışan bir işçiyim, inşaat işine alıştım, seviyorum da, ancak mesleğimle ilgili işler de ilgimi çekmeye başladı. Genellikle üretim safhalarında çalıştığımdan sendika diplomasisi pek aşina olduğum bir alan değil. Bundan yana şikâyetim yok, bu durum uzun süredir MK'nın da bilgisi dahilinde ve belgelerimde de altı çizilmiş bir konu. Her şeye rağmen beni taşradan aldılar ve bu konuda tecrübe kazanmamı istediler.

MK'da *iki hafta* çalıştıktan sonra *kovuldum. Ben seçimle iş başına getirilmiştim.* Uzmanlar kurulu beni seçmişti. Bunun hesabı sorulmadı. Yabancısı olduğum bir şehirde, Moskova'da ailemle birlikte işsiz ve maaşsız vaziyette kaldım. Benim yerime küçük bir kurul toplantısıyla bir başkasını seçtiler. Bu seçimin *hiçbir tesviyeci olmaksızın yapıldığını da belirtmek isterim.* Bir tek ben vardım! On beş kadar iskâncı otomatik olarak bir tesviyeciyi seçtiler, kim olduğunu bildiklerinden şüpheliyim.

Buna sendika demokrasisi diyorlar! Benim başıma gelen beklenmeyen olaylardan haberdar olan tesviyeciler grubu bu durumdan oldukça rahatsız. Bazıları bir grup halinde sendikadan ayrılmayı

teklif ettiler, bazıları da bu durumun benim için daha kötü sonuçlanabileceğini, çünkü MK'nın diğer uzmanları benim kışkırttığımı düşünebileceğini söylediler. Böylelikle bu durum bir düşünce olarak kaldı.

Açlıktan ölmeyeyim diye Toprak İşleri Halk Komiserliği beni bünyesinde su işleri teknisyeni olarak istihdam etti. MK birliğinden yaklaşık 200 ruble aldım.

Aynı zamanlarda MK birliği ajanlarınca bana ve evimde ikamet edenlere karşı bir karalama kampanyası başlatıldı (Ben eskiden olduğu gibi Toprak İşleri Lojmanlarında kalıyorum). Bu lojmanlarda dışarıdan gelen insanlar yaşıyor. Ufak tefek eşyaların kaybı normal sayılıyor. Benim işsiz olduğumu, bir Tatar'a eşyalarımı sattığımı bildikleri halde beni ve ailemi hırsızlıkla, düşkünlükle, çulsuzlukla itham ettiler. Bunu lojmanlarda çalışan görevliler yaptı. Bunu yaparken de elbette benim bir uzman olduğumu, tüm Rusya'yı kapsayan bir kurultayda seçilmiş olduğumu, uzmanlara ayrılmış bir lojmanda kaldıklarını bilerek yaptılar. Hiçbir şey onları durdurmadı, hiç kimse onları tutmadı; belli ki sendikanın yüksek çevrelerinin destekleriyle besleniyorlardı. Çocuğum hastalandı ve kendime ait, bir zamanlar edindiğim ve şimdi de onlarsız çalışamadığım çok değerli kitaplarımı satmaya Kitay-Gorod'a gittim. Çocuğum aç kalmasın diye onları sattım.

Beni kaldığım odadan çıkarmak için harekete geçtiler. Bina yöneticisi emir üstüne emir yağdırdı, polis çağırmakla tehdit etti ve gerekli belgeleri benden almış olmasına rağmen bilinçli olarak ikamet kaydımı yapmadı. Sonra beni istediği her an polis çağırıp binadan atabilmek için kaydımı yapmadığı ortaya çıktı. İntihar etmeyi düşünmeye başladım. Açlık ve üzerime atılan çamur dengemi bir daha bulamamak üzere kaybetmeme neden oldu.

Genel Sendikalar Birliği'nden Melniçanski'ye başvurdum. Beni dinledi, MK'nın odamı elimden alma hakkı olmadığını söyledi ve MK başkanı Antseloviç'i telefonla aradı. O da beni dinleyip kendim bir çıkış yolu bulmam gerektiğini salık verdi!

Ne olduysa bundan sonra oldu. Hiç kimse benim için bir şeyler yapmak istemedi, sadece Toprak İşleri Halk Komiserliği'nden

mühendisler durumuma üzülüp gerçek açlığın pençesine düştüğümde büyük miktarda ödünç para vererek bana destek oldular. Ancak onların da yapabilecekleri hiçbir şey yoktu ve sendika işlerinin yürüyüşüne etki edecek konumda değildiler.

Sonrasında Tambov'a gittim. Beni oraya Toprak İşleri Halk Komiserliği gönderdi. Merkezi Çernezyom Bölgesi'nin yeniden iskânı için Tambov bölgesinde büyük çalışmalar vardı. Durumsa tam bir felaketti. Beni nitelikli bir tesviyeci sayıp gönderdiler. Ailemi Moskova'da bıraktım, üç ay dokunmama sözü vermişlerdi. Tambov' daki şartlar öylesine ağırdı ki, en fazla dört ay çalışabildim ve işi bırakmama izin vermelerini istedim, orada sorumlu olduğum ancak tam anlamıyla organize edemediğim işin başarılı olabileceğine de inanmıyordum zaten.

Bu da neredeyse sabotaj olarak kabul edildi. Bu arada işin ilerlemesini engelleyen, Toprak İskân biriminin Tambov'daki bürosu (sendikaya dahil). MK bu büroyu çok iyi biliyor. Teftiş için kendi adamlarını oraya göndermişliği var. Büronun sorumlu sekreteri bir konu yüzünden mahkemeye bile verilmişti. Ancak pek değişen bir şey olmadı. Tambov'da beraber çalıştığım tesviyeci mühendisler benim görüşümü paylaşıyorlardı, aslında Toprak İşleri Halk Komiserliği de. Ama ben yumruklarım kanlar içinde kalıncaya dek dövüştüm, çilemi doldurunca, Tambov'da işten işe savrulup bu zamana kadar emeğimle kazandığım işçi statüsünü beş paralık etmektense Moskova'da işsiz kalmak daha iyi deyip orayı terk ettim.

Yine Moskova'da param ve neredeyse tüm umutlarım tükenmiş vaziyette kalakaldım.

Yeniden katı süreler tanıyarak beni odamdan çıkarmaya çalışıyorlar. Bu durumun sıkıntısıyla kendi sendikamın MK başkanına, artık benim hakkımda bir karara varılmasını istediğim uzun bir mektup yazdım. Mektupta baştan sona MK'nın hatalı olduğunu kanıtladım ve bu hatanın faturasının hatanın kurbanına değil de hatalının kendisine kesilmesi gerektiğini belirttim. Sadece benim gibi ekmeğinin derdinde, karalanmanın son raddesinde olan birinin hayatına kastetmesinler, başka bir yere taşınmak için hiç olmazsa yardımda bulunsunlar istedim. MK'nın sorumluluğunda gerçekleştiri-

lecek bir yerleşmeye dair bana verilmiş bir söz vardı.

Kısa bir zaman sonra MK başkanı ile şahsen görüştüm, bana ne olursa olsun lojmanı terk etmek zorunda olduğumu bildirdi, ben de ona (kelimesi kelimesine) MK'nın bana "aylık 200 ruble veya daha yüksek" bir ücret temin edebileceğini söyledim.

Moskova'da bu bedelde bir yaşam alanı aramaya koyuldum. Hiçbir yerde bulamadım. Kenarda köşede kalmış, pislik içindeki yerler için bile minimum 700 rubleye ihtiyaç vardı. MK başkanına kendi sözlerine yaptığım göndermeyle başlayan kısa bir mektup yazdım.

Mektupta 700 rubleden ucuza daire bulmanın imkânı olmadığını, ya bana bu miktarı temin etmelerini ya da halihazırda yaşadığım odayı elimden almamalarını yazdım. Daha fazla yapacak bir şeyim kalmamıştı. Sonuna kadar tükenmiştim. Meseleyi bu noktada sonlandırdım. Tüm yaşananlardan sonra prensip olarak geri adım atmayı istemedim ve sonuna kadar mücadele etmeye karar verdim. Zayıftım ama haklıydım, MK da güçlü ama haksızdı. Zayıf doğrunun güçlü yanlış karşısında zafer elde edip edemeyeceğini de bir sınamak istedim.

Mektubu eşimle yolladım. MK başkanı kendisini kabul etti. Odasına onunla beraber dört kişi daha gelmiş, hepsi de erkekmiş. Eşim yirmi üç yaşında. Mektubu veriyor. Başkan okuyor ve bağırmaya başlıyor, "o (yani ben) arsız, şantajcının biri, onu sendikadan atmalıyız, tam bir uzman arsızlığı" diyor. Oysa mektupta 200 rubleye kalacak yer bulunamayacağı, 700 rubleye bulunabileceği yazıyordu ve tekrar ediyorum, bu mektup kendisiyle şahsen görüştüğümde söylediği sözlerinden yaptığım alıntıyla başlıyordu. Genç, korkmuş ve kesinlikle görüşmenin böyle geçeceğini öngörmeyen bir kadına kükremiş. MK'nın orada bulunan çalışanları da kadını iyice korkutmak konusunda ondan geri kalmamışlar.

"Sizi kabul ettiğim için bana teşekkür etmelisiniz!" diye bağırmış başkan kadına.

Karım odasından ağlar vaziyette çıkmış. Şimdilerde başkan her yerde, adımı vererek bu meseleyi anlatıyormuş, defalarca yemin edebilirim bunun için. Neden böyle bir şeye gerek olsun ki? Beş ta-

ne izbandut gibi adam, doğrudan bu işle ilgisi olmayan bir kadını üzerken utanmadılar mı!

Ama bunun neden böyle olduğu belli. Kendilerini suçlu hissediyorlardı belli ki, bu yüzden de bağırdıkça haklı konuma gelebileceklerine inandırmışlardı kendilerini.

İnsanla dalga geçip ona itinayla eziyet eden bürokrasinin son numarası değil mi bu? Bunlar kendilerine insan mı, yoldaş mı diyorlar?

Bunlar cellat. Ben böyle bir başkanı olan sendikadan kendim giderim. Onlar o uzaklardaki büyük kalabalıkları düşünmeye alışmışlar, ancak o kalabalığın kanlı canlı bir üyesi karşılarına çıktığında ona kolayca ve acımadan silkeleyip atabilecekleri bir toz tanesi muamelesi yapıyorlar.

Gerçekten bizi savunacak bir yer yok mu şimdi? Sendika bunu boş bir iş olarak görüyor ya da işiniz konusunda öyle bir direnç gösteriyor ki, hem toplumdan hem de hayattan kendinizi soyutlamak tek çıkış yolu haline geliyor.

Savunmanıza ihtiyacım var. MK'nın başkanı ne kadar kodaman olursa olsun, bence insan olarak çok sefil. Ona karşı pes etmeyeceğim.

Ben "uzm." değil uzmanım, en az MK başkanı kadar da proleterim. Bir tesisatçının oğluyum (babam hayatta ve otuz yıldır çalışıyor); 1917'ye kadar da işçi olarak çalıştım, dökümcülük ve elektrikçilik yaptım. Devrimden sonra eğitim aldım ve uzman oldum (karşıdevrime ait bir kelimeymiş gibi geliyor bana).

Ne olursa olsun geri adım atmayacağım. Maruz kaldığım bu karalama ve hakaretin tazmin edilebileceğini düşünüyorum.

Sizden bu konuda yardım istiyorum.

Andrey Platonov

Adres: Moskova, Bolşoy Zlatoustinskiy, No: 6

M. A. PLATONOVA'YA

Haziran 1928, Moskova

Musya,

Orada kendini ne kadar iyi hissediyorsan da, yerleşmeni tavsiye etmem mümkün değil. Gelmek zorunda olduğun ve hiçbir mektubun seni buna zorlamayacağını bildiğim için sana yazmadım. Bir hafta geçti, hâlâ ortalarda yoksun. Moskova iyice ısındı, yüzmeye gidiyorum hep, akşamları çalışabiliyorum ancak, gündüzleri tavan arası tam bir cehennem. *Krasnaya Nov* daha çıkmadı (kader beni artık kendisinden korkmadığım zamanlarda, sanki inadına sıkıyor da sıkıyor). Şklovski[53] ile görüştüm, bir tarafıyla hep bana yabancı.

Gorki'yle henüz görüşemedik,[54] kendimi öyle çok afişe etmek istemiyorum, özellikle Malaşkin ve diğerlerinin (*Krasnaya Nov* ve başka yerlerde) hakkımda savaştan önce de yazar olduğum, "çok yetenekli" olduğum ama... gibi dedikodular yaydıkları şu günlerde. Artık kırk yaşına geldim ve edebiyatın eski çapulsuzlarından sayılırım. Önceleri ağır geliyordu. Meğer kötülük bayağı büyük bir güçmüş. Pazar günü Metallov[55] ve Keller ziyarete geldi, saat bire kadar oturduk. Eğer şimdi Gorki ile görüşmeye gidersem (ki beni o davet etti, hiç kimse bunun üzerinde durmuyor), benim hakkımda yapacakları dedikodunun haddi hesabı olmaz. Gorki'ye de bayıldığım

53. Viktor Borisoviç Şklovski (1893-1984) yazar, eleştirmen, senarist, sinemanın en önemli teorisyenlerinden biri. Platonov V. Şklovski ile 1925 yılında Voronej'de tanıştı. Platonov Tambov'dan geldiğinde, film senaryosu üzerine çalışırken tekrar görüştüler. Platonov'un kitaplığında Şklovski'nin neredeyse tüm çalışmalarına rastlamak mümkündü. "Yepifan Savakları"nı Tambov'dan döndükten sonra ilk Şklovski'ye okuttuğu düşünülüyor. *–N.K.*

54. Maksim Gorki 1921 yılında ayrıldığı Rusya'ya Mayıs 1928'de geri döndü. Yeniden edebi hayatın en önemli figürü haline geldi. Gorki Platonov'u 1927 yılında "Yepifan Savakları"nın yayımlanmasının ardından keşfetti ve adını arkadaşlarına gönderdiği mektuplarda andı. *–N.K.*

55. Yakov Mihayloviç Metallov (1900-1976) edebiyatçı, gazeteci, çevirmen, Platonov'un hemşerisi. Voronej yıllarından beri Platonov'u tanıyan Metallov aynı zamanda Platonov'u partiye üye yapan kişiydi. *–N.K.*

yok, son zamanlarda basılan makaleleri kötü (seninle okuduklarımız değil, en sonuncular). Affedersin, sadece bunları yazabildim ama şu ara başka bir konu ya da olay yok hayatımda. Malaşkinlere ve diğerlerine hadlerini bildireceğim; ben değil, onlar başlattı savaşı. Akşamlar güzel geçiyor, Rusya Mühendisler Odası'na gidiyorum, hani şu bahçeye. Diğerleri de önemsiz şeyler; Novikov üç haftalığına Samara'ya gitti, seninle aynı zamanlarda, karşılıklı bira içecek kimse kalmadı yani. Tek başıma iki kere içtim sadece, hani şu bizim Sterşnyov'daki lokantada. Totik ne yapıyor? Değişmiştir muhakkak, evi özlemiyor mu?

Gel artık *bir an önce*, çocuğu da getir. Bir şekilde yaşarız şu tavan arasında. Şu iki film gösterime girsin, Totka'nın eğitimi için küçük bir "sermayemiz" olacak.

İki küçük şeytanımı da öpüyorum.

Andrey'in

P. S. Barışmanın şerefine (şartlı barışmanın) "tazminatta" anlaştık, hiçbir şeye dokunmadan basacaklar.

A. M. GORKİ'YE

19 Ağustos 1929, Moskova

Sayın Aleksey Maksimoviç,[56]

İki ay önce sizi ziyarete gelmiştim. Şimdi sizden romanımın[57] elyazmalarını okumanızı rica ediyorum. Romanımı basmıyorlar ("Federasyon Yayınevi" basmayı reddetti), devrimin romanda doğru tasvir edilmediği, eserin *karşıdevrimci* bir roman olarak dahi anlaşılabileceği görüşündeler.[58] Bense üzerinde çalışırken tamamen

56. Maksim Gorki'nin gerçek adı Aleksey Maksimoviç Peşkov'dur. Çağdaşları hitap ederken genellikle gerçek adını ve baba adını kullanıyorlardı.

57. Söz konusu roman *Çevengur*'dur.

58. KGB'nin öncülü OGPU'ya 13 Ocak 1932 tarihinde kitap hakkında iletilen rapor şöyleydi: "... en başından belirtmek gerekir ki, roman partiye uzak duruyor, hangi fraksiyona dahil olduğunu tespit etmek zor, bu kadar basit bir konu

farklı hisler beslemiştim, şimdi gerçekten ne yapacağımı bilemiyorum. Sizden elyazmalarını okumanızı rica ediyorum. Eğer uygun görürseniz yazarın kötü bir niyeti olmadığını, komünist toplumun ilk yıllarını dürüstçe tasvir etmeye çalıştığını iletmenizi sizden rica ediyorum.

Saygılarımla,

Andrey Platonov

Adres: Moskova, 57, Şukinskaya, No: 14. Pustovalova'nın dairesi.

A. M. GORKİ'YE

12 Eylül 1929, Moskova

Saygıdeğer Aleksey Maksimoviç,

Yaklaşık olarak bir ay önce size romanım *Çevengur*'u göndermiştim. O zaman seyahate çıkıyordunuz. Geri döndüğünüzü öğrendim.

Sizden romanı okumanızı[59] ve basılması konusunda yardımcı

---

için bile fraksiyonun tespit edilememesi utanç verici derecede zayıf olduğunun, yazarının eserin başından sonuna karşıdevrimci tutum takındığının göstergesi. Çivingur [*sic*] romanı öylesine karakteristik karşıdevrimci özellikler taşıyor ki, 100 kopya basıp yoldaş Stalin dahil şeflerimize göndermek istedik. Nadir görülür keskinlikte ve nadir görülür zararda bir eser. Ayrıca bu eserin basılmamış haliyle dahi birtakım skandallara gebe olduğunu da belirtmek gerek. Yapılabilecek en iyi şey romanın haklarını yazarından satın almak ve bir on yıl kadar bekletmek. PLATONOV, tekrar ediyorum, iflah olmaz bir muhafazakâr ve kesinlikle bizden biri değil."

59. Gorki seyahatten döndükten sonra romanı okumuş, 18 Eylül'de de aşağıdaki mektubu yazmıştır:

"Yetenekli bir insansınız, bunda şüpheye mahal yok, şüphesiz kabul edilebilecek bir başka gerçekse özgün bir dilinizin olduğudur. Romanınız olağanüstü ilgi çekici, teknik eksikliği ise gereksiz uzunluğu, diyalogların fazlalığı, olay örgüsünün kapalılığı, fazlaca üzerinden geçilmiş olması. Bunu özellikle romanın ikinci bölümünde fark etmek mümkün.

İşinizin tartışılmaz yetkinliği bir yana, basılabileceğini düşünmek bir hayli zor. En önemli engel anarşik düşünce yapınız, belli ki bu 'ruhunuzun' doğasında olup biten bir şey. İsteseniz de istemeseniz de bu böyle; lirik-satirik bir karakteri

olmanızı rica ediyorum; tabii romanın basılmayı hak ettiğini düşünmeniz durumunda.

Saygılarımla,
Andrey Platonov

Adresim: Moskova, Varvarka, Pskovski, No: 13, oda 4

A. M. GORKİ'YE

21 Eylül 1929, Moskova

Aleksey Maksimoviç,

Mektubunuz ve *Çevengur* adlı romanımı okuma teveccühünde bulunduğunuz için size minnettarım. Bana bir keresinde minnettarlık gerektiren herhangi bir şey olmadığını, hepimizin kolektif bir işe, Sovyet edebiyatına hizmet ettiğimizi söylemiş olmanıza rağmen size minnettarlığımı ifade etmek istiyorum. Birçok insan kolektivist bilince sahip, ancak içlerinden çok azında kolektivist *hissiyat ve eylem* var. Bu yüzden böylesi –maalesef– nadir görülen bir anlayışa sahip olduğunuz için de teşekkür ederim. Belki de çok yakında, Sovyetler Birliği'nde karşılıklı arkadaşlık hissiyatı "somutlaşır", böylesi daha güzel olacaktır. Yazdıklarım bu fikre adanmış şeylerdi, basılamayacak olmaları tam da bu yüzden ağır geliyor.

Eğer teknik anlamda zor değilse (çünkü bir hayli ağırdı elyazmaları) sizden elyazmalarını bana iade etmenizi rica edeceğim, ya

---

tüm yönleriyle aydınlatmışsınız, bu da bizim sansür kurulunun hoşuna gitmemiş belli ki. Tüm karakterlere karşı ne kadar zarif bir tutum içinde olursanız olun, son hatları bir ironi ile çizilmiş sanki, okur karşısında devrimci diye 'çatlakları' ve 'yarım akıllıları' görüyor. Bunun bilinçli olarak yapıldığını sanmıyorum ama yapılmış bir kere, okurda bu izlenimi bırakacaktır, en azından ben böyle düşünüyorum, belki de yanılıyorumdur.

Şunu eklemeliyim: Günümüz editörleri arasında sizin romanınızı gerektiği gibi değerlendirecek bir editör olduğunu sanmıyorum. Bunu yapsa yapsa A.K. Voronski yapabilirdi, ancak bildiğiniz gibi artık 'bu işlerden' elini eteğini çekti.

Tüm söyleyebileceklerim bunlardan ibaret, maalesef başka bir şey söyleyemiyorum. ... Elyazmalarını nereye göndereyim?"

da evde de bırakabilirsiniz, evde en fazla bulunan görevliye benim alacağımı söylerseniz, ben de gelip alabilirim.

Derin saygılarımla,

Andrey Platonov

Adresim: Moskova, Varvarka, Pskovski, No: 7, oda 4[60]

PRAVDA GAZETESİ YAZI İŞLERİNE

Aralık 1929, Moskova

Mektubumu yayımlamanızı rica ediyorum.[61]

Pravda'nın 283. sayısında Averbah'ın "Bütünsel Boyutlar ve Özel Makar'lar Hakkında" adlı makalesini yayımladınız. Yoldaş Averbah bu konuda çok haklı. "Şüpheli Makar"da anlatılan hissiyat gerçekten de "özel bir" Makar'a ait, yani çoğunluğun hissiyatı değil ("genel" ve bütünlüklü bir Makar hakkında henüz herhangi bir şey yazmadım). Öykü tam olarak böyle kurgulandı, şu özel Makar'ı tepeden tırnağa soyup gösterecek şekilde, çünkü o hâlâ hayatta; bir de Makar'ın farkında bile olmadan bir taraftan sosyalizmin düşmanı, diğer taraftan potansiyel dostu ve bir parçası olması var, ben de onun varlığını görmezden gelemedim. Bu geçiş sürecine özgü, öne atılan figürden Sovyet dünyasında bir sürü var. Onu yani Makar tipindeki insanları, sosyalist tarafa çekilebilecek şekilde değişmelerine yardımcı olabilmek için etraflıca incelemek ve iyice tanımak gerek. L. Averbah'ın söylediklerini daha öyküyü yazmadan önce bi-

60. Bu mektubu aldıktan sonra Gorki'nin Platonov'a yardım etmeye karar verdiği sonrasındaki mektuplaşmalardan ya da gelişen olaylardan takip edilebiliyor. Gorki Moskova Akademik Sanat Tiyatrosu (MHAT) yönetimiyle konuştuğunu ve *Çevengur*'un belirli bölümlerinin komedi olarak sahneye konulabileceğini söylüyor: "Ruh haliniz, benim algılayabildiğim haliyle Gogol'unkiyle bir tür akrabalığa sahip. Bu yüzden şansınızı komedide deneyin, dramda değil. Dramı kendi zevkiniz için yazın. Hiçbir zaman sinirlenmeyin, kızmayın..." Platonov, Gorki' nin tavsiyesi üzerine romanın elyazmasını tiyatroya götürür ancak tiyatro bir oyun olarak aynı tadı vermeyeceğini gerekçe göstererek oyunu sahneye koymaz. –*N.K.*

61. Mektup *Pravda*'da yayımlanmadı.

liyordum. Ancak Averbah'ın da makalesinde beni Makar'la bir tutmasını kötü niyetli bir tutum olarak değerlendiriyorum. Ben biraz da olsa ondan daha bilinçliyim. Makar'a acıyan bir üslubumun olması, sanatta acıma duygusunu dürüstlükle bir tutmamdandır. Bunun haricinde L. Averbah, Makar'ın yol arkadaşı, köylülükten gelip proletaryanın daha yakınından geçen Pyotr'a da ancak göz ucuyla bakmış.

Kısacası Makar'ı anarşistlikle ve küçük burjuvalıkla suçlamak tamamen yersiz: Makar Rusya köylerinde doğdu ve büyüdü. Artık hissettiğim ve gördüğüm şeylerden başkasını yazamıyorum. Ancak mensubu olduğum sınıfın istediklerini de yazmak durumundayım; bunu gerçekten henüz yapamıyorum ve bana pek iyi niyetle değil de, "arkamdan konuşarak" öğretmeye çalışıyorlar bunu. Ama acıya dayanıp, öğretmenlerin de sözlerine kulak asmadan yanlarından geçip giderek öğrenebilirim sanırım.

Makar'ın duygu ve düşüncelerinin bana atfedilmesi edebi eleştirinin ötesine geçen bir şeydir, kendi öykümün kahramanı ben değilim, ben sadece okur onları daha iyi görebilsin, kendisini daha çok öykünün içinde hissetsin diye tasvir ettiğim kahramanlara bütünüyle "iradelerini" teslim eden bir yazarım.

Andr. Platonov

M. A. VE P. A. PLATONOV'A

6 Ağustos 1930, Orta Sentemir Köyü

Lenin Kolhozu
Vıra'ya yedi verst uzaklıkta

Sevgili çocuklar,

Dün yazdığım iki kartpostalı hâlâ daha göndermedim size, yarın göndereceğim çünkü burada hiç postane yok. Yarın akşam Çerdaklı'ya gideceğim. Bugün tüm günüm traktör şoförleriyle kolhozun tarla sürme işleriyle geçti. Kahramanlık gerektiren bir iş aslında, bir o kadar da mütevazı. Otlaklarda dolandım, kolhozun sa-

man kaldırışını izledim. Şimdi akşam oldu, koskocaman ay bozkırın üzerinde yükseliyor... Gelince çok şey anlatacağım. Totik buralara gelse mutluluktan havalara uçar, traktöre bile biner. Bugün yolunu kaybetmiş bir tay (annesi sütten kesmiş) tarla süren iki traktör arasında şikâyet edermişçesine dolanıp duruyordu, belli ki annesinin tarla sürmesine alışık, geldi sabanlara yapıştı. Bana yazacağın mektupları *Samara-Zlataustovski Yolu, Yakuşka İstasyonu* adresine gönder ama *bugün* gönder ki, oraya gittiğimde bir ihtimal elime geçsin. *Tam adresim sende var.* Kendinden bahset, Totik neler yapıyor, yaz. Elini çabuk tut ama, yoksa Moskova ile burası arasında çok mesafe var. Totik'i ve seni öpüyorum. Yarından sonra yazacağım; yarın geceyi nerede geçiririm bilmiyorum, muhtemelen kuş uçmaz kervan geçmez Çerdaklı istasyonunda, çünkü tam geceyarısı orada olacağım.

Andrey'iniz

M. A. VE P. A. PLATONOV'A

8 Ağustos 1930, Çerdaklı İstasyonu

Biricik Musya ve Totik,

Bu gece Volga'nın karşı kıyısına geçtim. Hayatımda ilk kez Volga'yı gördüm, izlenimlerim tahmin ettiğimden de çok. Ayın aydınlattığı gecelerdeyiz, tüm Volga da ay ışığı ile aydınlanıyor. Suda ilerleyen bir sürü gemi var, dağın tepesinde ışıklar içinde Ulyanovsk şehri görünüyor. Ama keyfim kaçık işte, yorgunluktan olsa gerek. Sürekli at arabasıyla ya da trende neredeyse hiç uyumadan yolculuk ediyorum. Tren buralara günde hepi topu bir kez uğruyor. Daha da alacağım çok yol var, meğer Ulyanovsk'a 150 değil 250 verstlik yol varmış. Sizden ne kadar uzaklaşırsam, o kadar endişeleniyorum Totik'in kulağı ve senin için. "Libretto"yu gönderdin mi? Eğer göndermediysen elini biraz çabuk tut. Yakında döneceğim. Totka, bekle beni! Anneni üzme.

İhtiyar Andrey'iniz

M. A. VE P. A. PLATONOV'A

9 Ağustos 1930, Melekess

Biricik Musya ve Totik,

Melekess'teyim, küçük bir Volga kasabasında. Bu gece yola devam edeceğim, Pogruznaya'ya doğru, gideceğim en uç nokta. Burası çok sıcak, rüzgârlı ve tozlu. Bugün yemeğimi Köy Misafirhanesi'nde yedim, orada da geceliyorum. Burada her yerde milyon tane sinek var, tarlaların üzerinde de çoraba rağmen insanı ısıran sığır sinekleri uçuşuyor. Neredeyse hiç uyuyamıyorum, tren geceleri yol alıyor; dün gecenin ikisinde buraya geldim, bu gece saat ikide tekrar yola çıkacağım (aynı trenle). Sabah görüşmelerle geçiyor, yakınlardaki kolhozlara at arabasında yolculukla; gece istasyona, oradan da trene. Totik ben yokken çok yaramazlık yapmış olmalı, gelince hesabını soracağım. İkinizi de öpüyorum.

Andrey

Melekess, 9/VIII 30. Orta Volga Bölgesi

A. N. NOVİKOV'A

29 Ekim 1930, Leningrad

Değerli Andrey,

Merhaba yoldaş! Bir ricam var senden, biraz eski ve sızlanan bir rica, hayattaki varoluşumuz gibi.

İşçi ekibinde[62] gayet huzurlu bir şekilde çalışıyordum, birden bu ayın 22'sinde oğlum ve eşim Leningrad'a gelmeye karar verdiler. Olan biten kısaca şöyle: Moskova'da kendi halimizde yaşadığımız yerde serseriler oğlumu kanlar içinde bırakana kadar dövmüşler. Karımı da türlü çirkinliklerle rahatsız etmişler, bu yüzden onlar da Moskova'yı terk edip neresi uygun olursa oraya kaçarak yaşam-

62. 10 Ekim - 10 Kasım 1930'da Platonov üç kişilik bir işçi-yazar buluşması ekibine A. Arhangelski ve S. Gorodetski'yle beraber dahil oldu. Ekibin amacı ilk beş yıllık kalkınma planında işçileri motive etmekti. *–N.K.*

larına devam ettiler. Ben de burada havada asılı halde yaşar gibiyim (sinemanın bana bir halt kazandırdığı yok, Yazarlar Birliği de ayrıldığımdan beri tek kuruş ödeme yapmadı, borç alarak geçinmekten başka çarem kalmadı, ki bu da artık dayanılır olmaktan çıktı).

Moskova'dan ayrılmadan önce, ekim ayının ilk günlerinde Averbah'a bana yaşayacak bir yer ayarlaması gerektiğini söylediğim bir mektup ilettim. Henüz bir cevap gelmedi.

Senden ricam, Yazarlar Birliği bana bir ya da iki oda veremez mi, öğrenmen. Olur da verirse diye dilekçe gönderiyorum, üye olmak adına bir rica. Burada Strauyan'ın[63] gideceğini duydum. Birlik bir kez olsun formaliteleri bir kenara bırakamaz mı? Ne yazacağımı dahi bilemiyorum aslında, çünkü sen her şeyden haberdarsın; sadece durumumun bir hayli ağır ve dayanılmaz olduğunu bilmeni istiyorum. Gerçekten de gidecek yerim olmadan, başına oturabileceğim bir masam olmadan yaşamaya devam edemem. Basitçe hayatı sonlandırmayı gerektiren o uç hüznün uzağındayım henüz, ablak suratlı bir bürokrata şikâyetler yağdıracak gücün de aynı oranda uzağındayım; gerçekten en iyisi bunlara maruz kalmaktansa ölüp gitmek.

Dilekçemi Birlik'e vermeni senden isteyeceğim, bir de bana yaşayacak bir yer verip veremeyeceklerini sormanı, sonuçta şu an Birlik'e ait bir ekipte çalışıyorum (bunun resmi anlamda bir karşılığı olmalı).

Bana yazmak istersen şu adrese yazabilirsin:

Leningrad, Uralskaya, 13, Zinovyev Kâğıt Fabrikası, Gazete Yazı İşleri, Platonov.

Yekaterina Semyonovna'ya[64] selamlarımı ilet ve ("ve" yazdım ama daha kime selam göndermeliyim bilmiyorum, Petruşka'ya[65] desem ne benim onunla, ne onun benimle bir alışverişimiz var).

A. Platonov

63. Yan Yakovleviç Strauyan (1884-1938) Sovyet yazar.

64. A. Novikov'un eşi.

65. Platonov'un bir hatayla "Pavlenko" ismini "Petruşka" diye yazmış olması muhtemel. Pyotr Andreyeviç Pavlenko (1899-1951) Sovyet yazar.

Mektubu kimseye gösterme, biraz "sızlanan" bir tonu oldu, ben öyle herkese kolay kolay sızlanmam.

L. L. AVERBAH'A

7 Şubat 1931, Moskova

Yoldaş Averbah,

Sana özel bir ricada bulunmak üzere yazıyorum, çünkü bizde hâlâ küçük işler büyük hamleler yapmayı gerektiriyor, çünkü mekanizma kötü çalışıyor, fakirlikse daha fena.

Senden yoldaş Tarasov-Rodyonov'a[66] ve bana başımı sokacak bir yer verebilmeleri için gerekiyorsa birilerine daha talimat vermeni isteyeceğim (mekanizma kötü olunca emirler birer gereklilik haline geliyor). Eve bugün ya da yarın yerleşmek zorundayım. Daha fazla bu halde yaşamamın imkânı yok. Üç buçuk yıldır bir dairem olmadan yaşıyorum, her insanın bir dayanma sınırı var. Konuta ilk sıradan hakkım olduğunu kanıtlayabilirim. Daha zor görünen birçok şeyi kanıtlamak daha kolay.

Eğer sen, yoldaş Averbah, Korenev[67] ve Tarasov-Rodyonov'a gerektiği şekilde durumu anlatmazsan, ben tek başıma onların hakkından gelirim. Gorki'nin sekreteri (Aleksey Maksimoviç elyazmalarımı okudu) bana Aleksey Maksimoviç'in bu boşluğun içinde basit bir konut sorunu yüzünden kaybolup gitmememi dilediğini ve bana bir konut verilmesini rica ettiğini söyledi. Bu konu hakkında Halatov ve Korenev'in belgeleri de var.

Yoldaş selamıyla,

Andr. Platonov

66. Aleksandr İgnatyeviç Tarasov-Rodyonov (1885-1938) yazar, LitFond başkanı, Yazarlar Birliği'ne bağlı konut komisyonunun yöneticisi.

67. Gennadi Yefimoviç Korenev (1896-1960) eleştirmen, Yazarlar Birliği icraat bürosu sekreteri.

İ. V. STALİN'E

8 Haziran 1931, Moskova

Yoldaş Stalin,[68]

Yaptığım işlerle henüz hak etmediğim dikkatinizi bir konuya çekmek istiyorum. Zamanınızı fazla almamak için, meseleyi açıkça ifade edememek pahasına kısaca özetleyeceğim.

Krasnaya Nov dergisinde "İlerisi İçin" adlı uzun öyküm yayımlandı. Bir yıldan uzun bir süre önce yayımlandı. Rus Proleter Yazarlar Birliği'nden yoldaşlar eserimi ideolojik olarak çok zararlı buldular. Öykümü okuduğumda düşüncelerimin çok değiştiğini fark ettim; üzerinde çalışırken kendimin ve hatta bir proleterin dahi farkına varamayacağı bir şeyi gördüm: kulak ruhu, ironinin ruhu, çiftanlamlılık, hile, sahte bir üslup vb. Nihayetinde ortaya çıkanın ölümcül bir iş, en hafif haliyle kolhoz hareketine zeval getirecek türden bir çalışma olduğunu söylemek mümkün. Ancak kolhoz hareketi devrimin en değerli, nasıl ifade edeceğimi dahi bilemiyorum, en "zor" ürünü. Bu ürün tıpkı bir çocuk gibi, yanına birazcık dahi sokulsanız sizden çok fazla dikkat ve hassasiyet talep ediyor. Kısaca ifade etmek gerekirse, bende bir çeşit karşıdevrim propagandasına dönüyor mesele (yazarın başlangıçtaki niyeti işin gidişatını değiştirmiyor, önemli olan sonuç). Bunu size içimdeki amansız sıkıntıya rağmen, doğrudan ben ifade ediyorum. Kaybolduğumu ve do-

68. Stalin Platonov'u 1929 yılında "Şüpheli Makar" adlı öyküsünü okuyarak tanıdı. "İlerisi İçin" adlı öykü de *Krasnaya Nov* dergisinin Nisan 1931 tarihli sayısında yayımlandığında Stalin'in masasına geldi. Stalin öyküyü dikkatle okudu. Öykünün içinde geçen "aptal", "rezil", "hayta", "dişsiz uyanık", "Rusça değil bu, takır tukur bir dil işte", "budala", "bunlar da yeni yaşamın aptal ve rezilleri", "pislik dediğin işte şu kolhoz yönetimi, onun içindekiler, değil mi? Hepsi alçak" gibi kelime ve ifadelerin altını çizdi. Ardından derginin yazı işlerine şu notu gönderdi: "*Krasnaya Nov* Yazı İşlerinin dikkatine, düşmanlarımızın ajanının kolhoz hareketinin motivasyonunu bozmak amacıyla yazdığı öykü kalın kafalı komünistler tarafından iflah olmaz körlüklerinin nişanesi olarak basılıp yayımlanmış. İ. Stalin. P. S. Hem yazara hem de o kalın kafalılara öyle bir bildirmek gerek ki hadlerini, hem bugün hem de 'ilerisi için' yetsin de artsın." –*N.K.*

layısıyla mahvolduğumu söyleyen RPYB'deki yoldaşların haklı olduklarını görüyorum.

Geçen sene yaz mevsiminde Orta Volga bölgesindeki kolhozlarda bulundum ("İlerisi İçin"in yazımından sonra). Orada köyün sosyalist yeniden yapılanması nasıl gerçekleşir, kolhozlar fakirler ve ırgatlar için, tüm emekçi köylüler için ne ifade eder kendi gözlerimle gördüm ve hissettim. Orada bilincimi altüst eden kolhoz sakinleriyle tanışma fırsatı buldum, yine orada kulakları ve onlara yardım edenleri de görme imkânı buldum. Somut gerçekler çok derindi, hatta zaman zaman içimi yakacak denli trajik olduklarını dahi söylemek mümkündü; o zaman sosyalist dünyanın karşısındaki güçlerin nasıl korkunç ve karanlık olduklarını, umudu sosyalizm olan herkesin nasıl inanılmaz bir dirençle çalışması gerektiğini anladım. Yolculuğun sonunda, her biri gerçek birer Bolşevik olan en iyi yoldaşlarımın ideolojik yardımları sonucunda, ben de önceden yazmış olduğum eserleri sanatsal anlamda içten içe reddettim; politik anlamda da reddedilmeyi hak eden eserler onlar, ortadan kaldırılmayı ya da gün yüzü görmemeyi hak ediyorlar. Kafa karışıklığımı, şartları anlamadaki zayıflığımı görmek mümkün onlarda. Tam da o zamanlarda yeni bir kitap üzerinde çalışmaya başladım, ancak bu sefer her bir cümlede ve durumda durup düşünüp kendimi kontrol ederek, sürecin azap vericiliğini ve ağır ilerleyişini göğüsleyerek çalıştım; beni bütünüyle etkisi altına alan, proletarya ve kolhoz çalışanlarına yönelik dostane olmayan yaklaşımımı üzerimden sıyırıp atalet ve bayağılığın üstesinden geldim. Emeğimin ve gerçekliğe yeni, daha doğrusu proleter gözüyle yaklaşmanın sonucunda her sorun benim için daha kolay ve özgür bir biçimde çözülür hale geldi, sanki bana yabancı yerlerden evime dönmüşüm gibi bir his yaşadım.

RPYB raporu bana "İlerisi İçin" adlı eserimin kolhozlar için, dünyadaki tüm emekçi köylülerin umudu olan politika için sakıncalı olduğunu açıkladı. Milyonların kaygısını içinde barındıran bu politikanın başında sizin olduğunuzun bilinciyle, her türlü şahsi endişemi bir kenara bırakarak "İlerisi İçin" adlı öykümün sebebiyet verdiği zararı en az seviyeye indirmeyi mümkün kılacak bir çare bulmaya çalışacağım. Yazımı ve yayımlanmasıyla bu çare, proleter

okura, "İlerisi İçin" adlı öykünün içinde objektif haliyle barındırdığı ahlak karşıtı karşıdevrim ironisinin yarattığı zarardan on kat daha fazla ideolojik ve sanatsal fayda getirecektir.

Tüm kaygım önceki edebi faaliyetlerimin yarattığı zararı en aza indirmekten ibarettir. Bunun için geçen senenin sonbaharından beri çalışmaktayım, ancak şimdi bu çabamı on katına çıkarmalıyım, sadece bu türden bir çaba "İlerisi İçin"in neden olduğu zararı kapatabilir. Ana meselenin haricinde, yayınevine de edebi çalışmamın yıkıcı bir hatadan ibaret olduğunu kabullendiğim bir bildirimde bulunacağım, bunu ibret olsun diye yapacağım, her şey olabildiğince net ve açık olsun diye; proletaryaya açıkça zarar veren eserler, alçakça zarar veren eserler, hele de bir proleterin elinden çıktığı için bu alçaklığı iyice mide bulandırıcı hale getiren eserler gün yüzü göremesin diye yapacağım.

Bu bildirim tek başına hatayı telafi edebilecek bir eylem değil, telafi etme çabasından öteye gidemeyeceği açık. Ancak hayatım boyunca böyle bir bildirimde bulunmadım ben, yerine getireceğime dair kendimden şüphe etsem, bulunmazdım da.

Yoldaş Stalin, edebiyata derin bir ilgi duyduğunuzu ve edebi eserleri etraflıca değerlendirdiğinizi duydum.

"İlerisi İçin"i okuduysanız ya da okuyacaksanız, şüphesiz bu saçma kompozisyon sizin sert değerlendirmelerinize mazhar olacak çünkü siz köyün sosyalist yeniden yapılanmasının mimarısınız, hiç kimseyi olmadığı kadar sizi üzecek elbette bu.

Bu mektupla umarım biraz olsun "İlerisi İçin"in çirkinliğini azaltabilmişimdir, ancak istediğim bu rezaletin sorumlusu olan benim, yani öykünün yazarının hatasının telafisi için ne gerekiyorsa yapmaya hazır olduğunun anlaşılmasıdır.

Size yazdığım bu mektubu okuduktan sonra, sosyalizmin inşasına gerçek yaklaşımımı ortaya koyacak birkaç şeyi daha sözlerime eklemeyi istedim. Ancak bunu yapmaya devrime faydalı bir birey olduğumda hakkım olacağını düşünüyorum.

Size karşı derin bir saygı besleyen,

ANDREY PLATONOV

PRAVDA VE *LİTERATURNAYA GAZETA*'NIN YAZI İŞLERİNE

9 Haziran 1931, Moskova

Aşağıdaki mektubu yayımlamanızı rica ediyorum.

Bu mektubun yazarı, daha önce farklı yerlerde yayımlanmış ve yayımlanmamış eserleriyle birlikte tüm edebi sanatsal geçmişini reddetmektedir.

Bu eserlerin yazarı, sosyalizm gerçeğinin kendisi üzerinde bıraktığı etki, bu gerçeği anlamak adına bizzat harcadığı çabalar ve proletaryanın eleştirileri yardımıyla, daha önce yazdığı eserlerin iyi niyetli de olsa proleter topluma karşıdevrimci bir zarar verdiği sonucuna varmıştır.

Yazarın niyetiyle eylemi arasındaki karşıtlık, yazarın kendini hiç de hakkı olmadan proleter dünya görüşünün bir parçası saymasında yatıyor; o zamanlar bu görüşün bir parçası değildi, o zamanlar bu görüş özümlemesi gereken bir şeydi.

Bu satırların yazarı belirtilen şartların haricinde çabalarının daha fazla sanatsal ürün vermediğini, bilakis proleter dünya görüşüne sahip olmamasından ötürü elinden çıkanların rezaletten başka bir şey olmadığını hissediyor.

Sınıf mücadelesi, proletaryanın sosyalizmin akıbetine dair, partinin yönetici güçlerinin ön plana çıkardığı haklı kaygısı, tüm bunlar yazarda sanatsal izlenimler olarak hak ettikleri karşılığı bulmamıştır. Bunun haricinde, bu satırların altında imzası bulunan kişi yolun başında olan sosyalizmin ondan sadece tasvirler değil, gerçekliğin ideolojik sözcülüğünü de üstlenmesini, partinin yardımcılığı işlevini gören proleter edebiyatın spesifik özelliklerini benimsemesini talep ettiğini anlamamıştır.

Yazar kendinde her şeye yeniden başlama gücü hissetmeseydi, tüm enerjisini ve *ideolojisini* tamamen proleter tarafa yöneltmeye karar vermeseydi bu mektubu yazmazdı. Yazarın en büyük kaygısı edebi işlerini kendi özel "güzellikleri" uğruna devam ettirmek değil, geçmişte kendi elleriyle sebep olduğu zararı ziyadesiyle tazmin eden eserler yaratmaktır.

Глубокоуважаемый Алексей Максимович!

Вы ~~[illegible]~~ знаете, что моя повесть „Впрок", напечатанная в ~~[illegible]~~ № 3 „Красной нови", получила со стороны „Правды", „Известий" и ряда журналов резкую оценку ~~[illegible]~~.

Я пишу Вам не для того, чтобы жаловаться, — жаловаться не на что. ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~, именно которого мне дорого, как писателя, который дает немалую, ~~[illegible]~~ конечную оценку всем литературным событиям в нашей стране, — я хочу сказать Вам, что я не классовый враг, и сколько бы я ни пострадал в результате своих ошибок, вроде „Впрока", я классовым врагом стать не могу и довести меня до этого состояния нельзя, потому что рабочий класс это моя родина и мое будущее связано с ~~ним~~. Я говорю это не ради самозащиты, не ради маскировки, — дело действительно обстоит так. Это правда еще и потому, что быть отринутым от своего класса (после „Впрока") и быть внутренне все же с ним — это гораздо более мучительно, чем ~~[illegible]~~ сознавать себя чуждым всему, ~~[illegible]~~ опустить голову и отойти в сторону.

Bu mektup elbette zarara sebep olan düşüncesizliğin telafisi değildir, sadece bu telafi için verilmiş bir sözdür, aynı zamanda okur için de önceki eserlerime yaklaşımında rehber niteliği taşımalıdır.

Sözlerimi bitirirken, ileride Platonov'un eserleriyle ilgilenecek olan her eleştirmene bu mektubu göz önünde bulundurmalarını salık veririm.

Andrey Platonov

M. A. VE P. A. PLATONOV'A

10 Haziran 1931, Moskova, 19:00

Sevgili Musya ve Totik,

Havayoluyla gönderdiğin mektubu bugün saat dörtte aldım. Üzerindeki Soçi mührüne bakılırsa ayın yedisinde gönderilmiş. Demek ki mektup üç günde geldi, yani üzerinde havayolu yazıyor olmasına rağmen muhtemelen trenle gönderilmiş.

Her şeyi kısaca özetleyeceğim. Telgrafı aldım. Litfond'da[69] hır çıkardım. Litfond sendikanın MK'sıyla görüştü. MK da şunları söyledi: "Litfond'un gönderdiklerinin herhangi bir suçu yok. Suçlu olan muayene komisyonu (yok mu şu aptal, Belyayev), dolayısıyla Litfond. Suçlu olanları mahkemeye vermek gerek." Bir gün boyunca sürdü işler. Her şeyi tersyüz etmek isteyen Litfond iki telgraf gönderdi: biri sana, diğeri Mihail Alekseyev'e[70] (şu sakallı vale, o da Soçi'de). Ben de sana bir telgraf yolladım, almış olmalısın, dolayısıyla olan bitenden de haberin vardır. Telgraflar çocukla sana eziyet eden bu pisliklere sadece dolaylı yoldan etki eder, doğrudan değil. Bunu çok iyi bildiğimden Abolin'e yüklendim. Ancak olayın önemini kavrayamadı ve kesinlikle yardım edemeyeceğini söyledi; küçücük bir işmiş, sırf bunun için tatil tesislerine karışmak istemi-

69. 1927 yılında bir yazarlar sendikası organı olarak kurulan edebiyat fonu.

70. Mihail Alekseyeviç Alekseyev, söz konusu dönemde Litfond'un başkanlığını yürüten kişi.

yormuş falan filan. Bir hayrı olmayacağını anladığımda vazgeçtiğimi söyledim. Georgi Zaharov'un[71] da zerre kadar bir yardımı dokunmadı.

Litfond ve muayene komisyonu her şeyde suçlu. Onlar çocuğa "yola çıkabilir" iznini verdiler, hatta not da düştüler üzerine "sekiz yaşında" diye. Bunu söyleyerek sıkıştır Mihail Alekseyev'i. Başka bir yol gelmiyor aklıma. Belki geri dönmeniz bir yol, ama bu da Totka yüzünden, çektiğiniz çileler yüzünden pek de tercih edilesi bir yol değil.

Başka bir yol da, tesislerde kalmayı imkânsız hale getirdilerse, eğer sana ve Totka'ya kötü davranıyorlarsa kolhozda bir ev tutmak; *kolhozda ev tutmak 50 rubleye mal olacaktır, gece yatmaya oraya gider, yemek yemek ve vakit geçirmek üzere tesise dönersiniz.* Bu rahat olur mu, olmaz mı buradan kestirmek zor. Bu mümkün değilse, pahalıya mal olacaksa, çıkın gelin o zaman. Ancak çocuğun ve senin sağlığına katkısı olacağını düşünüyorsan kal. Ben böyle düşünüyorum. Eğer tesiste huzur vermeyeceklerse, rahatsız edip duracaklarsa, hiç sinirlerini yıpratmadan bir an önce kiralanacak odaya geçmek en akıllıcası. Aslında en iyisi önemsememek bunları ve sinirlenmemek, ama tahmin edebiliyorum bir yandan da önemsememenin ne kadar zor olabileceğini.

Benim sunduğum alternatifleri düşün ve bir mektupla ya da telgrafla neye karar verdiğini veya vereceğini yaz.

Elindeki tüm parayı harcayabilirsin.

Gelişin için ayrıca göndereceğim.

Şimdi benim gelişimi yazayım. Bugün herhangi bir şey söylemem mümkün değil. Gittiğin gün "İlerisi İçin"den dolayı sağlam bir eleştiri alacağımı öğrendim. Bugün *Literaturnaya Gazeta*'da "İlerisi İçin"i kalaylamayan kalmamış. Bu sert eleştiriler devam edeceğe benziyor. Kıvranarak da olsa, her şeyi etraflıca düşünüp taşındıktan sonra (edebi faaliyetlerimi kökten ele alıp değiştirmeyi daha sonbaharda düşünüyordum, biliyorsun bunu) edebi geçmişime sünger çekmeye ve yeni bir hayata başlamaya karar verdim. Bunu

71. Litvin-Molotov.

da *Pravda* ve *Literaturnaya Gazeta*'ya yazacağım, basılan mektubu da sana göndereceğim. Görüştüğümüz zaman sana açıklayacağım, sen de anlayacaksın bunun nasıl bir cesaret gerektirdiğini. Başka bir çıkış yolu yok. Tabii ölümü saymazsak.

Tüm bunlar benim için en zor zamanların geldiğine işaret ediyor. Hiçbir zaman şartlar benim için şimdi olduğu kadar ağırlaşmamıştı. Üstelik tamamen de yalnızım. Tüm arkadaşlıklarım sahteymiş meğer, şu aralar hiçbirine lazım değilim.

Delicesine çekip gidesim var ama para da yok ki. Yerel tarihçilerden de ses çıkmadı. Hepsi önümüzdeki günlerde diyor, günler de geçip gidiyor. Musya, güç kuvvet topla orada. Burada kırılana kadar eğilip bükülmem gerek, hasta olana kadar, katlanacağım elbet her şeye.

Eğer sen ya da Totka kötü hissediyorsanız kendinizi, toplanın gelin. Bir şekilde geçinir gideriz burada. Her şeyi sakince ve etraflıca düşün.

Ben mümkün olan en kısa zamanda, elime para geçer geçmez geleceğim, eğer ki dönmeye karar verirsen elbette gelmem, para da harcanmamış olur hem.

Güzelce anlat bana nasıl geçiyor günler. Ben de sık sık yazacağım. Yarın da bir mektup göndereceğim.

Valyaların[72] yazlığında kalıyorum çoğu gece, çünkü evde sıkıntı basıyor, özellikle şu günlerde.

Annen istediğin belgeleri gönderdi. Başka da bir haber yok buralardan.

Çok özlüyorum sizi, sizle daha kolay olurdu bu yolu yürümek.

Totik de söz verdiği şu kartpostalları göndersin her gün, her gün olmasa da günaşırı olsun bari.

İkinize de sımsıkı sarılıyorum.

Andrey

Havayoluyla gönderiyorum.

Dert etme hiçbir şeyi, güzelce dinlen.

72. Mariya Platonova'nın kız kardeşi Valentina.

M. A. VE P. A. PLATONOV'A

11 Haziran 1931, Moskova, 18:00

Canım Musya'm, canım Totik'im,

Nasıl orada keyfiniz diye sürekli endişeleniyorum, siz de azıcık yazıyorsunuz. Hani bana kartpostal gönderecektin Totik, hiçbir şey gönderdiğin yok söylemesem. Seni köftehor seni! Kıkır kıkır gülüyorsundur şimdi, ben de burada oturup senden kart gelecek diye kıvranayım. Her gün mutlaka yaz bana. Musya, bana içinde bulunduğun şartları baştan sona yaz. Benim durumumda henüz bir değişiklik yok.

İkinizi de öpüyorum.

Andrey

LITERATURNAYA GAZETA VE *PRAVDA* YAZI İŞLERİNE

14 Haziran 1931, Moskova

Bu mektubu yayımlamanızı rica ediyorum. Aynı konuda yazmış olduğum bir önceki mektubumu yazarın şahsi nedenlerle yaptığı hatalı düzenleme dolayısıyla hükümsüz kabul etmenizi rica ediyorum (bu kısım basılmayacak).

Geçmişteki edebi sanatsal faaliyetlerimin derin bir hatadan ibaret olduğunu düşünmekteyim. Söz konusu eserlerin yazarı olarak sosyalizm gerçeğinin üzerimde bıraktığı etki, bu gerçeği anlamak adına bizzat harcadığım çabalar ve proletaryanın eleştirileri yardımıyla, daha önce yazdığım eserlerin iyi niyetli de olsa proleter topluma karşı-devrimci bir zarar verdiği sonucuna vardım. Yazarın niyetiyle eylemi arasındaki karşıtlık, yazarın kendini hiç de hakkı olmadan proleter dünya görüşünün bir parçası saymasında yatıyor; o zamanlar bu görüşün bir parçası değildi, o zamanlar bu görüş özümsemesi gereken bir şeydi.

Bu kabulleniş bende kısa bir zaman dilimi içinde gerçekleş-

medi, geçen sene itibariyle başladı, ancak şimdi bir felaket formunda üzerime yığıldı sanki, yine de gelecekteki çalışmalarımı şekillendirmek bakımından elbette önemli bir dönemeçti de benim için. ("İlerisi İçin" yaklaşık bir yıl önce yazıldı, bunu bahane olarak dile getirmiyorum tabii ki.)

Belirtilen şartların haricinde çabalarıma rağmen daha fazla sanatsal ürün veremediğimi, bilakis proleter dünya görüşüne sahip olmamamdan ötürü elimden çıkanların rezaletten başka bir şey olmadığını hissediyorum.

Sınıf mücadelesi, proletaryanın sosyalizmin akıbetine dair, partinin yönetici güçlerinin ön plana çıkardığı haklı kaygısı, tüm bunlar bende sanatsal izlenimler olarak hak ettikleri karşılığı bulmamıştır. Bunun haricinde, yolun başında olan sosyalizmin benden sadece tasvirler yapmamı değil, gerçekliğin ideolojik sözcülüğünü de üstlenmemi, partinin yardımcılığı işlevini gören proleter edebiyatın spesifik özelliklerini benimsememi talep ettiğini anlamadım.

Kendimde her şeye yeniden başlamanın gücünü hissetmeseydim ve tüm enerjimi tamamen proleter tarafa yöneltmeye karar vermeseydim bu mektubu yazmazdım. En büyük kaygım edebi işlerimi kendi özel "güzellikleri" uğruna devam ettirmek değil, geçmişte kendi ellerimle sebep olduğum zararı ziyadesiyle tazmin eden eserler yaratmaktır.

Bu mektup elbette zarara sebep olan düşüncesizliğin telafisi değildir, sadece bu telafi için verilmiş bir sözdür, aynı zamanda okur için de önceki eserlerime yaklaşımında rehber niteliği taşımalıdır.

Sözlerimi bitirirken, ileride Platonov'un eserleriyle ilgilenecek olan her eleştirmene bu mektubu göz önünde bulundurmalarını salık veririm.

Andrey Platonov

A. M. GORKİ'YE

24 Haziran 1931, Moskova

Çok saygıdeğer Aleksey Maksimoviç,

Krasnaya Nov dergisinin üçüncü sayısında çıkan "İlerisi İçin" adlı uzun öykümün *Pravda* ve *İzvestiya* gazetelerinde ve birtakım dergilerde sert eleştirilere maruz kaldığını biliyorsunuzdur.

Bu mektubu size şikâyet bildirme amacıyla yazmıyorum, şikâyet edebileceğim herhangi bir şey yok. Ben sadece size, sadece fikirleri benim için önemli olan birine, bir yazara, ülkede edebiyatla ilgili sorunlar üzerine son sözü söyleyen kişiye bir sınıf düşmanı olmadığımı, "İlerisi İçin" adlı eserim dolayısıyla dilim ne kadar yansa da, bir sınıf düşmanı olamayacağımı, benden bir sınıf düşmanı yaratamayacaklarını, çünkü işçi sınıfının benim vatanım olduğunu, geleceğimi de proletarya ile sıkı sıkıya bağlı gördüğümü ifade etmek isterim. Bunu kendimi savunmak için değil, kendimi maskelemek için de değil, meselenin özü böyle olduğu için söylüyorum. Yürekten bağlı olduğum halde mensubu olduğum sınıf tarafından dışlanmak, kendimi yabancılaştırmaktan, başımı eğip bir köşede oturmaktan daha acı verici.

Şimdi bana kimse inanmıyor, bu güvensizliği kendim hak ettim. Ama herkesin bana güvenmesini çok isterdim; sadece tek bir konuda, sınıf düşmanı olmadığım konusunda bana güvenmelerini çok ama çok isterdim.

"İlerisi İçin"i bitireli bir yılı geçiyor, on-on iki günlük bir süre zarfında yazıp tamamlamıştım. Buradan bakınca olumsuz nitelikleri birtakım teknik özellikleriymiş gibi görünüyor. İdeolojik zararı ise, ki meselenin özü bu, öznel sebeplerle ortaya çıkmış değil. Ama bunu söyleyerek sorumluluktan sıyrılmaya çalışmıyorum, öykümün zarara neden olduğu konusunda ben de yayımlanan eleştiri makaleleriyle hemfikirim. Ne olduysa iyi niyetimden oldu; iyi niyet bilindiği üzere en karanlık yolların üzerine döşelidir. Tekrar söylüyorum, "İlerisi İçin" öykümden doğan sorumluluğumdan sıyrılmaya çalışmıyorum, "İlerisi İçin"i yazmam dolayısıyla yarattığım za-

ran ileride yazacağım eserlerle kapatacağım.

Aleksey Maksimoviç, özel olarak size iletmek istediğim bir husus var. Farklı yayınlarda çok kere çok sinsi olduğum, bazı basit, inanmış insanları aldattığım konusunda birtakım şeyler yazıldı. Size o "bazı" insanların sayısının bir düzineyi geçmediğini, çoğunun benden yaşlı ve tecrübeli, birçoğunun da itibarlı edebiyatçılar (benden çok daha fazlasını yapmış kişiler) olduklarını söylemek istiyorum. Elyazması sekiz-on ay boyunca zor bir yol aldı, kökten değişime uğradı, yeniden üzerinde çalışıldı. Tüm bunlar editörlerin yönlendirmeleri sonucunda oldu. "İlerisi İçin"in sanatsal nitelikler bakımından ikinci sınıf bir eser olduğunu bilsem de farklı farklı editörler beni bile hayrete düşürecek denli değerler atfettiler öyküye. Şimdi şimdi bu editörlerin işlerinde yetkin olmayan kimseler olduğunu anlıyorum. Ancak o zaman bunu anlamam o kadar kolay değildi. Bir yayın kurulu üyesi bana "Bir klasik yazmışsın, uzun yıllar boyunca yaşayacak" bile dedi.

Mutlulukla çok sık karşılaşmam, özellikle edebi yaşamımda, tam da bu yüzden başka editörler de öyküme bu denli değer atfettiklerinde (elbette yukarıda alıntıladığım gibi aptalca olmayan sözlerle) mutlu olmuştum. Ancak aklım da beni uyarıyordu, bu kadarı da fazla olmalı diyordu. Şimdi başarının o nadir tatminine teslim oluşuma ve inanışıma hayıflanıyorum. Kendim değerlendirmeliydim herkesten çok.

İşte böylece bu bir düzine kişiyi birbiri ardınca aldattım. Ama onları aslında ben aldatmadım Aleksey Maksimoviç, öykü "aldatıcıydı" ve sınıfsal anlamda da düşmanca. Bu on iki kişinin benimle birlikte "İlerisi İçin" adına sorumlu olduklarını ve cezalarını çekmeleri gerektiğini iddia etmiyorum. Ne sorumlulukları olabilir ki? Hiçbir editörün ideolojik ve sanatsal düzlemde "İlerisi İçin" kadar fırtına koparacak bir eser kaleme alıp sonra da ortalıktan kaybolabileceklerini sanmıyorum hem.

"İlerisi İçin"in yazarı benim ve yazmış olduğum bu öykünün sorumluluğunu da tek başıma ben taşıyorum; imkân verilirse bu öykünün yarattığı etkiyi yeni bir öyküyle ortadan kaldıracağım. Editörlerin ellerinde bir tek benim işim yoktu, onlar da hata yapabilir

elbet, ancak tutup da benim onları oyuna getirdiğimi söylemesinler. Bazılarına bundan böyle saygı duymuyorum, sırf bu yüzden.

Benim tarafımdan bilinçli bir şekilde söylenmiş, sinsi bir yalan varsa ortada, o zaman da şöyle komik bir vaziyetle karşı karşıyayız demek ki: Madem bu on iki editörü birden kandıran insan bunu yapmayı başarabilmiş, onu kimsenin aldatamayacağını varsaymak ve editör yapmak akıllıca değil mi!..

Sizin bana inanmanızı diliyorum. Sınıf düşmanı yaftasıyla yaşayamam, sadece ahlaki açıdan değil, pratikte de, yaşayamam işte. Hoş, sadece bedenini "pratikte" yaşatmak da günümüzde zararlı ve lüzumsuz bir iş zaten.

Eğer benim durumumla ilgili herhangi bir şey sormak isterseniz, eğer yazılması gerekenleri yazmayıp gevezelik ettiğimi düşündüyseniz, daha ayrıntılı bir mektup yazabilirim.[73]

En derin saygılarımla,
Andrey Platonov

Adres: Moskova, Hudojestvennıy Teatr Geçidi, No: 2/14

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

27 Ağustos 1931, Samara

Canım Musya ve Totik,

Samara'ya geldim. Şu an sabahın yedisi. Postanede yazıyorum bu mektubu. Volga kıyısına gittim hemen, buradaki görüntüsü hoşuma gitmedi. Don'un Voronej yakınlarındaki hali daha güzel. Şehir de öyle çok güzel sayılmaz, Voronej'den kötü. Öğrendiğim kadarıyla vapurların pek öyle sefer saatlerini taktıkları yok. Geri kalan her şey hakkında artık yerleşik düzene geçtiğimde ve şehri iyice tanıdığımda yazacağım. İstasyonlarda vızır vızır çekirgeler cirit atıyor, daha sabah ama inanılmaz bir sıcak var, kocaman sinekler pisliklerin üzerinde vızıldıyorlar; nedense aklıma çocukluğumu getiriyorlar, uzun yaz günlerini, hayatın yitip giden sabahını, hani şu sonsuz-

73. Maksim Gorki bu mektuba cevap yazmamıştır. *–N.K.*

luğa uzanan. Eğer imkân olursa siz de gelip görürsünüz. Şimdilik böyle bir yolculuğun sizin için çileden ibaret olup olmayacağını öngöremiyorum. Yolculuğun zor ve sıkıntılı olacağını öğrenirsem (benimki tam anlamıyla öyleydi), hiç gerek yok gelmenize. Bunu yarın size yazarım. Şimdi Devlet Yayınevi'ne yazacağım, sana oradan para yollayıp yollayamayacağım konusunda ağızlarını yoklayacağım.

Tot neler yapıyor?

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

27 Ağustos 1931, Samara, 17:00

... gitmek gerek[74] (kartpostala yazdım çünkü ne postanede ne de başka yerde zarf bulamadım, tam kartpostalda yazacak yer kalmamışken radyodan bir yoldaşa rastladım). Diyorlar ki, buradan vapurlar için bileti güverteden alabiliyormuşsun, sert koltuklara bilet bulmak zor, yumuşaklara daha da zormuş. Belki Nijniy'den[75] daha kolaydır, vapurlar oradan hareket ettiklerine göre. Tüm bunları sonradan sıkışmamak için önceden göz önünde bulundurmak gerekiyor. Aslında en iyisi, Nijniy'den kalkan vapurların biletlerinin Moskova'da satılıp satılmadığını öğrenmek.

Yarın akşama doğru sovhozda olacağım. Yarın yanınıza gelip gelemeyeceğimi netleştiririm, ya telgrafla ya da acil postayla sana bildiririm.

Skotovod'un[76] yetkilisi benden Orsk'a gitmemi istedi (Orenburg yakınlarında); Samara'nın doğusunda, yirmi saatlik bir yolculukla varılabilecek bir yer, Güney Ural bozkırlarında ıssız bir şehir, bense şimdilik erteledim bu işi. Yoruldum, çok uzak, en iyi ihtimalle Moskova'dan trenle üç günlük yol, sonra Stavropol, oradan Volga limanı, sovhoz nehirden 7 kilometre içeride.

74. Mektubun ilk sayfası eksiktir.
75. Nijniy Novgorod.
76. Hayvancılık Sovhozları Devlet Denetleme Kurumu.

Bu durumda, eğer sana gelmeni söylersem şu rotayı takip etmen gerekecek:

1. Moskova'dan Nijniy'e demiryoluyla,
2. Nijniy'den Stavropol'e vapurla.

Farklı sayfalara bir mürekkeple bir kurşunkalemle yazmam seni şaşırtmasın.

Oturacak yerim yok, sürekli ayaktayım, çok yoruyor bu beni. Dün akşam yük treninin kaza yaptığı yerin yakınından geçtim, ürpertici bir his.

Samara'yı hiç mi hiç sevmedim. Yarın sabah çıkarım, sovhoz radyosunun kulübünde gecelerim; koskocaman, ürpertici ve gürültülü bir oda.

Görevlendirmelerle çalışıyorum. Sovhoz radyosu için bir şeyler yaptım. Şu anda haberleri gönderiyorum, iki işçiden haberci ekibi kurdum.

Musya, yarın sovhozda olacağım; demiryolu oraya kadar gitmiyor, vapurlarsa çok ağır, uzun sürede alıyorlar yolu, kısaca bir telgrafla geçerim, Totka'yı, sağlığınızı, her şeyin yolunda gidip gitmediğini sorarım. Endişeliyim. Uzaktayken endişeyi daha kötü, daha keskin hissediyor insan. Musya, bir görsen insanlar ne zor şartlarda yaşıyorlar, tek kurtuluş sosyalizm, yolumuz da inşa yolu, zamanı etkili kullanma yolu, doğru olan da bu.

Adresimi biliyorsun. Yarın mektup ya da telgraf yazarım.

Sıkıca sarıyorum seni, Totik'i de öpüyorum.

Andrey

A. M. GORKİ'YE

26 Haziran 1932, Moskova

Çok saygıdeğer Aleksey Maksimoviç,

Size bu mektubumla beraber *Yüksek Gerilim* adlı piyesimi ve eski Korş Tiyatrosu'nun hudpolitsovetinin[77] protokolünü gönderiyorum. Size gönderdiğim elyazması, piyesin tiyatronun da onay verdiği dört varyantından biri, bana kalırsa bu varyant içlerinde en iyisi değil ancak en kısası olduğu muhakkak.

Başka bir çıkış yolum olsa, sizi okuma ricasıyla yormak istemezdim. Ancak her yolu denedim. Geçmişte yaptığım büyük edebi hatam yüzünden hiçbiri sonuç vermedi.

Durum böyle. Hudpolitsovet üyeleri, işçiler beni destekliyorlar, ama repertuar birimleri çalışanları piyesin akıbetine dair bir şey söylemiyorlar, bu nedenle tiyatroya olumsuz anlamda etki eden bulanık bir atmosfer yaratıyorlar.

İnsanlar belli ki üzerlerine sorumluluk almaktan çekiniyorlar ya da kendi yetilerine güvenmiyorlar. Bana kalırsa sorumluluktan kaçıyorlar, neden olduğunu da çok iyi biliyorum.

Tiyatro müdürü de bu durum karşısında sürekli tereddüt içinde. Bir taraftan da piyesi Ekim'e[78] yetiştirmeye çalışıyorlar, bir gün dahi kaybedilmemeli.

Sanıyorum 1928 yılında bana piyes yazmamı salık vermiştiniz. Bunun doğru olduğunu anladım, bu yüzden birkaç tane yazdım. Bunun yanında düzyazıyı da bırakmadım, hâlâ da yazıyorum çünkü ancak aralıksız olarak çalışırsam hatalarımı telafi edebileceğimi düşünüyorum.

Eğer siz piyesin iyi yönlerinin kötüleri kapattığına kanaat getirirseniz, bunu tiyatroya ileteceğim, piyes de sahneye konacaktır.

77. "Hudpolitsovet" Rusça "politik sanat birliği" anlamına gelen kelimelerin hecelerinden türetilmiş bir addır. 1930 yılı itibariyle her tiyatronun bünyesinde bir hudpolitsovet oluşturulmuştu. Amaçları rekonstrüktif dönemde tiyatro oyunlarının ideolojik görevlerini yerine getirip getirmediklerini denetlemekti.

78. Ekim Devrimi'nin 15. yıldönümü.

Siz piyesin kötü olduğu hükmüne varırsanız, yine tiyatroyu bundan haberdar edeceğim, piyesi de geri çekeceğim.

En derin saygılarımla,

Andr. Platonov

Kurşunkalemle yazdığım için beni affedin, mürekkep bu kâğıt üzerinde dağılıyor.

Piyes hakkındaki fikrinizi yazılı halde alabilirsem, her iki durumda da tiyatroya gösterme olanağı bulabilirim.

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, No: 15/27

İ. V. STALİN'E

Eylül-Ekim 1932, Moskova

YOLDAŞ STALİN,

Bir buçuk yıl önce size *Krasnaya Nov* dergisinde basılan uzun öyküm "İlerisi İçin" hakkında bir mektup yazmıştım.

Şimdi size başka bir konuyla alakalı yazıyorum.

İlk mektubumda size bahsettiğim yönde ilerlemek adına *Yüksek Gerilim* adlı küçük bir piyes kaleme aldım. Piyesin değerlendirildiği eski Korş Tiyatrosu hudpolitsovetinin protokolünün bir kopyasını da bu mektuba ekliyorum. Size açıkça bu piyesin sahneye konmasının benim için çok önemli olduğunu ifade etmek istiyorum, çünkü size ilk mektupta bahsettiğim karakterde eserler yazabilmem için temel çalışmalarıma devam etmemi sağlayacak maddi olanaklara sahip olmam gerekiyor.

Tiyatronun ve işçi grubunun (hudpolitsovet) olumlu değerlendirmesine rağmen piyesin sahneye konmasına izin verilmedi.

Bir ricam daha var ki, gülümsemenize neden olacağını tahmin ediyorum. Bu rica gerçek anlamda komik ve biraz da yersiz, bunun bilincindeyim. Sizden piyesimin sahneye konması hakkında bir emir vermenizi rica ediyorum.

Stalin'in bununla ne alakası var diye düşünebilirsiniz. Devle-

tin bunun için çalışan organları var, onlara başvurun, diyebilirsiniz.

Ben her yere başvurdum, eğer başka bir çıkış yolum olsaydı kesinlikle böyle bir dilek için sizin vaktinizi almak istemezdim. Sorun "İlerisi İçin" öyküsünün geniş edebiyat dünyası içinde kopardığı fırtına. Bu mesele benim için bir hayli karanlık (bu karanlığın ne kadarı gerçek, ne kadarı dedikodu ayırt etmem imkânsız) ve öyle ayrıntılarla örülü ki, onlardan sıyrılıp da edebiyatla ilgilenmeme olanak kalmıyor.

Benimle iş ilişkisi içine giren insanlar her daim "İlerisi İçin"i ve onun sizin tarafınızdan sert bir şekilde eleştirildiğini anımsıyorlar (edebiyatçılar bunu tüm ayrıntılarıyla biliyorlar).

Kısacası şimdilerde hiç kimse benim yazdığım hiçbir şeyi yayımlamaya cesaret edemiyor, çünkü sizin bana olumsuz yaklaştığınıza dair bir algı var. Bir tek ben böyle düşünmüyorum, çünkü kendimi "İlerisi İçin"den ve diğer sakıncalı eserlerimden soyutlayabildiğimi düşünüyorum. Her şey bir kenara sizi "Platonov'dan nefret eden bir adam" diye tasavvur etmek aptalca bir şey olurdu. Bu sizi hiç tanımamak, tasavvur dahi edememek anlamına geliyor olmalı.

Benim düşüncem böyle, ancak elbette hiçbir hükmü yok.

Bu mektubu benim tarafımdan yapılmış bir münasebetsizlik olarak değerlendirebilirsiniz. Hayır, mektubun tüm ironisi ve münasebetsizlik olarak değerlendirilebilecek yerlerine rağmen, eğer ki dünya işçi hareketinin liderinden bir piyesin sahneye konması konusunda yardım istiyorsam, emin olun durumun içinden çıkılmazlığından, sizin yardımınız olmaksızın meselenin mutlak bir imkânsızlıktan ibaret oluşundan kaynaklanıyor bu.

Vereceğiniz karar ne yönde olursa olsun, sizden bana posta yoluyla cevap vermenizi istirham ediyorum, elbette mektubumu yanıtlamaya değer bulmanız durumunda. Edebiyatçılar üzerinden ileteceğiniz bir cevap bence amacına uygun olmayacaktır çünkü bu cevabın olumsuz olması halinde benim içinde bulunacağım durum bir insan kalbinin tüm imkânlarını kullanmasıyla bile kaldıramayacağı bir çözümsüzlüğe ulaşacaktır.

A. M. GORKİ'YE

23 Mayıs 1933, Moskova

Çok saygıdeğer Aleksey Maksimoviç,

Sizden görüşmemiz için bana bir tarih vermenizi ve yer tayin etmenizi rica ediyorum, eğer elbette sizin için bir mahsuru yoksa.

Fazla zamanınızı almayacağım.

Sizden günün birinde bir Sovyet yazarı olma ihtimalimin olup olmadığını öğrenmek, bu konuda tavsiye almak istiyorum.[79]

Genellikle başıma gelen belaları kendim defederim, zor zamanlardan kendi başıma çıkabilirim, ancak zaman geliyor, tüm zorlamalarıma rağmen bu çabalar bir sonuç vermiyor, özellikle emek verme ve uzun süre sabretmenin doğal sonucuyla, yani çıkışı olmayan bir yolla karşı karşıya kalındığında.

Andrey Platonov

Adres: Moskova, 9, Tverskoy Bulvarı, 25/27

A. M. GORKİ'YE

12 Temmuz 1933, Moskova

Çok Saygıdeğer Aleksey Maksimoviç,

Bundan bir ay önce size postayla sizinle edebi işlerimin akıbeti hakkında görüşme talebimi ilettiğim bir mektup göndermiştim.

Mektup muhtemelen elinize ulaşmadı ya da anlaşılabilir sebepler yüzünden cevaplamaya vakit bulamadınız. Bu mektupla size küçük bir öykümü gönderiyorum, sizden ricam okumanız ve basılması için bir yerlere göndermeniz (bir dergiye ya da *On Altıncı Yıl Almanağı*'na), eğer gönderdiğim öyküyü basılmaya değer bulmaz-

79. 1933 yılının başından itibaren Sovyet Yazarlar Birliği'nin büyük kurultayı için hummalı bir çalışma yürütülmeye başladı. Bu çalışma kapsamında yeni projeler, yarışmalar ve edebiyat etkinlikleri düzenleniyor, çeşitli komisyonlar kuruluyordu; Maksim Gorki'nin başında bulunduğu bu birliğin hiçbir faaliyetinde Andrey Platonov'un adı geçmiyordu. *–N.K.*

sanız, sizden bana geri göndermenizi rica ediyorum.

İşin aslı şu ki, sizin yardımınız olmadan hiçbir eserimin basılması mümkün görünmüyor, sadece sizin yardımınız basılmalarını mümkün kılabilir. Koşullar böyle olmasaydı asla sizi zor durumlara düşürmezdim.

Tüm sadakatimle,
Andr. Platonov

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, No: 25/27

A. M. GORKİ'YE

13 Temmuz 1933, Moskova

Aleksey Maksimoviç,

"Şiş ve Nokta Hakkında" adını taşıyan makalenizde şöyle yazmışsınız: "Şimdilerde Moskova çevresine Moskova-Volga Kanalı inşaatında çalışan binlerce işçi için barakalar yapılıyor. Bu ise türlü türlü binlerce insan demek, üzerinde çalışmak için muhteşem bir malzeme. Gelin görün ki kalem kardeşliğimizin mensuplarının bu zengin malzemeyi ne kadar değerlendirebileceklerine dair derin şüphelerim var."

İki-üç hafta önce tam da bu konuyu yoldaş Averbah'a yazmıştım. Belomorstroy[80] ya da Moskova-Volga üzerinde çalışıp bir kitap yazabilmem için imkân sağlaması konusunda ondan yardım istemiştim. Elbette bir izin niteliğinde değildi bu (yasak mı ki oralara gitmek?), kendi başıma da "üstesinden gelebilirdim", en azından elyazmalarımın hiç olmazsa birkaçı basılmış olsaydı hayatta kalmak için maddi birikimim olurdu. Bu meselelere ilgim iki hafta önce başlamış değil, çok daha eskilere uzanıyor. Hatta birkaç yıl öncesine kadar ben kendim onlardan biriydim, bu türden işlerle geçiniyordum (elbette ölçek olarak bu işlerle denk tutulamazdı, eğitim anlamında da değil tabii).

80. Beyazdeniz ile Baltık Denizi arasındaki kanalın inşa projesine verilen ad.

Bu mektubun amacı "kalem kardeşliği mensuplarına" dair düşüncelerinizi tersyüz etmek değil kesinlikle, sadece sizden bu işi üstlenmede Fabrikaların Tarihi serisi[81] ya da başka bir yol vasıtasıyla bana fırsat vermenizi rica ediyorum.

En derin saygılarımla,

Andr. Platonov

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, No: 25/27

A. M. GORKİ'YE

20 Eylül 1933, Moskova

Aleksey Maksimoviç,

Yazın başında size bir mektup yazmıştım. Bu mektup size ulaşmamış olmalı ki cevap yazmadınız.

Yazarlar Birliği Organizasyon Komitesi Başkanı olmanız dolayısıyla sizden edebiyatla ilgilenebilmemi sağlamanız için yardım istiyorum. İki yıl altı aydan beri eserlerimi basmıyorlar. Aksi gibi bu süre içerisinde de hiç durmadan yazdım. Ancak elyazmalarımın basımı sürekli ertelendi ve erteleniyor, bunun nedeni kısmen hâlâ o karanlık algıdan kurtulamamış olmam, kısmen de otomatik olarak reddedilmem. Tüm bunlar olup biterken kimse benimle konuşmuyor bile şu aralar; eserlerim günahkâr diye kilitli sandıkların içinde çalışıyorum. Hepsinin temelinde de iki buçuk yıl önce "İlerisi İçin" in yayımlanması yatıyor.

Eğer siz diğerleri gibi benim çarmıha gerilmemi istemiyorsanız, lütfen bana yardım edin. Fiziksel olarak yaşamımı devam ettirebilmem ve çalışabilmem için gerekli bu. Bu yardımı mümkün olan en hafif ve yeterli haliyle şöyle gerçekleştirebilirsiniz:

Öncelikle *Yüksek Gerilim* adlı piyesimin hiç olmazsa küçük bir tiyatroda (mesela Zavadski'nin tiyatrosunda) sahneye konmasına yardımcı olabilirsiniz (siz bu piyesi geçen sene okumuştunuz,

81. Gorki'nin inisiyatifiyle 1931 yılında başlatılan, ülkedeki fabrikaların tarihine dair kitaplardan oluşan seri.

değerlendirmeniz de sahneye çıkabilecek nitelikte olduğu yönündeydi; piyes eski Korş Tiyatrosu işçi kolektifinden ve oyuncularından oldukça güzel eleştiriler aldı).

İkinci konu öykü ve uzun öykü derlememin yeniden basılması (içindekiler ideolojik açıdan onaylanmış eserler). Şu ara birçok kitabı yeniden basıyorlar ancak benim kitaplarımı kimse tekrar basmıyor.

"Şan şöhret" için gerekmiyor tüm bunlar bana, hayatıma devam edebilmem için gerekli. Hayatımın devamının da Sovyet edebiyatı için bir fayda sağlayacak olması dolayısıyla gerekli olduğunu düşünüyorum (otuz üç yaşındayım, bugüne kadar yazdıklarım –yüz sayfa düzyazı– sadece hazırlık aşamasındaki işler, bir nevi öğrenci işleri ya da hata karalamalarından ibaret).

Bu mektubun ısrarcı tonunu mazur görmenizi rica ederim ve yazıldığı halinden farklı bir şey ifade etmediğini bilmenizi isterim.[82]

En derin saygılarımla,

Andrey Platonov

Adres: Tverskoy Bulvarı, No: 25/27

A. M. GORKİ'YE

19 Şubat 1934, Moskova

Çok saygıdeğer Aleksey Maksimoviç,

Bu mektupla size "Çöp Rüzgârı" adlı öykümü gönderiyorum. Öyküyü basılmaya uygun bulmanız halinde *On Altıncı Yıl Almanağı*'na dahil etmenizi sizden rica ediyorum.

Sizinle aracısız iletişim kurma cüretim, içinde bulunduğum ağır durumdan ve sizin her şeyi gerektiği şekilde anlayacağınıza dair inancımdan ileri geliyor. Bıktırıcı olmaktan özellikle endişe ediyorum.

Eğer öyküyü kötü bulursanız bana geri göndermenizi rica

82. Mektup Maksim Gorki tarafından cevapsız bırakılmıştır.

edeceğim, tarafımca ortadan kaldırılacaktır.[83] En samimi duygularımla,

Andrey Platonov

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, No: 25/27

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

27 Mart 1934, Ryazan, 14:00

Canım Musya'm ve Totik'im,

Sizleri çok özlüyorum, uykuyla uyanıklık arasında sanki Totik omuzlarıma sarılmış, bana bir şeyler söylüyormuş gibi geldi. Uyandığımda neredeyse ağlayacaktım. Her defasında trenden çıkıp gerisin geri eve geleyim diyorum, ama sizler için çalışmalıyım. Kötülüğün Kökleri'nin kaderini yaşıyorum desem yeridir. Daha şimdiden iki küçük olaya tanık oldum ama hâlâ tek parçayım, öyle de kalacağım ve Totik'e kavuşup onunla dama oynayacağım. Tarlalarda bahar kendini iyiden iyiye gösteriyor, sular her yandan akıyor, kar az biraz kalmış, Oka'nın yüzeyinde büyük buz parçaları ilerliyor. Tren iki saat tehirli. Sizi seviyorum, kendinize ve birbirinize iyi bakın.

Andrey'iniz

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

28 Mart 1934, Samara, 15:00

Canım Musya'm ve Totik'im,

Hâlâ yoldayım. Volga'yı geçtik. Her yer alabildiğine hüzünlü bozkırlarla kaplı; toprağın üzeri hâlâ karla örtülü, güneşte parıldıyor. Ara ara camilerinin kuleleriyle Tatar köyleri belli belirsiz görülüyor. Daha çok gidecek yolum var. Asya'yı ve çölü ancak yarın

83. Mektup Maksim Gorki tarafından cevaplanmıştır. Öyküyü okuyan Gorki basılmasının mümkün olamayacağını, kendisinden daha iyi öyküler beklediğini yazmıştır.

sabah görebileceğim. Yol almak çile doldurmak gibi, vagon havasız, içim size duyduğum özlemle yanıyor, mum gibi. Nasıl sürdürüyorsunuz hayatınızı, her şey sessiz sakin yolunda gidiyor mu diye düşünüp duruyorum. Yaz bana Musya, her şey yolunda olsa dahi yaz. Biricik yiğidimize de iyi bak; hâlâ küçücük, hâlâ savunmasız görünüyor gözüme. İkinizi de öpüyorum.

Andrey

Eve alacağın kişi güvenilir, sadık biri olsun.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

30 Mart 1934, Aral Denizi İstasyonu

Canım Musya'm ve Totik'im,

Dört yanım çölle kaplı, sıcak, her tarafta saksaullar bitmiş, o tatlı suratlarıyla develer dolaşıyor her yanda; Totik görse hayran olurdu. Kızgın kumların üzerinde deniz, bir işçi köyü, balıkçı teknelerinin direkleri. Aç gözlerle bakıyorum tüm bunlara, bana yabancı olan her şeye. Bütün gece ay çölü aydınlattı. Vagondaki küçücük insanların altını çizdiği kocaman bir yalnızlık var burada. İstasyonlarda Kırgızlar çocuklarıyla birlikte balık satıyorlar, öyle çok ki balıklar. Keşke sen de bir görseydin çölün hiçliğini. İstasyonlardaki insanları çok sevdim, Kırgızları yani. Uzaklarda kilden yapılmış evler önlerinde hareketsiz develerle görünüyor arada bir. Eğer gözlerimle görmemiş olsaydım, çölün ne demek olduğunu anlayamazdım. Kitaplarda anlatıldığı gibi değil. Yarın akşam Taşkent'te olacağım, sonra yola devam. İyi bakın kendinize, unutmayın beni.

P. S. Totik söz dinliyor mu? Kendinize iyi bakın.

İkinizi de öpüyorum.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

1 Nisan 1934, Aral Denizi – Taşkent, sabah

Canım Musya'm ve canım oğlum Totik,

Altı gündür yollardayım ve Aşkabat'a ancak yarın akşam varacağım. Dün Taşkent'te Aşkabat'a giden başka bir trene aktarma yaptım. Şimdi Semerkant'a yaklaşıyorum (haritadan bakın). Buraya kar yağmış ama güneş yükseliyor, kar eriyecek belli ki. Kaplumbağa satıyorlar burada (en küçüğü 20 kapik, büyükleri 1 ruble). Dün bütün gün önümde karlı, göz kamaştıran dağlar vardı, zirveleri hep karlı. Öyle çok şey görüyor ki insan, sadece doğayı da değil, anlam yüklü ve ilginç pek çok şeyi. Totik! Nasıl gidiyor, canım oğlum? Uzaklarda seni çok özlüyorum. Annenle elinden geldiğince ve seninle anlaştığımız gibi iyi geçin. Hem seni hem de anneni kucaklayıp öpüyorum.

Andrey'iniz

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

2 Nisan 1934, Aşkabat, 20:00

Canım Musya'm ve Totik'im,

Bugün öğlen saat dörtte Aşkabat'a geldim. Ufukta karla kaplı dağlar. Ilık bir yaz günü, pencerelerin ardında çocuklar oynuyor, aklıma Totik'im geliyor. Bana diğer yazarların da kaldığı otelde bir oda verdiler; şimdilik odada yalnızım, ancak gelecek yazarlardan birini benim odama yerleştireceklerdir muhakkak (muhtemelen Trişin'i[84] falan verirler yanıma). Aşkabat biraz Soçi'yi andırıyor. Az önce yemek yedim, porsiyonları o kadar büyük ki, yemeye utanıyor insan. Ancak bu işsiz güçsüz yiyip içme hali hoşuma gitmiyor, yapacak bir şeyler bulacağım. Bunun haricinde, ekip de pek bana göre değil, ben tek başıma çevremi gözlemlemeyi seviyorum, o zaman

84. Nikolay Nikitoviç Trişin (1899-1968?) Türkmen yazar ekibi üyesi, nesir yazarı. Platonov ile arkadaşlıkları 1920'lerin ortasına uzanıyor. *–N.K.*

daha iyi görüyorum, daha derin düşünüyorum. Gerçi Aşkabat'a geleli sadece dört-beş saat oldu. Sana ve Totik'e duyduğum özlem kıvrandırıyor beni, her an kendi kalbimle tutuştuğum güreşte geriliyorum. Tek bir isteğim var senden; sen ve Totik için iyi olan neyse onu yap. Adresimi biliyorsun. Dinlenince her şeyi ayrıntısıyla anlatacağım, altı gece yedi gündür yollardayım. Şimdi akşam oldu, Türkmenistan Devlet Planlama Teşkilatı'nda toplantıya gidiyoruz.

Öpüyorum sizi.

Andrey

Adres: Aşkabat, Svoboda, 102, Gorkomhoz Oteli

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

4 Nisan 1934, Aşkabat, akşam saatleri

Merhaba yoldaşlar![85]

Buraya geleli daha üç gün dahi olmadı. Şu an Halk Komiserleri Birliği başkanı Atabayev'in[86] salon şeklinde tasarlanmış vagonundayım. Krasnovodsk'a[87] gidiyorum. Diğer tüm yazarlar Aşkabat' ta kaldı, sanıyorum yarın Sannikov[88] ve diğerleri gelecekler, ama ben kendimi onlardan koparabildim. Krasnovodsk'tan Nebitdağ'a[89] gideceğiz (tam olarak nerede olduğunu ben de bilmiyorum). Krasnovodsk'a Gubkin[90] de geldi; onunla petrolün hikmetleri hakkında konuşacağız. Nebitdağ'dan da bir yerlere gideceğiz, yani Aşkabat'a altı gün sonra döneceğiz. Krasnovodsk Hazar Denizi'nin doğu kıyısında, içme suyunu gemilerle Bakü'den getiriyorlar. Tüm bunları

85. Platonov burada eşi Mariya ve oğlu Totik'e Kırgızca "yoldaş" kelimesini kullanarak hitap ediyor.

86. Kaygısız Serdaroviç Atabayev (1887-1938) Türkmen Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Halk Komiserleri Birliği başkanı.

87. Bugünkü adı Türkmenbaşı.

88. Grigori Aleksandroviç Sannikov (1899-1969) şair, Sovyetler Birliği Yazarlar Birliği Türkmenistan Komisyonu başkanı.

89. Bugünkü adı Balkanabat.

90. İvan Mihayloviç Gubkin (1871-1939) jeolog, Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi üyesi. Rusya'da petrol jeolojisinin öncülerindendi.

görmek ilginç olacak, tek şikâyetim yorgunluk, kötü hissettirmeye başladı artık.

Birkaç Türkmenistan kartpostalı aldım, en iyileri bunlardı; iki-üç Türkmence kelime öğrendim. Sen benim heley muhabbatımsın! – sevgili karım. Kurbaşamsın! – kurbağam. Totik de heley balalam, jigitim, yani biricik çocuğum, delikanlım. Şanım ve direkim (ruhum ve kalbim) sizin hasretinizle sızlıyor.

Bu size bugün yazdığım ikinci mektup. Nereden gönderebileceğimi bilmiyorum şimdilik.

Derin bir kaygı kaplıyor içimi sizi düşündükçe. Çok uzaklardayım. Evvelsi gün telgraf gönderdim, hâlâ cevap yok. Hâlâ elinize geçmemiş dahi olabilir. Döndüğümde acil postayla göndereceğim.

Hadi bakalım, hoşlaşma (hoşçakalın) heleyim ve balaların!

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

5 Nisan 1934, Krasnovodsk

Krasnovodsk'tayım. Yemyeşil, dalga dalga Hazar Denizi önümde. Killi kumlu dağların ortasında, denizin kıyısında zavallı bir şehir. Yarın buradan Aşkabat'a geri döneceğim.

Deniz Karadeniz'e hiç benzemiyor, daha tuzlu, köpükleri daha beyaz ve daha bir öfkeli. Bunları deniz kıyısında bir kayaya oturup yazıyorum, bir başka kayayı da masa yaptım kendime. Karşı kıyı Kafkasya.

Öpüyorum sizi.

Andrey

P. A. PLATONOV'A

10 Nisan 1934, Aşkabat

Canım Totik'im,

Gönderdiğin kartı aldım. Daha sık yaz bana, öyle özlüyorum ki seni, hep rüyalarıma giriyorsun.

Sana 50 ruble göndermiştim, annen vermiştir, belki de vermemiştir. Krasnovodsk'tan kart attım sana (haritaya bir bak, ne kadar uzak olduğunu göreceksin), iki tane daha kartpostal gönderiyorum.

Uzun süre kum fırtınalarının dinmek bilmediği, insanların özel gözlükler takmak zorunda kaldığı bir çölde yolculuk ettim. Benim gözlüklerim yoktu, bu yüzden gözlerim çok acıdı. Korkunç bir yılan ve kocaman bir örümcek gördüm.

Bu kumdan çölde (çölün adı Karakum, kara kum yani), rüzgâr sadece geceleri hızını biraz kesiyor, gündüz dışarı çıkmanın imkânı yok. Tıpkı senin gibi çocuklar tüm gün yurtlarında ya da kilden evlerinde oturuyorlar. Asıl sıkılacağın yer neresiymiş gör bakalım! Su sıkıntısı var, olan su da kötü, cayır cayır sıcak, yüzecek yer de yok.

Daha görüşmemize zaman var benim canım oğlum. Ben yokken uslu ol, sokakta oynarken de şımarma ki seni üzmesinler.

Kostiçka[91] ile içip eğlendiğimi yazmışsın, günahımı alıyorsun. Başka bir odada kalıyor o. Bir kere bile içki içmedik hem onunla. Üstelik ben hep gezdim ve Aşkabat'a geleli de daha dört gün oldu. İçkiye hepi topu 15 ruble harcadım bugüne kadar. Ama çöle yaptığım gezide hükümet yetkilileriyle aynı vagonda olduğumdan günde üç kez, ücretsiz şarap ikram ettiler.

Buralarda çok içmek ayıp sayılıyor, öyle güzel şeyler yemek de, çünkü ülke bir kum yığını, fakir, ucundan kenarından da olsa insanların hakkını yemek vicdansızca.

Hadi bakalım, şimdilik bu kadar olsun, görüşmek üzere. Sıkıca sarıp öpüyorum seni. Annenin sözünü dinle, yollara düşmüş kocasından selam söyle ona.

Kendine iyi bak.

Andrey

Şu adrese yaz mektuplarını:

Aşkabat Türkmenistan, eski Ermitaj Oteli, Platonov'un dikkatine, –

Ya da:

91. Konstantin Aleksandroviç Bolşakov (1895-1938) şair ve yazar, Türkmenistan'daki yazar ekibinde yer alanlardan biri.

Aşkabat, postrestant, A. P. Platonov'a yazarsın, ben gider sorarım.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

12 Nisan 1934, Aşkabat

Değerli Musya'm ve canım Totik'im,

30 Mart'ta gönderdiğiniz mektubu ancak *bugün* alabildim. Telgraf da bugün geldi, ona da cevaben bir telgraf gönderdim. Piyesin[92] iki nüshası –benim düzeltileri üzerinde çalıştığım halleriyle– Litovski'nin[93] sekretaryasında duruyor (ben kendi ellerimle verdim). Nüshaların biri Başreptkom'da[94] kalacak, diğer nüsha basım izin belgesi ya da mektubuyla birlikte Bulgakov'a[95] verilmiş olmalı. Bulgakov her şeyi en ince ayrıntısına kadar biliyor, o yüzden çektiğin telgraf çok anlaşılır gelmedi bana. Piyesin hangi *yeni* nüshalarından bahsediyorsun ki? Toplam iki tane vardı, kontrol edilmiş, benim tarafımdan düzeltileri yapılmış ve Başreptkom'a teslim edilmiş iki nüsha. Oradan, yani Başreptkom'dan Bulgakov bir tanesini almalıydı. O kadar.

Totik'i dördüncü sınıfa geçtiği için tebrik ediyor, öpüyorum. Düşe kalka da olsa eğitimine devam ediyor ve yaramazlık da yapmıyor, bu benim için en büyük mutluluk.

Üç gün size yazmadım çünkü Karakum'dan döndüğüm gibi yattım, soğuk aldığımdan kalkamadım (Krasnovodsk yakınlarında, Nebitdağ'da samyeline maruz kaldım, sonra da yağmur yedim, bir kez de soğukta uyudum). Şimdi tamamen düzeldim ve sağlığıma kavuştum.

Burada üç-dört gün yağan yağmurun ardından tam anlamıyla yaz geldi. Kuşlar uçuyor, kelebekler, gökyüzü de koyu lacivert. Bu-

92. Bahsi geçen piyes *Yüksek Gerilim*'dir.

93. Osaf Semyonoviç Litovski (1892-1971) oyun yazarı ve eleştirmen.

94. Başreptkom-Glavrepertkom [Главрепертком] sahne gösterileri ve repertuar izleme komisyonu.

95. K.G. Bulgakov, Devlet Basımevi sinema ve tiyatro birimi sorumlusu.

gün sıcaklık 32 derece. Artık aralığa kadar yağmur yok. Buradaki insanların gündelik yaşamlarını sormuşsun, özellikle de kadınların. Bu soruya gerektiği gibi cevap verebilecek kadar dahil olamadım yaşamlarına.

Öyle çarşafa bürünmüş kadınlar yok burada, hiçbir zaman da olmamış. Çarşaf ve burkaya sarılı kadınlar Özbekistan'da ve başka Asya ülkelerinde. Türkmenistan'da ise ne önceleri ne de şimdi ara sıra çenelerini ve ağızlarını da kapayacak, yüzlerinin geri kalanınıysa açık tutacak şekilde sarındıkları koyu renk örtüler takan kadınlardan başkası yok.

Erkekler kadınlar üzerinde öyle görünür bir baskı kurmuyorlar. Belki çok sayıda eşe sahip baylar (toprak ağaları) arasında görülen bir şeydir bu, gerçi toprak ağaları da ağalıklarını kaybedeli çok oldu, birçoğu İran'a ve Afganistan'a kaçmış. Bu anlattıklarımın haricinde halı ve tekstil fabrikalarında çalışan kadınları gördüm, öyle çok da kocalarına kendilerini "ezdirecek" kadınlara benzemiyorlardı. Ancak köylerinde yaşamadım henüz, oralarda nasıl bir yaşantı sürdüklerini bilmiyorum.

Kadınlar toplumsal görevlerde de devlet dairelerinde de çalışıyorlar (Aşkabat'ta), endişelenmene gerek yok yani. Bu konuda çok şeyler yapılıyor burada. Halk Komiserliği Birliği başkanı K. S. Atabayev (onunla salon vagonunda dört gün geçirdim) Türkmen ve sanırım partide gördüğümüz şu tam yetkili temsilci Atabayev'in de kardeşi; basit ve hayran olunası bir karaktere sahip, istisnai yetenekte bir insan. Sadece çevresinde hak ettiği türden insanlar yok. Burada da her yerde olduğu gibi kültürlü, dürüst ve cesur insanlara çok ihtiyaç var. İnsan gücüne korkunç bir ihtiyaç var, Rusya'nın dört bir yanından buraya gelen "defolu mallar" bu ihtiyacı az çok karşılıyorlar.

Yazar kardeşler birbirlerini bıktırdı. 15'i, 16'sı gibi dağılıyor herkes. Ekibin yarısından fazlası Koska ve aptal Kozin gibi işe yaramaz kalaslardan oluşuyor.

Bana karşı sürekli senin de bildiğin tarzda davranıyorlar, ama ben çok önemsemiyorum. Ciddi bir iş yapmak üzere buraya geldim, çöl için ve Asya için geldim.

Benim yalan söylediğimi yazmışsın, Keller'e gittiğimi ama sa-

na söylemediğimi söylüyorsun. Doğru değil bu. Novikov'a gittiğimde Keller'i de gördüm ama bizzat Keller'e gitmedim. Neden böyle bir konuda yalan söyleyeyim ki hem. Sen yine abuk sabuk şeyler duymuşsun belli ki.

Adresi de "her önüme gelene" vermedim. Nikolay Mihayloviç'e Aşkabat'a postrestant yazabileceğini söyledim. Bunda yalan ya da suç teşkil edecek, büyütecek ne var? Burada tek başımayım, mektup almak da beni mutlu ediyor. Yazarlardan bana dost olacak biri yok. Ayrıca onlarla neresinden baksan en fazla dört ya da beş gün geçirdim.

Sürüsüne bereket burada Novikov'ların, pislik herifler. Öyle çok görüyorum ki onları. Hem de nasıl! İnsanlar kumdan kaymak yapmaya çalışırken.

Bana mektup ve telgraftan başka bir şey göndermenize gerek yok. Ben sizlere bir şeyler yollamaya çalışacağım. Trişin hâlâ gelmedi. O da üçkâğıtçı çıktı.

İyi bak oğluma, aman başına bir şey gelmesin.

Dün sanırım Paskalya'ydı. "İsa dirildi!"

Dün yerel bir besteciyi, Anton Aleksandroviç Eyhenvald'i ziyaret ettik ve bütün gece Türkmen, İran, Çin, Afgan, Özbek ve Tatar müziği dinledik. Tarif edilemeyecek kadar muhteşem. Eyhenvald otuz beş yıldır müzik derliyor! Sonradan yapılmış şeyler de değil, en doğal haliyle halk müziği. Halk şarkıcılarını (bahşileri) tanıyor ve müziklerini kaydediyor.

Birkaç şarkıyı (notalarını) sana göndermek üzere yazdım. Sen de hayran kalacaksın. Schubert ya da Greig'den geri kalır yanları yok, hatta daha bile iyiler belki. Ayaklarını bütünüyle yerden kesmiş, havada süzülen melodiler sanki çölün üzerinde ağır ağır ilerliyorlar.

Muhakkak senin için birkaç şey getirmeye çalışacağım.

Sizden ayrılalı tam on sekiz gün geçti! Muhtemelen yalnız geçireceğim daha çok günüm var.

Öpüyorum seni... Totik'i de alnından.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

15 Nisan 1934, Aşkabat

Canım Musya'm, canım Totik'im,

Yarın ayın 16'sı ve ben on günlüğüne Karakum'un merkezine gidiyorum. Aşkabat'a on-on bir gün sonra döneceğim.

Bugün sana doğum günü hediyesi olarak 400 ruble gönderdim (daha önce de 500 ruble göndermiştim). Eline geçti mi 900 ruble?

İşçileri Derveze'de bir yerlerdeki kükürt madenine taşıyan kamyonla tek başıma çöle gidiyorum. Yol çöl boyunca ilerliyor, kuyuları takip ede ede (50 ila 70 kilometrede bir gölet var, yani bahardan kalan suların biriktiği çukur). Ne görürsem yazacağım. Dün üç yazar ve bir arkeologla Bagir köyüne gittik (Aşkabat'a 30 kilometre mesafede). İki kadim şehrin harabeleri var orada, birisi Büyük İskender zamanının Nusay'ı, diğeri de Müslüman şehri. Şehirlerin tarihi 2000 ila 3000 yıl. O zamanlara ait birkaç küçük, desenli kap kacak parçası buldum, Moskova'ya getireceğim.

Harabeler çok güzel. Kopet Dağları'nın eteğinde hemen, bu dağların ardında İran Horasanı var (bölge), bu kalelerle örülü şehirlerin yüzüyse Karakum çölüne bakıyor. Büyük İskender harabelerinin tepelerinden uzun uzun çölü seyrettik. Harabeler (duvarları) kilden ama çok sağlam. Gerçi bütün Asya kilden aslında, fakir ve boş aynı zamanda.

İlk yıldızlar belirene kadar kaldık. Yıldızların altındaki çöl inanılmaz bir izlenim bıraktı bende. Daha önce anlamadığım şeyleri anladım sanki.

Birkaç kez köylerin çayhanelerinde kök çayı içtik (şekersiz yeşil çay). Yaşlıların yanına oturup onlarla sohbet ettik. Burada çok fazla İranlı ve Kürt var.

Musya! Sence mayısın 20'sine kadar kalmalı mıyım, yaz bana (kalmam durumunda Moskova'ya mayısın 26'sı ya da 27'sinde varmış olacağım), o zaman bana daha fazla para verecekler, böylece 1000-1500 ruble daha getirme imkânım olacak, ama eğer gerek yok dersen, 2 veya 3 Mayıs'ta evde olurum. Yaz bana, benim için karar

vermek zor. Parasız olduğumuz bir gerçek, parasızlık dışında bir de kalbimiz var ama, böyle zamanlarda inadına özlemle dolan.

Ne yapmalı? Yaz. Çölden döndüğümde cevabını görmüş olurum.

İkinizi de öpüyorum, canlarım benim. İyi bakın kendinize. Üzmeyin birbirinizi, kavga etmeyin.

Andrey

Çölün derinliklerine dalmamıza birkaç dakika kala yazıyorum bu satırları.

Bana dün burada gayet ciddi bir şekilde Türkmenistan'da kalıp uzun süreli olarak "sandalyesiz bakanlık" yapmam önerildi. Hepsi boş elbet. Ancak önemli olan burada iyi bir intiba bırakmış olmak. Şu yazarlar da iyice rahatsız edici olmaya başladılar. Zavallılar işte! Burada onları daha iyi tanıdım, Moskova'dakinden de iyi.

Hadi bakalım, görüşmek üzere canlarım. Biraz heyecanlıyım açıkçası, saklayasım da yok heyecanımı. Karakum merkezine üç günlük bir yolculuk yapacağım, Karakum'un da Sahra'dan kalır yanı yok. Bir düşünsenize üç gün kamyonda Sahra'nın derinliklerine dalmayı! Diyorlar ki Avrupalıların vücutları iklim şartlarına daha dayanıksız olduğundan çıbanlarla kaplanıyormuş. İlk hafta apseyle boğuşacağım muhtemelen. Gittiğim yerde bulanık sulu kuyular, türlü türlü sürüngenler, gökyüzü ve kumdan başka bir şey olmayacak.

İkinizi de sımsıkı sarıp öpüyorum.

Andrey

P. A. PLATONOV'A

27 Nisan 1934, Aşkabat

Canım Totik'im,

Çölden bugün döndüm ve bana sinirlenip kızdığın mektubu aldım. Ben size çok mektup gönderdim. Sana da nisanın 4'ü ya da 5'inde 50 ruble gönderdim. Hâlâ geçmedi mi eline para? Benim yüzümden değil, posta yüzünden olmalı. Bu mektupla gönderdiğim iki zarfın içinde de bitkiler ve çiçekler var. Onları Karakum çölünün

ortasından kendi ellerimle topladım. Çiçekliydiler, hatta kokuyorlardı. Ama şimdi kurudular, o çiçekler olduklarına inanmak dahi zor. Kısa süre yaşıyorlar, sadece bahar aylarında; sonra soluyorlar ve kuruyup rüzgârda sürükleniyorlar.

Üç gündür yoldaydım ve çok yoruldum. Yarın dinleneceğim ve annenle sana daha uzun bir mektup yazacağım.

Baban

Andrey Platonov

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

28 Nisan 1934, Aşkabat

Canım Musya'm ve Totik'im,

Türkmenistan gezilerimi bitirdim. Sanırım gidecek başka yer kalmadı. Mayısın 2'sinde ya da 3'ünde dönmeyi düşünüyorum. 2' sinde benim sürem bitiyor. Ancak mayısın 8'inde başlayacak Türkmen Yazarlar Birliği kurultayına katılım için kalmamız zorunlu olacak, bu durumda Moskova'ya gelmek üzere 10'unda ya da 11'inde yola çıkabilirim (Moskova'ya giden tren haftada iki kez kalkıyor). Diğer taraftan sıyrılmayı başarabilirsem kurultaya katılmadan, 2-3 Mayıs gibi kaçmaya çalışacağım, o zaman mayısın 8, 9 ya da 10'unda Moskova'da olurum. Önümüzdeki günlerde bunu yapıp yapamayacağımı yazarım size.

Yolculuklarım beni bir hayli yordu. Yolculuk etmek çok zor, hele çölde, gerçi sıcağa dayanabildiğimi anladım. Karakum'un güneydoğusunda (haritada Amuderya boyunca Türkmenabat'ın altı) ilk kez kumun içindeki karanlık deliğinden bana bakan iki parlak göz gördüm. Yanımdaki kum ocağı müdürü bunun nadir görülen bir kara örümcek türü, karadul olduğunu söyledi bana. Yanımızdaki bir başkası, bir Özbek mühendis ise korkudan kaçtı, meğer karadul zıplayabilirmiş, ısırığı da ölümcülmüş.

Türkmenistan baharda camla kaplı bir seraya dönmesiyle de yoruyor insanı; sıcak ve nemli havayı solumak çok zor. Burada yaşayabilmek için alışık olmak gerek.

Bugün bana çiçek aşısı yaptılar, diğerlerine daha önceden yapmışlar. Buralarda zorunlu olduğunu söylüyorlar.

Seni ve Totik'i çok özledim. Neredeyse hiç yazmıyorsunuz bana, sen hepi topu *bir mektup* yazdın şu zamana dek, Totik de iki. Anlayamıyorum ne anlama geliyor tüm bunlar. Üç kere para gönderebildim size (aldığım gibi gönderdim) 500 + 400 + 250 = 1150 ruble. Totik 18 Nisan tarihli mektubunda ilk 500 rubleyi bile henüz almadığınızı, o orada açlık çekerken benim içip sarhoş olduğumu söylüyor. 18-19 Nisan'da Repetek'teyken (sonra size telgrafı gönderdiğim Bayram-Ali'ye geçmiştik), neredeyse iki gün hiçbir şey yemedim, sudan başka da bir şey içmek istemedim.

15'i ya da 16'sında başka bir pakette Totik'e çizme gönderdim. Kartpostala da nerede ve ne zaman çizmeleri alabileceğinizi yazdım. Kartı aldınız mı peki?

Bir mektupta Türkmenistan'ı anlatmak uzun olur, bir şey de anlaşılmaz zaten. Mesela bir süre önce bir olay oldu. Parti üyesi, ünlü bir işçi Türkmen kadın kendisi gibi Türkmen olan kocasından boşanmış ve yalnız yaşamaya başlamış. Aradan zaman geçmiş. Türkmen kadın bir başka Türkmen ile görüşüp onunla evlenmiş. Bunu duyan eski kocası kadının evine gelmiş, kadın tek başınaymış ve bir bıçak darbesiyle kadının kafasını koparmış. "Aldatan kadın", her ne kadar resmi Sovyet kanunlarına göre boşanmış olsa da, her zaman affedilme şansına sahip olamıyor. Diğer taraftan, herhalde hiçbir yerde kadına burada olduğu gibi saygı duyulduğunu, bu kadar değer verildiğini görmedim, ancak karşılığında kendisinden mutlak sadakat isteniyor. Mesela burada tanıdığın bir Türkmene oradaki en olağan sorulardan birini sormak ayıp sayılıyor: Eşin nasıl? Hemen sana, "Sana ne?" diye cevap verir, düşman kesilir, hatta işi şiddet kullanmaya kadar dahi götürebilir.

Bu belki de son mektubum, eğer daha fazla kalmak zorunda olmazsam tabii. Bir mektubumda kalmamın mı yoksa dönmemin mi sence daha doğru olacağını sormuştum. Sen de âdetin olduğu üzere cevaplamamıştın. Her şey iyi güzel de, yaptığın hoş değil.

Söyle Totik'e şımarmasın, başını öyle
[sayfanın bu kısmı yırtık] senin sözünü dinlesin, annesini koruyup

kollasın, sen de onu tabii.

Yakında eve geleceğim.

İkinizi de öpüyorum.

Bir kez daha doğum gününü kutluyorum. Çok öpüyorum...

Andrey

Her ihtimale karşı bir kez daha Totik'in çizmelerini alabileceğiniz adresi yazıyorum:

Staraya Başilovka, 8/1, Yelena Yakovlevna Novitskaya (Trabski'nin eşi) Telefon: 1-75-81

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

1 Mayıs 1934, Aşkabat

Sevgili çocuklar,

Sabahtan beri güneşli ve sıcak bir hava var. Dağlara sis çöktü, zirvelerindeki kar göz alıyor. Tek başıma şehrin dışına, dağların önünde uzanan, develerin otladığı tepelere çıktım. Aşkabat'tayken tek başıma uzun yürüyüşlere çıkıyorum. Bana çok büyük keyif veriyor. Delikanlıyken de yapardım bunu. Sonra yerel kutlamaları izledim. Güzel bir görüntüydü, rengârenk giysilerle. Günün geri kalanı çok sıkıcı geçti. Eve dönmek üzere toparlanıyorum ancak son karar 3'ünde belli olacak. Her türlü saçmalık mevcut. Kendi üstüme düşen işi –malzeme toplamayı– yaptım. Aslında bula bula zor kaptırılacak bir konuyu, folklor temasını bulduğum da bir gerçek. Tıpkı Apuleius'un Asya'da bir yerlerde Eros ve Psike konusunu bulması gibi. Bilmiyorum başka neler çıkar ama şimdilik elimde Calma hakkında bir masal var. Çok özledim seni, hem ruhani hem de fiziksel anlamda. Günler gittikçe uzuyor ve ağırlaşıyor. Dayanılmaz bir sıcak var, tüm yazarlar yanıklar içinde. Ancak bunun Asya'yla alakası yok, Asya hem büyük hem de ilginç. Eğer sen ve Totik sıcakla ve çölle başa çıkabilseydiniz, burada rahat rahat iki-üç ay birlikte kalabilirdik. Bu sana çok şey kazandırırdı.

Öpüyorum, A.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

15 Ocak 1935, Samara, tren vagonu

Canım Musya'm ve akıllı Totik'im,

Çamur olmuş karla geçirdiğim ikinci gün,[96] sıkıntıdan her an daha fazla özlüyorum Musya ve Totik'i. Hâlâ çok ama çok fazla yolum var. Bir önemi de yok. Sonuçta sizin yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarınız için hepsi. Çernyavşçuk'u ara (1-43-31) –istasyonda ona söylemeyi unuttum– ve sor kaynanasının hesabından ya da Şarik üzerinden (Moskova'ya gelmiş) Totik için bir masa, bir yatak, bir de küçük bir gramofon ayarlayamaz mı diye. Özellikle gramofon. Totik daha az yaramazlık eder gramofon olursa, daha az canı sıkılır hem.

Bir palto aldın mı kendine, aldıysan nasıl, hoşuna gidiyor mu? Ne var ne yok ben gideli? Totik nasıl? Ya binamız?

İyi bakın birbirinize, bağırıp çağırmayın, sanki ikinizin de büyük bir acısı varmış gibi sükûnetle yaşayın. Hemen bugün bana, Aşkabat'a postrestant yazın.

İkinizi de öpüyorum ve sıkıca sarıyorum. Totik için küçük bir öyküyle size veda ediyorum.

Andrey

Bilet (öykü)

İstasyonun birinden gecenin bir yarısı yaşlı bir adam trene binmiş. Elinde mavi bir kâğıt tutuyormuş ve heyecandan sakalının içine bir yerlere sokuşturup duruyormuş.

Kondüktör içeri girmiş.

"Biletinizi gösterin."

"Hangi bileti?" diye sormuş yaşlı adam korkarak.

"Hani şu trene bindiğiniz bileti."

Yaşlı adam korkudan ve hiçbir şey anlamadığından donakalmış.

96. 1935 yılında yazarların Türkmenistan'a yolculuğu devam etti. Ancak bu defa yazarlar ekip halinde değil tek tek Türkmenistan'a yolculuk ettiler. –*N.K.*

"Ne?" diye sormuş. "Biletim yok benim."

"Mavi kâğıt vermediler mi sana hiç?" diye anlatmaya çalışmış kondüktör. "Satın aldın mı onu istasyonda, almadın mı?"

"A-a!" demiş yaşlı yolcu şaşkınlıkla. "Olmaz mı, vardı mavi kâğıt, vardı tabii, yedim ben onu..."

Son.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

18 Ocak 1935, Arıs-Taşkent, 19:00

Canım karım ve oğlum,

Merhaba! Nasılsınız, her şey yolunda mı? Ben hâlâ yoldayım, şikâyetçi değilim ama tren de çok ağır ilerliyor. Burası çok soğuk, –30, –40 dereceleri buluyor, tren vagonunun camlarına bir tropik orman manzarası nakşedilmiş sanki. Gündüzleri güneş açıyor, dört bir taraf bomboş, kar her yerde, güneş parıldıyor. Geceleri vagon çok soğuk oluyor, bazen can yakacak kadar soğuk. Totik'i almak hiç akıl kârı olmazmış. Bugün geç bir saatte Taşkent'te olacağım, düşün, beş gündür yollardayım. Taşkent'ten sonra da daha iki günlük yol var. Totik'e ilginç gelebilecek hiçbir şey yok anlatabileceğim. Senin Moskova'dayken oturduğun kompartımanda oturuyorum hâlâ, kaplumbağamız gibi oturuyorum oturduğum yerde, havasız ve hareketsiz uzun yol yüzünden halim kalmadı. Her şey de çok sıkıcı ama; yazmak bana, okumak da sana sıkıntı verir. İyi ki kaplumbağayı yanıma almamışım; onu bir zamanlar satın aldığım yere (Aral Denizi kıyılarına) şimdi götürsem, donar kalırdı herhalde, ben geçtiğim zaman 38 derece sıcak vardı. Bırak yaşasın ve beni beklesin.

Herhalde ben yokken işler zorlaşmıştır; sobayı kim yakıyor, kovayı kim dışarı çıkarıyor?

Ayın 20'sinde öğleden sonra Aşkabat'ta olacağım, eğer yukarıda saydığım gecikmelerden birkaçını daha yaşamazsam. Sen bana muhakkak postrestant gönder nasıl olduğunuz hakkındaki telgrafı, gönder ki 25 Ocak'tan önce Aşkabat'ta elime geçsin.

Totik'ten evde, okulda ve sokakta Platonov'un oğluna yaraşır

şekilde hareket etmesini ve ev işlerinde de babasının yokluğunu aratmamasını rica ediyorum.

Eğer ki sokakta yaramazlık, okulda tembellik ettiğini duyarsam bozuşuruz. Ben onun için çalışıp didiniyorum, o da haydutluk etmesin.

Eğer Totik bensiz sessiz ve sakinse, annesiyle kavga etmiyorsa, derslerine iyi çalışıyorsa, geldiğim zaman ona daha önce hiç görmediği bir hediye getiririm, on gün üst üste sinemaya giderim onunla.

Yeter ki daha fazla okumak istesin, hiç de canı sıkılmaz aslında.

Sen de Musya evde çalış Fransızcaya, öğretmen gelsin eve, Totik'ten uzun süre ayrılma.

Görüşmek üzere en değerli varlıklarım, ikinizi de sımsıkı sarıp öpüyorum, çok özlüyorum.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

20 Ocak 1935, Aşkabat, 21:00

Canım Maşa'm ve Totik'im,

Daha yeni geldim, iki saat önce. Tren ayaz ve kar yüzünden toplam on sekiz saat gecikti.

Otel odasındayım. Pencereden Kopet Dağları görünüyor, karla kaplılar, üzerlerinde gümüş rengi bulutların arasından süzülen ay ışığıyla parlıyorlar. Tüm bunları on ay öncesinde olduğu gibi, sanki kendim "Takır"ın[97] bir parçasıymışım gibi görüyorum.

Şimdilik sadece Rabinoviç ve birkaç diğer yazarla görüştüm. "Takır"ı çok olumlu bulmuşlar ama anladığım kadarıyla gerektiği gibi (ne gerektiği ne de gerekmediği gibi) anlamıyorlar sanki. Sadece yeterince yetkin olmadığından bahsediyorlar. Bana göre hava hoş. Beni özenle ve güler yüzle karşıladılar ama bir tarafları da tem-

97. Platonov'un Türkmenistan izlenimleriyle yazdığı bir öykü.

kinliydi. Buradaki insanların her halükârda işleri başlarından aşkın, kendi kaygıları kendilerine yetiyor. Ancak böyle şeyler şımartmıyor beni, boş şeyler bunlar.

Eninde sonunda burada tek başımayım. Sadece ben varım. Buralardaki dağ ve çöllerin sessizliğine denk derinlikte bir hüzün her yanımı kaplıyor. Elbette yol da sersemletti beni. Ama nedense sen de uzaklaştın benden, öyle bir hisse kapıldım ki, sanki bir daha geri dönüp de seni göremeyeceğim. Gerçekten de çok uzaklardayım, zaman burada geçmek bilmiyor. Sürekli kendime bir iş edinmeye çabalıyorum, tren vagonunda da mümkün olduğunca bununla uğraştım. Ancak ikiniz için de duyduğum kaygı bir türlü yakamı bırakmıyor ve birkaç saattir içinde bulunduğum atalet hali beni ağır ağır dibe çekiyor.

Aşkabat'ta beş-altı gün kalmayı düşünüyorum, ardından yollara koyulurum, sonra da –yolculuktan sonra– Voronej'e ya da Leningrad'a gideceğim, daha kendim de hangisi olacağına karar vermedim.

Burada kar var ama gündüzleri parlayan güneş herhalde karı eritecektir.

Kendinize iyi bakın, öpüyorum ve kucaklıyorum ikinizi de.

Andrey

Totik, bozuşuruz bak!!

Musya!

Feldman'a (30 Dney) bu mektupla birlikte bir kartpostal gönderiyorum, bir an önce Devlet Basımevi'nin hesabına para yatırsın diye. Yedi-sekiz gün sonra uğra oraya (Totik nerede olduğunu biliyor) ve benim vekaletim ile sendika kartımı da yanında götürerek bir sor bakalım. Benim gittiğimi, parayı senin alacağını söyle. Feldman'a ben de piyes hakkında yazacağım. Muhtemelen sana sözleşme imzalamak üzere uğrayacak. Yarım bırakılmış işlerimin hepsini hatırlamaya çalışıyorum, hesap defteri yardımıyla işin içinden çıkacağım.

Andrey'in

Totik?

Sana verdiğim parayı nerelere harcadın, bana yazacağın mektupta bir hesap ver bakalım, tamam mı? Yalancılık yok ama.

M. A. PLATONOVA'YA

21 Ocak 1935, Aşkabat, 20:00 (Moskova saatiyle 18:00)

Benim canım Musya'm,

Elimde kala kala bir tek bu kaldı, sana mektup yazmak ve bizi hatırlamak.

Burada her anlamda kötü gidiyor hayat. Gidecek hiçbir yerim yok, sürekli yalnızım. Bugün Eyhenvald'i aradım ama nerede oturduğunu unutmuşum, bir türlü bulamadım. Burada hava erken kararıyor, elektrik istasyonu da yok hâlâ, odamda küçük bir gaz lambası yanıyor, onun ışığında yazıyorum bu mektubu da.

Kar bugün eridi. Dağlar karanlık, sadece zirvelerinde kar var, bembeyaz. Geceler daha upuzun, yol yorgunluğuna rağmen bir o kadar da uykusuzum. Elbette bu şartlar altında Totik'i bırakman imkânsız ama sen burada olsan ne güzel olurdu benim için diye düşünmeden de edemiyorum. Her ikimizin de fazlaca eksileri olmasına rağmen benim için iyi bir eşsin, bu eksiler elbette güzelliklerden az, bu yüzden hâlâ birlikteyiz ya.

Acele ediyorum burada bir şeyler bulabilmek için, yani gerçekten kendi ayakları üzerinde durabilen, piyes için dolaylı bir hammadde teşkil edebilecek işe yarar bir şeyler bulmayı, keşfetmeyi umuyorum. Ancak her zaman dışarıdan gelecek malzemeden çok kendin üzerinden yapmalısın planlarını. Şimdilik açık görülebilecek herhangi bir şey çıkmadı karşıma ama her zaman böyle bu benim için: Bana gerekeni ansızın buluyorum, aradığımda değil.

Totik ile hayatınız nasıl geçiyor, sana yardımcı olan birileri var mı, Totik ders çalışıyor mu, ben olmadığımda değişiyor mu görmek isterdim bir dakikalığına da olsa. Bensiz daha oturaklı bir karaktere büründüğünü düşünüyorum. Öp onu benim için, kendine de sarıl. Burası şu an soğuk, 10-15 derece, penceredeki çerçeve tek kat

ama, sobayı da yakmıyorlar. Sizi düşünerek uykuya dalacağım.

Görüşmek üzere, canlarım.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

15 Haziran 1935, Moskova

Canım Mariya,

Neden bana mektup göndermiyorsun? Yoksa eski günlere, hani şu "gözden ırak olunca, gönülden de ırak olunan" günlere geri mi döndük?

Çok canım sıkılıyor benim. Moskova göze büyük görünüyor ama içinde sevdiğin olmadığında bir o kadar da boş aslında.

Hal ve hareketlerin sürekli şaşkınlığa düşürdü beni. Sanki kalbinin derinliklerinde bir yerde bana ikiyüzlülük ediyormuşsun gibi. Hepsi çok garip. Kucağımda bir sürü kaygı ve uğraşla nasıl bir vaziyette kalakaldığımı biliyorsun. Senden istediğim hiç olmazsa bir kartpostal. Haber alamayınca kötü hissediyorum kendimi, bildiğin gibi ben kimseyi kendimden haber alamamakla cezalandırmıyorum.

Kartı gönderdim. Bilmiyorum eline ulaşır mı, ulaşmaz mı: Tam adresini bilmiyorum. Bu mektup da şans eseri yolunu bulursa bulur. Şimdi gecenin ikisi, yani artık 15 Haziran.

Kalp gücüyle çalışmak çok ağır, yani edebiyatta demek istiyorum, hele bir de kalbin huzursuzsa, bir ömür sevdiğin yanında yoksa. Sadece bedenini sevdiğimi düşünüyorsun. Bu doğru değil. Doğru olan seni iki kere sevdiğim; bir seni, yani bir varlık olarak seni, bir de bedenini. Sana fiziksel bağlılığım çok güçlü, iyi de bu hislerimin sadece küçük bir parçası.

Başınıza bir şey gelmedi ya? 16 Haziran'da telgraf göndereceğim, eline bu mektuptan daha önce geçecek.

Oğlum ne yapıyor? Etraflıca yaz durumunu, mutlu mu, burun mu kıvırıyor?

Yazarken masanın üzerindeki oval çerçevede duran resmine bakıyorum her başımı kaldırdığımda. İkinizi de öpüyorum.

"Ophelia, güzel peri,
hatırla beni kutsal dualarında"[98]

Andrey'iniz

P. S. Yazınca biraz rahatladım, sanki yanı başımda seninle konuşmuşum gibi geldi.

Sen neden buna ihtiyaç duymuyorsun ki?

M. A. PLATONOVA'YA

19 Haziran 1935, Moskova

Merhaba Musya, elyazmalarımın ve kalbimin ilham perisi.

Gerçekten de ilham perimin vücut bulmuş halisin. Sensizlik öyle zor ki (içimde hissediyorum zorluğu); eğer bilseydim bu kadar özleyeceğimi, bu kadar acı çekeceğimi, gitmene izin vermezdim. Nefes alamıyorum sensiz. Senden saklayacak değilim ya, seni Moskova'da karşılayacağım güne kadar nasıl dayanacağımı bilmiyorum. Canım ilham perim, gel seni bundan böyle hep bu adla anayım,[99] on dört yıldır evliyiz, sana uygun bir isim ancak bulabildim. Tam olarak böyle. Aklımı oynatmadan seni bekleyebileceğime dair söz veremem.

Hoş gör şu yeni sevgili ısrarımı ama ikinci gençliğimin, ikinci baharımın sonlanmasına daha çok var, hani şu şubatta başlayan. Belki de bu sadece başlangıcı daha, baharın yani, ama öyle bir acı salıyor ki yüreğime, ne iş ne de uyku kurtarıyor. Uykuya dalıyorum, seni hemen yanı başımda görüyorum, sarıyorum seni, sarıldığımın yanımda toplanmış battaniye olduğunu anlayana dek. Bu bitmek bilmeyen sanrı bana azap veriyor, sinirlerim lime lime oldu, yok yok, aklımı oynatmadan bekleyemeyeceğim gelişini. Bugün öyle bir boşalmışım ki, hem iç çamaşırım hem de çarşaf batmış, Valya evden çıkana kadar yataktan kalkamadım, o zaman ancak elimden

98. W. Shakespeare'in *Hamlet*'ine gönderme.

99. "İlham perisi"nin Rusça karşılığı olan *Muza* kelimesi, Platonov'un eşi Mariya'nın adının kısaltılmış haliyle (Musya) fonetik benzerlik taşır.

geldiği kadar musluğun altında yıkayarak çıkarmaya çalıştım, bavuldan temiz çamaşır çıkarıp onu giydim.

İyice sersemleştim. Eğer günün birinde bir şekilde uzun süreliğine sensiz kalırsam, hayatımı sonlandıracağım. Otuz beş yaşında bir adamın yeniyetmeler gibi sızlanması, ellerinin titremesi, hayallere dalıp dalıp çıkamaması, kendisinden bin beş yüz verst uzaktaki bir kadını düşündüğü an fallusunun dimdik olması gülünç şeyler.

Benim canım sevgilim, kim sana son nefesine kadar sadık kalacak, şu garip, "kadim" ve ebedi aşk uğruna senin için ölecek, sakın unutma. Ne bir dost, ne iş, hiç kimse benim ilham perimin, kanlı canlı perimin, senin, bir tanecik küçük kızın yerine geçemez. Seni sayıklayıp sızlanıp durdum, yayınevine gittim, fabrikaya gittim, para istedim. Editör Kolesnikova hasta, iki aydır hastanede. Eseri tamamlasam da para Kolesnikova iyileşmeden ve elbette eserin iyi olduğuna dair onay vermeden elime geçmez.[100] Tüm bunlar olana kadar! Bekleyebilir miyim ki? Fabrikanın da (sinema) ondan geri kalır yanı yok. En iyi ihtimalle para temmuzun ortasında geçer elime, işte o zaman belki hep birlikte bir yerlere gideriz. İlla güney olacak değil ya, Pskov'daki köye gideriz hiç olmazsa, seninle olmak beni öyle mutlu edecek ki.

İlham perim, dön bana artık, döneceğin zamanı beklemek çok zor geliyor bana. Bojinski ve Nikolay Vasilyeviç bana tedavime önem vermemi ve dinlenmemi tavsiye ediyorlar;[101] sen gittikten sonra epeyce değiştim ben. Ancak tröste çok borcum var daha, çok da iş var, herkes "hadi bitir" derken nasıl bırakıp gelebilirim. Tek bir şey için çarpan bir kalple nasıl çalışabilirim? Herkes iyi olmadığımın farkında ama sebebini bilmiyorlar. Aslına bakarsan insanlar bazen doğru tahmin ediyor ama herkese de bağıra bağıra "Yoldaşlar, çok sevdiğim karım yanımda olmadığından hastayım. Vebadan

100. Bahsi geçen editör Hudojestvennaya Literatura Yayınevi'nin editörü Galina Alekseyevna Kolesnikova'dır, söz konusu eser de *Mutlu Moskova.*

101. Türkmenistan seyahatinden mart ayında dönmesi, *Can* adlı uzun öykünün yazılması, Türkmenistan'la ilgili senaryoların tamamlanması ve Rosmetroves tröstündeki çalışmaların ağırlığı Platonov'un hastalanmasıyla sonuçlanmıştı. –*N.K.*

beter bir bela bu!" da diyemezsin ki.

Ancak gerçekte olan biten bu.

Sana neyi nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum. Muhtemelen tüm bunlar gülünç geliyor sana, erkeklerle keyfin yerinde, yaşayıp gidiyorsun. Bana yazmak istemiyorsun, sadece bu bile bana karşı soğukluğunu, umursamazlığını göstermeye yetiyor. Bana elinden gelenin en ağırını yap, ben yine de bir çıkış yolu bulurum. Benimki gibi bir kalple yaşamak mucize gibi bir şey, oradan bakınca aptalca geliyor olmalı. İnsan günden güne daha da bir âşık oluyor karısına. Nereye varacak bunun sonu? Yaşlanmıyor da gençleşiyor sanki insan.

Keşke seni öylece sevebilseydim, kaygısızca! Yok, tüm ağırlığıyla seviyorum seni. "Hem zor hem de acı bir aşk seninki"[102] – hatırlıyor musun bu sözleri?

İşte bu yüzden ilham perim hüzünlü benim, vücuda gelmiş hali sen olduğun için, benim için zor olmandan.

George'un burada kaldığı gün Keller de geldi, okumamı istediler benden. Ben de onlara *Mutlu Moskova*'dan bir şeyler okudum, eserin ruhundaki böylesi bir acıya ve güçlükle elde edilen sevince hayret ettiler.

Gel artık bana, evimize gel.

Yaz artık bana. Bugün 100 rublelik posta havalesi yaptım. Kusura bakma, biraz az oldu. Ne kadar lazımsa söyle, bir şekilde bulur gönderirim. Senin için her şeyi yaparım. Moskova biletini almayı ihmal etme. Sizi bekliyorum, günleri sayıyorum. Öp Toşka'yı, iyi bak ona, özlüyorum onu, bunu ona söyle, benim yerime elini sık, alnından öp.

Beni de hatırla, ölmüş bir kaplumbağaya dahi üzülecek ve onu özleyecek kadar hassassın ne de olsa. Ben de yalnızım şimdi ve tıpkı hayattayken sıkılıp duran kaplumbağamız gibi sıkılıyorum.

Görüşmek üzere canım, sıcaklığım benim.

Seni ebedi bir sadakatle seviyorum.

Andrey

102. "Yepifan Savakları"ndan.

M. A. PLATONOVA'YA

20 Haziran 1935, Moskova

5. mektup

İlham Perim,

Valya mektubu almış ve benden bir mektup dahi almadığını, muhtemelen içip içip sızdığımı düşündüğünü söylüyor.

Bense burada hastaneye yatıp yatmamayı düşünüyorum. Kalbim artık duracak, geceleri ecel terleri döküyorum. Bugün anlatacağım neler olup bittiğini. Endişeli değilim, sadece hastalanacak dahi zamanım yok. Doktorun da huzur, dinlenme ve elimde olmayan daha birçok şeyi benden talep edeceğini biliyorum. İshalden başka hiçbir şeyi tedavi edemiyorlar.

Bunları bir kenara bırakalım. Senden tek bir telgraf almadım. Sadece uyduruk bir mektup. Bense sana bir kartpostal ve iadeli taahhütlü üç mektup gönderdim (ekte kanıt olarak makbuzlarını gönderiyorum). Bu benim beşinci mektubum. Dün de *posta havalesiyle* 100 ruble gönderdim. Tüm bunların karşılığında elimde tek bir mektup var. Durum bundan ibaret.

Evvelsi gün Zina uğradı, adresini aldı. Üstü kapalı bir şekilde yemeklerden şikâyetçi olduğunu söyledi. O an para buldum ve havale ettim. Belki çok büyük bir para değil. Ancak durumumu biliyorsun. Ne kadara ihtiyacın olduğunu telgrafla bildir bana. Başkalarından alıyorum haberini, bu da hiç hoşuma gitmiyor.

Eğer şartlar kötüyse orada, hemen buraya gel, hiçbir şey kaygılandırmasın seni. Ama gelmeyeceksin nasıl olsa. Flörtler, aşklar sıraya girmiştir orada, tanıyorum ben seni.

Ben de bu boş daireden çıkıp gitmek isterdim ama kim ne yapsın beni? Sense gün boyu boşsun, bir taraftan da meşgul olmalısın ki bir uyduruk kartpostal bile atamıyorsun bana. Nereden geliyor insanların bana duyduğu nefret?

On beş yıldır doktora gitmedim, şimdi de gitmekten korkuyorum. İnanmıyorum, bir fayda getirmeyeceğini de biliyorum. Tutup da tepeden tırnağa bir tedavi için gitmiyorum doktora, bana ayakla-

rımın üzerinde durmamı sağlayacak bir şeyler vermesi için gidiyorum, çalışmalıyım öyle ya da böyle. Ama sensiz çalışmak da öyle zor ki, bir yazar ilham perisi olmadan çalışamaz. Sana verdiğim şu yeni ada çok alıştım ben, hayalimde seninle sadece bu isimle konuşuyorum. Bir kez bile yüzüne söylemediğim bu isimle.

Canım İlham Perim, beni gerçekten sevebilmen, bu borç uğruna yapabileceklerime hazır olman, göğsünde tutkulu ve sadık bir kalbin atması için ne yapmam gerek benim? Bilmiyorum ne yapmam gerek.

Dün saat dört gibi Keller geldi, sonra da nereden icap ettiyse Bojinski. Keller yeni çalışmamdan bir şeyler okumamı istedi.[103] Bir parça okudum, Keller ağlamaya başladı, ben de doğru yolda olduğumu anladım. Gözlüklerinin altından sessizce akan yaşları görmek garip hissettirdi. Daha önce hiç ağladığını görmemiştim, hatırlamıyorum hiç ağladığını.

Ee, alıyor musun mektuplarımı? Kime yazıyorum ben? Aldın mı yüz rubleliği de?

İşte böyle hep yazıp yazıp bir türlü kopamıyorum mektuptan. Sanki diz dize seninle sohbet ediyorum.

Kendine iyi bak, hiçbir şey mutluluğunu gölgelemesin, İlham Perim benim, o yazdığın doğanın güzelliğine dalıp, zamanını ve yaşamını birlikte geçirdiğin insanların arasında unutma beni.

Oğluma onu sevdiğimi, onu özlediğimi, oyuncaklarına, şimdi boş olan ve onu bekleyen masasına sürekli baktığımı söyle.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

23 Haziran 1935, Moskova, 18:00

Canım İlham Perim,

Sabah sana telgraf gönderdim, şimdi de 19 Haziran'da yazdığın ikinci mektubu aldım. Gel bitirelim şu işi. Senden bana telgraf gelmedi. Adresten emin değildim. Bu yüzden ilk gönderdiğim kart-

103. Bahsi geçen eser *Can*'dır.

postalı ve takip eden iki mektubu senden herhangi bir şey almadan yazdım. İlk kez gönderdiğim kartpostalı neden ancak 12'sinde yazdığıma gelince, elbette senin için hep zamanım var ama gücüm çekilip gidiyor.

Kalbim artık iyice teslim etti kendini. Onun yavaş yavaş iş görmez hale geldiğini hissediyorum, hissiyatını peyderpey kaybediyorum, hatta bu yüzden birkaç kez ağladım da; yok, ölümden korktuğumdan falan ağlamadım, seni bir daha göremeyecek olmanın korkusundan. Sabahları terden sırılsıklam uyanıyorum, içimde açan tüm gülleri sabaha karşı bir ineğin yediğini hissediyorum, hastalanıyorum. Aynı zamanda iştahım da tümüyle kayıp, sen gittin gideli üç ya da dört kez yemek yemişimdir. Hele hele kahvaltı, çay, akşam yemeği gibi şeyleri Valya'nın ısrarlarına rağmen tümden kestim. Senin yokluğunla ağırlaştı durumum. Öyle bir ağırlaştı ki –her şeyi anlatacağım artık– birkaç kez sana bir an önce buraya gelmen konusunda telgraf çekmenin eşiğine getirdi beni. Sonra orada sizin keyfinizin yerinde olduğunu düşündüm, tatilini bölmenin, seni buraya çağırmanın bir anlamı yok dedim, şimdilik tek başıma idare edeceğim. Zayıflığımı mazur gör ama haklıyım bir taraftan da.

Her koşulda biraz daha bekleyeceğim. Eğer canlı ruhuma, seni seven ama yorgun ve üzgün kalbime rağmen bedenim zayıf düşüp hasta olacaksa, varsın yaşamayayım. Budur kararım. Tam da bana göre. Bir zamanlar bana söylemiştin, eğer mutluluğuna mutluluk katamıyorsam, mutluluğunun önünde gölge etmemin gereği yok. İşte böyle, bir deneyeyim dedim ben de zaten. Yapamazsam usulca çekilirim.

Göğsümde keskin bir acı var, bu meret sanki parçalara ayırıyor beni, kimse yola getiremiyor bu acıyı.

Eğer Totik kötü hissediyorsa kendini, yine bayılıp duruyorsa, yazlıkçılardan biriyle gönder onu buraya. Seni yiyip bitirdiğini söylediğin sinekler rahat vermiyorsa korunmanın tek bir yolu var, geceleri yeşilliklerin arasında dolaşmamak. Kıskandığımdan falan söylemiyorum bunları, başına bir şey gelmesin diye.

Canım benim. Hemen söyleyeceğim, gençliğimdeki gibi, tıpkı ilk mektubumda söylediğim gibi. Sensiz öleceğim ben, daha da

çok var ama gelmene. Bu aciz ve hasret nöbetleri bir başladı mı, zor tutuyorum kendimi birden her şeyi sonlandırmamak için.

İş göremez hale geliyorum. Bütün gün masanın başındayım ama seni düşünüyorum. İlham Perim benim, biraz beni düşün, yardım et bana. Sen akıllısın ve bu en zor durumlarda ne yapılması gerektiğini iyi bilirsin.

Seni her şeyden önce evde neler olup bittiği ilgilendiriyor, sonra da beni (ikinci sırada) soruyorsun. Evde hiçbir şeyin olup bittiği yok. Kâğıdı boş şeyleri anlatarak doldurasım yok, bu yüzden genellikle anlatmıyorum bunları. Seni yazmak, beni yazmak istiyorum, saçma sapan şeyleri değil.

Garip bir şekilde seni bir daha göremeyecekmişim gibi geliyor ya da göreceğim de bana çok yakın ama bir o kadar da erişilmez halde görecekmişim gibi. Bilmiyorum bunun ne olduğunu.

Akşam oldu. Önümde beni yoracak ve terletecek korkunç bir gece var; ilk başladığı günün üzerinden altı gece geçti.

Sergey Alekseyeviç'e[104] gitmek istiyorum (2-90-00) ama onun da bana bir yardımı dokunamaz. Yarın gidebilirim belki, orada anlarım olur mu yardımı olmaz mı. Yine önceki mektuplarımda olduğu gibi boş şeyler yazmaya başladım, üzecek yine bunlar seni.

Çok yakın bir gelecekte olmasa da, görüşürsek eğer, ya da görüşemezsek, beni hep hatırla. Seni sevdim ve kanımla canımla sevmeye devam ediyorum, sen benim sadece sevdiğim değil, benim kutsiyet addettiğim, gerçekte nasıl olursan ol tertemiz gördüğüm birisin.

Bu mektupla moralini ve tatil keyfini bozduğum için bir kez daha özür dilerim.

Kinofabrika senaryonun tamamlanması için bir aylık uzatma verdi. Feldman ve yönetmen sanatoryuma gitmemi önerdiler ama ben reddettim. Sensiz ne dinlenebilirim ne de tedavi olabilirim. Hem nereye gideceğim ki? Alupka-Sara'da tesisleri yok, başka bir yere de gitmem.

Hikâyede işler birbirine karıştı. Türkmenler hastalığımı anla-

104. Sergey Alekseyeviç Gureviç, Platonov ailesinin doktoru.

mıyorlar, kalplerinin yeni kitabımda, o uzun öykümde kaldığını söylüyorlar. Benim kalbim de Alupka-Sara'da kaldı. Sanırım tamamlanmadan basılacak. Sadece sen yanımdayken bitirebilirim. Benim edebi hayat arkadaşım da ol, canım İlham Perim!

Türkmenistan'dan editörler geldi. Ben de onlara hastaneye yatmazsam bekleyin dedim; ölüler yazamaz sonuçta. Ben İlham Perimi görünceye kadar bekleyin.

Telgraf çek bana, yaz, son mektubun için teşekkür ederim.

Elinden geldiğince anla beni. Benim için herhangi bir şeyden feragat etme. Aşk istediği her şeyin içini dolduruyor, diğer taraftan hiçbir şey için de pişman olmuyor, hiçbir şeye de acımıyor.

Öpüyorum seni, oğlumu da öpüyorum.

Andrey

Yüz rublelik havaleyi aldın mı? Daha ne kadara ihtiyacın var? Telgraf çek. Posta havalesiyle göndereceğim.

M. A. PLATONOVA'YA

27 Haziran 1935, Moskova

Benim canım İlham Perim,

Her şeyi mektuplarımdan ve telgraflarımdan biliyorsun. Neden (ben çalışmazsam) senin çalışman gerektiğini söylüyorsun? Hayır! Ben hayattayken sen sadece benim çocuklarımı doğuracaksın. Bu konuda kararım kesin. Gereksiz yere çalıştın yeterince. Aşkın hastalıklı suretlerini yeterince gördük.

Bana iki mektup gönderdin, 23 ve 24 Haziran'da, dalga geçer gibi. Birine basit bir mektupla cevap verdim ve telgraf gönderdim. Diğerini de bu mektupla cevaplıyorum. Ayıp, kim yapar bunu? Postacı o mektupları elime verdi. Eğer bunu yapan sen olmasaydın (ki bu ayrıca çirkin)... Alupka'da güvendiğin insanların çok olduğunu anlamak mümkün. Onlar kimle dalga geçtiklerini sanıyorlar peki? Tanımadıkları biriyle, yani benimle. Ne biçim pisliklerle, nasıl alçaklarla düşüp kalkıyorsun? Nerede işe yaramaz, nerede aptal, ne-

rede bir pislik var kendine arkadaş olarak edinmeyi başarmada eline kimse su dökemez. Sana hatıra olarak bırakacakları bir rezalet olacaktır muhakkak. Hayatımda hiçbir an, senden içindekilerle birlikte o zarfları aldığım zamanki kadar aşağılanmış hissetmedim kendimi. Tüm bunlardan sonra hâlâ yazıyorsam sana, ne kadar düşmüş ve âşık biriyim, sen hesap et, Tanrım!

Daha ne yapabilirdin ki?

Anla beni, iki zarfı ardı ardına aldım. Birinde posta havalesi kâğıdı (kirlenmiş, yırtık) vardı, ikincisi ise beni sevdiğini sandığım karımın ağzına yakışmayan bir kelimeyle başlıyordu.

Böyle çirkin, aptalca, küçük düşürücü bir alayın eşinin üzerinde bırakacağı etkiyi aşağı yukarı tahmin edebilecek tek kişisin. Bunu yapan kişi rüyasında bile göremeyeceği türden, bambaşka birine bulaştığını bilmiyor. Eğer yolu Moskova'ya düşerse, bir kere ağzının payını almak yeter ona. Bunu ona ilet lütfen. Bir ziyaret etsin bakalım beni.

Geçerli olabilecek tek mazeret, kocana mektup göndermeni istemeyen herhangi birine mektuplarını postalaması için emanet etmen. O da mektubunu zarftan çıkarıp eline ne geçerse koyuyor, bana edilmiş küfür de dahil. Buna hakkı olduğunu düşünmek de muhtemel. Ama bu hakkı ona sen vermişsin. Bu tür bir yaklaşıma başka türlü bir açıklama getiremiyorum. Bir aptalın elinden çıkmış olsa bile kötülük bu. Bunu yapan kim, soyadı ne, seni uzun zamandır sadakatle seven adama karşı böyle bir hakarette bulunmasını hak gördüğün kişi kim bana bildir lütfen. Sevmesen de (beni) bu alçaklığı hak etmiyorum. Tartışılacak yanı yok, alçaklık bu!

Bu konu üzerinde bir daha durmayacağım. Yine aldım kalemi elime, bunları yazıyorum, sayfaları öpüyorum ve yeni zulümlerine alışmaya çalışıyorum.

Seni suçlamıyorum, sanırım sadece bir kadınla, kız kardeşimle, annemle derdimi paylaşır gibi yazıyorum.

Beni umutsuz bir aptal belleme.

Yok, sen yanımda yokken her şeyimle tükeniyorum. Sağlığımın yerinde olmadığını ve seni beklerken güçbela günlerimi tamamladığımı biliyorsun.

Kostka ile takıldığımı, eve hiç uğramadığımı düşünüyorsun hep. Bu doğru değil. Keller ve Sats ile buluşuyorum, bir kez Stepan Mihayloviç[105] ile görüştüm (Katya'sı kampa gitti, o da yanına gidecek). Evde olmadığım uydurma: Zil bir kere çaldığında kapıyı açmıyorum, kimle görüşmek istersem ona zile farklı şekilde basmasını söylüyorum (birkaç kere). Hatta dün Zina ile Pyotr Vasilyeviç gelmiş, kapı çaldı, bir süre sonra kalkıp gittim, kapıda bir not gördüm. Elbette onları görmeyi isterdim ama kesin Simonov'dur[106] gelen diyerek açmadım. Arada böyle hataları göze almak lazım, yoksa çalışmak mümkün değil.

Kostka ile görüşmememin tek bir sebebi var. Bir kere sokakta dikilmiş konuşurken Lugovskoy'un[107] önünde fena bir kavgaya tutuştuk. Kostka devrimcilik bakımından yetersiz olduğumu iddia etti (sonradan şaka yaptığını söylese de). Öyle bir kalayladım ki onu, cik cik öttü, köpüre köpüre bir şeyler söyledi. Lugovskoy da benim tarafımdaydı. Kostka da dediğine diyeceğine bin pişman oldu.

Edebi vaziyetim daha iyi bir konuma geldi (bana olan yaklaşımı kastediyorum). Birileri bana Stalin'in güya artık hakkımda iyi şeyler düşündüğünü söyledi. Bir hayli bilgiye sahip birileri söyledi bunu. Olması muhtemel.

Yaz artık bana, canım benim. Ben neredeyse her gün yazıyorum sana. Kendine ve oğlumuza iyi bak. Ruhum öylesine sızlıyor ki, senden ayrı oluşum, dermanımın kalmaması yüzünden irademe güçlükle hâkim oluyorum.

Görüşmek üzere, canım sevgilim.

Andrey'in

Şu boş, pis zarflarla senin ilgin olmadığını biliyorum. Olamaz bir ilgin, benim İlham Perim bana böyle bir şaka yapmaz.

105. Stepan Mihayloviç Lunin, dramaturg.

106. Konstantin Mihayloviç Simonov (1915-1979) mektubun yazıldığı zamanda henüz ünlenmemiş, İkinci Dünya Savaşı edebiyatının önemli ismi.

107. Vladimir Aleksandroviç Lugovskoy (1901-1957) Sovyet şair, Türkmenistan ekibi üyelerinden biri.

M. A. PLATONOVA'YA

28-29 Haziran 1935, Moskova

Canım İlham Periciğim,

25 Haziran'da yazdığın mektubunu şimdi (saat akşamın dokuzu) aldım.

O iki boş zarf hakkında telgraf gönderip iki de sinir bozucu mektup yazdığım için üzgünüm. Bu ikisi dışındaki tüm mektuplarını aldım. Bir sır var onların da etrafında. Bir süre önce postacıyla konuşup anlaştım. Senin mektuplarını ya ben elden alacağım, ya da o ben evde olmadığımda (tröstteyken) mutfağın aralık vasistasından kendisi atacak. Bana boş bir posta havalesi ve küfür yazan boş sayfa göndermen herhalde benim için ilelebet bir sır olarak kalacak. Bunun keskin zekâ ya da bir tür sembolizmle ilgisi varsa alçaklara has olmalı. Bunun haricinde anlaması güç, *anlaması çok güç*! Önceleri Kostka'dan çok şüphelendim ama somut kanıt yok elimde onun yapmış olabileceğine dair.

Bu konuda sana yazdığım telgraf için özür dilerim. O zaman çok yıkılmış, aşağılanmış hissetmiştim kendimi, muhtemelen bu meselede sen de benim bildiğimden fazlasını bilmiyorsun, yani hiçbir şey.

Eğer orada birileri aracılığıyla mektuplarını postaya gönderiyorsan, bunu yapmaktan vazgeç. Daha sık ama az yaz, kendin gönder, nasılsa elime geçiyor. Her şeyi yaz, pisliğin biri okuyacak diye korkma. Onları defalarca okuyan tek kişi var, o da benim.

Gücenme bana. Benden üzerinde "am" yazan bir kâğıt ve bir de kirli bir posta havalesi formu alsan nasıl ağır gelirdi, bir bunu düşün.

"Çok içip az yediğine eminim" yazmışsın. Buradan başlayalım. Hiç içmiyorum sayılır ama sağlığıma kavuşamamam yüzünden değil, uğruna içecek bir şeylerin olmamasından.

Kahramanlarımın neler yaptıklarını sormuşsun, "Lida ve diğerleri". Lida'm falan yok benim. Karıştırıyorsun. Çağatayev Sarıkamış Gölü'ndeyken, doğum esnasında ölen Vera'm var. Çok karan-

lık bir hikâye. Gerçi Keller bu yüzden ağlamadı, eserin çok insanca olmasından, gerçek anlamda cesur ve temiz insanlara has eylem ve tutkunun bir aradalığından ağladı. Metinler her zaman hüzünlü olduğundan ağlatmaz, bazen de güzellikleri duygulandırır, sanat dediğin şey de buradadır. Boş işlerle uğraşan biri de ağlatabilir ama heyecanlandıran, dokunan sadece sanatçıdır.

Kendimden ayırıp kopardığımı söylemişsin sizleri, buyur buradan yak. Nasıl bir hikâyedir bu? Eşinin sana bu kadar âşık olmasının sorun teşkil edeceğini düşünmemiştim hiç.

"(bizim) kutsal addettiklerimiz uğruna aklından olma."

Aklı başında olanlar zaten sevmezler. Senin de tanıdığım en akıllı insan oluşun bir taraftan hoşuma gidiyor, bir taraftan gitmiyor. Çok kötüsün aslında. "Ya kabul etmezlerse yazdıklarını? Ne kadar zaman çöpe atılmış olacak. O zaman ne yapacağız? Avansa dair bir umut da kalmadı." Bana tüm bunları ima etmenin kime, ne faydası var? Sadece maddi meseleler mi seni bana bağlayan? İşin aslı, aşk pek bir şey ifade etmiyor sana, en azından ekonomik meselelerin ifade ettiği kadar. Korkma hiçbir şeyden, yaşamın rahat geçecek. Sadece bana bu tür sorular sorma, *senden* duymak bunları hiç hoşuma gitmiyor.

Bugün sokakta Pavlenko'yu gördüm. Benim için ayrılan yazlıktan bahsetti yine bana (daha önce sana bu konudan bahsetmiştim). Galiba olacak bu iş. Bunu duymak hoşuna gider diye düşündüm. Belki de önümüzdeki yazı yayla gibi yazlığında geçireceksin, üçümüzün ekip biçtiği bir bahçemiz olacak, sonra sen bana, tıpkı sana benzeyen bir kız doğuracaksın. Sence de güzel olmaz mı?

Ne zaman geliyorsun? Geldiğinde yatak odamızda olacakları düşünmek kalbimin titremesi için yetiyor da artıyor! Hayata döneceğim seninle! Sabredebilecek miyim, yoksa o zamana dek yine önümüze bir engel mi çıkacak, bilemem. Bir daha bana hiç ama hiç kızma.

Böyle aşk meşk dolu, senin ilgini çekmeyen mektuplar yazdığımın farkındayım. Aşk başka türlü kazanılır; taktikle, hissettirilmeyen kurnazlıkla falan, ama ben dümdüz gidiyorum, burnumun dikine, aptal gibi, çok güzel sonuçlar vadetmese de.

Görüşmek üzere, canım benim, ilk ve son İlham Perim, benim muhteşem, tertemiz karım ve en yakın dostum.

Dudaklarından, gözlerinden, yanaklarından ve ....[108] öpüyorum.

Andrey'in

Selam söyle oğluma, elini sık benim yerime.

DVE PYATİLETKİ YAZI İŞLERİNE

25 Temmuz 1935, Moskova

Can adlı eserimin elyazmaları 18 Temmuz'da *Krasnaya Nov* yazı işlerine basılması için tarafımca teslim edildi. Ardından yoldaş Korabelnikov[109] beni çağırdı ve *Can*'ın elyazmalarının *Dve Pyatiletki*'nin yayımladığı bir kitapta basılacağını, bu yüzden de ahlakdışı bir davranışta bulunduğumu ifade etti. Ben de yoldaş Korabelnikov'a eğer davranışım ahlakdışıysa bunu düzeltebilecek konumda olduğumu, yazı işlerinin bana karşı hoşnutsuzluğunun son bulması adına düzeltmek için de harekete geçeceğimi söyleyerek cevap verdim.

Şimdi neden böyle davrandığıma dair birkaç açıklama yapmak istiyorum.

Yılın başında yazı işleri bir yayın bülteni yayımlamaya karar verdi. Bana da bir makale yazmamı teklif ettiler. Makaleyi yazdım, temize çekilmesi için stenoya verdim ve iki aylığına Moskova'dan ayrıldım. Elyazmalarım benim burada olmadığım süre içinde temize çekildi, yani temize çekilmiş hallerini ben görmedim. Sonrasında bu elyazmasının üzerinde kamuya açık bir biçimde çalışılmış, değerlendirmeleri de gazetelerde yer almış. Stenonun yaptığı büyük hataları da kendi üzerime almış bulundum ancak asıl mesele bu de-

108. Mektuptaki bu kelime Mariya Platonova tarafından özenle karalanmış. –*N.K.*

109. Grigori Markoviç Korabelnikov (1904 - ?) Komünist Parti yayın organları çalışanı, *Dve Pyatiletki* sorumlu sekreteri.

ğil. Asıl mesele *Dve Pyatiletki*'nin yazarlardan ve yoldaşlarımdan müteşekkil yaratıcı kolektifinin kolektivizm ruhuna, yoldaşlık ruhuna yakışmayacak davranışlarda bulunmasıdır. Bu kolektif benim makalemi okuduktan sonra hataların nerelerde olduğunu önce bana söylemeliydi. O zaman tüm açıklığıyla görebilirdim hatalarımı, çünkü gerçek anlamda yetkin, büyük saygı duyduğum bir grup insan tarafından bana açıklanmış olurlardı. Ancak bu konuda kolektivizm ruhu işlemedi, hani şu kolektif üyelerinin birçok toplantıda kendilerinden geçerek övdükleri ruh.

İkincisi. Birkaç toplantı yapıldı, iki beş yıllık kalkınma planına[110] adanmış kitapların basımına dair. Bana bildirilen her toplantıya iştirak ettim. Bu toplantıların sonunda ilkin *Ülkenin Hayatından Kareler* kitabının basılacağı, kolektiften yedi ila on yazarın bu derlemeye katılacağı anlaşıldı. Ben bu grubun dışında kaldım.

Ardından ikinci bir kitabın, *Geleceğe Bakış*'ın yayımlanması konusunda bir plan yapılması söz konusu oldu. İlk toplantıya bir hata sonucu katılamadım (benim soyadım başka bir yazarın soyadıyla karıştırılmış). *Pravda*'daki ikinci toplantıya, bir Sovyet mühendisi olmama, bu tür bir toplantıya katılmamın çifte fayda sağlayabilecek olmasına rağmen bilinçli olarak çağrılmadım.

Hatırımda olan bu üç başlıktan yazar kolektifinin önemsiz görülen yazarlarından biri olduğum sonucunu çıkardım, "fasulyeden" insanım ben.

Ülkenin Hayatından Kareler adlı ilk kitapta varlığımın bir anlamı olmayacağı düşünülmüş ki, ben yokum.

Geleceğe Bakış adını taşıyan ikinci kitabı ise gazetelerden duyup öğrendim. Belli ki bu derlemede de yer almayacağım, benim varlığım gerekli görülmüyor.

Kendime sordum: Bu yazdıklarımı kimin için hazırlıyorum ki ben? Kitapların planı ve konuları düşünüldüğünde bu eser hiçbirin-

110. Stalin dönemi propagandist politikalarının ürünü iki beş yıllık kalkınma planının bir beş yıllık dönemde gerçekleştirilmesine yönelik işçi sınıfını hızlandırma motivasyonu. Yayın da adını (*Dve Pyatiletki* – İki Beş Yıllık Plan) buradan alıyor.

de yer alamaz, konu itibariyle uygun değil. Bunun haricinde ikinci kitap ancak 1936 yılında piyasaya çıkacak, bir ihtimal eserimle birlikte yer alabileceğim üçüncü bir kitabın çıkışını ise birçok sebep dolayısıyla bekleyemem. 1936 sonu, 1937 başını bulacaktır en iyi ihtimalle, değil mi?

İşte bu yüzden *Dve Pyatiletki* için hazırladığım eseri *Krasnaya Nov* dergisine verdim, varlığımın aciliyet arz etmediği bir yayın olarak *Dve Pyatiletki* içinse (bu benim suçum değil, yukarıda objektif olarak özetlediğim durumda görüldüğü şekliyle böyle) yayımlanmamış iki eserim daha var; biri her ayrıntısıyla hazır (antifaşist karakterde bir eser), diğeri son noktası konmamış ancak gerektiğinde kolayca toparlayabileceğim bir uzun öykü.

Genel yayın yönetiminin bir sözleşme ile bu uzun öyküyü almalarını rica ediyorum. 20-25 sayfalık bir hacmi var; ancak *Dve Pyatiletki* kolektifinin önüne koyduğu hayli yüksek talepleri karşılayabiliyorsa eserin hacmi yayımlanmasının önünde engel teşkil etmeyecektir. Eğer bu uygun olmazsa antifaşist konuda yazılmış, hazır olan öyküyü almanızı rica ederim.

Her iki teklifim de uygun değilse, sizin teklif edeceğiniz şeyi yerine getirmeye hazır olacağım.

Sözlerimi bitirirken bu mektubun kırgınlığımı ortaya dökmek için yazılmadığını belirtmek isterim – kıran ve kırılanlardan değilim ben. Bu mektup küçük eser yerine büyük olanını alasınız, ileride kolektifinizin tüm üyeleri sizin yazılmasını teklif ettiğiniz, yazarların da kabul ettiği bu nitelikte tamamlanmış bir işe karşı adil yaklaşsınlar diye yazıldı.

Yoldaş selamıyla,
Andrey Platonov

VS. V. İVANOV'A

22 Ocak 1936, Moskova

Sayın Vsevolod Vyaçeslavoviç,[111]

Sizden bir ricam var. Eğer sizin için zor ise, üzerine kafa yormayın.

V. Şklovski'den tesadüfen A. M. Gorki'ye gittiğinizi öğrendim. A.M. Gorki'ye gitmişken bu küçük ricamı yerine getirmeniz de mümkün.

Dve Pyatiletki ile imzaladığım sözleşme doğrultusunda *Can* adında bir uzun öykü yazdım. Üç sayfalık bir sözleşmeydi. Eğer ki öykü kabul edilirse Ekim Devrimi'nin yirminci yıldönümüne, yani 1937 yılına özel kitaplarda basılacak.

Eğer bu uzun öykü yayımlanırsa birçok hatam yüzünden üzerime çöken ağırlıktan kurtulma imkânı bulacağıma dair bir ümidim var. Ancak öykünün *Beş Yıllık Kalkınma Planı İnsanları* kitabının basımından, yani 1937 yılından önce yayımlanması yasak.

Bana kalırsa, bu çalışmamın basıma uygun olduğu kanaatine varılması durumunda, hemen yayımlanmasında, mesela *On Dokuzuncu Yıl Almanağı*'nda yayımlanmasında bir mahsur yok. İki ila üç ay içerisinde *Beş Yıllık Kalkınma Planı İnsanları* kitabına başka bir şey yazacağıma dair garanti veriyorum. Madem 1937 yılında kitabı yayımlamaya niyetleri var, o zaman eserleri 1936 sonbaharından önce toplayamazlar. O zaman benim elyazmalarımın editörün masasında iki yıl beklemesinin –hele hele geçmişteki kötü işlerim yüzünden ortaya çıkan kötü şartlar benim için hâlâ devam ederken– bir anlamı yok.

Beş Yıllık Kalkınma Planı İnsanları yayın kuruluna, benim bu eserimin yayımlanmaması durumunda kitabın yayımlanmasını aksatmayacak başka bir çalışma vereceğimi garanti ediyorum.

İş çok basit ve açık. Ben bunu diğerlerine anlatmak için her

111. Vsevolod Vyaçeslavoviç İvanov (1895-1963) Sovyet yazar. 1927 yılında *Krasnaya Nov* dergisinin editörü, 1934 yılında da Litfond başkanı oldu. SSCB Yazarlar Birliği'nin sekreterlerinden biriydi.

yolu denedim, gelin görün ki bir sonuç vermedi, bana da en son çareye başvurmaktan başka yol kalmadı.

Sayın Vsevolod Vyaçeslavoviç, sizden bu durumu A. M. Gorki'ye iletmenizi rica ediyorum. Üzerinde sadece birkaç saniye düşünmesi bu küçük meselenin çözümü için yeterli olacaktır. Benim içinse bu mesele çok önemli, hayatım ve en önemlisi de geleceğim ciddi ölçüde kolaylaşacak.

Eğer aynı fikirdeyseniz ve başarılı olacağına dair umudunuz varsa, Aleksey Maksimoviç ile konuşun lütfen, eğer bir sonuç getirmeyeceğini düşünüyorsanız bu mektubu en yakınınızdaki çöpe atın. Sizi zor duruma düşürdüğüm için şimdiden özür dilerim, ancak başka bir yol düşünemedim.

Yoldaş selamıyla,

Andr. Platonov

Adres (eğer gerekirse): Moskova, Tverskoy Bulvarı, 25/27

M. A. PLATONOVA'YA

24-25 Şubat 1937, Tosno İstasyonu, akşam

Canım Musya'm, canım Totik'im,

Dün akşama kadar yollardaydık. Gece kötü bir yerde konakladık, atları bağlayacak yer yok (ahır yok burada), kendimiz de farklı bir durumda değiliz, daha doğrusu arabacı ve ben de diğer köylüler gibi mutfakta, yerde yatacağız. Tosno trenden göründüğü haliyle bambaşka bir yer. Leningrad'dan çıktığımızda kar fırtınası vardı. Aleksandr Semyonoviç[112] beni karakola kadar uğurladı, vedalaşırken de ağladı.

Daha tam anlamıyla alışamadım yolculuğa, o yüzden hâlâ zorlanıyorum. Yola çıkalı daha bir gün olmasına rağmen ilginç geliyor birçok şey.

112. Aleksandr Semyonoviç Kaşintsev, Platonov'un eşi Mariya Aleksandrovna'nın babası.

Yarın yine yazacağım. Sabah Lyuban'da oluruz, belki Çudov'a kadar bile gidebiliriz.

İkinizi de kucaklıyorum.

Andrey

P. S. 25 Şubat, sabah.

Lyuban'a gidiyoruz. Tipi var.

Görüşmek üzere, canlarım. A.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

25 Şubat 1937, Çudova İstasyonu

Canım karım Musya ve oğlum Totik,

Kar fırtınaları arasından yolumuza devam etmeye çalışıyoruz. Çudova'ya geldik. Köy Misafirhanesi'nde konaklayacağız. Atlar Leningrad'dan buraya 150 kilometrelik yol geldiler, helak oldular yorgunluktan. Boydan boya tüm Uşaki'yi geçtikten sonra bugün Lyuban'da bütün gün dikildik. Gerçek halkın içinde birçok güzellik, birçok kahramanlık görüyorum. Bütün gün yüzüme vuran rüzgâr yolculuğu bir hayli zorlaştırıyor. Çok da yoruyor. Seni ve Toşka'yı çok özlüyorum, nasıl gidiyor hayatınız, neler olup bitiyor, hiç bilmiyorum. Çam ve akağaç ormanları boyunca ilerliyorum. Ahşap evli köylerle, tipiyi karşılarına alıp okula gitmeye çalışan ufaklıklarla karşılaşıyorum yol boyu. Her gün bir olay oluyor, yardıma ihtiyacı olan (1, 2, 3, 5 ruble) insanlar çıkıyor karşıma. Onlar olmadan olmaz. Böylesi insanlar beni, ruhumu besledikleri ölçüde ödüyorlar borçlarını bana.

Akşam oldu artık. Çok yoruldum, yarın sabah altı-yedi gibi yine yola düşmek gerekecek. Toşka'nın elini sık benim için, öp onu. Kucaklıyorum seni de.

Sizin A.

P. S. 25 Şubat'ta Novgorod'da olacağım. Telgraf çek bana, her şey yolunda mı, değil mi yaz, eğer değilse ne olduğunu da (detaylı haliyle) yaz.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

27 Şubat 1937, Velikiy Novgorod, akşam saatleri, Köy Misafirhanesi

Güzel Musya'm, canım Totik'im,

Üçüncü mektubumu yazıyorum size. Bir süre önce telgraf göndermiştim, senden cevap bekliyorum. Odadaki ışık ölü gözü gibi, yazmayı zorlaştırıyor.

Adıma gelmiş mektup ya da telgraf var mı diye sordum, elbette hiçbir şey yok. Sen ve yoldaşlarım sadece sözünü veriyorsunuz mektupların ama iş yazmaya gelince kaleminiz oynamıyor. Daha Moskova'dayken Novgorod adresimi vermiştim herkese.

Şöyle adresim: Vışniy Voloçek (sanırım Kalinin Bölgesi sınırları içinde) Postane, postrestant, benim adıma.

Bir an önce yazman gerek ama bu adrese, ben gidersem mektubun bana ulaşmayabilir. Önceden nerede, ne zaman bulunacağımı hesaplamak benim için çok güç. Kar fırtınalarına, soğuğa, atların durumuna ve onlara ayrılan yem yedeğine göre değişiyor bu. Senden haber alana kadar yazmayacağım.

Üç gün boyunca kar fırtınalarıyla mücadele ederek ilerledik, dördüncü gün de ayazla; hangisi daha iyi, seçmek güç. Öyle kolay bir yolculuk değil bu. Şimdi en zor rotadayız, Novgorod-Tver rotası (400 ila 500 kilometre), Tver'e varınca "kara" yani Moskova görünecek, yani sen ve Totik.

Novgorod'dan 1 Mart sabahı ayrılıyorum. Atlar çok yoruldular, iki gece bir gün dinlenecekler. Özellikle Zorka'ya ağır geldi, Sonçik daha dayanıklı. Arabacı ve ben de yorgunuz (arabacı insan olarak orta kalitede). "Keşif" yolculuğumuzun dört üyesi de (iki insan + iki at) bedenen aksamaya başladı. Dün gece tipi yüzünden küçük bir kolhozdaki köy misafirhanesinde erken konakladık, saat üç gibi ("ıssızlık ve kar karşıdan geliyor"[113]). Ağaç liflerinden ayakkabı ören bir aile yaşıyordu evde. Çok güzel insanlarla tanıştım. Gelince tek tek anlatacağım.

113. Aleksandr Sergeyeviç Puşkin'in "Kış Yolu" (1826) adlı şiirinden.

Birtakım temelsiz öngörüler sağlığımı bozuyor, sanki Moskova'da senin, Totik'in başına bir şeyler gelecekmiş gibi.

Biricik karımı ve kocaman oğlumu öpüyorum.

Dostunuz, eşiniz ve babanız Andrey

Geçen gece konakladığım kolhozun adı Lyubino Pole,[114] ne güzel ad.

N. İ. YEJOV'A

20 Temmuz 1938, Moskova

İçişleri Halk Komiseri Nikolay İvanoviç Yejov'a.[115]

İçinde bulunduğumuz yılın nisan ayının sonunda, yani yaklaşık olarak bundan üç ay kadar önce on beş yaşındaki oğlum Platon Andreyeviç Platonov evin dışında NKVD organları tarafından tutuklandı. 4 Mayıs 1938 tarihinde oğlumun tutuklanması dolayısıyla evimizde bir arama gerçekleştirildi (4 Mayıs 1938 tarihli 2915 numaralı emir doğrultusunda).

Henüz reşit dahi olmayan oğlumun tutuklanma sebebine dair hâlâ en ufak bir fikrim yoktur.[116] Birkaç kez bu konuyla ilgilenen

114. "Lyuba'nın Tarlası" diye çevrilebilir. Lyuba aşk, sevgi anlamına gelen Lyubov isminin kısaltmasıdır.

115. Nikolay İvanoviç Yejov (1895-1940) Eylül 1936 ve Kasım 1938 yılları arasında SSCB İçişleri Halk Komiserliği görevini yürütmüş devlet adamı. Stalin dönemindeki "Büyük Temizlik" vakasının önemli aktörlerinden biri.

116. Platon'un tutuklanma sebebine dair, Stalin'e suikast planından Alman casusluğuna ve karşıdevrimci örgüt kurmaya kadar pek çok rivayet vardı. Hatta bu rivayetlerden birine göre Platon hoşlandığı kızdan hoşlanan başka bir sınıf arkadaşının iftirasına kurban gitmişti. Büyük Temizlik döneminde SSCB yönetiminin özellikle gençlik örgütlerine karşı tutumu paranoya boyutundaydı, dönemin birçok farklı gençlik örgütü halk düşmanlığı yapmakla suçlanmıştı. Ancak Çekistlerin düzenlediği iddianamede yazanlar bu rivayetleri aratmayacak bir gerekçeyi barındırıyordu: "Sovyet hükümeti ile mücadele yöntemleri çerçevesinde ARHİPOV Moskova şehri su şebekesine kolera ve tifo mikrobu bulaştırmayı planlamıştır. Bunun gerçekleşmesi için örgüte bir bakteriyolog doktorun dahil edilmesi ve kendilerinin korunması için de doktora bir filtre yaptırılması fikri plana dahil edilmiştir" (7 Haziran 1938, No: 19067). –*N.K.*

müfettişten görüşme talep ettim (dilekçe ile bu talepte bulundum), ancak hiç çağrılmadım.

Sayın Nikolay İvanoviç, oğlumun reşit olmayan bir delikanlı olması dolayısıyla sizden özgürlüğüne kavuşmasını sağlamanızı ya da verebileceğim her türlü garantiye dayanarak bana teslim edilmesini rica ederim. NKVD organlarının oğlumun salıverilmesine dair özel şartlar koymaları durumunda bu şartları kabul edeceğimi bildirir, hepsinin yerine getirileceğine dair garanti veririm.

Oğlum üç aydır Butırskaya Cezaevi'nde yatmaktadır. Siz de kabul edersiniz ki, on beş yaşındaki bir delikanlı daha çocuk sayılır, bu sebepten Sovyetler Birliği'nin çocukların haklarının korunmasına dair kanunlarının benim çocuğuma uygulanması önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Bunların haricinde, oğlumun hastalığı dolayısıyla hayati tehlikesi de vardır. Birkaç yıl önce kronik ortakulak iltihabı yüzünden üç ameliyat geçirmiştir; şimdi de sol kulağında süreklilik arz eden bir iltihap akıntısı mevcuttur. Kulağının durumunu ağırlaştıracak en ufak bir hastalığa yakalanması iltihabın beyne zarar vermesine neden olacak (kulak arkasındaki büyük kemik, os sphenoidale bahsettiğim operasyonlar sonucunda alınmıştır) ve ani ölüm riskini tetikleyecektir. Bunları bu kadar kesin bir dille anlatmamın sebebi oğlumun daha önce iki kez ölüm riskiyle karşı karşıya kalmış olmasıdır, iki kez birkaç günlüğüne kesintisiz komaya girmiştir.

Tüm bu şartlar az da olsa zamanınızın bir bölümünü oğlumun vakasını incelemek üzere bana ayıracağınızı düşündürmekte ve reşit olmayan genç bir Sovyet vatandaşı olan oğluma yüce gönüllülükle yardım edeceğiniz umudunu vermektedir.

En derin saygılarımla,

A. Platonov

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, 25/27

İ. A. SATS'A

30 Ağustos 1938, Moskova

Değerli İgor,[117]

Az önce gönderdiğin kartpostalı ve zarf içindeki mektubunu aldım. Bu beni çok mutlu etti (pulsuz mektupların dahi adrese ulaştırılması yüzünden değil, bambaşka bir sebepten).

Toşka çok hasta,[118] iyileşememesi dahi mümkün. Hastalığına konan teşhisi net olarak biliyorum. Uzun süredir aklım ona yardım etme gerekliliği ama nasıl yapacağımı bilmeme çaresizliğiyle dopdolu. Bir an iyi bir çözüm bulduğumu düşünüyorum, çok geçmeden çözüm saydığım şeyin aptalca olduğu kanısına varıyorum. Bundan sonra ne yapacağımı bilmiyorum. Bildiğim tek şey Toşka'nın yardımıma ihtiyaç duyduğu (benden başka kimse yardım edemez, bildiğin gibi), ama gerçek anlamda nasıl yardım edeceğimi bilemiyorum; kendimi yatıştırmak değil amacım, onu yatıştırmak. Beş aydan beri hasta, belki de ölümcül bir hastalığın pençesinde. Anlattıklarım bir baba abartısı değil, ifadelerim gayet nesnel. Görüş alışverişinde bulunabileceğim kimse de yok. Vladimir Borisoviç[119] kendi dünyasında. Lüzumsuz yere resmileştiğimi düşünüyorsan yanılıyorsun. Mesele bundan da beter, Vladimir Borisoviç bizim toramanın[120] redaktörü olmayı tüm sağlamcılığıyla reddedecek kadar çirkinleşti. Ben ona gücenmiyorum (pek tabii sen de). Ne yapılabilir ki? Varsın böyle olsun. Bu konuyu uzatmak dahi istemiyorum, çünkü ilgilenmem gereken daha ciddi meseleler var, üstelik bunların ne derece ciddi olduklarını Vladimir Borisoviç de gayet iyi biliyor ve bilmesine rağmen hâlâ kararını değiştirmiyor. Çok üzüyor bu beni. Diğer taraftan bunun hem benim hem de senin için üzerinde durmayı gerektirmeyecek bir şey olduğunu düşünüyorum.

117. İgor Aleksandroviç Sats (1903-1980) edebiyat eleştirmeni. Platonov'la tanışıklığı 1930'lu yılların başlarına dayanır.

118. Oğlunun hapiste olduğuna dair şifreli bir ifade.

119. Vladimir Borisoviç Keller.

120. Platonov, redaksiyonu V.B. Keller tarafından yapılacak olan *N. Ostrovski* adlı biyografik eserinden bahsediyor.

Mektubun çok iyi. Mariya Aleksandrovna ve Sergey'e de okudum, hani şu köpekler ve Voronej-Çernigov'a dair olan yerlerini. Vladimir Borisoviç'i görürsem ona da okurum. Sürekli Vladimir Borisoviç'i andığımı fark etmişsindir, on altı-on yedi yıllık dostluğum var onunla, ama acılarımızın dereceleri arasındaki farkı göremediğini düşünüyorum.

Yukarıda Toşka'nın hasta olduğunu, hastalığının ölümcül olabileceğini, bunu da abartmadığımı yazmıştım. Gerçekten de ölüm riski taşıyan bir hastalığa yakalandı. Aklım başımda ve bu konular da şaka kaldıracak konular değil.

Mektubunda Vladimir Borisoviç ve Yelena Feliksovna'nın onlara yazmadığın için sana güceneceklerini yazmışsın. Bu gücenilecek bir konu değil. Bana yazmasaydın eğer gücenmek aklımın ucundan dahi geçmezdi. Yazman gerekmiyor, yazacak bir şey de yok aslında, tam da bu yüzden yazsaydın eğer tüm tatilin iş güç yüzünden saçmalığa dönecekti. Benim sana yolladığım kartlar sadece işle ilgiliydi ve yine aynı derecede işle ilgili, telaşsız cevapları, yani çok güç sarf etmeyeceğin bir emeği talep ediyordu. Raya[121] ve Jenya'ya selam söyle.

Seni kucaklıyorum, benim değerli İgor'um.

Andrey

Bir ihtimal, 31 Ağustos ya da 1 Eylül tarihlerinde bir-iki günlüğüne Voronej'e gideceğim. Yarın, 31 Ağustos'ta kesinleşir.

NKVD'YE

19 Eylül 1938, Moskova

İçinde bulunduğumuz yılın nisan ayı sonunda on beş yaşındaki oğlum Platon Andreyeviç Platonov evimizin dışında tutuklandı (4 Mayıs 1938 tarihli 2915 numaralı emir doğrultusunda).

Oğlumun reşit olmaması ve sağlık durumunun kötü olması (daha açık ifade edecek olursam, birkaç kez trepanasyon geçirmesi)

121. Raisa İsayevna Lintser (1905-1990) Sats'ın eşi, İspanyolca çevirmeni.

ve neredeyse beş aydır Butırskaya Cezaevi'nde yatması dolayısıyla sizden bana ve karıma oğlumla görüşmemize, ona çamaşır, giyecek, ayakkabı ve para vermemize müsaade etmenizi rica ediyorum. Reşit olmayan bir tutuklunun ebeveynlerinin bu ricasını reddetmemenizi umut ediyoruz.

Andrey Platonov, yazar.

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, 25/27

M. P. FRİNOVSKİ'YE

26 Eylül 1938, Moskova

İçişleri Halk Komiseri Yardımcısı yoldaş Frinovski'ye.

Sovyet Yazarlar Birliği sekreteri A. A. Fadeyev, reşit olmayan oğlumun, içinde bulunduğumuz yılın nisan ayı sonunda tutuklanan (4 Mayıs 1938 tarihli 2915 numaralı emir doğrultusunda) Platon Andreyeviç Platonov'un davası ve kendine yöneltilen suçlamalar hakkında bilgi sahibi olmuş, bu bilgiyi bana da aktarmıştır.

Yoldaş Fadeyev izlenimlerine göre oğlumun davasının sonlanmaya yakın olduğunu ifade etti. Bu yüzden oğlumun durumunun bir karara bağlanmasının yakın olduğunu söylemek mümkün.

Sizden bir kez daha oğlumun içinde bulunduğu ağır koşulları hafifletmenizi rica edeceğim. Bu ricam sadece onun babası olmamdan ötürüdür, oğlumun durumu onun için endişelenmemi gerektiriyor. Oğlum hasta. Kronik ortakulak iltihabı yüzünden birkaç kez kafatası trepanasyonu geçirdi: Hastalığı tam anlamıyla tedavi edilemedi, dolayısıyla sürekli olarak biriken ödemin beynine gitmesi çok muhtemel (trepanasyonların gerçekleştirildiği yer başında, sol kulağının arkasındadır), bu ihtimal dolayısıyla da beyinde zehirlenme gerçekleşebilir; bu durum oğlumda psikiyatrik sonuçlar doğurabilir ve önemsiz bir hastalığa yakalanması halinde dahi, eğer bu hastalık iltihaplanan bölgeye etki ederse onu ölümle karşı karşıya bırakabilir.

Oğlum ergenlik çağında, reşit olmayan bir delikanlı (22 Eylül 1922 yılında doğdu). Bu doğal sebep yüzünden, davranışlarının tam

anlamıyla sorumluluğunu taşıyamaz. Ayrıca önünde onu bekleyen uzun bir hayat ve eğitimine devam etme gerekliliği vardır, Kızıl Ordu'ya hizmet edecektir, beş aylık cezası onun için yeterli bir ceza olmuştur.

Oğlumun serbest bırakılıp, her türlü garanti dahilinde benim sorumluluğuma teslim edilmesini rica ediyorum. NKVD'nin oğlumun ıslah edilmesine, ev tutukluluğuna, bunun hangi evde gerçekleştirileceğine dair bana koşacağı her türlü şartı şimdiden kabul eder, her birini en ufak ayrıntısına kadar yerine getireceğime dair söz veririm.

Bir ricam da oğlumun kaderi tayin edilene kadar bana ve eşime, tutuklunun annesine ya da ikimizden sadece birine görüşme ve kendisine çamaşır, giyecek, ayakkabı ve para verebilmemiz için gereken izin konusunda bir düzenleme yapmanız.

Bana yüz yüze görüşme izni vermenizi de rica ederim.

Saygılarımla,

A.P. Platonov

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, 25/27

İ. V. STALİN'E

1938, Moskova

-1-

Sayın İosif Vissaryonoviç, sizden bir baba olarak bir ricada bulunacağım. Bu yılın nisan ayı sonunda on beş yaşındaki oğlum Platon Andreyeviç Platonov tutuklandı. Tutuklama ev dışında bir yerde gerçekleşti, tutuklandığını 4 Mayıs'ta, eve arama yapmaya geldiklerinde öğrendim.

Son birkaç güne kadar oğlum Butırskaya Cezaevi'nde tutuluyordu ancak birkaç gün önce başka bir yere gönderildiği söylendi. Hüküm ve gönderildiği yer hakkında hiçbir bilgim yok.

Bir babanın oğlunu reddetmesini ya da bir oğlun da babasını reddetmesini doğru bulmuyorum, bu yüzden hiçbir koşulda oğlumu

reddetmem söz konusu olamaz, ona karşı içimdeki doğal babalık duygularımın önüne geçemem. Eğer oğlum suçluysa, ben babası olarak iki kat daha fazla suçluyum çünkü onu terbiye edememişim, bu durumda beni hapisle cezalandırmak, oğlumu da serbest bırakmak gerekir.

Oğlum daha bir yeniyetme. Onun yaşında insan vücudunun yapısına bağlı olarak her türden sorunla karşılaşılabilir. Bunlar bir kenara, oğlum halihazırda hastadır.

Eğer ki ona kefil olmam sebebiyle onu salıverip beni cezaevine göndermeniz mümkün değilse, kefaletle serbest bırakılmasını sağlamanızı rica ederim.[122]

İosif Vissaryonoviç, ben ve oğlumun annesi derin acımızı anlayıp hafifletmenizi diliyoruz.

Size inanan ve güvenen,

A. Platonov

-2-

Sayın İosif Vissaryonoviç, sizden bir baba olarak bir ricada bulunacağım. Geçen yılın nisan ayı sonunda NKVD organlarınca on beş yaşındaki oğlum P. A. Platonov tutuklandı. Bu olayın üzerinden dokuz ay geçti ancak ne ben ne de eşim oğlumuzdan herhangi bir haber alamadık, nerede tutulduğuna dair dahi bir bilgimiz yok.

On beş yaşındaki bir çocuğu bir politik suçlu olarak değerlendirmenin ve halk düşmanı gibi yetişkinlere öngörülen türden, ağır bir cezaya çarptırmanın mümkün olmadığını düşünüyorum. Oğlum dokuz aylık tutukluluk döneminde yeterince cezalandırılmıştır.

Bunların dışında oğlumun ağır ve ölümcül bir hastalığı vardır. Üç kez kafatası trepanasyonu (sol kulağının arkasından) geçirmiştir, kronik ortakulak iltihabı yüzünden hastalığının kaynağı tam anlamıyla ortadan kaldırılamamıştır, bu nedenle hastalığın kaynağında oluşabilecek ödem yüzünden kan zehirlenmesi gerçekleşme ihtimali vardır. Bu durumun oğlum üzerinde psikiyatrik etkiler doğur-

122. Söz konusu talebin SSCB Ceza Kanunu'nda karşılığı vardır (Madde 18-19-20-22).

masının kaçınılmaz olmasının yanı sıra, kendisi küçük bir rahatsızlık sonucunda bile ölebilir.

Oğlumun annesi (tek çocuğumuz) doğal insani sebepler ve annelik duyguları dolayısıyla ağır bir ruhsal çöküntü içerisine girmiştir. İki kez intihara teşebbüs etmiştir, bir dahakine onu korumamın mümkün olmama ihtimalinin üzüntüsünü yaşamaktayım. Ben gücümü kaybetmedim ve kaybetmeyeceğim, çünkü Sovyet iktidarının ve sizin insani yanınıza güveniyorum, bu büyük acım hiçbir zaman yerini sığ[lığa] ~~bir bilenmeye~~[123] bırakmayacaktır.

Sizden oğlumun davasının temyiz edilmesini ve özgürlüğüne kavuşmasını sağlamanızı rica ediyorum.

Size inanan ve güvenen,

A. Platonov[124]

NKVD CEZAEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

23 Şubat 1939, Moskova

On beş yaşındaki oğlum 1938 yılı nisan ayı sonunda NKVD organlarınca tutuklandı (4 Mayıs 1938 tarihli 2915 numaralı emir doğrultusunda).

Şimdi, olayın üzerinden on ay geçtikten sonra oğlumdan Vologda'da olduğuna dair bir mektup almış bulunmaktayım.

Oğlumun küçük yaşta bir delikanlı ve sağlığı yerinde olmayan bir tutuklu (üç kez kafatası trepanasyonu geçirdi) olması sebebiyle sizden aşağıdaki hususlar konusunda izin istiyorum:

1. Oğluma paket (giyecek, çamaşır ve ayakkabı) gönderme konusunda izin.

123. Burada ve ileride üstü çizili kısımlar, yazarın kalemle üstünü çizerek mektuptan çıkardığı yerlerdir. *–ç.n.*

124. Platonov bu mektupları Mihail Şolohov'un tavsiyesi üzerine yazmıştır. Şolohov mektupları Stalin'e kendisi teslim etme sözü vermiştir; ilk mektuba cevap alamayınca, Şolohov ikinci mektubu Lavrenti Beriya aracılığıyla Stalin'e iletme girişiminde bulunmuştur.

2. Oğluma yiyecek gönderme konusunda izin.
3. Bana ya da karıma oğlumuzla görüşme konusunda izin.

A. Platonov, yazar.

NKVD CEZAEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE,

11 Mart 1939

Reşit olmayan tutuklu (15 yaşında, 4 Mayıs 1938 tarihli 2915 numaralı emir doğrultusunda tutuklandı) Platon Andreyeviç Platonov'un annesi olan eşim 1939 Şubat ayı sonunda Çalışma Kampları Genel Müdürlüğü'ne [GULAG] tutuklu annesi olarak oğluna giyecek ve yiyecekten ibaret bir paket vermek ve onunla görüşmek üzere izin almak için başvuruda bulunmuştur. Oğlumuz Vologda'da, 2 Numaralı Cezaevi'nde bulunmaktadır.

Annenin bu ricasına Vologda'ya gidip yerel cezaevi yönetimi ile görüşüp izin almasının mümkün olacağı yönünde karşılık verilmiştir.

Bunun üzerine tutuklu annesi bu tavsiyeye uyarak oğluna vermek istediği eşyalarla birlikte Vologda'ya gitmiş, ancak burada ricası kesin olarak reddedilmiştir. Bununla birlikte kendisine 2 Numaralı Cezaevi'nin Moskova'ya bağlı olduğu ve sadece Moskova'dan gerekli izinlerin alınabileceği bilgisi verilmiştir.

Tutuklunun annesi halihazırda Vologda'da bulunmaktadır.

Durumun genç, hasta (üç kez kafatası trepanasyonu geçirmiştir), yaklaşık bir yıldır cezasını çekmekte olan bir tutukluyla ilgili olması dolayısıyla, Platon Andreyeviç Platonov'a giyecek, ayakkabı, çamaşır ve yiyecek verilmesi, annesi Mariya Aleksandrovna Platonova ile görüşmesine müsaade edilmesi konusunda Vologda'ya gerekli emrin verilmesini rica ederim.

A. Platonov, tutuklunun babası.

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, 25/27[125]

125. Görüşmeye dair bu çaba sonuç vermemiştir.

M. İ. PANKRATYEV'E[126]

Mayıs 1939, Moskova

Bu mektuba Vologda Cezaevi'ndeki oğlumun bana yazdığı mektubunu ekliyorum. Bir yıldan fazla süredir (1938 Nisanından beri) tutuklu olan oğlum Platon Andreyeviç Platonov şu an itibariyle Vologda Cezaevi'nde bulunmaktadır (posta adresi: Vologda, 6 No'lu posta kutusu).

Tutuklandığı zaman oğlum on beş yaşındaydı. Bundan önce farklı devlet mevkilerine birkaç kez yazdım, tüm dilekçelerimde oğlumun suçsuz olduğunu, hiçbir koşulda suçlu sayılamayacağını (her şey bir yana henüz bir çocuk olması dolayısıyla bunun imkânsızlığını), bu yüzden de bir an önce salıverilmesi gerektiğini kendi görüşlerim çerçevesinde özetledim. Şimdi de size yazıyorum.

Oğlumun mektubundan[127] kendisinin oyuna getirildiğini, kullanıldığını ve çok çirkin bir provokasyonun kurbanı olduğunu görmek mümkün (bir delikanlıdan bahsediyoruz, bir erkek çocuktan).

Tüm bunlar, yani reşit olmayan, hasta, üç kez ağır cerrahi müdahale geçirmiş bir delikanlının oyuna getirilip kullanılması, benim talihsiz oğlumun hapishanede ikinci yılını geçiriyor olmasına yol açan bir kötü niyete kurban gittiğini düşündürüyor. Bu dilekçemi daha fazla ayrıntıyla açıklayabilirdim ancak konu o kadar acı, tahammül edilemez ve bir yandan da o kadar açık ki, tam da bu yüzden meseleyi daha gözle görülür kılmasını umut ederek, oğlumun bir an önce salıverilmesini sağlayacak işlemlerinizi ağırlaştırmamasını umut ederek her şeyi kısaca anlattım.

En derin saygılarımla,
Andrey Platonov
Sovyet Yazarlar Birliği Üyesi

126. Mihail İvanoviç Pankratyev (1901-1974) Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği savcısı.

127. Alman muhabire yazdığı iddia edilen mektup.

P. A. PLATONOV'A

24 Haziran 1939, Moskova

Canım oğlum Toşa,

Senden son mektup alışımızın üzerinden neredeyse iki ay geçti. En son mektubun 27 Nisan 1939'da geçti elimize. Bir şey mi oldu? Hastalandın mı yoksa? Neden yazmıyorsun bize? Sessizliğinin nedenini yaz bize, mümkün olduğunca çabuk yaz. Sana düzenli olarak para gönderiyoruz.[128]

Davan yavaş da olsa yol almaya başladı. Bize kalırsa olumlu yönde ilerliyor. Sadece ağır gidiyor, ne zaman biteceğini, nihai ve olumlu sonucuna ne zaman ulaşacağını annen ve ben henüz bilmiyoruz. Biraz daha sabretmemiz gerektiği açık. Sen de bu süre içerisinde eğitimine önem ver, derslerine hazırlan, kendini iyi ve sakin tutmaya çalış. En önemlisi orada geçen zamanını boşa harcama, yani daha fazla kitap oku, derslerini ihmal etme, çalış ve örnek gösterilecek bir insan ol. Seni bekleyen çok güzel, özgür bir kaderin olduğunu, yaşadıklarınınsa bir daha asla yaşanmayacağını bilerek hayata hazırlan.

128. Gönderilen paralar Platon'a ulaşmış ancak paketler ulaşmamıştı. Platon gönderdiği mektuplarda sürekli giyecek istiyordu. Moskova'da Butırskaya Cezaevi'nde sorgulanırken dahi üzerini değiştirme imkânına sahip değildi. Bu konu onu rahatsız etmiş ve sorgu memuruna konu hakkında durumunu bildiren bir dilekçe yazmıştı: "Ayakkabılarımı, kıyafetlerimi ve iç çamaşırlarımı geldiğim günden beri değiştirme imkânı bulamadım, bu yüzden sorguda huzurunuza battaniyeye sarınarak çıkacağım." Mariya Aleksandrovna oğlunun tutukluğunun üzerinden otuz sene geçtikten sonra hatıralarında oğluyla aynı zamanlarda Butırskaya'da bulunan bir denizcinin kendisine oğlunun üzerinde sadece çorapla, battaniyeye sarınmış halde avluda dolaştığını söylediğini anlatır. Platon tutukluluğu süresince hücre cezasına da çarptırılmıştı. Vologda'da annesinin geldiği halde kendisini ziyaret edemediği dönem de bu cezaya çarptırılmış olduğu zamanlardı. Talebi reddedilen Mariya Aleksandrovna hapishanenin etrafını dolaşmış, dolaşırken de sürekli bağırarak oğluna seslenmişti. Mariya Aleksandrovna'nın aktardığına göre Platon, Vologda'daki ağır koşullardan bahsederken bir gardiyanı sürekli ayrı bir yere koyuyordu. Sorunlu mahkûmlardan kurtulma yolu olarak benimsenen tüberkülozlu mahkûmlarla aynı hücreye konma yönteminden Platon da nasibini almıştı. Hayatta kalmasını sağladığına inandığı kişi, vücut direncini koruması için kendi yemeğini ona veren bir gardiyandı. *–N.K.*

Hayatımızda anlatmaya değer bir değişiklik yok. Annenin sağlığı yerinde, benim de öyle, sadece dinlenmeye ihtiyacımız var, senin hepimizden fazla dinlenmeye ve tedaviye ihtiyacın var. Şu eski arkadaşın sana karşı bir arkadaş değil de en kötü düşmanın gibi davranmış ama yanına kalmadı bunlar.[129] Tüm kötülükleri uzman ellerde ifşa oldu. Başlangıçta annen ve ben ebeveynlerine üzülüyorduk, şimdiyse görüşmüyoruz bile. Bize tamamen yabancılar.

Görüşmek üzere canım oğlum, belki de yakın bir zamanda görüşmek üzere. Üçümüz de sabretmeliyiz şimdi, güzel bir buluşma için sabretmeliyiz. Uzun süredir kayıplardaki oğlumu çok yakın zamanda tekrar bulabilmek umuduyla sımsıkı kucaklıyor ve öpüyorum seni.

Baban

M. İ. PANKRATYEV'E

Ekim 1939, Moskova

Sizden oğlumun davasının yeniden görülmesini ve on beş yaşında bir delikanlı olduğunu, üç kez kafatası trepanasyonu geçirdiğini, bir buçuk yıldır hapis yattığını (onun yaşındaki ve onun sağlık durumundaki biri için ölüm riski içeren, çok ciddi ve ıstırap veren bir ceza) göz önüne alarak en kısa sürede özgürlüğüne kavuşmasını sağlamanızı rica ediyorum.

Neredeyse bir buçuk yıldır biz yani ben ve eşim, tutuklunun annesi, oğlumuzun davasının tekrar gözden geçirilmesi ve kendisinin yeniden özgürlüğüne kavuşması için yılmadan çalışıyoruz. Bir kere dahi oğlumuzla görüşmek için, ona (giyecek, ayakkabı ve benzeri şeyler içeren) bir paket vermek için gerekli olan izni alamadık. Eğer mümkünse annesinin Solovetskaya Cezaevi'ne gitmesi ve oğluna giyecek, ayakkabı, çamaşır ve benzeri şeyleri iletmesi için gerekli izni verin lütfen.

129. İgor Nikolayeviç Arhipov (1920-1938) 4 Mayıs 1938 tarihinde tutuklandı, 15 Eylül 1939'da kurşuna dizildi. –*N.K.*

Sovyetler'in savcısı olarak size ısrarlı bir ricada bulunmak istiyoruz: Talihsiz oğlumuzu özgürlüğüne kavuşturun, iddianamesini inceleyin ve uzun süredir hükümlülüğünün yorgunu olmuş bir çocuğa açılan bu davayı sonlandırın.

Savunma ve davanın görülmesi sürecinde müdafaa makamı üyesi olarak yoldaş Ostrovski'nin de tayin edilmesine izin verilmesini rica ediyoruz sizden.

M. İ. PANKRATYEV'E

Ekim 1939, Moskova

SSCB Savcısı Yoldaş Pankratyev'e.

Reşit olmayan oğlum Platon Andreyeviç Platonov'un hakkında açılan davanın iddianamesini okuyup isnat edilen suçun karakter ve yapısını inceledikten sonra, aşağıda yazılanları bildirmeyi gerekli gördüm.

~~Soruşturma belgelerinde, soruşturma makamının davanın özgül trajik şartlarına değinmediği; daha açıkça ifade etmek gerekirse,~~ dava on beş yaşındaki bir çocuğa, üstüne üstlük üç kez ağır tıbbi operasyon, kafatası trepanasyonu geçirmiş, operasyonun ruhsal ve fiziksel etkilerini taşımaya devam eden bir çocuğa açılmış bir dava. Suçlamalar bu delikanlıya, bu hasta çocuğa sanki karşılarında bir yetişkin, olgun bir insan varmış gibi yöneltiliyor. Tutuklu delikanlıyı tanıyan, bilen insanlardan hiçbiri ne sorguya çağrılmış ne de mahkemeye. Bilakis soruşturmayı yürüten kişiye oğlumu çok uzaktan tanıyan ve hatta belki de hiç tanımayan, ancak diğer sanığı, yani İgor Arhipov'u çok iyi tanıyan, onun yoldaşı olan gençler ifade vermiş. Bu gençler elbette kendi arkadaşlarını, İ. Arhipov'u koruyacak ve savunacaklar, benim oğlumu da türlü yalanlarla karalayacaklardı, nitekim öyle oldu. Onların bunu yapmaları elbette daha da kolay, bu gençler yani İ. Arhipov ve arkadaşları benim oğlumdan oldukça büyükler, birbirlerini de çok iyi tanıyorlar ~~benim oğlumsa bu süreci mutlak bir yalnızlık ve çaresizlik içinde geçirdi. Soruşturma dosyasındaki bir cümle hatırımda~~ Müfettişin soruşturma esnasında sordu-

ğu bir soru var: Sizi şunu-şunu yapmaya (ya da yapma teşebbüsünde bulunmaya) zorlayan neydi? Çocuk (on beş yaşında) şu cevabı veriyor: Bütünüyle bir ahlaki çöküntü içindeydim... Kaydederken bazı şeyler yanlış anlaşılmış olabilir ancak siz de kabul edersiniz ki bu tam anlamıyla absürd. Böyle cevapları on beş yaşındaki, gözetim altında tutulan, korkmuş ve hasta bir delikanlının yazdığını düşünmek (bununla da kalmayıp ona inanmak) dahi saçma. Ahlaki çöküntü içinde olmak da ne demek? O yaşlardaki bir erkek çocuk böyle bir cümleyi telaffuz edemez ~~Hayır, doğada böylesi bir "büyük" çöküntü hiçbir zaman olmadı, olamadı ve olmaz da. Eğer ona dokunan bir "ahlaki çöküntü" varsa, bu durumda onu ahlaki inşa ile ayağa kaldırmak gerekir~~ Çocuk zor bir ergenlik geçiriyor; fiziki anlamda bu yaştaki kimseleri anlamayanlar, hukuki olarak da anlamayacaklardır. ~~Eğer ona dokunan bir "ahlaki çöküntü" varsa, bu durumda ahlaki inşa ile ayağa kaldırmak gerekir, onu mahvetmek değil. Belli ki sorgu müfettişinin ciddiye aldığı çöküntü durumunu çürütmek için öyle çok büyük bir hayat tecrübesine de gerek yok. Gerçekte büyük ahlaki çöküntü ne demek, kimlerde, hangi sebeplerle ortaya çıkabilir, şahsen kendi ağzıyla ifade etse dahi kimlerde çıkmaz, bunları net olarak anlamak gerekir. İtiraf edilen suç her zaman itirafçıya ait değildir, bazı özel koşullarda, hele bir de söz konusu olan yeniyetme bir delikanlının tabiatı ise o zaman baştan hakikatle çelişir. Bu çöküntünün kanıtı olarak oğlumun ifadedeki bazı sözleri~~ Tutanakta oğlumun alkolik olduğu yazıyor. Ben ~~onun babası olarak~~ oğlumu doğduğu günden ayrıldığımız güne kadar biliyorum. Ne ben ne de annesi onu bir gün bile sarhoş görmedik. ~~Gerçeğe ince bir çizgiyle~~ Oğlumun onu zararlı tesirleri altına alan bu ahlaksızlar tarafından sarhoş edildiğini, zihninin bulandırıldığını, kışkırtıldığını, çocuksu bir kibre ve yeniyetmelere özgü bir büyük pozu takınmaya sevk edildiğini ve bunlar aracılığıyla da sonuna kadar istismar edildiğini düşünüyorum. Bu elbette daha etkili bir yol, sonuçta bir çocuk ne sigara ne de içki içmeyi doğru düzgün bilebilir; bu zehirler de onda daha güçlü bir etki göstermiş belli ki. Tam da bu haldeyken oğluma bu aptalca, saçma, anlamca hiçbir şey ifade etmeyen mektubu imzalatmış olmalılar, ~~eminim ki "Reşit değilsin, başına bir şey~~

gelmez" demeyi de ihmal etmemişlerdir, kendi kendilerine de "Nasıl olsa biz doğrudan işe bulaşmayız" demişlerdir. Önceden hesaplanmış ve planlanmış bir provokasyonla, küçük yaşta bir çocuğun karalanması örneğiyle karşı karşıya kaldığımız açık. Ancak kurbandan bir suçlu yaratmak niye? Yaptıklarından sorumlu dahi sayılamayacak birine provokasyon amaçlı bir şeyler yaptırmak ne zaman suç kavramına dahil edildi?

Bu ifadede bahsi geçen mektubu benim oğlum yazmışsa, zihni bulandırılmış bir halde yazmış olduğuna eminim. Hatta bu ihtimali Oğlumun o anda yaptıklarından sorumlu tutulamayacak bir halde olduğu anlaşılıyor. Bu ifade öyle akıldışı ki, oğlumun karakteriyle çelişiyor. Onu yaptıklarından sorumlu sayılamayacak hale getirenler başkaları; benim oğlum doğal olarak, kesinlikle suçlu değil çünkü onu yaptıklarından mesul olmayacak ve şuurunu bulandıracak hale getirenler de başkaları. Belki bu türden bir şuursuzluğu benim oğlumda başkalarında olduğundan daha kolay görmek mümkün. Oğlumun yaptıklarından mesul sayılamayacak halde oluşunu onun geçirdiği üç operasyona gençliğine vermek gerek, özellikle de hastalığına ve geçirdiği tıbbi operasyonların onda bıraktığı etkilere. Daha tam anlamıyla rüşdünü ispat edememiş, hiçbir hayat teerübesi olmayan bir insan bir provokasyonun karşısında durabilecek güçte midir? Hele bir de bu provokasyon becerikli ve sinsi ellerden çıkıyorsa.

Oğlumun içinde bulunduğu ahlaki çöküntünün iddianamede belirtilen bir diğer "kanıtı" da iki yıl önce, başka bir yoldaşıyla birlikte daktilo ve saat çalma girişimleri olarak gösteriliyor. İddianamede yazılanlar bütünüyle yanlış. Bunu çok iyi biliyorum, polise, müfettişe gittim, halk adliyesinde iddianameyi okudum. İddianamede oğlumun tüm yüce gönüllülüğüyle arkadaşına yardım etmek istediğini ve cezasını nasıl çektiğini gördüm. İşin aslı noktası virgülüne bu (hepsinin yazılı olduğu belgeler kontrol edilebilir). Genç bir adam (oğlumdan beş altı yaş büyük) annesiyle kötü bir yaşam sürüyor. Annesinden boşanıp Ukrayna'ya yerleşmiş babasına gidip onunla yaşamayı düşünüyor. Anne de belli ki oğluyla iyi ilişkiler içinde değil ve çok da önemsemiyor onu, oğlunu aç bırakacak denli

~~önemsemiyor. Ben kendim kaç kere oğlumun açlık çeken bu çocuğa ekmek ve salam verdiğini kendi gözlerimle gördüm. Bu genç babasına gitmeyi, üzerine bir paçavra geçirmeyi dahi beceremedi. İşte o zaman bu ahlaksız işi kafasına koydu; hırsızlığı yapacak, daktiloyu satacak ve satıştan aldığı parayla da babasının yanına gidecekti. Yoldaşlarından birini ayartıp ondan, kendisi daktiloyu çalmak üzere binaya girerken "nöbet tutmasını" istemiş. Yoldaşı tamam, anlaştık dedikten sonra eve dönmüş. Sonra bu çocuk sinemadan gelen oğlumla karşılaşmış, evde daha fazla yaşayamayacağını söylemiş, artık yeterince sıkıntı çektiğini, babasının yanına taşınacağını ancak parasının olmadığını anlatmış; şu "nöbet" işini benim oğlum yapamaz mı diye sormuş. Böylece "nöbet" oğluma kalmış, bedelini de ödedi sonradan (şartlı tahliye ile bir yıl cezaya çarptırıldı, iddianamede ise iki yıl yazıyor, bu kadar basit bir ayrıntıda dahi hata var). İşin aslı bu. Benim oğlumun hırsızlık yapması söz konusu değil.~~ Halk mahkemesince görülen bu davada oğlumun bütünüyle suçsuz olduğu, naifliğini suistimal eden, kendisinden yaşça büyük bir yoldaşına karşı kahramanca bir davranışta bulunduğu hükmüne varıldı (oğlum o zaman on dört yaşındaydı). Oğlum kesinlikle, hiçbir hırsızlık işine karışmamıştır. Her durumda, iddianamenin bu olayı hatırlatmasının şu anki davayla hiçbir alakası yoktur. Geçmişte görülen bu dava kapanmış, oğlum da cezasını almıştır (şartlı bir yıl).

Davada İ. Arhipov ve benim oğlum dışında altı kişinin daha adı geçmektedir. Biri dışında hepsi İ. Arhipov'un arkadaşları ve onun çevresindeki kişilerdir. Oğlum bazılarını ya hiç tanımıyordu ya da çok az tanıyordu, çünkü Arhipov'u bile tutuklanmasından bir ay önce tanımıştı. Arhipov'un ailesinden bu şahısların yaşını ve bazı bilgileri edindim. Sergey Smirnov 21 yaşında. Mihail Yakubovski 25 yaşında, tutuklanmış ve sürgün edilmiş ebeveynlerin çocuğu. Boris Boltyanski 21 yaşında. Genin (kısaca Yanya dedikleri) 22 yaşında. Moskovski'nin kaç yaşında olduğunu bilmiyoruz, Arhipov'un okul arkadaşı olduğu biliniyor sadece. Dmitri Karlson ise Arhipov ailesinin tanıdığı değil. Karlson dışındaki tüm bu insanlar belli ki Moskova'da yaşıyorlar ve Arhipov'un ebeveynlerinin dediklerine bakılırsa hepsi işsiz. Mihail Yakubovski ve Boris Boltyanski'nin gö-

~~receli olarak~~ olumsuz davranışlara sahip olduğu çıkarımında bulundurmak mümkün. Hiçbirini şahsen tanımıyorum, sadece içlerinden birkaçının müfettiş tarafından ifadeye çağrıldığını biliyorum, bazılarının az biraz tanıdığı, bazılarınınsa hiç tanımadığı oğluma karşı ifadelerinin –ki buna Arhipov'un ifadesi de dahil– ne kadar güvenilir sayılabileceğini de aşağı yukarı kestirebiliyorum.

Görünüşe bakılırsa Sovyet delikanlılarını yoldan çıkarmak, kışkırtmak ve tüketmek, aynı zamanda ailelerini de zalimce bir umutsuzluğa terk etmek birilerinin işine geliyordu. Bu benim tahminim, ~~gittikçe~~ sıkı sıkıya inandığım bir gerçek ~~gibi gelen~~.

Benim görüşüme göre sorgu malzemesi oğlumun durumu açısından etraflıca ele alınıp derinlemesine incelendiğinde, davanın kanunlara uygun ilerlemediği, Sovyet devletinin çocuklarla ilgili temel prensiplerine aykırı bir şekilde yol aldığı sonucu çıkıyor.

Oğlumun cezaevlerinde tükendiği bir buçuk yıl, hasta bir gencin kaldırabileceğinden fazla, ~~eğer amacımız tamamen tüketmek ve öldürmek üzerine kurulu değilse.~~

Tüm bu nedenlerden, oğlum hakkında verilmiş kararı temyiz etmenizi ve oğlumun salıverilmesini rica ediyorum.

M. İ. PANKRATYEV'E

28 Aralık 1939, Moskova

SSCB Savcısı yoldaş M. İ. Pankratyev'e,

Harekete geçmeniz sonucunda küçük yaştaki oğlum Platon Andreyeviç Platonov'un dava hükmünün geçersiz sayılması dolayısıyla teşekkürlerimi sunar, aşağıdaki hususlara dikkatinizi çekmek isterim.

1. Oğlumun iddianamede yer alan, onun yaptığı bir kabahati anlatan mektubu bir çocuğun uydurduğu çıkış yolu olarak değerlendirmekten başka bir yorum mümkün değildir. Dahası oğlumun bu mektuba ne gibi anlamlar yüklenebileceğine dair herhangi bir fikri dahi yoktur, ne bilincine varmıştır, ne de bu bilince varabilecek ol-

gunluktadır. Bu davranış bütünüyle anlamsızdır, bu yüzden de herhangi bir zararlı etkisi olmasına imkân yoktur. Elbette mektubun içerdiği metni tam olarak bilmiyorum ancak konusunu tasavvur edebiliyorum. Bu mektubun başkalarının, kendisinden yaşça büyüklerin, yoldan çıkmış insanların, muhtemelen sabıkası bulunan, delikanlıyı da kışkırtarak yoldan çıkaranların etkisi altında kaleme alındığına eminim. Bununla birlikte, SSCB Temyiz Mahkemesi Yüksek Kurul Toplantısında (geçen sene yaz sonunda) bu konuyla ilgili ifade edilenleri gazetelerden okudum; buna göre on altı yaşından küçük çocuklar politik kapsamdaki suçlardan sorumlu tutulamazlar; oğlum tutuklandığında on beşinci yaşından birkaç ay almıştı (dava dosyasında doğum ve medeni hal belgesinin noter imzalı bir kopyası bulunmaktadır). Bahsi geçen mektup ciddiye alınsa dahi, politik bir kabahatten öteye kategorize edilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte Temyiz Mahkemesi Yüksek Kurul Toplantısı kararları temelinde oğlum sorumlu tutulamaz.

2. Oğlum neredeyse iki yıldır cezaevi ve çalışma kamplarında ömür çürütüyor. Şu an Norilsk kampında (Taymır Bölgesi) tutuluyor, kuzey kutup dairesi yakınlarında, keresteci olarak çalıştırılıyor.

Sovyet kanunlarının şekli ve ruhu bakımından, toplumumuzun gerçekleri baz alındığında, çocukların bu kadar uzun süre tutukluluğu, hele bir de kutup dairesi yakınlarında bir yerde, sonsuz kutup karanlığına maruz bırakılarak tutulmaları kabul edilir bir hal değildir. Ancak bu hal gerçekleşmiş olsa bile derhal sonlandırılması gerektiği aşikârdır, Sovyetler Birliği savcısı olarak sizden bu durumu değerlendirmenizi istirham ediyorum.

3. Oğlumun vatandaşlık haklarını kaybetmeyecek şekilde beraat ettirilmesini rica ediyorum sizden. Tutuklu şu an on yedi yaşında; hayatına ve eğitimine devam etmesi gerekiyor; zamanı geldiğinde Kızıl Ordu'ya katılması önünde bir engelin bulunmaması gerekiyor; ailesinin yanında yaşama hakkından mahrum edilmemesi gerekiyor.

Tutuklu çocuk halihazırda, vatandaşlık anlamında haklarından mahrum edilemeyecek kadar çok sıkıntı çekti ve çok şey kay-

betti. Ebeveynleri olarak biz oğlumuzun, gelecekteki kaderini ağırlaştırmayarak, bir an önce her türlü etkiden muaf özgürlüğüne kavuşturulması için elinizden geleni yapacağınıza eminiz. Gelin mümkün olabilecek en hızlı haliyle gençliğe daha ilk adımlarını atmış oğlumun yaşadığı bu ağır cezayı unutmasını sağlayalım, kendini amaçsız ve karanlık bir insan gibi hissetmemesi için elimizden geleni yapalım.

En derin saygılarımla,

A. Platonov

P. A. PLATONOV'A

Aralık 1939, Moskova

Canım oğlum, özgürlüğüne kavuşmanı yürekten kutlarız. Krasnoyarsk'a gidebilmek için nasıl bir yol takip edeceksin bize bir telgrafla anlat, acele etme, bu çıkış yolculuğunda hatalı bir adım atma, bize sormadan karar alma; şimdi kutupta gece zamanı, yolculuk uzun ve zor. Ne kadar para gönderelim sana? Norilsk'e gidebilmen için 850 rubleye ihtiyacın var, seni geçici olarak Dudinka'ya,[130] ortaokul öğretmeni Aleksandra Afanasyevna Vasilyeva'nın dairesine yerleştirmemiz söz konusu, yazar Aleksandr Kojevnikov kendisini bir telgrafla bilgilendirip eğer oraya gidersen seni kabul etmesini rica etti, sence bir mahsuru var mı? Biz burada, Moskova'da seni Krasnoyarsk'a uçakla gönderebilmek için elimizden geleni yapıyoruz, sonucu sana bildiririz. Annen seni Krasnoyarsk'ta karşılayacak, gerekirse Dudinka'ya da gidecek. Bize etraflı bir telgraf çek, hepimiz telgrafını bekliyoruz. Tüm akrabalarımız ve yakınlarımız beraatını kutluyorlar.

Öpüyoruz seni.

Baban, annen

130. Norilsk yakınlarında, zamanın şartlarına göre büyük sayılabilecek bir yerleşim yeri.

LİTERATURNAYA GAZETA VE *LİTERATURNIY KRİTİK* DERGİSİ YAZI İŞLERİNE

15 Nisan 1940, Moskova

Bu mektubumu yayımlamanızı rica ediyorum.[131]

Son zamanlarda –altı ay ya da daha uzun bir süre içerisinde– adım sık sık kendi teorik pozisyonlarını kanıtlamaya çabalayan çeşitli edebiyatçılar tarafından kullanılır oldu; her hal ve temelsiz durumda bana göndermelerde bulunuyorlar. Platonov adının talihsiz çağrışımları artık herkes tarafından biliniyor. Bu yüzden bu insanlarla herhangi bir tartışma içine girecek değilim: Beni kendilerine düşman belleyen insanların kullandığı baskı ve karalama araçlarını kullanmaktansa, yapmam gereken çok daha faydalı işler var. Ayrıca istesem de bu araçları kullanamam, kullandığım an bir yazardan çok idari personele dönüşürüm. Mesela ben –tıpkı kısa bir süre önce benim kitabıma yaptıkları gibi– basılmış ve basılması için gerekli izinler alınmış kitapların toplatılmasını sağlayamam (bunu yapabilecek kudrette olsam dahi yapmam), Platonov'a yönelik ağır ithamlarla yüklü olmayan kelimelerin üstünü de çizemem mesela, buna benzer başka davranışlar da, elimden gelen, benim yapabileceğim şeyler değil; aktif faaliyetleri sağduyularının önüne perde gibi gerilen başkalarını da böyle şeyler yapmaktan vazgeçirmek için elimden geleni yaparım.

Benim düşüncemi ve ricamı harfi harfine özetleyen, Gogol'e ait bir cümleyle bitirmek istiyorum: "Hele genç memurlar... bir devlet dairesinde savrulabilecek en sıradan nüktelerle adamcağıza yüklenirler, hakkında uydurdukları, ona ve yetmişlik ev sahibesine yakıştırdıkları zırva öykülerle onu canından bezdirirlerdi. ... [O ise] bir tek, işi iyiden eşek şakasına döktükleri, elini kolunu çekiştirmeye başladıkları ve böylece de çalışmasına engel oldukları zaman konuşurdu: 'Bırakın beni, canımı acıtıyorsunuz!'"[132]

Andrey Platonov

131. Mektup yayımlanmadı.

A. A. FADEYEV'E

10 Mayıs 1940, Moskova

Değerli Aleksandr Aleksandroviç,

Bu mektupla birlikte sana *Okurun Düşünceleri* kitabımı gönderiyorum (aslında kitap değil de yayınevinden aldığım ilk kopya gibi bir şey). Bu derlemenin içeriği yenilendi, hani şu kusurlu Puşkin ve Gorki makalesi çıkarıldı, onun yerine başka şeyler kondu. Aslında derleme asıl şimdi yeni makalelerle zenginleştirilebilir, ya da bu haliyle de kalabilir, nasıl istersen.

Senden yayınevine kitabı bir an önce basmalarını söylemeni rica ediyorum. Kâğıt yok gibi bahanelerin aslı astarı yok, hele hele Gurviç'in *Kahraman Arayışları* kitabı *ikinci* baskıyı yaparken hiç yok; bu kitabın önemli bir bölümünü dolduran makalenin adı "Andrey Platonov", bu esnada Platonov'un kendisi kendi kitabının ilk baskısını zar zor yaptırabiliyor.

Senin de anlayabileceğin gibi bu adil değil. Ancak sen olmadan bu kitap gün yüzü göremez. Bana yardım etmeni rica ediyorum. Eğer açıklanmasını istediğin bir yer varsa, çağır beni.

Yoldaş selamıyla,
Andrey Platonov

V. B. ŞKLOVSKİ'YE

6 Kasım 1940, Moskova

Değerli Viktor Borisoviç,

Ne olur anlamaya çalış makalemi; herkesten çok senin için yazıldı o. Eğer makale seni az da olsa sinirlendirdiyse (belli ki Natalya Yakovlevna'yı bir hayli sinirlendirmiş) o zaman bir hata olarak kabul edeceğim.

132. Nikolay Vasilyeviç Gogol, "Palto", *Bir Delinin Anı Defteri - Palto - Burun* içinde, çev. Mazlum Beyhan, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2013, s. 146. *–ç.n.*

Tüm samimiyetimle selamlıyorum,
A. Platonov

P. A. TROŞKİN'E

17 Ocak 1942, Ufa

Sevgili Petya,

Bugün 31 Aralık'ta gönderdiğin mektubu aldım. Teşekkür ederim, benim canım, güzel, değerli arkadaşım. Her şey için teşekkür ederim. En uygun zamanda sonsuz bağlılığımın ve sevgimin ifadesini sunacağım size; şimdilik verebileceğim sadece kelimelere dökebildiğim bir teşekkür. Akrabalarımın Moskova'da öyle ya da böyle sağ salim olmalarından çok mutluyum; ama Sergey'in[133] durumuna çok üzülüyorum. Kardeşim Pyotr, Vera'dan[134] Milya'nın adresini alıp bana gönderebilir mi? O zaman Milya'ya kendim yazabilirim.

Toşka buraya gelmek istedi, ancak gelemedi;[135] bana gönderdiği mektupta oradaki yaşamının Norilsk'tekinden farksız olduğunu yazıyor; buna yanında yaşadığı ailenin içinde bulunduğu fakirlik gibi ağır koşullar da eklenince durum iyice zorlaşıyormuş. Bir "kaçış planı" yapıp tek başına bizim yanımıza gelmek istiyor. Nasıl bir kaderi var böyle! Çok ağır, yardım etmek de bir o kadar zor.

Bense yoldaşlarımla bir kalem kardeşliği kurmaktan çok uzağım, olsa olsa iş arkadaşları onlar benim için, birbirleri ardına Moskova' da alıyorlar soluğu. Ama ben şimdilik kımıldayamıyorum yerimden, hasret ve faşizmle savaşanlarla aynı yazgıyı paylaşma arzusu yiyip bitiriyor beni. Burada yaşamak zor ama o bildiğin zorluk değil bu, başka türlü, çirkin bir şey. Benim için her gece itfaiye elbisesi giyip, gece gece yangın merdivenine titreyen bacaklarla (yaş-

133. Sergey Platonoviç Klimentov, Platonov'un erkek kardeşi.

134. Vera Platonovna Klimentova, Platonov'un kız kardeşi.

135. Platon eşi Tamara ve Tamara'nın ailesiyle bu esnada Karaganda yakınlarındaki Astahovka köyünde yaşıyordu. Platon Ufa'ya ancak 1942 Martında gelebildi. –*N.K.*

tan ve gazdan) tırmanmak hiç zor değildi. Bunlar geçti artık benden.

Önümüzdeki günlerde bir yazar buradan Moskova'ya gidecek. Bir ihtimal benim "Savaşçı Kurdyumov Dört Alman'ın (Açlık, Soğuk, Bit ve Rüşvet) Üstesinden Nasıl Geldi?" adındaki savaş hikâyelerimi de götürecek. Ben en yakın zamanda size yayınevinde çalışan kişinin adını ve adresini göndereceğim ve kitabın kaderini tayin etmenizi sizden rica edeceğim.

İgor, Arbat'ın sonunda, Smolensk Meydanı'na bakan bir binada yaşıyor (Gastronom mağazasının olduğu yerde), giriş Arbat tarafından, hemen troleybüs durağının yanından, dördüncü kat, seksen altı numaralı daire. Ancak onu evde bulmanız biraz zor, ona üzerinde benim adresimin olduğu bir not bırakın. Vladimir Borisoviç Keller'e ise telefonla ulaşabilirsiniz: 13288. Eğer evde yoksa komşusuna nerede olduğunu sorabilirsiniz, benim sorduğumu söylersiniz.

Başkurdistan çok muhteşem bir yer, Ağizel Nehri kenarındaki Ufa ise çok güzel bir şehir. Buradaki tüm arazi alçak yükseltilerle örülü, sanki bozkır bir kere rüzgârla dalgalanmış da öylece kalıvermiş gibi; buradan Uralları hissetmek mümkün. Gökyüzünün kendine has bir rengi var burada, tayfın tüm renkleri tertemiz, ideal halleriyle gösteriyorlar kendilerini, biri diğerine karışmıyor bile. Ama soğuk bir yandan da. Mesela şu an eksi kırk derece. Buralarda nadiren görülen bir durum da değil bu. Üzerimde palto, ayağımda lastik çizmelerim, başımda da beremle çalışıyorum. Kanı eskisi gibi ısıtmıyor insanı, sulu yemekler de öyle. Votka var elbette. Ancak çok az içme imkânı buluyorum. Sadece kısa süre önce Ukraynalı yazar ve komutanların bir toplantısına katılma imkânı buldum. Orada bana içmeyi teklif ettiklerinde çok büyük bir dirençle karşılaşmadılar açıkçası. Komutanların arasında çok ilginç ve ilham verici insanlar var. Generallerin biri insanı hayrete düşüren bir edebiyat bilgi ve zevkine sahip.

Bundan sonra burada ne yapacağız daha, biz de bilmiyoruz. Her halükârda Toşa'nın içinde bulunduğu durumu hafifletmek ve ona yardım etmek istiyorum. Artık Moskova'ya tek başıma gidebi-

lirim. Tüm kurumlar ve bütün yoldaşlarım orada. Ama erken kalkan her zaman yol almıyor. Burada bir söz var söylenen: "Kervan geri döndüğünde topal deve en önce gelir."

Sizleri öpüyor ve kucaklıyorum.

Andrey'iniz

Petya, çok rica ediyorum Milya Pavlovna'ya bir uğrayın, ona benim adresimi verin ve kendisine yazmamı rica ettiğimi iletin.

Maşa selam söylüyor.

M. A. VE T. G. PLATONOVA'YA, P. A. PLATONOV'A

8-9 Temmuz 1942, Moskova

Sevgili Musya, Toşa ve Tamara,

Bugün sağ salim Moskova'ya geldim. Küçük mavi (yeşil) odadayım. Dışarıdan top sesleri geliyor...

Binamız gördüğüm kadarıyla gayet sağlam. Ancak "sakinlerinden"[136] kimseyi göremedim. Büyük odaya bir "yokluk" ocağı dikmişler. Mobilya ve diğer eşyalar gayet düzgün ve tek parça. Her yerde, şimdi dahi senin yaptıklarının, ellerinle var ettiğin huzurun izlerini görmek mümkün canım karım. Hâlâ ailemiz kokan bir dairede oturmak dahi insanın boğazını düğümlüyor.

Şimdi Natya'ya ve Pyotr'a gideceğim ama top atışları bir türlü fırsat vermiyor, yol yorgunuyum hem. Daha kimseyi göremedim ama burada bulunduğum zaman içinde Ufa'da bulunmanızın daha iyi olacağı fikri kafama yattı. Yapmamız gereken bu. Sizin orada sıkıldığınızdan daha çok sıkılıyorum ben burada; siz hep birliktesiniz, ben tekim. Beni burada neyin beklediğini, nereye gitmem, ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Size yeteri kadar para gönderebilmek için çok çalışmaya çabalıyorum. Moskova'ya henüz şöyle bir bakamadım bile. Her şey olduğu gibi duruyor olmalı ancak insanlar alışkın olduğumuz gibi değiller; daha ciddileşmişler, bakışları daha

136. Savaş zamanı Moskovasında boşaltılan binalara herhangi bir nedenle kalacak yer sıkıntısı çeken insanlar yerleşiyordu. –*N.K.*

derinleşmiş, dış görünüşleri de bir hayli değişmiş.

Gelelim en önemli meseleye. Bana Toşa'nın durumunu, sağlığını yani etraflıca anlat. Şafranovo'nun yakınlarından geçtim. Kuybışev[137] yolunda, Ufa'ya dört-beş saat uzaklıkta bir yer. Çok da güzel. Yarından itibaren Toşa'ya yardım etmek üzere buradan (Litfond aracılığıyla) harekete geçeceğim.

Söylemeyi unuttum, Jack burada değil. Yerşov kıştan beri kayıp olduğunu söyledi. Muhtemelen öyledir, çok üzgünüm köpeğimiz için.

Fakirhanemizde, mutlak bir yalnızlık içinde oturmak acı veriyor. Bu yüzden en küçük odayı seçtim bilerek.

Bolşakovlar bıraktığınız gibi. Novikova da öyle. Ancak Klyagin ve Molçanovlar (hem baba hem oğul Vanya, hatırlarsınız onları) vatanımız için ölmüşler. Pavel de cephede. Yerşov hasta; arabanın altında kalmış, hastanede yatmış bir süre. Daha binanın avlusundayken duyduklarım bunlar, bir yerlere gidemeden.

Mektubumu bekleyin.

Hepinizi öpüyor ve kucaklıyorum, canlarım benim, hepinizi ayrı ayrı ve hep birlikte öpüyor ve kucaklıyorum.

Pyotr ve Natya'ya gittim. Sessizlik çöktü.

Eşiniz, babanız ve kayınpederiniz

Andrey

9 Temmuz sabahı. Zarf yoktu. Mektubu ancak şimdi gönderebiliyorum. Natya'nın teyzesindeydim az önce, paketi ona verdim. Dün akşam Pyotr Troşkin'e de uğradım. Orada Natya'dan Tamara ve Platon'un birilerine Moskova'ya gelmek için mektup yazdıklarını ya da yazacaklarını öğrendim. Bu başına buyruk hareketlerinin başkaları için pahalıya mal olacak meseleler olduğunu artık öğrenmeliler. Elbette tutup kimse onları Moskova'ya çağırmayacak. Kendilerinin doğru düzgün bir şey bildikleri yok, başkalarına güvenmeyi ise istemiyorlar. Tamara Moskova'da kendi halinde yaşayan teyzesi Nata'ya güvenerek planlar yapıyor. Tamara gelip Nata teyzesinin yanında iki gün geçirse ne güzel olur, o zaman görür kim için iyi,

137. Samara.

kim için kötü tüm bunlar.

Aslında ikisinin de gerçeği anlamak için daha fazla çabalama zamanı geldi de geçiyor. Önümüzdeki günlerde Nata teyzesi Tamara'nın evindeki eşyalarını toplayacak, ben de onları olabildiğince hızlı bir şekilde size göndermeye çalışacağım.

Pyotr Troşkin'le birlikte Anna Pavlovna'ya uğrayalım dedik. Komşuları kızıyla birlikte çoktan dairesinden ayrıldığını söylediler, nereye gittiğini de bilmiyorlarmış. Öğrendiğimde bildiririm. Gumilevski Saratov'un oralarda bir yerlerdeymiş. Posta kutusunda şubattan kalma mektuplar vardı. Bu akşam kardeşimle buluşacağım, belki Vera'yı da görürüm.

Babam ölmüş. Petya fısıldar gibi söyledi bana, belli ki kardeşim anlatsın istiyor. Babamı çok sevdim ve seviyorum da hâlâ, şimdi de içimde bir vicdan azabı kıvrandırıyor beni, hiç yardım edemedim diye ona, şimdi ne sevgimin ne de yardımımın bir hükmü var, hayatta bile değil ki artık.[138]

Görüşmek üzere,

Andrey

M. A. PLATONOVA

17 Temmuz 1942, Moskova

Benim canım Musya'm,

V.V. Şkvarkin[139] buradaydı, yeni çıktı. Beni ziyaret etti, biraz konuştuk; senin hakkında öyle güzel şeyler söyledi ki... Benden de saygı dolu bir selam iletmemi istedi, ben de iletiyorum. Vasili Vasilyeviç tıpkı bıraktığın gibi; kibar, saygılı, ince, iyi, sana, oğluma ve bana karşı sevgi dolu hisler besliyor hâlâ. Ona siyah ekmek ikram ettim, tıpkı benim gibi iştahla yedi. Benim kendi kıdemimdekilerle aynı yemekhanede yemek yemediğimi öğrendiğinde bir şey-

138. Yanlış bilgilendirme. Platonov'un babası Platon Firsoviç Klimentov Almanların Voronej'e girdiği 1942 Temmuzunda Kiev Bölgesi'ndeki Smela şehrindeydi. –*N.K.*

139. Vasili Vasilyeviç Şkvarkin (1864-1967) ünlü Sovyet oyun yazarı.

ler yapması gerektiğini söyledi (Fadeyev'le konuşacak). Ama Fadeyev zaten benim için yapacağını yaptı; ona oğlumuzun yolculuğu yüzünden borçlandık. Öpüyorum seni.

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA

27 Temmuz 1942, Moskova

Canım Musya'm,

Hemen şunları cevapla: Toşa Şafranova'ya yerleşti mi, Tamara nerede, sen nasılsın?

Ben daha yeni döndüm; birkaç gündür Moskova'da değildim, cepheye gittim. Toşa'nın 16 Temmuz tarihli mektubunu aldım ve okudum. İyi bir yolluk alabilmesine çok sevindim. Litfond 1600 rubleyi ödedi demek sonunda?

Günümüz savaşının korkunç ve muhteşem muharebe manzarasını gördüm. Gökyüzünde filomuzun gümbürtüsü, altında top atışlarının derinden gelen uğultu ve ıslığı, bir taraftan da taramalıların hırıltılı tıkırtısı. Manzaradan öyle etkilendim ki, korkmak aklımın ucundan dahi geçmedi, sonra iyiden iyiye alıştım, kendimi iyi hissettim. Hava kuvvetlerimiz atik, yerle bir ediyor, yerden kaldırdıkları kara bulutlar düşmanın üzerine çöküyor, topçular da tozu dumana katıyor.

Savaşçılarımız muhteşem. Yüce, iyiliksever ve cesur bizim halkımız!

Bir gözünün önüne getir, binlerce insanla kaplı toprak, binlerce çift göz ileriye bakıyor, ardı ardına top atışlarını duydukça binlerce kalp çarpıyor, bu duygular tüm yoğunluğuyla gelip göğsünü dolduruyor, sonra farkına dahi varmadan, garip bir coşkunun ve öfkenin gözyaşları yanaklarından aşağı süzülüyor. Makinelere alıştım ben, günümüz savaşlarında öyle makineler var ki, bu yüzden cephedeyken kendimi birçok kez koskocaman bir atölyede sevgili makinelerimin arasında hissettim. Gecenin bir yarısında düşmanın havada yanan uçağını gördüm. Uçuşun ve rüzgârın hızından alevler

bir cadının süzülen saçları gibi görünüyordu. Şimdi yorgunum, işle güçle ilgili mektubu sonra yazarım, bunlar sadece... izlenimlerim işte.

P. Troşkin'den Aleksandr Semyonoviç'in hayatını kaybettiğini öğrendim.[140] Acını paylaşıyorum. Biliyorsun onu ne kadar sevdiğimi, ona yoldaş olduğumu; özellikle son yıllarda. Luga'da geçirdiğimiz zamanı hatırlıyorum da, Moskova'ya gelişini sonra. Şimdi yok işte.

Öpüyor ve kucaklıyorum seni.

Andrey'in

P. A. PLATONOV'A

28 Temmuz 1942, Moskova

Benim canım Totik'im,

Neredesin şimdi, Ufa'da mı yoksa Şafranovo'da mı? Uzun süredir sizlerden haber alamadım, bu yüzden bilmiyorum. Son mektubunda bana içki arkadaşlarının piyanonun tuşları üzerinde gezinip gezinmediklerini sormuşsun. Annen de benzer şeyler yazıp duruyor. Akıllanmayacak mısınız siz? Şu aralar hayatın, özellikle de Moskova'da neye benzediğini bir durup düşünemeyecek misiniz? Bir türlü Ufa'ya bir şeyler gönderebileceğim bir kişi bulamıyorum. Belki Ufa'dan Moskova'ya gelen birilerini sizin bulmanız mümkün olur. Böyle birine rast gelirseniz söyleyin, beni burada bulsun. Size göndereceğim şeyler var: şekerleme, şeker, konserveler, çamaşır ve başka birtakım şeyler. Sağlığın nasıl canım oğlum, sakinleştin mi biraz olsun oralarda? Belki de Tamara'nın anne babasının yanına gitmesi daha iyi olur, öbür türlü hem ona hem de sana zor, ona ne olacak diye düşünmekten iyileşemeyeceksin.

Görüşmek üzere biricik oğlum.

Öpüyorum seni.

Baban

140. Aleksandr Semyonoviç Kaşintsev yazarın kayınpederidir, kuşatma altındaki Leningrad'da 1942 yılında hayatını kaybetmiştir. –*N.K.*

M. A. PLATONOVA'YA
10 Ağustos 1942, Moskova

Canım Musya'm,

Neyle meşgul olabilirmişim ki, diye soruyorsun. Çok çalışıyorum, hesap edemeyeceğin kadar çok. Şu ânın en önemli işi: Beş Sivastopol denizcisi hakkında bir uzun öykü yazıyorum. Hatırlarsın, hani şu vücutlarını el bombalarıyla sarıp sarmalayıp düşman tankının önüne atılanlar. Bu bence savaşın en büyük ânı, benim payıma da bu denizcilerin hatırasına yaraşır bir eser yazmak düştü. Ruhumun tüm enerjisiyle, kenarında köşesinde ne kadar gücüm varsa toplayıp onlar için yazacağım. Bu eser de, eğer amacına ulaşırsa, beni ölmüş kahramanların ruhlarına yakınlaştıracak bir eser olacak. Bir şeyler yapabiliyorum gibi geliyor, çünkü içimi onların kahramanlıklarından bir yürek çarpıntısı kaplıyor, ben de çalışıyorum, bazen yazdığım kâğıda gözyaşlarım dökülüyor, ancak bunlar zayıflıktan dökülmüyor. Bunlarla meşgulüm işte.

Öpüyorum seni.

Andrey

Düzyazıyla ağıt gibi bir şeye dönüşüyor yazdıklarım.

M. A. PLATONOVA VE P. A. PLATONOV'A
30 Ağustos 1942, Moskova

Merhaba benim biricik Musya'm ve Totik'im,

Uzun zaman önceki doğum günümü kutlamak amacıyla gönderdiğiniz telgraf için teşekkürler. Dün kırk üç yaşımı doldurdum. Tesadüfen kutlamak dahi mümkün oldu. Edebiyat Enstitüsü'nden benden hiçbir beklentisi olmayan üç öğrenci geldi (hiçbir zaman bırakmayacağım onları); yanlarında hediye olarak bir litre votka getirmişler; sonra Pyotr Troşkin geldi, kardeşim Pyotr, Vera, Kojevnikov ve Natan Abramoviç de. Bakkaldan salam aldım, biraz içtik. Cephe hayatının bir gerçeğini anımsattığım küçük bir konuşma

yaptım: Bir komutanımız askerlerini hücuma kaldırıyordu, düşmanın da güçlü bir yaylım ateşi vardı, mayın komutanın sol kolunu kopardı, ânında sağ eliyle kopan kolunu kaptı, o kanlı kolu havaya bir kılıç, bir bayrak gibi kaldırdı, "İleri!" diye bağırdı, savaşçıları da öfke içinde hücuma kalktılar. Şerefe kaldırdığım ilk kadeh de Rus askerinin sağlığı ve zaferi içindi.

Şu kol meselesini "Ağıt" (Beş Sivastopollu Denizcinin Anısına) adlı öykümde yazdım.

Edebiyatla ilgili işlerim şimdilik gayet güzel ilerliyor. Birkaç güne kadar *Krasnaya Zvezda*'da –Kızıl Ordu'nun en güzel gazetesi– "Zırh" (yeni öykü) ve "Tanrı'nın Ağacı" yayımlanacak. *Oktyabr* dergisinde "Köylü Yagafar", *Krasnoarmeyets*'te de "Asker Dede" basılacak.

Krasnaya Zvezda'dan kalıcı iş teklifi aldım (bu büyük bir onur), *Krasnıy Flot* ve *Krasnoarmeyets*, *Krasnoflotets* gibi dergilerden de. Sonra başka başka yerlerden de; iş çok. Maddi durumumuz da yakında düzelecek: Daha fazla para gönderebileceğim.

"Zırh" öyküsü yazı işlerini çok etkilemiş, kendi sözlerine göre, onları "vahşi bir coşkuya" sevk etmiş. Ricaları üzerine sesli okuduğumda, sona yaklaşırken dinleyenlerin ağladığını gördüm, biri hıçkırarak ağlıyordu. Kütüphaneye gidip *Krasnaya Zvezda*'yı okuyabilirsiniz.

Gelelim sizin buraya gelişinize. Bunu artık hayati bir mesele olarak bu işi yapabileceklerin önüne koydum. Sağlam da bir söz aldım: "Karınız ve oğlunuz kışı sizinle geçirecekler" dendi bana. *Genel vaziyetin izin verdiği ölçüde*, eylül ayında bu iş çözülür diye düşünüyorum. Her ihtimale karşı Ufa'da kaldığınız ev de üzerimize kayıtlı kalmaya devam edecek. Oraya bu konu hakkında gereğinin yapılması için gerekli talimatlar gönderildi. Bu mesele mutlaka çözülecek.

Size Batı cephesinde bulunduğumu yazmıştım. Eylülün 10'u gibi Voronej taraflarına cephe muhabiri olarak gideceğim, asker parkası giyeceğim yani. Memleketimin ne halde olduğunu göreceğim. Mezarları ziyaret edip kaybettiklerimize ağlayacağım.

Cephede çok cesur insanlarla karşılaştım, ne müzik dinleye-

bildikleri vardı, ne de karşılarına çıkan bir çiçek, ağlıyorlardı. Musya ve Totik, şu kısacık zaman içinde çok şeyle karşı karşıya kaldım. Daha da göreceğim ve yaşayacağım çok şey var. Yazın bana, canlarım benim.

Kononov'a selam söyleyin. Benim ricamla Fadeyev onu Ufa' daki tüm Moskovalıların sekreteri olarak atadı, büroyu ise devreden çıkardı. Bunları biliyorsunuzdur zaten.

Yaşayacağız, çalışacağız ve yeniden ayrılmamak üzere bir araya gelene dek bekleyeceğiz. Toşa'nın sağlığı nasıl? Neden sanatoryumda bu kadar az kaldı? Az da olsa bir faydası oldu mu sanatoryumun? (Büyük bir şey zaten beklemiyorduk.) Elime her fırsat geçtiğinde size bir şeyler göndermeye çalışacağım. Tereyağım, şekerim, buğdayım var, hepsi ihtiyacımdan fazla miktarda var ancak gönderecek kimse yok. Birbirimiz için yaşayacağız, mutlu günlerimiz de olacak. Olur da bir şey gelirse başıma, varsa eğer kaderimde, ölümüm sizleri utandırmayacak, bir Rus askerinin ölümü olacak. Tek hayıflandığım daha yazacak çok şey bırakmak, kalbim güçle dopdoluyken bırakıp gitmek olacak.

Sizi öpüyor ve kucaklıyorum.

Andrey'iniz

P. S. Tamara'nın paketini Nata teyzesi aldı, Sverdlovsk'a gönderdi bile.

P. P. S. Yelena Viktorovna yakında Musya için ayakkabı getireceğini söyleyerek gitti ama henüz gelmedi.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

5 Eylül 1942, Moskova

Canım Musya'm ve Toşa'm,

Bugünün *Krasnaya Zvezda*'sında, Kızıl Ordu'nun ana gazetesinde (bir hayli kısaltılmış haliyle) "Zırh" adlı hikâyem basıldı, okuyun. Yarın da radyodan okunacak. Nasıl da görmek istiyorum sizi. Sizi buraya çağırabilmek için elimden gelen her şeyi yapıyorum. Ama şimdilerde yeni ve sıkı kurallar var. Her şeyin yoluna girece-

ğini umuyorum. Siz de heyecanlanmayın, sabırlı ve sakin bir şekilde bekleyin. Her şeyi bana bırakın. Yakında bana bir askeri unvan verirler (üç çentik olur herhalde), muhtemelen bir filo unvanı verirler, yaşım daha da ilerlediğinde denizci üniforması giyerim artık.

Kucaklıyorum sizleri.

A.

Tüm gün oturdum, insanlar kutsal bir görevi yerine getirir gibi beni ziyaret ediyorlar. Yarın kardeşim Pyotr'a sığınacağım.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

19 Kasım 1942

Canım Musya'm, canım Totik'im,

Buraya dün gece geldim, ancak daha yolum var, şu ara sürekli yolculuk halindeyim, bu yüzden bir adresim de yok. Kendimi bir hiç gibi hissediyorum. Musya ve Toşa! Sizden daha değerli bir varlığım yok şu dünyada. Toşa'nın hastalığı uykularımı kaçırıyor.[141] Orada tek başına ne yapıyor? Musya bir yetiş oralara da hallet benim işleri. Grigori Emmanuiloviç Sorokin'i[142] görürsen, kitabı bu yıl içerisinde çıkarmasını iste.

Daha yazacağım. İkinizi de öpüyor ve kucaklıyorum.

Andrey'iniz

Vanya'yı henüz görmedim. Burada bir beslenme sıkıntısı yok, bitiremiyorum bile yemekleri.

141. Moskova'ya döndüklerinde Platon hastaneye kaldırıldı, buna rağmen hastalığı daha kötü bir hal almaya devam etti. Bu nedenle Platonov'un görevlendirilmesi de yarıda kesildi. Platon Andreyeviç Platonov 4 Ocak 1943 yılında hayatını kaybetti. *–N.K.*

142. Grigori Emmanuiloviç Sorokin (1898-1954) şair ve yayıncı.

M. A. PLATONOVA'YA VE P. A. PLATONOV'A

23 Kasım 1942, ordu

Canım Musya'm, biricik Totik'im,

Sabit bir yerde değilim, her gece başka bir yerde konaklıyorum. Bir hikâye yazdım, şimdi de yayınevine gönderiyorum. Sizi çok ama çok özlüyorum. Biraz yorgun düştüm ama gayet sakinim. Çok şey gördüm, çok şey de göreceğim. Bir adresimin olmaması kötü; Ahasuerus misali sürekli bir yerlere koşuyorum, dolayısıyla Totik'imizin durumunu, senin nasıl olduğunu öğrenemiyorum canım benim. Seni üzen birileri yok, değil mi? Muhakkak seni savunacak birileri çıkacaktır. Buradaki hayat bambaşka. Ruhumla sünger gibi içime çekiyorum bu hayatı, tek üzüntüm ruhumun yaşlı ve hasta oluşu. Petya Troşkin'e selam söyle. Seni ve oğlumu kucaklıyorum.

A.

Hikâyenin adı "Rus Matruşkası".

M. A. PLATONOVA'YA

25 Kasım 1942, ordu

Canım Musenka'm,

Tek başına neler yapıyorsun? Dışarıda kuvvetli bir fırtına var. Kesilse ya da bir soluklansa altı kilometre yürüyüp nevalemi ve tütünümü alacağım. Burada her şey bedava, paraya ihtiyacım olmuyor bu yüzden. Totik nasıl? Senden onun sağlığı ve senin yaşamın hakkında en ufak bir haber alma şansım yok; bu bana azap veriyor, gözümün önüne türlü türlü şey geliyor.

Sana dün birkaç "uyarı" yazacaktım, unutmuşum:

Yeşil odada, çalıştığım masanın sol tarafındaki çekmecede "Asker Dede"nin bir nüshasını göreceksin. Onu Mihaylova'ya (Znamya'daki) ver, "Asker Dede"nin neredeyse yarıya inecek kadar kısaltılıp basıldığını söylemeyi ihmal etme (küçük bir kısmı basıl-

mıştı neredeyse), bütün olarak hiçbir yerde bir kere bile basılmadı. Böylelikle Mihaylova derginin sıradaki sayısında üç hikâyeyi birden basar: "Demir Kadın", "Tanrı'nın Ağacı" ve "Asker Dede".

Oktyabr dergisini ya da Molodaya Gvardiya yayınevini ara ya da yaz onlara; cepheden döner dönmez "Yay"ı onlar için yazacağımı söyle. Burada "Yay"ı yazmak için ne zamanım ne de yerim var.

Doktor Sergey Alekseyeviç'ten bizim oğlan için yemek istemek gerek, ki sen zaten bunu yapmışsındır.

Stalingrad yakınlarındaki zaferi daha dün öğrendim. Burada bu zafer sayesinde bir şenlik havası var. Ben savaşın içine daha fazla dahil olmak için çabalıyorum, bir sürü insan görüyorum, tüm gün meşgul olunabilecek bir şeyler buluyorum, çokça dolaşıyorum (bazen onlarca kilometreyi bulduğu oluyor), çok yorgunum ama iyi uyuyamıyorum, rüyamda sık sık seni ve oğlumu görüyorum. Kendine iyi bak, çok göze batma, yazarlarla tartışmalara girme, ben yokken kalbini kırarlar diye endişe ediyorum.

P. Troşkin'e, V. Şkvarkin'e, L. Gumilevski'ye, E. A. Giller'e selamlar. İkinizi de öpüyor, kucaklıyorum.

A.

P. S. Palton olmadan nasıl dışarı çıkıyorsun? Yelena Viktorovna'dan ısrarla benim adıma bu işi halletmesini iste. Hastalanacaksın yoksa.

M. A. PLATONOVA'YA

24 Mayıs 1943, Miçurinsk

Biricik eşim Musya, merhaba,

Öğlen vakti Miçurinsk'e geldik. Voronej'e gelmem yarını bulur, trene göre. Koçetovka'nın yakınlarından geçtik, her şey bambaşka görünüyor, seninle bir zamanlar yaşadığımız yerle uzaktan yakından ilgisi yok. Yarın ya da yarından sonra Voronej'de olurum diye tahmin ediyorum. Voronej'den sana yazar, sonra yoluma devam ederim.

İkinizi de özlüyorum, hem seni hem de oğlumuzu, derin ve acılı bir özlem bu. Ölü Totik, ne olursa olsun sonsuza dek yaşayacak benim için.

Kendine iyi bak oralarda. İşlerini yap, bir sürü vermiştim sana, ben de bir buçuk iki ay sonra orada olacağım, tabii beni bu süreye kadar *Krasnaya Zvezda*'dan filoya tayin etmezlerse.

Miçurinsk tıpkı Kozlov'un önceki haline benziyor. Uzun zaman önce buralarda bulunmuştum ama ne zaman olduğunu hatırlamıyorum. Canım sıkılıyor, her taraf toz, yapış yapış sıcak, bense tek başımayım. Bir yurtta kalıyorum, seni ve mezarlıktaki mezarı düşünüyorum. O kutsal mezarın toprağını öp benim için.

Öpüyorum seni.

Andrey'in

Musya, kusuruma bakma, Moskova'dayken söylemeyi unuttum. Lidiya Aristarhovna Bolşakova'ya (şu küçük kız, Nataşka aracılığıyla) bir kilo siyah ekmek ver. Ben aşağı yukarı bir buçuk, iki hafta kadar önce Bolşakova'dan bir kilogram borçlanarak bir çeyrek ekmek (iki yüz gramdan az) almıştım. Ekmeği de geri vermedim, senden korktum. Nataşka'ya ver lütfen, şu sarhoşunun da kusuruna bakma.

M. A. PLATONOVA'YA

28 Mayıs 1943

İkinci mektup (ilki Miçurinsk'tendi)

Benim biricik Musya'm,

Şartlar gereği Voronej yakınlarında bir yerdeyim, burası Toşa ile birlikte bir zamanlar yazlıkta yaşadığımız yerler. Daha ileri gitmenin yolunu arıyorum, iş yüzünden birkaç gün kaldım zaten. Dün biraz Voronej'i gezdim (kamyonun içinden gördüğüm kadar). Bizim yaşadığımız eve, babamın yaşadığı eve gidemedim. Yarın ya yürüyerek ya da arabayla gideceğim oraya da, bizim yerlerimizi ziyarete. Dün çok ağır geldi bana. Şehir hayalet olmuş, sanki bir ruh,

öyle göründü bana. Ağladım hatta. Öylesi bir muharebe yaşanmış yani canım benim. Sen yalnızlıkla nasıl başa çıkıyorsun?

Benim için öp baş tarafından oğlumun mezarını.

Senden istediğim işleri ve kendi işlerini yap ve beni bekle. Eğer eline para geçerse ev ve elektrik parasını ödemeyi ihmal etme. Faturalar benim çalışma odamda, sağ tarafta.

Sonra da G. E. Sorokin'e ikinci kitabımın (hikâye derlemesinin) adının *Semidvirya Savunması* değil, *Günbatımı Yolu* olması gerektiğini söyle. Bunu muhakkak söyle (12504'ten ara). Sonra Filo' ya tayinin ne durumda olduğunu sor. Ondan yana bir umudum kalmadı artık. Ama bakarsın bir şeyler çıkar. Çok yazmam gerektiğini hissediyorum, bu imkânı da bana sadece filo verebilir, *Krasnaya Zvezda*'da ise bunu yapmak çok daha güç, belki de bu işin (cepheden cepheye koşuşturmanın) artık benim yaşıma uygun olmadığını kabul etmem lazım, dolanıp durmak için yaşlıyım artık.

Maddi anlamda (yemek konusunu kastediyorum) çok iyi yaşıyorum. Çok yiyorum, iyi besliyorlar burada. Hayatımın kendi zorlukları yettiğinden fiziksel anlamda zayıf düşmemeye çalışıyorum. Sen de kendine iyi bak, yapabileceğin en iyi şekilde beslen, ne bedeninde ne de ruhunda bir gedik açılsın. Bizim daha çocuklar büyütüp yetiştirmemiz gerek, belki torunumuzu, belki de ikinci Toşa'yı.

Bu mektupla birlikte Voronej'den sana bir telgraf göndereceğim, belki de orada senden bir cevap bile alabilirim. Seni ve oğlumu çok özlüyorum, burada görüp yaşadıklarım bu özlemi ikiye katlıyor ve kendimi ne kadar ayakta tutmaya çalışsam da içten içe tüketiyor, her koşulda, en küçük fırsatta dahi çalışıyorum (*Krasnaya Zvezda*' da yazıyorum).

Kucaklıyorum seni, benim biricik karım.

Andrey'in

P. S. Sorokin'den "Zırh"ın kırk beş nüshasını al. Hiçbir yerde içtiğim yok benim, kimsenin de bir damla bile içelim diyesi yok. Ben de bu yalancı teskinin peşinden koşacak değilim.

M. A. PLATONOVA'YA

4 Haziran 1943

Benim canım Musya'm,

Sürekli yollardayım. Çok fazla şey görüyor, bir o kadar da yaşıyorum. Toşa aklımdan çıkmıyor: Moskova'ya döner dönmez onun hakkında bir şeyler yazacağım, büyük bir şeyler, herkes için büyük. Zor geliyor, zaman zaman korkuyorum, şu an iyiyim ama. Asıl sen nasıl yaşıyorsun, canım benim? Pyotr Artemyeviç'e selam söyle. Eğer geldiyse sev, okşa torunumu benim için. Daha uzun kaldığım ve müsait olan yerlerden daha uzun mektuplar göndereceğim sana. Kanuni eşimi kucaklıyorum.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

6 Haziran 1943

Biricik eşim Maşa,

Kursk civarındayım. En şiddetli hava harekâtını gözlemliyor, hayatta kalmaya çalışıyorum. Bir macera bile atlattım. Almanlar bir istasyona hava saldırısında bulundular. Düzen bozuldu, herkes kaçışmaya başladı, ben de dahil. Herkes yere yattı, ben yapamadım ve ayakta dikilip işaret fişeklerine bakakaldım. Sonra da yatamadım, kafama bir odun parçası çarpmış gibi hissettim, sapasağlam kaldı ama yerinde. İş hiç ağrımayan başımın iki gün ağrımasıyla sonuçlandı, burnumdan da kan geldi. Şimdi hepsi geçti; patlama dalgası beni öldüremeyecek kadar zayıf çıktı. Doğrudan kafama gelecek bir şey hayatımı sonlandırabilir. Aklım sende, nasıl gidiyor benim yalnız sevgilim! Seni öyle çok özledim ki, öyle çok anlatacak şey birikti ki, bir o kadar da yazacak. En çok da Ermeni Mezarlığı'ndaki o küçük toprak tepeciği özlüyorum. Bir daha ne zaman oraya gelebileceğimi dahi bilmiyorum. Ne var ne yok daha oralarda? Hep uzaklara gittiğimden kulağıma çok az haber geliyor. Bir şey geldi aklıma geçen-

lerde, çok önemli ve bizim Toşa'nın kaderiyle de ilgili bir şey. Ama nereye yazabilirim ki! Seni çok sevdiğimi, sen hayatta olduğun sürece yaşamaya katlanmaya çalışacağımı aklından çıkarma. Ruhumun diğer yarısı ve tüm yeteneğimse Toşa'ya ait. Ölümünden çıkardığım, daha sonra sana anlatabileceğim öyle çok şey oldu ki buralarda, anlattığımda senin de acın biraz olsun dinecek.

Öpüyorum seni.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

8 Haziran 1943

Merhaba canım Musya'm,

Uzun süredir görmüyorum seni. Hayattayım, sağlığım yerinde. Eğil benim için oğlumuzun mezarına ve öp benim için üzerindeki toprağı. Burada her şey yolunda. Yazacak çok şeyim var, çoğunu döndüğümde yazacağım. Aklım hep sende, kimsen yok oralarda, zor senin için kaygılanan birilerinin olmaması. Daha ne söylenebilir ki. Şu bir avuç kâğıda ne yazabilirsin ki. Benim için de bir çiçek koy oğlumun mezarına ve kendisini her geçen gün daha da çok sevdiğimi söyle.

A.

M. A. PLATONOVA'YA

10 Haziran 1943

Merhaba canım sevgilim.

Normal seyrinde yaşamım; hayattayım ve sağlıklıyım, sadece çok yorgunum. Çok iyi besleniyorum, bu yiyecekleri seninle paylaşamadığıma üzülüyorum. Sık sık oğlumuzun mezarına gidiyor olmalısın. Gittiğinde onun ebedi, kutsal ruhuna benim için de dua et. Burada ağır hava harekâtları gerçekleşti (kısa bir süre önce), neler gelmedi başıma, ama oğlum yardım etmiş olmalı ki ölüp gitmedim. Tesadüfen kendimi Kursk'ta buldum, tam da düşmanın hava hücu-

munun başladığı gün; neler geçti başımdan, sabırdan taş kesildim. Sağlığın yerinde mi? Senin için nasıl zor olduğunu biliyorum, oğlumuz için sürekli ağladığını biliyorum. Burada sürekli rüyalarımda onu görüyorum, gözyaşları içinde uyanıyorum. Geldiğimde onun anısına yapmak istediğim öyle çok şey var ki, bir uzun öykü yazacağım hepsinden önce. Dayan bir tanem, ben de dayanmaya çalışıyorum. Yaz bana.

Öpüyorum seni.

A.

M. A. PLATONOVA'YA

12 Haziran 1943

Merhaba canım Musya'm,

Bir yoldaşım Moskova'ya gidiyor, ben de bu mektubu onun aracılığıyla sana gönderiyorum. Burada iyi yaşıyorum, çalışıyorum, bir damla dahi şarap içmiyorum. Adresim: Ordu birlikleri, posta kutusu 48251. Savaşın olduğu birimlerde bulundum, yakında gelip sonra tekrar geri döneceğim şu an bulunduğum yere. Yarın pazar, Troitsa Yortusu.[143] Muhakkak oğlumuza gideceksindir, toprağını hemen mezar taşının dibinden öp, ona kendisini hayatta her şeyden çok sevdiğimi söyle. Torunum geldi mi, Toşa'ya benziyor mu? Ayrıntılarıyla yaz bana, hemen bugün yaz, anca geliyor zaten buralara. Seni öpüyor ve kucaklıyorum, canım sevgilim.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

24 Haziran 1943

Canım Musya'm,

Çok mektup yazdım sana, bir tane bile alamadım. Endişeleni-

143. Ortodoks Slav Kilisesi'nin Paskalya'dan elli gün sonra kutladığı bayram.

yorum, nasıl bir hayat sürüyorsun diye. Başına bir şey gelmiş olmasından endişe ediyorum, tek başına bir hayat için fazla narinsin. Kumanya veriyorlar mı sana, haziran için verdiler mi, temmuz için veriyorlar mı? Önümüzdeki günlerde generale beni Moskova'ya atamaları için bir telgraf yollayacağım, çünkü çok fazla malzemem birikti (bu zamana kadar çok birikti, yıllar boyu yazı masamın başından hiç kalkmadan yazacak kadar çok). Eğer Grigori Emmanuiloviç Sorokin'i görürsen tayin işinin halledilip halledilmediğini bir sor. Memnuniyetle geçerim aslında, çünkü çok yoruldum, üstelik zaman da amaçsızca geçiyor burada. Orada daha çok faydam dokunur hem. Özellikle bir uzun öykü var yazmak istediğim, ne hakkında olduğunu biliyorsun. Mezar taşını öp benim için. Ona yakında geleceğimi, diz dize oturacağımızı söyle.

Kucaklıyorum seni.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

1 Temmuz 1943

Canım Musya'm,

Sekiz gündür yollardaydım. Daha dün döndüm. Albay Karpov bizi ziyarete geldi, Vadimov'un yardımcısı. Bu mektubu da onunla birlikte Moskova'ya yolluyorum, oradan sana yollayacaklar. Senden hâlâ tek bir mektup dahi alamadım.

Beni muhtemelen birkaç güne kadar Moskova'ya çağıracaklar, yakın zamanda seninle görüşeceğiz anlamına geliyor bu. Moskova'ya giden birilerinin arabasına binemezsem eğer, yol benim için pek kolay olmayacak. Arabası olan bir *Pravda* muhabiri var, onun da ne zaman Moskova'ya gideceği belirsiz, izin bekliyor. Belki onunla giderim. O zaman hızlı olur elbette. Albay Karpov 2-3 Temmuz gibi Moskova'da olacak, vardığı zaman bana telgrafla çağrıda bulunacağına dair söz verdi.

Geldiğim gün her şeyden önce Toşa'nın mezarına gidelim. Burada tasarladığım yeni hikâyem ölenlerin ve öldürülenlerin anısı

önünde eğilme niteliğinde olacak, oğluma ithaf edeceğim. Hayatın ölümüne tutunduğu ölü bir insanın hayatını hikâyemin konusu yapmayı düşünüyorum. Bunun nasıl olacağını kısaca anlatmak zor ama yapabileceğimi düşünüyorum: Yüreğim de buna yeter, acım da. Senin türlü türlü zorlukla mücadele içinde olduğunu hissediyorum; bir buçuk aydır senden haber alamamak öyle ağır ki, verebileceğim bir tavsiye bile yok.

Çok şey görüp geçirdim burada; iyisiyle kötüsüyle, zoruyla kolayıyla. Ölüm birkaç kez çok yakından yokladı beni, ancak öyle çabuk görüyor ki işini, göremediğinde fark ediyorsun geçip gittiğini. Kursk çok zor geçti. Gel gör ki alıştım. Hepsinden zoru oğluma duyduğum hasret ve seni görme isteğim.

Ah nasıl istiyorum oğlum hakkındaki şu öyküyü yazmayı. *Krasnaya Zvezda*'da yayımlansın istiyorum.

Bu belki de gelişimden önceki son mektubum. Eğer benim cephede kalmamı gerektirecek bir şeyler olmazsa birkaç güne kadar görüşeceğiz ve yeniden sarılacağız birbirimize.

Öpüyorum seni.

Andrey'in

Kıdemli Yüzbaşı

Her ihtimale karşı tam adresim:

Ordu Birlikleri, Posta Kutusu 48251, *Krasnaya Zvezda* savaş muhabiri A. Platonov'a.

M. A. PLATONOVA'YA

21 Temmuz 1943, ordu birlikleri

Benim canım Musya'm,

Bu mektupla beraber Oditskov'a, *Krasnaya Zvezda*'ya iletilecek notu da gönderiyorum. Eğer onu bulamazsan (onu yerinde bulmak zor), notu Raisa Semyonovna Gnienskaya'ya ver, o Oditskov'a iletir.

Çok çalışıyorum burada, ancak şartlarım çalışmaya pek elverişli değil. İlk ve biricik oğlumuz aklımdan çıkmıyor bir türlü, ha-

yatının ve ölümünün ayrıntılarını anımsıyorum sürekli, bu ayrıntılar da derin acılara sevk ediyor beni. Keşke bu olup bitenler ona dokunmasaydı da, ben yaşasaydım tüm bunları diyorum. Ama her şey geçti artık. Elimizde kala kala mezarına eğilip toprağına dualar fısıldamak kaldı.

Sana dün bir kart atmıştım. Ona ekleyeceğim şeyler var: Eğer "Umursamazlık" *Znamya*'da yayımlanması için uygun bulunmazsa al onu oradan (her halükârda almak lazım elyazmasını, çünkü bende de tek nüsha var), daktiloda bir nüsha daha yaz, çıkardığın nüshayı da *Oktyabr*'a, Olga Mihaylovna'ya (soyadını bilmiyorum) ver. Sonra Deniz Birlikleri Yayınevi'nden yarbay Taranin'e üçüncü kitabın elde kaldığı haliyle, küçük müçük ama iznin çıktığı haliyle basılmasını istediğimi söyle. Dördüncü kitapsa tanrı izin verirse dönüşle ilgili yeni bir öyküyle birlikte çıkacak. Üçüncü de elde kaldığı kadar olsun madem (muhtemelen "Semidvirya" ve "Ölenlerin Sözleri" olmadan). Bunu benim ısrarlı bir ricam ve son kararım olarak bildir lütfen. Başka şekilde çözmek mümkün olmayacak yoksa. Tüm bunlar işle ilgili boş meseleler, bir taraftan da yapmazsan olmayacak şeyler.

Sen nasılsın peki? Kameni ve diğerlerini aldın mı? Eğer almadıysan hemen Skosıver'e git. Ancak buna gerek kalmayacağını düşünüyorum. İstirahat et, bir deri bir kemik kalmışsın, hastalanmışsın. Benim maddi hayatım gayet iyi burada. Sadece istediğim o önemli hikâyeyi yazamamaktan şikâyetçiyim.

Öpüyorum seni.

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA

26 Temmuz 1943

Merhaba benim canım Musya'm, bu sabah büyük bir muharebeyi izlediğim savaş hattından cepheye geri döndüm. Daha önceden bilmediğim çok şey gördüm. Eğer basarlarsa gazetedeki makalemi, okursun. Editör bana aşağılayıcı, anlamsız ve lafı döndürüp dolaş-

tırdığı bir telgraf gönderdi. Çalışmaya devam edeceğim, ancak bu gazeteden gitmek için de gereken tüm önlemleri alacağım... Sağlığım yerinde, yaşantım normal, yiyecek bol. Ancak en faydalı olacağım işte çalışmıyormuşum gibi de geliyor bir taraftan. Sen nasılsın, acıdan tükendikçe güzelleşen zayıf sevgilim benim? Dün benim için zor geçti ama aklıma Toşa'yı getirdim ve yine o korkudan, o umutsuzluktan çekip çıkardı beni. Bugün Mussolini'nin gidişini duydum. Bu çok büyük bir olay, bizim için de iyi ayrıca. Paran yetiyor mu, yaz bana. Senin için zor olduğunu biliyorum. Eğer bir şeylerim yayımlanırsa gazetede, telifini al. Tüm mütevazılığınla dayan, bağımsızlığından da ödün verme ama. Canım sevgilim, öpüyorum seni.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

30 Temmuz 1943, ordu birlikleri

Merhaba benim canım Musya'm,

Sana daha önce cepheye ilk geldiğimde editörün benimle nasıl dalga geçtiğini yazmıştım. Mesela telefonda nereden ve ne zaman geldiğimi soruyor. Dün, Moskova'dan diye cevap veriyorlar. Bu sefer telgraf çekiyor: Rezalet, nasıl cüret edebilirmişim?.. Sert önlemler almak gerekmiş falan filan.

Hiçbir şey anlayamadım doğrusu, hiçbir suçum da yoktu, eşek gibi çalıştım, savaş hattında da muharebede de bulundum. Anlayamadığım bir şeyler oldu belli ki. Şimdi de editör gayet kibar bir dille yazılmış telgraflar gönderiyor bana. Tanrı yardımcısı olsun, bundan Moskova'da kimseye bahsetme, daha da zehir etmesin sonra bana hayatı. Filoya geçmeye çalışacağım. Oğlum hakkındaki konu –konulardan biri demek daha doğru– içimi sıkıştırıyor, ne zaman yazabileceğim ki? Savaşla, zaferimizle çok yakından alakalı. İkinci dereceden değil de en gerçek meselelerle ilgilenmem konusunda üstlerimi ikna etmek mümkün olabilecek mi acaba günün birinde?.. Bir an önce yaz bana, bütün ayrıntılarıyla; yaşamın nasıl, karnın do-

yuyor mu, paran var mı?

Sana buradan işle ve tavsiyelerimle yardımcı olabilirim. Torunumun gelişine dair umut (aslı olan bir umut) var mı, yoksa yine laf kalabalığı mı, yaz. Eğer öyleyse başka önlemler almak gerekecek. Oğluma çiçek göndermek istemiştim, buralarda bir erin mezarının yakınlarından aldım, sen mezarına dikesin diye, ancak imkânı yok gibi, göndereceğim kimse yok, şimdiden kurudu sayılır hem. Seninle ne zaman görüşeceğimizi bilmiyorum. Muharebeler sürüyor, sürekli benden bir şeyler istiyorlar. Ağustosta birkaç günlüğüne sıyrılıp gelebileceğimi düşünüyorum, ancak emin değilim. Görevlendirmem 18 Ağustos'a kadar ama şef hatırlarsa bir yıl daha uzatacaktır. Yaz bana canım karım, çilekeşimizin kutsal toprağının önünde de eğil benim için.

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA

31 Temmuz 1943

Canım Musya'm,

Şu sıralar hemen hemen her gün sana neler yaptığımı yazma fırsatı bulabiliyorum. Mektuplarda seninle konuşmak beni çok ama çok rahatlatıyor. Oğlumuzun ölümünden sonra, kalan günlerimizi melankolik gökkubbede birlikte yaşamak bizim kaderimiz demiştin, çok doğru ve yerindeymiş söylediklerin meğer... seni orada rahatsız edenler olursa, benim sekreterim olmak üzere işe başvur; belki de alınabilecek en doğru karar, çünkü vaktimin neredeyse tamamı cephede geçiyor, sen de benim edebi işlerimi bir düzene sokarsın. Birliğin savaş komisyonundan ya da doğru düzgün birilerinden bu işlerin nasıl yapıldığını öğren, utanma da yaparken. Benimle ilişkinde nasıl cesursan, bu işi yaparken de o kadar cesur ol. Gerekirse elbette. En son çare olarak Yelena Viktorovna'ya git, konuş onunla... Burası hem sıcak, hem fırtınalı, hem de yağmurlu; ne yola çıkmak mümkün ne de çalışmak. Çok iyi besliyorlar bizi burada. Ama bu benim çok ihtiyacım olan bir şey değil. Uzun soluklu şeyler yaz-

mak istiyorum, kendimi yazı işlerinden sıyıracak adımlar atmak istiyorum. Şu an askeri görevde olduğum için bunu yapmak oldukça zor. Yine asker kalarak filoya bir geçebilsem. Senden tek bir mektup dahi alamadım. Bir şeyler yaz bana. Sana nasıl yardımcı olabilirim, sana yardımcı olması için kime yazmalıyım? Oğlumun mezar taşını öp benim için. Kendine iyi bak ki geldiğimde seni görebileyim.

Kucaklıyorum seni ve öpüyorum.

Andrey'in

Krasnaya Zvezda'dan telif ücretini al. Telefonu bağladılar mı? Numarası kaç?

Raisa Semyonovna'dan kumanya için karne al.

M. A. PLATONOVA'YA

3 Ağustos 1943

Canım Musya'm,

Bugün seferden dönünce büyük bir haber aldım: Vadimov yerine başka bir editör atamışlar. Daha kötüsü olamaz sonuçta, çünkü Vadimov bana kibirli ve işin aslı iyi değil kötü davranıyordu. Vadimov'un gidiş sebeplerini hiç bilmiyorum, anlamıyorum da. Yeni editörle de (kendisini hiç tanımıyorum) nasıl bir çalışma hayatı beni bekliyor, bilmiyorum. Nasıl talepleri olacak, çalışma şartlarımız nasıl değişecek, hiç bilmiyorum. Belki de yeni editörle filoya geçmem daha kolay olur, tabii eğer denizcilerin beni almak konusundaki arzuları devam ediyorsa. Sorokin'in Moskova'da olmaması ne kötü. Kitabım Gozlitizdat'ta[144] çıktı mı? İki hafta kadar sonra Moskova'ya gitmeyi umuyorum, ancak bunu yapabileceğimden de çok emin değilim. Bunu yapabilmem yeni editöre ve onun bana karşı yaklaşımına bağlı. Sen nasılsın? İçimde bir his kötü olduğunu söylüyor, hem maddi hem de manevi anlamda. Kaderimiz için çilekeş oğlumuzun toprağına dua et. Sık sık bana hâlâ hayatta ve aramızdaymış,

144. Devlet Edebiyat Basımevi.

bizi izliyormuş gibi geliyor, sadece sesi bize kadar gelemiyor sanki.

Kucaklıyorum seni, canım benim.

Andrey

M. A. PLATONOVA'YA

11 Ağustos 1943

Benim canım Musya'm,

Sana birçok mektup yazdım ama senden bir tane bile alamadım, yakında buraya gelişimin üzerinden bir ay geçmiş olacak. Neyin var? Bir kart göndermek de mi zor geliyor? Cephedeyken mektup almak çok önemli hale geliyor. Buradaki herkese mektup geliyor, hele bazılarına çok. Bana kimseden, hiç mektup gelmiyor. Başına bir şey mi geldi diye de endişe etmiyor değilim. Bunu düşünmek acı veriyor... Bugün Karpov'dan (*Krasnaya Zvezda*) bir telgraf aldım, bir bölgedeki savaş hattına gitmemi, 18 Ağustos'ta Moskova'da olmamı istiyor. 12 ya da 13 Ağustos'ta birliğe gideceğim, muhtemelen 18 Ağustos'ta da Moskova'da olurum. Bu mektubu cepheden arabayla Moskova'ya giden bir yoldaşımla gönderiyorum. Mektubu bir şekilde sana iletme sözü verdi.

Yakında görüşeceğiz gibi görünüyor. Uzaklara gitmek artık zor geliyor, kendime ait bir arabam yok sonuçta. Çok yoruldum, seni ve ölen oğlumu çok özledim. Yine geldiğim gibi mezarına gideceğim. Şimdi sen daha da bir değerlisin benim için, çünkü sende ölen oğlumun hayatta kalan parçasını görüyorum, senin bedeninden çıkıp dünyaya gelmedi mi eninde sonunda.

Zaman zaman ruhsal dalgalanmalar hasta ediyor beni: Sanki aklım kendini saçma sapan, lüzumsuz düşüncelere bırakıp gidiyor, bilincimi yeniden tutup yakalayamıyorum, üstüne gözlerim de bir şey görmemeye başlıyor.

Görüştüğümüzde uzun uzadıya anlatırım. Küçük kurbağam, çantama usturayı koymayı unutmuşsun (sadece tıraş bıçağı vardı), her defasında birilerinden ödünç almam gerekiyor. Daha yazacak ne kaldı? En geç 20 Ağustos'ta evde olmayı çok istiyorum, tıpkı

şarkıda söylendiği gibi "benden uzaklardasın, aramızda engin düzlükler, sular, ölüme de hepi topu dört adım var".

Canım karımı kucaklıyorum.

Kıdemli Subayın Andrey

Ordu Birlikleri

Eğer imkân olursa yarım litre votka ayır bir yerlere. Geldiğim gün oğlumun mezarı başında içeceğim. Kimseye geleceğimi söyleme, hiç kimseyle görüşmek istemiyorum.

A. İ. VYURKOV'A VE A. V. VYURKOVA'YA

31 Ağustos 1943

Değerli Aleksandr İvanoviç ve Anna Vasilyevna,

Size daha önce hiç yazmamıştık, bu doğru. Ancak bizi anlayacağınızı ve mazur göreceğinizi tahmin ediyoruz. Bu yıl 4 Ocak'ta yirmi yaşındaki biricik oğlumuz Toşa'yı veremden kaybettik. Onu siz de tanıyordunuz. Bu olaydan sonra, şu âna kadar insanlarla ilişkilerimiz pek normal seyrinde değil, açıklaması da yaşadığımız acı. Zaman geçti elbette, ancak acı geçmiyor. Ben orduya çağrıldım, *Krasnaya Zvezda*'da savaş muhabiri olarak çalışıyorum. Tüm yazı cephede geçirdim, kısa bir zaman önce geldim, yeniden gideceğim. Acını çok iyi anlıyorum Aleksandr İvanoviç. Her şeyden önce senin ve Anna Vasilyevna'nın Moskova'ya geri dönmeniz gerek.

Eğer Tanrı yardım eder de Moskova'ya gelirsem ikinizi de Moskova'ya geri göndermeleri için yardımcı olacağım. Yardım edeceğime söz veriyorum. Bir forsum ya da gücüm yok ama kimden ısrarla yardım talep edileceğini biliyorum. Eğer Birlik yardımcı olmazsa, ordudakilerden bir şeyler yapmalarını rica ederim. Bu şekilde kayınvalidemin ve Mariya'nın kız kardeşinin, Valya'nın geri gönderilmesini sağladım (onları tanıyorsunuz). Sanırım şimdi de yapabilirim. Birlik'in elinden hiç mi bir şey gelmiyormuş? Herkes seni tanıyor halbuki. Sizin "üye" olmamanızı bahane etmeleri komik elbette. Mariya Aleksandrovna ikinizi de öpüyor ve eski bir dostun

kalpten selamını gönderiyor; kendisi için henüz bir şeyler yazmak zor.

Seni dostça dudaklarından, Anna Vasilyevna'yı da ellerinden öpüyorum.

Eski dostun Andrey Platonov

M. A. PLATONOVA'YA

3 Ekim 1943

Merhaba benim canım Musya'm,

Burada kendimi oğlumuza daha yakın hissediyorum; işte başka sebeplerin yanı sıra cepheyi sevmemin bir gerekçesi de bu. Oğlum her an kalbimde yaşıyor. Sana buradan da benim için ölen oğlumun tek canlı parçasının sen olduğunu söylemek istiyorum. Geceleyin bina girişinde ciddi bir trafik kazası geçirdim, ama parkamın çamura bulanması haricinde hasarsız atlattım. Şansım varmış. Sen çok yaşa, canım benim, bakarsın bir gün görüşürüz.

Kıdemli Subayın

(Ek)

Canım Musya'm,

Eğer Mihail'i[145] görürsen senin ve onun önünde yaptıklarım için özür dilediğimi söyle. Sen de o da beni mazur görmelisiniz, çünkü kötü zamanlar geçiriyorum, cepheye geldiğimde kendimi rahatlamış hissediyorum, düşün. Buradaki insanlar bana daha yakın, ben de yakınlaşmaya eğilimli bir insanım, burada insanları seviyorum. Rus askeri benim için kutsal bir varlık, burada bunu doğrudan görüyorum. Daha sonra, olur da hayatta kalırsam uzun uzun yazacağım onu. Sen nasılsın, canım benim? Yakında sana adresimi yazacağım.

Yüzbaşın

145. Mihail Aleksandroviç Şolohov –*N.K.*

M. A. PLATONOVA'YA

4 Ekim 1943

Canım Musya'm,

Bugün itibariyle oğlumuzun ölümünün üzerinden tam dokuz ay geçti. Ölümünün üzerinden geçen süre, senin rahminde yattığı süreye denk. İki yüz yetmiş gün geçti hayattan ayrılışının üzerinden, neredeyse üç yüz gündür toprağın altında yatıyor. Ancak ardında suretini bıraktı da gitti, biricik Saşka'yı. Öp onu benim için, Asker Dedesi için... Sürekli yollardayım. Zor oluyor ama önemi yok. Yarın ya da sonraki gün Smolensk'e gideceğim muhtemelen. Senin eski memleketindeyim ve seni özlemle anıyorum burada.

A.

M. A. PLATONOVA'YA

20 Mart 1944

Merhaba benim canım Musya'm,

Bu mektubu sana Moskova'dan benimle birlikte aynı uçakta uçan ve o uçakla geri dönen yoldaşım Boris Galin iletecek. Burada yaşantım iyi. Bugün Proskurov seferinden döndük (üç kişiydik). Bu seferlerin her biri tüm yoruculuklarına rağmen ilginç oluyor.

Bir ay daha buradayım, yani neredeyse nisanın sonuna kadar: Karpov kalmamı söyledi. Buralarda dolaşıp yazacağım, yazmak pek kolay değil gerçi; benim gibi her yerde rahat çalışan biri için dahi çalışma şartları pek uygun değil burada.

Buralar böyle işte. Senden de mektup alabilmek gerçekten çok güzel olurdu. Maddi anlamda iyi durumda olmadığını biliyorum, benim de şu ara sana yardımcı olmam güç, Moskova'da değilim, senden uzaktayım. Burada halk biraz farklı, karakteri değişik, yapılar bile başka türlü, alıştığımızdan farklı yani. (Yazımın kusuruna bakma, çok az ışık var.) Yakında daha batıya doğru yol alacağız. Biliyorsun buralarda daha önce hiç bulunmadım. Bugün esir

düşmüş bir Almanla konuştuk, doktormuş (Rusça biliyordu).

Musya! Akıllıca hareket et, tasarruflu da ol, bu tavsiyelerime de alınma. Saşka'ya elinden geldiğince yardımcı ol, çünkü ikimiz de seviyoruz onu ve buralarda ne zaman ağırlaştığımı hissetsem (ki bu da sık oluyor) aklıma onu getiriyorum. Toşa hakkında düşünmek daha da ağırlaştırıyor ruhumu, ne yani, bir daha bizimle birlikte olamayacak mı? Bir an her şeyden uzaklaşıp onun mezarına gideyim istiyorum. Onunla yan yana toprağa uzanmışım gibi hissediyorum kendimi. Var mıydı daha yazacağım? Son günlerde bana karşı adil olmasan da seni özlüyorum. Saşka'yı özlüyorum.

Sana zavallı bir hediye gönderiyorum, elimden gelen bu. Döndüğümde hayatımın düzenini de değiştirmek istiyorum; işimin edebi faaliyetlerimi engellememesi yönünde. Çok daha yararlı şeyleri yazabilirdim, hem de [...][146]

M. A. PLATONOVA'YA

30 Mart 1944

Canım Musya'm, merhaba,

Nasılsın? Saşka büyüdü mü, neler yapıyor? Burada yaşantım kendi seyrinde. Yakında Karpatlar'ı göreceğim. Buralarda bildiğin gibi büyük olaylar yaşanıyor, büyük zaferler kazanılıyor.

Görünüşe bakılırsa daha uzun süre buralardayım, muhtemelen doğum gününe yakın döneceğim. Senin orada hiçbir maddi imkânının olmaması beni endişelendiriyor. Geldiğimde her şeyi yoluna koyacağım, sen biraz daha sabret. Hiç olmazsa küçücük bir mektup yaz, belki de ben gitmeden burada yakalar beni. Kimler gelip gidiyor? Haberler nasıl? Ara sıra da olsa eve gidiyor musun? Ben burada çok çalışıyorum. Gerekli ve zor, daha bir sürü şey işte.

Kucaklıyorum seni.

A.

146. Mektubun sonu eksiktir.

M. A. PLATONOVA'YA

27 Haziran 1944, ordu birlikleri

Merhaba canım Musya'm,

Biraz boş zaman buldum ve hemen sana yazmaya koyuldum. Zaman bulmak çok zor buralarda. Sana önceden bir mektup yazmıştım, eline geçti mi? Senden mümkün olduğunca çabuk cevap beklediğim sorularım var: Durumun nasıl, daha net sormam gerekirse ne kadardır hamilesin ve kendini nasıl hissediyorsun? Az önce Moskova'dan Karpov ve Çyornıh imzalı bir telgraf aldım, "Eşiniz (yani sen) için gereken yapılacak, endişelenmeyin" diyorlar. Telgrafta Karpov "Batıya Uçurum" adlı makalemi övmüş. Beni şimdi ilgilendiren tek şey, gazetemin idaresi gerçekten de gerekeni yapacak mı, neyi karşılayacaklar ya da bu iş sadece gerekli olduğunda sana araba sağlamalarıyla mı kapanacak?

Saşka ne yapıyor? Beni hatırlıyor mu?

Ben kısa bir süre sonra Mogilev'e uçacağım, birliklerimiz şehre girdiği anda orada olmalıyım. Benim için bir uçak ayarlandı, acele etmem gerek. Burada çok büyük muharebeler gördüm, çok şey geçti başımdan, askerlerimizin arasında tertemiz çocuklar gördüm, daha önce anlamadığım çok şeyi anladım.

Senden bir şekilde Valentina Sergeyevna'yı (Ruvim İsayeviç Frayerman'ın karısı) aramanı ve onlardaki kitabımın basılma süreci nasıl ilerliyor öğrenmeni istiyorum, sor bakalım hâlâ daha mayalanmasını mı bekliyorlarmış? Böyle de olmaz ki! Sana kimin telif ücretini ödediğini yaz bana, kimse ödememiştir belki de, orospu çocukları, "gözden ırak olunca gönülden de ırak" demek, ben yoksam kimseye ödeme yapmak gerekmiyor sanki.

Palto alabildin mi? Bir palto dahi alamayacak kadar mı fakiriz? Her şeyi ayrıntısıyla yaz, kızmadan bana yalnız. Burada bana da hayat pek kolay değil. Elbette senin için daha zor olduğunu tahmin edebiliyorum.

Saşka ile birlikte binanın avlusunda dolaş, birileriyle sinemaya git, kimseyi bulamazsan Mariya Yemelyanovna'yı al yanına.

Burada, Belarus'ta çok güzel, derli toplu bir doğa var: Akağaçlar, çamlar, menekşelerin açtığı tarlalar, mora çalan çan çiçekleri her tarafta. Hep aklımdan geçiriyorum, ne güzel olurdu, sen, Saşka ve hani şu içinde henüz uyanmamış olan hep birlikte burada gezip dolaşsanız. Benim için oğlumun mezarını öp.

Kucaklıyorum seni.

Andrey'in

3-48-71 Valentina Sergeyevna

M. A. PLATONOVA'YA

1 Temmuz 1944, ordu birlikleri

Benim canım Musya'm,

Sana iki mektup yazdım, bu üçüncüsü. Senden hâlâ herhangi bir şey alamadım, posta biraz yavaş olmalı.

4 Temmuz'da Toşa'nın ölümünün üzerinden tam bir buçuk yıl geçmiş olacak. Bu mektup eline 4 Temmuz'dan sonra ulaşacak. Herhalde mezarı başında bir anma yaparsın. Eğer 4'ünde herhangi bir nedenle anma olmazsa, daha sonra yaparsın, ben de 4'ünde gıyaben, hatıralarımda mezarının başında durup ağlayacağım. Çilekeş oğlumun, sevdiceğimin ve bana nasıl yaşanması, nasıl acı çekilmesi ve nasıl sızlanılmaması gerektiğini öğreten öğretmenimin hatırası ebedi olsun.

Senden *derhal* sivil takım elbisemi ve ayakkabılarımı satmanı istiyorum. Ancak bunu hemen yapmalısın, hiç öyle duygusallaşmadan. Paran olmadığını biliyorum, iyi beslenmen gerektiğini biliyorum, süt içmen gerektiğini biliyorum. Saşka'nın da süte ihtiyacı var ama pahalı. Eğer çocuğun zayıf doğarsa, bedeli çok ağır olur bizim için. O yüzden benim tüm sivil eşyalarımın *bir an önce* çaresine bakman gerek, palto da dahil, nasıl olsa uzun süre ihtiyacım olmayacak, o zamana dek nasıl olsa giyecek bir şeyler bulurum. Bu paranın tümüyle şu son, önemli aylarda beslenmeni kuvvetlendirmek gerek. Saşka'ya da süt lazım, şimdi toplayacağı güçten tüm hayatı boyunca beslenecek. Size başka türlü yardımcı olmam çok zor. Rica

ederim yap şu işi, ciddiye al ve sadece anla, sonrasında benim için daha kötü ve zor olacak. *Krasnaya Zvezda*'da bugün itibariyle, yani 1 Temmuz'da üç makalem yayımlandı. Krivitski'yi ya da Çyornıh'ı telifi sana vermeleri için bir yoklasana (arayıp), ne zaman uğrayıp alabileceğini sor. Bunu hemen ve hiç zorlanmadan yapabilirsin.

Eğer gazeteyi okuyorsan, benim aşağı yukarı neresinde olduğumu biliyorsundur. İş de çok, sefer de. Bazı geceler uyumak hiç mümkün olmuyor. Burası çok sıcak, her yer toz, zar zor nehirde yıkanabiliyorum, o da sadece kirden pislikten arınmak için. Burada Almanları öyle bir püskürttük ki, geriye sadece kaçarken kaldırdıkları toz kaldı, batıya doğru da hiç durup dinlenmelerine fırsat bulamayacakları bir hızla onları kovalıyoruz.

E. Kriger (tanıyorsun sen de) Mogilev'e geldi, ama henüz görmedim onu, o havadayken ben şehirde dolaşıyordum. Geldiğimde daha etraflı konuşuruz. Ama ne zaman geleceğim, doğrusu ben de bilmiyorum. Seni ve Saşka'yı çok özlüyorum (onun yerine geçebilecek biri var mı, hiç kimse geçemez: Ortak bir dil geliştirdik ikimiz; ona abuk sabuk şeyler getireceğim ya da göndereceğim). Sovyetskiy Pisatel ya da Detskoe yayınevlerinde benim kitapların yayın süreci nasıl ilerliyor, öğren. Eğer çok acil ve önemli bir şeyler lazım olursa Çyornıh'la konuş; o bana telgrafla acil meseleleri iletmenin bir yolunu bulacaktır.

Evet, bir kez daha söyleyeyim, benim sivil kıyafet işini yap. Bana lazım değil. *Sonradan hepsini ucuza bulmam, zayıf ve hasta bir bebeği beslemeye çalışmaktan kolay olacaktır.* Bu işi senden istediğim şekilde halletmen benim için daha kârlı ve rahat olacaktır.

İşte bu kadar.

Seni öpüyor ve kucaklıyorum.

Andrey'in

Tamara'ya, Pyotr Troşkin'e, Valya'ya, Tamara'nın anne babasına, Mariya Yemelyanovna'ya selam söyle.

Adres: 02961 numaralı posta kutusu,

Binbaşı Platonov'a.

M. A. PLATONOVA'YA

13 Temmuz 1944, ordu birlikleri

Canım Musya'm,

Bu sana yazdığım dördüncü mektup. Senden hâlâ bir tane bile alamadım. Belki de bu bizim sürekli hareket etmemizle, ilerlememizle, evden gittikçe daha fazla uzaklaşmamızla ilgilidir.

Unutmadan *Mitrofanov ya da Stupniker'le (Sovyetskiy Pisatel Yayınevi'nden) konuşup* derlemeden "Mutlu Kök" öyküsünü çıkarmalarını söyle çünkü *bu öykü konusu ve ruhu itibariyle kitabın genel yapısının dışında. Böyle söyle onlara. Basmayıversinler* onu da.

Ne durumdasın? Herhalde yakın zamanda bir oğlumuz ya da kızımız olacak. Kız olursa Mariya olmalı adı, bir Mariya'mız daha olsun, bu sefer küçük, Muska. Oğlan olursa bilmiyorum ne olsun. Toşa diyemeyiz ona. Başka bir isim seçmek gerek. Burada anneler ve çocuklar için çok güzel bir kanun çıkarıldığını duydum ama henüz okumadım. Diyorlar ki, hamile kadınlara, dolayısıyla sana da büyük bir yardım yapılması öngörülüyormuş.

Uzaklardayım. Eski kalelerin yıkıntıları var burada. Hem doğası hem insanları farklı buraların ama yine de sıkılıyorum çünkü artık bana daha tanıdık ve alışıldık gelmeye başladılar, seni ve Saşka'yı özlüyorum. Saşka ben yokken büyümüş ve birçok yeni kelime öğrenmiş olmalı. Ne zaman göreceğim ikinizi de, bir süre sonra muhtemelen üçünüzü de?

Çok çalışmam gerekiyor ve zor şartlar altında, ancak hepsini kaldırabiliyorum, sadece sağlığımı yavaş yavaş kaybettiğimi fark ediyorum. Krivitski aşağı yukarı bir ay sonra (böyle ayarlayacak) çağrılacağımı söylemişti. Yakında, birkaç güne kadar bir ay da dolmuş olacak. Krivitski sözünü tutacak mı, Karpov'la konuşacak mı, o da sonrasında beni geri çağırmak konusuna sıcak bakacak mı bilmiyorum. Yazacak çok fazla malzemem var ama burada elbette gerektiği gibi kullanmayı başaramam. Sorumluluklarım dört bir yandan bağladı beni, bu yüzden işlerim kötü gidiyor, sen de yokluk çekiyorsun.

Senden mektup bekliyorum bir tanem. Sıkı sıkı sarılıp öpüyorum. Oğlumuzun toprağına benim için de eğil. Torunumu öp.

Andrey'in

Tamara'ya, anne ve babasına, Pyotr'a ve Valya'ya, Mariya Yemelyanovna'ya selam.

Adresim: 02961 numaralı posta kutusu,

Binbaşı A. Platonov'a.

M. A. PLATONOVA'YA

17 Temmuz 1944

Canım Musya'm,

4 Temmuz'da gönderdiğin mektubunu dün aldım, buralarda ilk elime geçen mektubun. Geçmiş mektuplarımdan birinde *mutlaka* benim sivil takım elbisemi, paltomu ve botlarımı satman gerektiğini yazmıştım. Bunun neden gerekli olduğunu açıklamıştım sana. Kendine münhasır tutum ve davranışlarını bildiğimden bu ricamı tekrarlıyorum. Paramız, daha doğrusu paran hiç kalmamış olmalı, ya da çok az kalmıştır. Karnında çocuk var ve en önemli aylara giriyorsun. Bunun dışında bir de her gün süt içmek isteyen Saşka var. Sizden çok uzaktayım ve muhtemelen gelişim de yakın değil. Eğer kötü beslenirsen, bunun doğacak bebek üzerinde çok fazla kötü etkisi olur. Saşka için de keza, kritik bir yaşta, organizması yeni yeni yapılanıyor. Bebeğin oluşum evresinde, sadece senin aracılığınla alabileceği bir dolu şeye ihtiyacı var, sen de gerektiği gibi beslenemiyorsundur herhalde. Bunu ciddiye almalısın. Eğer benim "direktiflerimi" bir an önce uygulamazsan bizim için yüzlerce kez daha ağır bir bedel doğuracaktır bu. Sivil kıyafetlere hiç ihtiyacım yok, yakın bir tarihte ihtiyaç duyacağım da yok, ihtiyaç duysam ne olacak ki zaten, giymem gerekirse yenisini giyerim. Bu nedenle, derhal (tüm) sivil kıyafetlerimi sat ve o parayla mümkün olduğu kadar iyi beslen.

Bunu bir an önce yapmanı ve endişemi de mazur görmeni istiyorum. Birlik'ten verdikleri şeylerden neye ihtiyacın varsa onu

dik. Bunlar bana lazım değil.

Uzaktayım. Biliyorsun, Grodno'yu aldık, hızlı ilerliyoruz. Burada gördüğüm ve başımdan geçen öyle çok şey var ki. Kısaltılarak basılan makalelerimden nerede olduğumu, ne gördüğümü ve ne yaptığımı çıkarmak mümkün. Moskova'da yerel uyanıklar tarafından "tüketilmem" de kader falan değil, düpedüz kötü niyet. Ancak onlarla aynı çizgiye gelecek değilim, onları örnek de almıyorum, ben halkımızla ve askerlerimizle aynı çizgideyim. Bu çokbilmişlerin herhangi birini buraya getirip, benim şu hasta kalbimle yaptığım gibi Alman top ateşi altında iki kilometre koştursan, o zaman anlardı neden adil olmak gerektiğini, gel gör ki ne olursa olsun adil olmayı yine de öğrenmezdi. Bildikleri tek bir ilim var, hiçbir şey vermeden sökerek almak. Şeytan görsün yüzlerini, torpilliler. Maçaları sıkmaz.

Yaz bana bir tanem. Senden istediklerimi de yap. Gez Saşka'yla, daha fazla ve daha iyi beslen. Şimdi ilerliyoruz biz, batıya doğru daha ileri. Umarım yakın zamanda görüşürüz. Öpüyorum ve sıkı sıkı kucaklıyorum seni. Senin için ne kadar ağır olduğunun farkındayım. Öp benim için mezar taşını benim kutsal sevdiceğimin. Saşka'yı da öp.

Beni hatırlayan herkese selamlar.

Andrey'in

MOSKOVA ŞEHRİ SOVYET BÖLGESİ YÜRÜTME KOMİTESİNE

14 Eylül 1944, Moskova

Torunum Aleksandr Platonoviç Platonov'u evlat edinme başvurumu değerlendirmenizi istiyor, konuyu kanunun gerektirdiği düzen içerisinde resmiyete döküp ricamı yerine getirmenizi diliyorum.

Bu rica aşağıda sıralanan sebepler dolayısıyla gereklilik arz etmektedir:

Oğlum Platon Andreyeviç Platonov 4 Ocak 1943 tarihinde yir-

mi yaşındayken tüberküloz yüzünden hayatını kaybetmiştir. Ölümünden kısa süre önce umutsuz durumunu tüm açıklığıyla kavradığından bana ve annesine, yani eşime o zaman yeni doğmuş olan oğlu Aleksandr'ı bırakmamamızı, ona kalıcı olarak bakmamızı istemiştir. Oğlumuz doğmuş olan çocuğuna bakmamızı [okunmayan iki kelime], onu evlat edinmemizi, eğitimini üstlenmemizi, bir yetişkin oluncaya dek gerekli bakımı vermemizi istemiştir. Oğlumuz öldüğü gün, ölüm döşeğinde gözlerini açıp bu ricasını tekrar etmiştir. Biz de eşimle birlikte oğlumuza bu isteğinin yerine getirileceğine dair söz verdik. Ardından da oğlumuzu kaybettik.

Sadece bu sebep dahi torunumu evlat edinme hakkını bana vermektedir, ölmüş olan bir babanın son dileğini yerine getirmek kutsal ve zorunlu bir iştir.

Torunumun annesi Tamara Grigoryevna Platonova, İnşaat Enstitüsü'nde öğrenci olan genç bir kadındır. Enstitü bitene dek birkaç yıl daha eğitimine devam etmesi gerekmektedir. Şimdi herhangi bir maaş almamaktadır ve eğitiminin gelecek yıllarında da almayacaktır, bu nedenle kendisi maddi desteğe ihtiyaç duymaktadır, bu yüzden çocuğun velayeti için gereken şartlardan mahrumdur. Bu durumdan T. G. Platonova'nın annelik haklarının sınırlandırılması gerektiği gibi bir sonuç çıkarılmamalıdır. Mesele sadece babasından alınan hak doğrultusunda torunumun velayetinin bana geçmesiyle ilgilidir, bununla beraber, T. G. Platonova'nın anne olarak rızası olmaksızın, örneğin evlat edinilen torunumun ikamet adresi, eğitim metotları gibi konularda hiçbir değişiklik yapılmayacaktır. T. G. Platonova'nın hakları bütünüyle korunmalıdır, ben torunumu evlat edinmemle birlikte sadece maddi ve ahlaki sorumlulukları üzerime alarak, yaşar ve iş görür vaziyette olduğum sürece anneyi ve devleti bu sorumluluklardan muaf kılmayı talep etmekteyim. Bu tamamen açık ve tartışmasız bir durumdur.

Bir yazar olarak edebi mirasa, yani basılı kitaplara, dergilerde yayımlanan eserlere, dramaturji eserlerine ve başka birtakım edebi işlere sahibim. Bu zamana kadar basılmış, basılan ve basılacak olan eserlerimi, ölümümden sonra, evlat edindiğim torunuma miras bırakmak istiyorum. Geçmiş tecrübelerin de gösterdiği gibi edebi

eserlerden müteşekkil miraslar ruhen ve kan bağıyla en yakından bağlı olan insanlara kalmalıdır. Torunumun mirasçım olmasını istiyorum.

Eğer bu ricaya başka bilgilerin de eklenmesi gerekiyorsa, derhal sizlere sunacağımı garanti ederim.

Binbaşı, Sovyet Yazarlar Birliği üyesi, *Krasnaya Zvezda* gazetesi özel savaş muhabiri.

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı, 25/27, telefon: 19663.

Andrey Platonoviç Platonov

M. A. PLATONOVA'YA, M. AN. PLATONOVA'YA VE A. P. PLATONOV'A

24 Ocak 1945, Hurzuf

Canım Muma'm, küçük Khı[147] ve kahraman Saşka,

Buraya geleli iki gün oldu. Bana telgrafların da mektup gibi geç ulaşacağını söylediler, ben de mektup yazayım o zaman dedim.

Buralar şu ara soğukça ama güneş aydınlatmaya devam ediyor; yatağımın dibine kurulduğu pencerenin ardında günlerdir masmavi Karadeniz soluk alıp veriyor. Denize uzaklığım on metre kadar. Diğer tarafta da dağlar yükseliyor. Zirvelerinde gri kış bulutları ağır ağır sürünüyor, sanki gökyüzü orada toprakla bir olmaya çalışıyor. Ağaçlar ve geçen yılın otlakları yemyeşil uzanıyor. Dün ilk kez tek başıma sahil boyu dolaştım durdum. Kaybettiklerimizi, bu denizi görmüş ve dalgalarının seslerini dinlemiş olanları andım. Buraya arabayla Aluşta üzerinden geldim. Hâlâ tek parça bir zamanlar üçümüzün gezdiği Ceneviz Kulesi... Ama şimdi "patikalarla yollarla donanmış"[148] her yer, bir tek ben, içinizde en yaşlı olan ben, hâlâ buralarda avarelik edip dolanıyorum. Vedalaşırken bana beni kıskandığını söylemiştin, ben de seni kıskanıyorum. Buraya gelmek istemedim, kolay değil burada olmak. Bir ayı geçmeyecek burada kalışım.

147. Platonov'un kızı Maşa için bulduğu hitap.
148. Bir Rus halk şarkısının sözleri.

Tedavi oluyorum burada. Çok doyurucu yemeklerle besliyorlar bizi, bu hoşuma gidiyor. Kahvaltıda üç ayrı tabak, öğle yemeğinde dört, akşam yemeği de öyle; sürekli et, yağ, salo[149] ve daha birçok şey veriyorlar. Bu doygunluk beni ağırlaştırıyor. Dört kişilik bir odada kalıyorum. Çalışmak için pek elverişli değil ama yine de çalışmaya başladım, pencerenin geniş bir denizliği var, orada denize baka baka yazıyorum. Şu an sabah güneşiyle aydınlanmış, koyu mavi renkte ama rüzgâr esiyor, soğuk dalgalar taşları kıyıya sürüklüyor, onlar da beyaz köpüğün içinde şıkırdıyorlar. Ne güzel olurdu burada yaşamak, eğer oğlum ve iki Muma'm da burada olsaydı.

Sürekli aklımda küçük Khı var! Onu aklımı kaybedebilecek kadar sevdiğimi hissediyorum, gülüşü, ellerinin ayaklarının her hareketi aklımda. Tüm ayrıntılarıyla her şeyi yaz onunla ilgili. Saşka herhalde Ley'i[150] unutmamıştır. Söyle ona burada onu çok arıyorum ve tıpkı eskiden olduğu gibi onu çok seviyorum. Beklesin beni. Ona ne hediye getireceğimi bilemiyorum. Buralarda zor ama bakarız bir çaresine.

Buradaki rejim çok sert, zaman tekdüze akıp geçiyor; farklı prosedürler, doktor muayeneleri falan filan, çok uzun sürelerde tamamlanıyor.

Yaz bana, ama elini biraz çabuk tut, ben buradan gitmeden varsın bana, işten güçten ve haberlerden bahset bana. Eğer hemen çözülmesi gereken problemler varsa benim yerime karar al ama önce etraflıca düşün. Para eline geçti mi?

Bir ricam daha var senden. Yelagin bize misafirliğe geldiğinde, Mihail Nikitin'den yarım litre votka ödünç almıştım. Hâlâ borcumu ödemedim. Sen Nikitin'e şişesiyle birlikte borcumu ödeyebilir misin? Sen ver lütfen, bu borcu tamamen unutmuşum ben.

Eğer parayı aldıysan bana posta havalesiyle 500 ruble gönderebilirsin diye tahmin ediyorum, gelirken Saşka ve Khı'ya hediye getireyim istiyorum.

149. Rusya ve Ukrayna'da sık tüketilen, domuzun sırt kısmındaki sert yağ tabakasından hazırlanan yiyecek.

150. Çocuk telaffuzuyla Andrey ismini söyleme çabası.

Sana Moskova'dan bir şeyler alacağım canım sevgilim. Buradan getirebileceğim tek şey oğlum, kahramanım, azizim ve çilekeşim için sürekli yeşil kalan ebedi hatıra çelengi.

Ben buradayım ama o buz gibi mezarında yatıyor.

Yaz bana. Seni kucaklıyorum. Khı'yı ve Saşka'yı öpüyorum. Ebedi Büyükanne'ye, Tamara'ya, Grigori Grigoryeviç'e, Anna Savelyevna'ya, Pyotr'a ve Valya'ya selam söyle.

Andrey

Adres: Kırım, Hurzuf, sanatoryum, Binbaşı Platonov'a.

M. A. PLATONOVA'YA

27 Ocak 1945, Hurzuf

Benim canım Büyük Muma'm,

Bu sana yazdığım ikinci mektup. Burada yaşantım iyi; sadece soğuk, ısıtma genellikle ihtiyaç duydukları bir şey değil. Doğanın kendisi güzellikler bahşetmiş buralara. Şu an sana yazıyorum, önümde ufuktan gelen gümüşi ışığı ve sonsuz enginliğiyle deniz uzanıyor. Saşka'yı omzuma alıp, Maşka-Khı'yı da elinden tutup sahil boyunca dalgakırana kadar yürümeyi ne çok isterdim. Ama şimdilik bunun imkânı yok. Sen nasılsın oralarda? Çocuğu beslemek zor olmalı, sen de ne varsa onu yiyebiliyorsundur ancak, hem çocuk için kötü bu, hem kendin de zayıf düşüyorsundur. Burada bana ağır gelen şeylerden biri de tıkabasa beslenmek. Başlarda sağlığım kötüydü ve titreme nöbetlerim vardı, şimdi hepsi geçti ama röntgende hâlâ granüller ve plörezi dokusu görünüyor, daha önceden plörezi yoktu mesela. Tedavi fena değil, çeşitli ilaçlar alıyorum, önemsizlerini bir kenara atıyorum. Burası tam anlamıyla askeri sanatoryum, keskin ve yüce karakterli ilginç insanlar da var, başkaları da.

Benim Maşka'm, benim Khı'm neler yapıyor? Uslu duruyor mu? Özlüyorum onu, bir fırsatını bulup onu buralara, denize getirmenin hayalini kuruyorum, Saşka'yla birlikte kumda oynarlar, tıpkı abisinin bir zamanlar burada, Kırım'da yaptığı gibi. İyi de, ne zaman olacak ki bu?

Gazeteler buraya çok geç geliyor ama burada duyduğumuz kadarıyla büyük zaferler kazanıyor olmalıyız. Mutlak zaferin yakın olduğuna dair büyük umutlarımızı besliyor bu.

Sürekli aklımda yalnız başınıza nasıl zor bir hayatla mücadele ettiğiniz var, bense burada, her türlü dert ve tasadan arınmış, hastalığı yüzünden ihtimamla yaklaşılan, yediği önünde yemediği arkasında, masmavi denizin kıyısında yaşayan birine dönüştüm, ki bu hiç hoşuma gitmiyor. Ruhumda geçmek bilmeyen kapkara bir keder var. Edebi işlerim kötü ilerliyor, geleceğim karanlık ve iki küçük, dünyalar güzeli varlığın, Khı ve Saşka'nın geleceği benim elimde. Saşka beni hatırlıyor mu?

Her şey hakkında yaz bana, herkes hakkında yaz, en ayrıntılı da kendin hakkında. Maşka'yı emzirdiğin için yorgun düşmüş olmalısın. Artık katı yiyeceklerle beslemenin zamanı gelmedi mi?

Bir an önce yaz. Mektuplar çok uzun sürede geliyor. Denizlerin ve dağların sana selamı var. Seni, Maşka'yı ve Saşka'yı öpüyorum.

Andrey

Adres: Kırım, Hurzuf, sanatoryum, bana.

M. A. VE M. AN. PLATONOVA'YA VE M. Y. KAŞİNTSEVA'YA

12-13 Eylül 1945, Yalta

Merhaba canım Musya'm, sonra küçük Musenka-Maşenka'm ve Mariya Yemelyanovna,

Bugün sanatoryumdaki ilk günüm. Sanatoryum çok güzel, şehrin içinde değil, dışında, dağlarda. Doyurucu ve güzel yemeklerle besliyorlar bizi burada: Günde beş kez, her gün üzüm ve meyve veriyorlar; zar zor yiyorum bu kadar yemeği. Bu bakımdan burası Hurzuf'tan da iyi. Bunları söylerken aklıma senin, Maşka'nın ve Saşa'nın yedikleri geliyor, işte o zaman yediklerimden hiçbir şey anlamıyorum. Burada genellikle ağır hastalar kalıyor, bizim Toşa gibi olanlar da var.

Yattığım koğuşun penceresinden neredeyse tüm Yalta ve yarım daire biçimli körfez görünüyor. Yağmur yok, güneş ışıldıyor ve sıcak bir hava var. Deniz hafif dalgalı, mavi dalgaların üstünde bembeyaz koyunlar koşuyor (o resmi hatırlıyor olmalısın). Sen de, Maşa da, Saşa da burada olsanız ne güzel olurdu diye düşünmeden edemiyorum. Bir nefes alır kendilerine gelirlerdi çocuklarımız. Şimdilik mümkün değil, ama gelecek yıl bir ihtimal olabilir... Buraya ağır koşullar altında geldim, üç gün neredeyse hiç uyumadım. Bu benim için tahammül edilebilir bir şey de, sen ve Maşka dayanamazdınız.

Durumum fena değil: Uyuyorum, yiyorum, çalışmak için imkân kolluyorum, uzun süre kalmayı hiç istemiyorum. Rejim sert, doktorlar dikkatli ve sanki her şeyden haberleri varmış gibi.

Şimdi senin bana tüm ayrıntılarıyla anlatmanı istediğim şeyleri söyleyeyim: Maka'nın kulağı nasıl oldu, hâlâ akıyor mu, yoksa tamamen iyileşti mi? Yiğit Saşka'mız nasıl? Sen nasılsın? Senin için ne kadar zor olduğunu biliyorum. Neredeyse hiç paran yok. Dolabı götürmelerinden önce tamamen boşalttığından emin ol. Zaman zaman Maka gözümün önünde öylesine canlı, öylesine gerçek beliriyor ki, o küçük ellerini bana uzatması, sabahları onunla, yüzü bir bebeğe, gözleri bilge bir yaşlı kadına ait küçüğümle dolaşmalarımız. Bir daha ondan ayrılmamak için elimden ne gelirse yapacağım.

Saşka artık beni hatırlıyor olmalı. İyice keyiflensin diye ona ayrı mektup göndereceğim. *Krasnaya Zvezda*'dan ücreti alabilmek için bir vekaletname bırakmamışım sana. Ancak şöyle bir taneyi kendin düzenleyebilirsin:

"Vekaletname. 1945 yılı eylül ayına ait maaşımı alması için eşim Mariya Aleksandrovna Platonova'ya vekalet veriyorum." Altına da benim imzamı atar, bir kontrol edersin.

Burada akşam oldu. Uzaktan Yalta görünüyor. Deniz sessizleşiyor. Kararmış mumlar gibi serviler dizilmiş. İnsanlar tam da birbirlerini en çok özledikleri yerlerde bir araya gelebilseler ne muhteşem bir yer olurdu burası.

Maşa'yı öp benim için o berrak, akıllı ve yabani gözlerinden, garip Saşka'mı da öp.

Kucaklıyorum seni. Tamara'ya ve ebeveynlerine, Mariya Yemelyanovna'ya çok selam söyle.

Andrey'in

Adresim: Kırım, Yalta, Simferopol Şosesi, Kızıl Ordu Merkez Sanatoryumu, No: 1, benim adıma.

Toşa'nın doğum günü münasebetiyle ayrı bir mektup yazmak istedim ama sana 22 Eylül'den sonra ulaşmasından korktum. Benim için de eğil toprağının, ilk çocuğumuzun toprağının önünde, mukaddes çilekeşimizin başından öp. Eğer eline imkân geçerse eylülün 22'sinde Saşa'ya bir şeyler hediye et, madem babasına bir şeyler hediye edemiyoruz. Toşa oğlu hediye aldığında mutlu olacaktır, Toşa'nın kendisi artık bizden hediye alamadığına göre.

Toşa'nın doğum gününü kutla ve öp onu toprağın üzerinden.

Bugün 13 Eylül. Dün mektupların nereden gönderileceğini bilmiyordum. Bir şeyi söylemeyi unutmuşum. *Gudok*'tan[151] yoldaş Smuglıy'ı ara (bizim rehberde *Gudok*'un numarası diye geçiyor). Smuglıy'a sor: Beryozin'in adına gönderdiğim "Tamirci" adlı öykümü ne yapmışlar? Sonra ondan bir kurye göndermesini iste ve "Makinist Maltsev" adlı öykümü Darya Nikolayevna'nın temize çektiği derlemenin ikinci nüshasından çıkarıp ver.

Şimdilik bu kadar. Yeniden kucaklıyorum seni ve öpüyorum, Maşka ve Saşka'yı da.

Andrey

Bu mektubu alır almaz bana yaz.

M. A. VE M. AN. PLATONOVA'YA

15 Eylül 1945, Yalta

Canım Musya'm ve küçük Muma'm,

Size daha önce bir mektup yazmıştım. Bu ikinci mektubum. Musya, şu iki işi ihmal etmemeni rica ediyorum senden: 1) Eğer M[ihail] A[leksandroviç] Ş[olohov]'u görürsen ondan *Büyülü Yara-*

151. Sovyetler'de ve Rusya'da 1917 yılından itibaren çıkarılan bir gazete.

tık piyesinin sahneye konması için gereken iznin alınması konusunda yardımcı olmasını doğrudan isteyebilir misin? Bu işlerin görüldüğü her zamanki yoldan dersin, o biliyor; daktiloda yazılmış bir nüsha sende var. Eğer M[ihail] A[leksandroviç] uygun bulursa ona piyesi ver, ancak bu noktada onun enerjisine ihtiyaç olacak. 2) Eğer Vas[ili] Vas[ilyeviç] Şkv[arkin]'i görürsen, ona döner dönmez birlikte bir komedi yazmayı teklif ettiğimi, bu teklifle ilgili kendisine bir mektup gönderdiğimi söyle. Şimdilik bu kadar, ama önemli bu.

Seni ve Maka'yı öpüyor, kucaklıyorum.

A.

M. A. PLATONOVA'YA

16 Eylül 1945, Yalta

Canım Musya'm,

Bu ikinci mektup. Sana danışmak istediğim bir konu var. Burada beni şişirmeye niyetliler, pnömotoraksı tetikleyecekler, sonra da muhtemelen sinirleri alıp akciğerlerimi genişletecekler. İkinci ihtimal cerrahi bir müdahale; ağır riskler barındıran bir operasyon, sakat kalma ihtimali dahi var. Ben şimdilik ikisini de reddettim, sadece düzenli beslenme, rejim, temiz hava ile tedavi olmak istiyorum ama boşlukların eskisi gibi açık olduğunu söylüyorlar (az zaman geçti gerçi). Doktor boşlukların kendi kendilerine kapanma ihtimalinin zayıf olduğunu söylüyor. Ama bir kez ameliyata girdin mi, birkaç tane olur arka arkaya, sonrasında ne olacağı da muamma, burada uzun bir zaman geçirip söz dinleyen bir sakat olarak çıkacağım muhtemelen. Bu yoldan gitmeyi reddediyorum. Kaderimde ne yazıyorsa o olsun.

Sen de benimle aynı şeyi düşünüyorsundur diye tahmin ediyorum. Artık genç değilim, hayatımın geri kalanını bu boşluklarla ve veremle geçireceğim belki de; sonsuz bir tedavi sürecim olacak, ameliyatlar olacağım, sonsuza dek sanatoryumlarda, kliniklerde yaşayacağım; bu hayat değil ki, yarı yarıya ölüm zaten. Şu an durumum fena değil, iyi durumda sayılırım, sadece hâlâ zayıfım. Ancak

buradaki beslenme düzeninden şikâyetim yok. Kahvaltının üç ayrı tabaktan ibaret olduğunu, akşam yemeklerinin bir değil akşam saat sekiz ve onda olmak üzere iki kez verildiğini, her gün yarım kilo üzüm yediğimizi söylemem yetecektir sanırım. Belki de hastalığı yeneceğim ya da hayatımı etkilememesini sağlayacak şekilde bir süreliğine durduracağım. Tüm bunlar hakkında ne düşündüğünü yaz bana. Kimseye de bir şey sorma, komik sonuçta, bu benim ve seninle ilgili sadece. Burada kimse herhangi bir sorunu çözemiyor, daha da kötüsü yardımcı da olmuyor.

Şimdi diğer konulara geçelim. Maka'dan ne haber? İyileşti mi, dolaşıyor mu sık sık? Pek seviyor gezinmeyi, tıpkı abisi gibi. Burada hep fotoğrafına bakıyorum Maka'nın. Çok zor onsuz zaman geçirmek, ağlıyorum bile. Yiğit Saşka neler yapıyor? Ya sen, maddi durumun nasıl? Çok kötü olmalı.

Mektubu Polikarpov'a ilet. Eğer sen yapmak istemiyorsan, Tamara'dan rica et, Birlik'e kadar götür onu, Polikarpov'un sekreterine versin. Belki bir şeyler çıkar. Belki şöyle de yapabiliriz: Aleksandr İvanoviç'ten (nasıl olsa arıyordur) Kurtikov aracılığıyla bu mektubu Polikarpov'a iletmesini isteyebilirsin. Benden acilen istedikleri bir şey olursa telgraf gönderebilirler, telgrafla cevaplarım ben de. Yarın bu mektubu postalamak için Yalta'ya kendim gideceğim, geldiğimden beri şehre hiç inmedim, sadece uzaktan baktım. Hüzün dolu yerler. Bir zamanlar buralarda sen ve Toşa yaşıyordunuz. Yarın onun ayaklarının bastığı kaldırım taşlarına basarak yürüyeceğim.

Birkaç gün içinde 23 yaşında olacak! Kutla onu benim için, eğil önünde. Saşa'yı öp, kucakla güzel Maşka'mı. Ona beni hatırlatacak bir şeyler anlat.

Yakınlara ve arkadaşlara selam söyle.

Seni kucaklayıp öpüyorum.

A.

Yalta, Simferopol Şosesi, Kızıl Ordu Sanatoryumu, No: 1

P. S. Sovetskiy Pisatel'e verdin mi derlemeyi? Borodin'i bu konudan haberdar et.

M. A. PLATONOVA'YA

10 Ekim 1945, Yalta

Benim canım Musya'm,

Para ve mektup için çok teşekkür ederim. Mektubunu aldıktan sonra ekimin ikinci yarısında Moskova'ya döneceğime dair telgraf çektim, senin Maşka ile birlikte Kırım'a gelip buradan birlikte dönmemize dair niyetinin gerçekleşmesi *mümkün değil, çünkü buradaki şartlar müsait değil.* Sana bunu teklif edenin (Beryozin) aklı pek yerinde değil. Bir kere tren yolculuğu, şaka değil tek yön neredeyse üç gün sürüyor, ikincisi yarım vagonu da parayla doldurmak gerek bunu gerçekleştirebilmek için... Sanırım şimdi anlaşılmıştır!

Beryozin bana iki hikâyeyi basacağına dair bir telgraf çekti. Bu işteki yardımların için sana minnettarım.

Başka bir konu daha var. *Pravda*'dan Potapov bana bir telgraf göndermiş, mektuba ekliyorum. Senden "Afrodit"in daktiloda temize çekilmiş nüshasını bulmanı rica edeceğim (Berta Azarnova'nın geri gönderdikleri arasında olsa gerek). Adını değiştir. Yeni bir başlık yaz, "Kuşağımızın İnsanı" olsun. Sonra metne bak, eline silgiyi al ve muhtemelen editörlerin düşmüş olduğu kurşunkalemle alınmış notları sil; kısacası eseri temiz, güzel bir hale sok, yüzünü yıka yani, sonra da elinden tutup insanlara götür. Daha doğrusu, *Pravda*'dan Potapov'u ara (tanıyorsun sen Potapov'u), senden alması için kurye göndersin. İsteğim bu.

Kendimi iyi hissediyorum, şimdi en ağır işe dahi gömülmeye hazırım. Güçlü, yabani bir özlem duyuyorum sana, Maka'ya ve Saşka'ya. Eğer imkân bulursam Gudok'a yazacağım makaleye malzeme toplamak için Sivastopol'e geçeceğim, nasıl yapacağımı henüz bilmiyorum: Tüm bunlar için para, emek lazım, sağlığımı da yeniden kaybetmekten korkuyorum.

İşleri yoluna koyduğunu gördükçe seviniyorum, Maka'nın kilo alması da beni mutlu etti. Saşka'nın onu sevmesini sağlamak gerek, kıskanmamalı onu. Gelince bu işle ilgileneceğim.

Burada günler tekdüze geçiyor, çok sıkıldım, hapishane gibi,

hastalığımı daha da derinlere gömebilmek için kendimi buradaki koşullara alışmaya zorluyorum.

Bir zamanlar Toşa ile birlikte Feodosya'da gördüğünüz "karavel" şimdi buralarda geziniyor, her gün penceremden görüyorum, her gördüğümde de onu bir daha hiç göremeyecek olanı anıyorum.

Görüşmek üzere bir tanem. Öp çocuklarımızı.

Seni kucaklıyorum.

Andrey

N. V. KRUTİKOV'A

Kasım-Aralık 1945, Moskova

Saygıdeğer Nikolay Vasilyeviç,

Bir keresinde beni arayıp yardıma ihtiyacım olup olmadığını sormuştunuz.

Yardıma ihtiyacım var. Dairem merkezi ısıtma sisteminin kazan dairesi ve kapıcıların yaşadığı daire ile birlikte bodrum katında bulunuyor. Dairemi yer seviyesinden ayıran duvarda çatlaklar var.

Kışın kazan dairesi kömür gazı ve dumanla dolu, yazın da kömür gazı ve dumanla dolu oluyor çünkü kapıcıların dairesinden yemek pişirdikleri ocağa bağlanan bir boru var.

Tüm bu kömür gazı ve duman benim daireme siniyor, beni ve ailemi zehirliyor, bazen ailemle birlikte dışarı çıkma ihtiyacı hissettirecek ölçüde zehirliyor.

Bildiğiniz gibi verem hastasıyım, kan tükürdüğüm zamanlar oluyor. Sağlığım yerinde olmuş olsaydı bile gaz odasına dönmüş bir dairede yaşamanın imkânı yok.

Bina yöneticisi Terentyev'e kömür dumanının kesilmesi için gerekeni yapması ricasıyla onlarca kez başvurdum. Terentyev her defasında derhal gereken önlemleri alacağına dair sözler veriyor. Ancak hiçbir şey yapmadı ve yapmıyor. Eskisi gibi daire gaz ve dumanla dolu.

Sizden ricam bina yönetimine bir an önce, kalıcı olarak dairemin gazla dolmasının önüne geçilmesi konusunda bir ikazda bulun-

manız. Bu bir suç ve ağır ağır işlenen bir cinayetten başka bir şey değil.

Bununla birlikte ikazınız karşılığında size verilen sözün mesele takip edilmediği sürece tıpkı benim ricam gibi yerine getirilmeyeceğini de göz önünde bulundurmanızı istiyorum.

V. F. BOKOV'A

22 Nisan 1946, Moskova

Merhaba değerli Viktor,

3 Nisan tarihli mektubunu aldım. Seninle görüşmeyeli çok uzun zaman oldu. Geçen gün B. Yampolski bana uğradı, seni andık, seni çok seviyor ve sana çok değer veriyor. Bir dahaki görüşmemizde senin adresini vereceğim ona, kendisi sana yazacak.

Hayatımda büyük değişimler oldu. 1943'ün ocak ayında oğlum Toşa hayatını kaybetti, Moskova'da tüberkülozdan öldü, dört yıldır mezarında yatıyor. Ondan yadigâr bir çocuk, torunum kaldı, şimdi üç buçuk yaşında. Mâalesef Toşa'nın dul kalan eşi torunumu evlat edinmemi istemedi. Kısa bir süre önce de Tamara (Toşa'nın dul kalan eşi) bir askerle evlendi, yeni kocası ve torunumla birlikte eşinin görev yaptığı yere gitti, şimdi orada yaşıyor.

44 yılının sonunda şu geç yaşımızda bir kız sahibi olduk, şimdi bir buçuk yaşında. Bizim için dahi beklenmedik bir şeydi. Aile haberleri böyle. Bir haberim daha var, iki yıldır veremim ve bu durum yaşamımı sürdürmemi engelliyor.

Cezanın ne zaman biteceğini ve senin hakkında daha birçok şeyi öğrenmek isterdim. Bir dahaki mektubunda muhakkak yaz. Kısa bir süre önce Volodya Yelagin'i gördüm, onunla da senin hakkında konuştuk. Volodya çok sık hastalanıyor ve hastaneye kaldırılıyor, beyniyle alakalı kötü bir hastalığı var. *Drujnıe Rebyata* dergisinde değil, *Ogonyok*'ta çalışıyor şimdilerde.

Kıştan sonra iki kez Andrey Venediktoviç'i gördüm. Eskiden nasıl yaşıyorsa öyle devam ediyor: Annesiyle votka içiyor, öykü ya-

zıyor, kendi özel bahçesinde yetiştirdiği patates ve lahanayı yiyor. Bir keresinde beni davet etti, iki saat kadar oturduk, birkaç gün sonra ısrarla onun evine hiç gelmediğime, benimle hiç görüşemediğine inandırmaya çalıştı beni. Böyle bizim içip içip neşelenen Alyoşka. Senin hakkında güzel şeyler düşünüyor ve gelecekte daha iyi şeyler yazacağından emin. Bilmiyorum. Ben önceden yazdıklarını da beğeniyorum. Seni biraz şımartmak için daha yazacağım bu konuda. Bir dahaki sefere daha ilginç şeyler yazacağım ancak bunun için önce senden yeni bir mektup almam ve sana ilginç gelen şeyleri öğrenmem lazım.

Mariya Aleksandrovna'nın ve kızımın selamı var.

Kucaklıyorum seni.

Andrey

SOVYET YAZARLAR BİRLİĞİ BÖLGE KOMİSYONUNA

26 Aralık 1946, Moskova

Birlik'ten aldığım görevlendirme ile Voronej ve Tambov bölgelerine gitmem gerekmektedir. Bu yılın kasım ayı sonunda ya da aralığın ilk günlerinde yola çıkmak istedim, ancak bunu hâlâ yapamadım. Hastalığım ağırlaştı, iş göremez duruma düştüm ve yataktan kalkamadım. Şimdi biraz daha iyiyim ancak öksürdükçe kan tükürmeye devam ediyorum. Bu şartlar altında görevlendirmemin iptalini rica ediyorum. 1947 Ocak ya da Şubatında bu görevlendirmenin gereklerini yerine getirebilirim. Bu durum size uygunsa, görevlendirmemin yeniden düzenlenmesini rica ediyorum, tarafımca alınmış yolluk ve diğer masrafların parasını Litfond'a iade ediyorum.

Andr. Platonov

DETGİZ'E[152]

Ocak 1947, Moskova

Zamanında A. T. Kononov ve K. F. Piskunov ile aramızda bir konuşma geçmişti. Çocuklar için yararlı ve Detgiz'in basımı için uygun bir kitap yazmam konusunda karşılıklı dileklerin değerlendirildiği bir konuşmaydı. Elimde bu kitap için uygun bir konu var, uzun zamandır aklımda olan bir konu, bu konuya göre kitabı yazmaya da başladım. Kitap "İnsanlığın Yolculuğu" adını taşıyor (bu ad henüz kesinleşmiş değil). Kısaca açıklamam gerekirse bu kitabın fikri ve konusu kabaca aşağıda özetlediğim gibidir (aslında hiçbir konu kısaca aktarılamaz, sadece kitaplarla aktarımı söz konusudur). Önce annesi, annesinin ölümünden sonra da yaşlı bir Bolşevik tarafından yetiştirilen bir insanın hayatı anlatılır çocukluğundan itibaren. Ruhunun yapıtaşlarının oluşum hikâyesi sunulur. Bu insan büyür; kendi başına ve kendisi için yaşayamaz, sadece bir başkası için yaşar, onun daha güzel daha yetkin bir hayat sürmesini, kendi dilediği gibi yaşamasını bir varoluş sebebi haline getirir (herkesin böyle bir düşüncesi vardır); kahramanımız bu yetkin hayatı bir başka insana sunar, kendisi de onun mütevazı kaderini yaşar. Kahramanımız bazı emek ve halk insanlarını diledikleri büyük işlerden kurtarır, kahramanlıklarını üzerine alır; sırayla bu insanların imgelerini görürüz. Başkahraman ise başkasından aldığı kaderiyle kısa bir süre geçirir, ona bir varolma sebebi sunar, sonra bir başka insana geçer. Bu hareket, bu vicdan kahramanlıkları sürekli zordan daha zora doğru ilerler; her defasında daha fazla, her defasında daha derinine iner halkımızın, varolan tüm varlıkları, varolacak tüm varlıkları koruyan ve gözeten yüce emek insanlarının bulunduğu yere, yeni insanın dünyasının evrildiği yöne ilerler.

Kahramanımız böylece insanlık içinde bir "yolculuk" yapar, değişir, mükemmeliyet namına yeniden şekillenir. Sonunda kaderini teslim alamayacağı, sadece onunla aynı sırada durabileceği, etse

152. Detgiz ya da Detizdat: Sovyetler'de Devlet Çocuk Edebiyatı Basımevi'nin Rusça kısaltması.

etse yardım edebileceği yüce bir emekçi ve halk önderiyle karşılaşır; işte o zaman daha önce başkalarından, birlikte hareket ettiği halk çevresinden edindiği ruhunun ve kişiliğinin tüm gücü ortaya çıkar.

Uzun öykünün çerçevesini kısaca böyle çizebiliriz. Çok anlaşılmadığının farkındayım ancak başka türlü de özetleyemiyorum.

Daha önce de söylediğim gibi bu öykü üzerinde çalışmaya başladım. Şu âna kadar bitirebilirdim de. Ancak bana bağlı olmayan olumsuz şartlar bu çalışmayı sık sık yarıda kesmemi ve hatta ertelememi gerektirdi. Eğer ki eserin başından kalkmadan çalışma imkânım olsaydı, beş ay içinde bitirebilirdim. İş hacmi yaklaşık on beş sayfa.

A. A. FADEYEV'E

25 Mayıs 1947, Moskova

Aleksandr Aleksandroviç,

Sizde okumanız ricasıyla gönderdiğim iki kitabım bulunuyor (elyazmaları): *Hayat* (Sovyetskiy Pisatel'den gönderilen) ve *Seçilmiş Hikâyeler* (Subotski bu hikâyeleri okudu).

Az zamanınız ve çok işiniz olduğunu biliyorum, yine de bu elyazmalarını gözden geçirmenizi ve kendi fikrinizi bildirmenizi rica ediyorum, başka türlü gün yüzü göremeyecekler çünkü. Benim için fikirleriniz çok önemli, vereceğiniz karar doğrultusunda bu eserler yaşamıma ve çalışmama devam etmek konusunda bana yardımcı olacak.

Israrım ağırlaşan durumum ve tedaviye duyduğum gereksinimle açıklanabilir. Elbette durumumun sorumlusu benim, ancak hayatım da işim de bir hikâyeden ibaret değil ve nihayetinde bir hatanın üzerine inşa edilmeyecek gelecekte çıkaracağım işler.

En derin saygılarımla,
Andrey Platonov

Telefon: 19663

M. A. ŞOLOHOV'A

20 Kasım 1947, Moskova

Değerli Mihail,

Zaman bulup da üç masalımı okuduğun için sana minnettarım. Şimdi düşüncelerini Detizdat'a bildirmene ihtiyacım var. Bunu nasıl yapabilirsin? Her bir iş için birkaç kelime yazabilirsin, belki de masalların basıma uygun olduğunu söylediğin bir not yazabilirsin, ben de bu notu elyazmalarıyla birlikte Detizdat'a yönlendiririm. Detizdat kurye gönderip senden alabilir (telefonu 18905). En son seçenek olarak da bunların hepsini bana gönderebilirsin. Bu benim için hayati önem taşıyor.

Sana birkaç sorum olacak. Bunları çözebilirsem ayaklarımın üzerinde durabileceğim ve hastalığımdan da kurtulabileceğim. Basit sorular aslında, ancak benim için değil, benim üstesinden gelebileceğim şeyler değil. Mektupta anlatırsam uzun sürer, zor da olur. Görüşme imkânımız da yok, hiç hoşuma gitmiyor bu durum.

Sorulardan biri –en önemlisi– Rus kahramanlık destanının basım organizasyonuna dair. Bunun ne demek olduğunu sen de biliyorsun. Ulusal bir anlamı var bunun. Sensiz altından kalkabileceğimiz bir iş değil, seninle çok daha kolay olur.

Selamlar,

Andr. Platonov

Tel: 19663

Adres: Moskova, Tverskoy Bulvarı 25/27

A. A. FADEYEV'E

30 Aralık 1947, Moskova

Aleksandr Aleksandroviç,

Öyle bir duruma düştüm ki, size başvurmak zorunda kaldım. Büyük ya da küçük eserlerimden birisinin sadece sizin tarafınızdan görülmesi ya da değerlendirilmesi durumunda basılmasını umut

edebilirim. Çok meşgul olduğunuzu biliyorum ancak benim de başka bir çıkış yolum yok. Beni kabul edip dinlemenizi isterdim. Şimdilik sadece cevap vermenizi rica ediyorum, kitaplarımın elyazmalarını (seçtiğim hikâyeleri) gönderebilir miyim? Sizin onay vermeniz halinde bu elyazmalarını Sovyetskiy Pisatel'e yönlendirebilir miyim? Kendi görüşüme göre uygun ve yararlı olacak parçaları seçeceğim. Her şeyin yanı sıra bu bana olumsuz şartlar yüzünden bir kenara bıraktığım, bir türlü sonunu getiremediğim büyük işlerime gelecekteki çalışma hayatımda dönme fırsatı tanıyacaktır.

Selamlar,

Andr. Platonov

Telefon: 19663

A. A. JDANOV'A

Mayıs-Haziran 1948, Moskova

Çok saygıdeğer Andrey Aleksandroviç,

Bu mektupla birlikte size *Lise Öğrencisi* adlı piyesimin bir nüshasını gönderiyorum, bu piyesi okumanız, eğer bir itirazınız yoksa basılmasına ve sahneye konmasına izin vermeniz ricasıyla.

Size başvurmamın sebebi bu sorunu sizden başka kimsenin çözemeyecek olması. Elbette yayın kurulu ve tiyatro çalışanları bu tür sorunları çözebilirler ve çözmeliler de, ancak mesele ben olduğumda (eserlerimi onlara teklif ettiğimde) nedense bunlar hemen her zaman çözülemez sorunlara dönüşüyor; ya gönderdiğim nüshalar hiçbir gerekçe sunulmadan bana geri geliyor ya da nüshalar dahi geri dönmüyor (yani güya ne reddediliyor ne de kabul ediliyorlar).

Şimdi size başvurma cüretinde bulunuyorum. Uzun ve ağır bir hastalık beni işlerimi değerlendiren, cevap vermek istemeyen ya da veremeyen insanların bitmek tükenmek bilmeyen, uzun bekletme süreçlerine teslim olmama mecburiyetine soktu.

Bu yüzden, sizin yapacağınız değerlendirmelerin, gönderdiğim nüshaların kaderinin belirlenmesindeki en etkili kararlar niteliğinde olacakları umuduyla size başvuruyorum.

M. AN. PLATONOVA'YA

Mayıs-Haziran 1948, Moskova

Merhaba benim sevgili, değerli kızım, güzel Maşa'm,

Öpüyorum seni ve çok özlüyorum. Hastanede olmak çok kötü. En kötüsü de seni görememek. Maşenka, annenin ve büyükannenin sözlerini dinle. Yaramazlık yaptığın, annenin ve büyükannenin sözünü dinlemediğin geldi kulağıma. Onları dinle ve sev. Ben hastanedeyim. Yarı yarıya öksüz sayılırım.

Öpüyorum seni, benim biricik kızım.

Baban

Beyaz papatya

M. AN. PLATONOVA'YA

13 Mayıs 1948, Moskova

Merhaba benim değerli, biricik, güzel, kibar kızım Maşenka,

Seni çok özlüyorum, hasretini çekiyorum; acaba ne zaman güzeller güzeli, akıllı kızım Maşenka'yı göreceğim, diye düşünüp duruyorum. Annen sana bebek, yeni kitaplar, oyuncaklar, şişede tatlı şarap alıyor mu? Eğer almıyorsa bana, hastaneye şikâyet mektubu yaz.

Müsait olduğunda buradaki parka dolaşmaya gel. Ben şimdi iyileşiyorum, şişmanladım, şöyle bir şey oldum:

Bu gözyaşları Maşa'ya olan
hasretimden dökülüp
kadehleri dolduruyor.
Baban

M. AN. PLATONOVA'YA

18 Mayıs 1948, Moskova

Merhaba benim biricik, akıllı ve güzel kızım Maşenka,

Uzun zamandır görmedim seni, özledim. Annene söyle sana bugün Detizdat'tan yeni kitaplar alsın, yoksa okuyacak hiçbir şeyin kalmamış olduğunu hissediyorum.

Anneciğin bugün alıversin kitaplarını, yoksa olacak şey değil!

Ben hâlâ hasta hasta yatıyorum ve seni düşünüyorum: benim kızım ne yapıyor acaba, beni hatırlıyor mu, unuttu mu yoksa diye.

Güzel kızım Maşenka, çok çok çok yakında göreceğim seni, bir de hediye vereceğim sana.

Annene bir de şunları söyle:

1. bana yazmam için tıpkı bu elinde tuttuğun gibi kâğıtlar getirsin;

2. hastane beni streptomisinle tedavi etmeye karar verdi, sağlık bakanlığından ilacı talep etti;

3. bir de de ki ona, artık öyle hiçbir yere dolaşmaya gitmesin, ben hastanedeyken Maşenka'nın dizinin dibinden ayrılmasın.

Bu kadar, görüşmek üzere, öpüyorum seni.

Baban

Hastanemizin bahçesinde
böyle bir yaratık yaşıyor;
hem ata benziyor hem de
insana.

M. AN. PLATONOVA'YA

26 Mayıs 1948, Moskova

Merhaba benim değerli, sevgili, biricik kızım Maşa,

Unutmadın ya beni? Ben seni hatırlıyorum. Bizim hastanemizin senin de gezip dolaştığın parkında bir bülbül yaşıyordu. Sabahları bizlere bülbül şarkıları söylüyordu. Dün onu hastanenin kötü, şişman kedisi yakaladı ve yedi. Bülbül kedinin pençelerinde öldü ve artık şarkılarını söylemiyor. Bizim de canımız sıkılıyor. Buraya annenle birlikte geldiğinde sana bülbülü yiyen kötü kediyi göstereceğim. Bugün beni daha hızlı iyileşeyim diye yeni bir ilaçla tedavi etmeye başladılar. Popoma kocaman bir iğne yapıyorlar. Bu iğne hem bacaklarımı hem de başımı ağrıtıyor.

O akıllı başından öpüyorum seni.

Baban

M. AN. PLATONOVA'YA

11 Haziran 1948, Moskova

Merhaba benim değerli, bir tanecik kızım Maşenka,

Annene sorsana, neden sana uzun zamandır Detizdat'tan yeni masallar almıyormuş; söyle ona gazetelerde Andersen'in masallarının yeni bir baskısının ve başka kitapların çıktığını yazıyorlar. Alıversin sana onları, yoksa...

Ayrıca anneciğine kızım Maşenka'yı, yani seni çok özlediğimi, çok yakında sana yeni bir bebek alacağımı da söyle. Bir düşün ve nasıl bir bebek almamı istediğini söyle bana. Görüşmek üzere.

Hastanede yatsam da
hâlâ senin babanım.

M. AN. PLATONOVA'YA

17 Haziran 1948, Moskova

Merhaba benim değerli, biricik kızım Marya Andreyevna,

Annen neden sana Detizdat'tan yeni kitap almıyor? Hemen bugün alsın; babam alman gerektiğini söyledi, dersin. Anlamak mümkün değil! Yoksa kızını sevmiyor mu?

Cumartesi akşamı, saat altıda seni arayacağım. *Eğer pazar günü de müsait olursan,* saat üçten sonra belki de sana misafirliğe geleceğim. Pazar günü Troitsa Yortusu, seninle şarap içeceğiz, annene ve büyükannene de birazcık veririz. Öpüyorum seni.

Baban

M. A. PLATONOVA'YA

17 Haziran 1948, Moskova

Merhaba değerli eşim Marya Aleksandrovna,

Senin ve Marya Yemelyanovna'nın bayramınızı şimdiden kutlarım. Yarın yani cuma günü ya da cumartesi hava güzel olursa *Maşenka'yı sabahtan Kültür ve Dinlenme Parkı'na götürmeni* tavsiye ederim. Eğer tek başına götürmeye üşeniyorsan ya da zamanın yoksa Petya'dan rica et, nasıl olsa izinde. Maşa'nın öyle hoşuna gidecektir ki. Ben yapabilsem kendim götürürdüm elbette. Gezsin dilediğince. Bunun için emekli aylığımdan 50 ruble kes.

Sevgili kocan

V. V. YERMİLOV'A

23 Haziran 1948, Moskova

Literaturnaya Gazeta Editörüne.

Bu mektupla birlikte size "Mahsulün Kıtlığa Karşı Sigortalanması" adlı makalemi gönderiyorum, değerlendirme gündemine alınabilir mi, alınamaz mı, karar verecek olan sizlersiniz.

Şunları sizlere söylemek zorundayım: Ben mahsulün sigortalanmasının devletin çıkarı için çok önemli olduğunu düşünüyorum, bu nedenle ısrarla sizden gönderdiğim nüshayı okumanızı istiyorum. Mahsulün sigortalanması fikri konusunda birileriyle bilgi alışverişinde bulunmak isterseniz, sizin bileceğiniz iş, hakkınız. Ancak şahsen bu yolda başıma talihsizliklerin geldiğini de ifade etmek zorundayım: Anlayışsızlık, ilgisizlik, kayıtsızlık ve önemsememe gibi reaksiyonlarla karşı karşıya kaldım. Eğer benim gibi işin uzmanı olan ancak önyargılarının etkisinden kurtulamamış insanlarla iletişime geçerseniz bu sorunu yine çözemezsiniz. Bu fikrin makalede yorumlandığı haliyle, kıtlığa karşı mahsul sigortalayacak uzman yok, çünkü böyle bir sigorta da yok.

Mahsulün sigortalanması meselesini yüksek mevkideki bir politikacıyla görüşmeniz de mümkün. Benim böyle bir imkânım yoktu.

Selamlar,
Platonov

Telefon: 19663

K. M. SİMONOV'A

30 Ağustos 1948, Moskova

Sovyet Yazarlar Birliği genel sekreter yardımcısı K.M. Simonov'a.

Eğer mümkünse sizden, Birlik'in ekonomi birimine bir yönlendirmede bulunup yaşadığım dairede (Tverskoy Bulvarı, 25/27) tamirat yapılması gerekliliği konusunda görevlendirme yapılmasının sağlanmasını rica ediyorum. Bu ricayla çok kez Herzen binası yönetimine, bina yöneticisine başvurdum, ancak yerine getirilmedi. Bu yüzden size başvurmak zorunda kaldım.

Tamirat ciddi nitelikte, acilen yapılması gerekiyor. Yürütülmesi gereken çalışmanın karakterinden de bunu tespit etmek mümkündür.

Yapılması gerekenler:

1. Merkezi ısıtma kazanının tavanına sıva yapılması ve üzerindeki çatlakların özenle kapatılması: Kazan dairesinden üzerindeki daireme bu çatlaklar vasıtasıyla kömür gazı sızmaktadır, ailem için açık bir ölüm tehlikesi teşkil etmektedir;

2. Tabanın bazı kısımlarında ahşap mantarı oluşmuştur; yıpranma yüzünden duvarlar kararmış, taban kaplaması dökülmüş, lavabo ve diğer gereçler dayanaklarını kaybetmiştir ve sallanmaktadırlar; ahşap mantarı yayılma özelliği gösterir, tüm binanın geleceği için ondan kurtulmak gerekmektedir, ne kadar çabuk olunursa, üstesinden gelmek de bir o kadar ucuza mal olacaktır; bu sebeple zarar görmüş tüm parçaları ziftle kaplanmış malzemeyle değiştirmek ve bu işle alakalı diğer her şeyi yapmak gerekecektir.

Eğer kendim iş görebilecek vaziyette olsaydım, bu tamiratı kendi hesabımdan yapardım, ancak şu an bunun için imkânım yok.

Selamlar,

Andr. Platonov

Telefon: 19663

M. A. PLATONOVA'YA

Mart 1949, Moskova

Canım Musya'm,

Grinçar ve Verhovski beni ziyarete gelmediler. Profesör Levitin geldi, yarından itibaren Verhovski'nin haplarını vermeye başlayacaklar. Sağlığımda bir değişiklik yok, zayıfım, tuvalete tekerlekli sandalyede götürüyorlar. Tek umudum şu haplar, ancak o kadar da etkili olmadıklarını söylüyorlar. Sen yine de iyi sakla şu streptomisinleri. Levitin bana şu ara hiçbir yerde bulunmadıklarını söyledi, Halk Sağlığı Komiserliği'nde bile. Geçici olarak yokmuş ama yok sonuçta, streptomisinsiz de olmuyor. Rica ettim Levitin'e, yalvardım beni ziyaret etmene izin versin diye. İzin vermiyor. Sizi ve Maşa'yı düşünmekten kahroluyorum. Hem bedenim hem de ruhum ağ-

rılar içinde. Hiçbir şey hafifletmiyor acımı, yürüyemiyorum bile.

Getirdiğin her şeyi yedeğe alıyorum. Burada gayet doyurucu verdikleri yemekler, her şeyi yemeye çalışıyorum, verdiklerinin onda dokuzunu.

Öpüyorum. Yaz bana. Hemşire geldi.

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA

Mart 1949, Moskova

Canım Musya'm,

Siyah erik kompostosu içmem gerek (midem için), başka hiçbir şeye ihtiyacım yok. Eğer yoldaşlarım bir çeyrek konyak verirlerse çok sevinirim, Profesör Levitin bunu ilaç niyetine içmemi tavsiye etti.

Bugün röntgen çektiler. Doğrudan söylediler, çok ama çok büyük bir süreç sizinki dediler. Ağır geldi. Sonra anlatacağım nasıl olduğunu. Bugün Verhovski'nin haplarını vermeye başladılar. Boğazımda da bir şeyler olabileceğinden şüpheleniyorlar (sesim yüzünden), birkaç güne kadar boğaz doktoru bakacak. Şimdilik kötü vaziyetim, iyileşecek miyim ki? Elimden geleni yapıyorum; yiyorum, tedavimi aksatmıyorum. Doktor Buşuyeva "Kalbiniz sizden daha yaşlı, sesi çok uzaklardan geliyor," dedi bana. Nasıl genç kalsın ki, gençleşmesini sağlayan ne oldu ki?

Seni ve Maşa'yı öpüyorum. Mariya Yemelyanovna'ya selam söyle.

Eğer Maşa olmasaydı hiç buralara gelmezdim, eve gider evimde ölürdüm.

Andrey'in

M. A. PLATONOVA'YA

Mart 1949, Moskova

Canım Musya'm,

Geldiğin için teşekkür ederim, her şey için minnettarım. Hiçbir şeye ihtiyacım yok. Yemek iyi, bugün yiyemedim gerçi. Lütfen hiçbir şey getirme, çürüyüp atılıp gidecek. Buradaki ilgi Vısokie Gorı'dan daha iyi. Eriğe falan ihtiyacım kalmadı. Senin için ve Maşenka için endişeleniyorum. Ne yapacağımı bilmez haldeyim. Tedavi olacağım. Çizmelerimi eskiciye sat lütfen. Verhovski'nin hapları beni iyileştirecek mi bilmiyorum. Hiç olmazsa nöbet yok, öylece yatıyorum. Öpüyorum ve kucaklıyorum seni ve güzel Maşenka'mı.

Andrey'in

Eğer Verhovski'nin hapları işe yararsa, evde de alabilirim onları. Şimdilik hiçbir şey bilmiyorum.

M. AN. PLATONOVA'YA

29 Nisan 1949, Moskova

Canım kızım Maşa,

Mektubunu aldım, çok teşekkür ederim. Peki sen neden yemek yemiyorsun? Şu resimlere bir bak.

Baba Maşa'nın hiçbir şey yemediğini ve azıcık kaka yaptığını öğrendiğinde öldü.

Baba Maşa'nın yeniden bir tabak dolusu lapa yediğini ve kakasını yaptığını öğrenince tabutundan kalktı.

Seni seven

Baban

А

Дорогая моя дочь Маша!
Получил твое письмо и благодарю за него. А почему ты ничего не ешь? Погляди на эти картинки.

Папа умер (I), когда узнал, что Маша ничего не ест и какает чуть-чуть.
Папа встал в гробу (II), когда узнал, что Маша опять стала кушать по целой тарелке каши и какает по большому фунтику.

Любящий тебя
Отец

M. A. PLATONOVA'YA

30 Nisan 1949, Moskova, hastane

Benim canım Mariya'm,

Doğum günün kutlu olsun. İki yıldır bugünü seninle birlikte geçirememek çok ağır geliyor.

Seni ne kadar çok sevdiğimi biliyorsun. Şimdi bir kez daha şu dünyada en sevdiğim ve hayatımın sonuna kadar da seveceğim insan ve benim gözümde hep mükemmel yegâne kadın olacağını söylemek istedim. Sana olan aşkıma dair bu hatıra, bu doğum gününde bildiğin sebepler yüzünden sana veremediğim hediye yerine geçsin.

Kızım Mariya ve Mariya Yemelyanovna'nın da isim günlerini kutlarım.

Andrey'in

L. İ. SLAVİN'E

10 Mayıs 1949, Moskova

Değerli Lev İsayeviç,

Hastanedeki konuşmamızı anımsatmak istemiştim: Sizden K. M. Simonov ile konuşmanızı rica etmiştim. Onunla uzun zamandır onda bulunan kitabım hakkında konuşmanızı istemiştim (*İnsan Kalbinde*'nin bir nüshası onda). Aslına bakarsanız kitap basılabilecek durumda. Yükümü de önemli ölçüde hafifletecektir bu, maddi anlamda sadece. Esas mesele şu ki eğer hayatın doğrudan tehdidinden sıyırabilirsem kendimi, hemen şehir dışında bir yerlerde yaşamaya başlamalıyım, uzun süren hastalığım ve iş göremez hale gelişim tüm planlarımı altüst etti.

Size teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Eşinize selamlar.

Platonov

Eğer fırsat bulursanız sizden K. M. ile yüz yüze konuşmanızı rica edeceğim.

A. A. FADEYEV'E

17 Mayıs 1949, Moskova

A. A. Fadeyev'e

(Makamında bulunmaması durumunda *Anatoli Vladimiroviç Sofronov'a*)

Değerli Aleksandr Aleksandroviç,

Senden bir ricam var. Zamanında *İnsan Kalbinde* adlı eserim okunması için Birlik sekretaryasına bırakılmıştı. B. Gorbatov'un, N. Tihonov'un, A. Sofronov'un bu kitabı okuduklarını ve yine duyduğuma göre daha iyi hale getirecek itirazları haricinde basımı önünde bir engel olmadığına dair de fikir beyan ettiklerini biliyorum. Sonra nüsha K. M. Simonov'a verildi, şu an hâlâ onda bulunmakta. Kitabımın basımı konusunda alınacak karara dair sürecin hızlandırılmasını rica ediyorum. Son iki yıldır Detizdat için bir Rus kahramanlık destanı üzerinde çalışıyorum (baskının baş editörü M. Şolohov söz konusu çalışmayı çok iyi biliyor), *Lise Öğrencisi* adında bir piyes, "Toprak İşlerinde" adını taşıyan bir uzun öykü (iyi bir eser değil) yazdım, "Veniamin Kuznetsov" adında bir yenisini yazıyorum.

Ancak tüm yeni çalışmalarıma uzunca bir ara vermek durumunda kaldım, çünkü ağır bir tüberküloz geçiriyorum, iki yıldır hastayım, şimdi de hastanede yatıyorum. Bana karşı göstermiş olduğun iyilik, geçen yıl sağladığın yardım için sana minnettarım. Şimdi Litfond'dan aylık 750 ruble alıyorum (içinde bulunduğumuz yılın 1 Temmuz'una kadar sürecek).

Hâlâ hastayım, hastaneden de taburcu olamıyorum, ancak doktorum haziranın başında çıkar çıkmaz Moskova dışına yerleşmem şartıyla beni taburcu edebileceklerini söyledi, yoksa ciğerlerimin hastalığı devam edecek, kalp faaliyetlerim de düzensizleşecekmiş. Oysa ben hiçbir yere gidemem; bunun için yazlık bir ev tutmak gerek, yaşamak ve bir yandan da ailemi yaşatmak, kısacası paraya sahip olmak demek bu. Neredeyse iki yıldır hastayım, hastalığım yüzünden verimli çalışamadım ve iyileşmenin benim için mümkün olduğu zamanlarda ihtiyaç içerisine düştüm. Elbette yeni çalışma-

ların –hepsi olmasa bile bir kısmı– basılmış olsaydı, o zaman ihtiyaca düşmenin ne demek olduğunu dahi bilmezdim, çünkü ben hep çalışmaya çalıştım.

Eğer ki yersiz olmayacaksa bana bu zorluğu aşmak için araç ya da tedavi için ödünç para verilmesini rica ediyorum. Benim derdim uzun sürede öldüren bir hastalığa yakalanmış olmam, iyileşmem durumunda da tedavinin uzun sürmesi.

İyileştiğim zaman benim için yapılmış tüm ek masrafları geri ödeyeceğim.

En derin saygılarımla,

Andrey Platonov

YAZARLAR BİRLİĞİ SEKRETERLİĞİNE

22 Haziran 1949, Moskova

1 Temmuz 1949'dan başlayarak hastalığım dolayısıyla bana tahsis edilen ek paranın devamının verilmesi konusunda gereğinin yapılmasını rica ederim. Haziran ayına kadar Litfond'dan 750 ruble tutarında ek ödeme aldım.

Ricam hastalığımın tedavisi henüz bitmediği için hâlâ iş görür halde olmamamla ilgili. Hastanede yattığım süre boyunca tüberkülozun tedavisinde verilen birçok ilaç kullanılsa da hastalık sadece bir evre geriletilebildi, tedavinin devamının getirilmesi gerekliliği doğdu.

Andrey Platonov

Sovyet Yazarlar Birliği Üyesi

A. F. ŞESTAKOVA'YA[153]

1950, Moskova

Size ölmemem ve yaşamam için gerekli olan ilacımı edinmek konusunda yardımcı olmanız ricasıyla yazıyorum.

Öncelikle bu ricamın daha iyi anlaşılması için kendimle ve tüm halkın ve devletin çıkarları açısından önemli bir mesele olan hastalığımla ilgili birkaç söz söylemek istiyorum.

Vatan Savaşı'nın[154] birinci derece malullerinden biriyim, sağlığımı savaşta kaybettim ve ağır bir tüberküloz türüne yakalandım. 1949 yılı mart ayında ölümün kıyısına geldim; nisanın ilk günlerinde doktor Nikolay Aleksandroviç Verhovski, yeni bir tedavi aracılığıyla hastalığımı iyileştireceklerini ve hayatımı kurtaracaklarını söylediği Moskova Bölge Tüberküloz Enstitüsü'ne yönlendirdi beni. Enstitü'deki doktorlar hastalığımın umutsuz evreye girdiğini söylediler. Durumumu anlayıp ölümümü beklemeye başladım. Doktor Verhovski' nin talimatı doğrultusunda bana para-aminosalisil oksijen (PASO) vermeye başladılar. Yavaş yavaş kendime gelmeye başladım. Nisan ayının sonuna gelindiğinde kilom arttı ve koğuşun içinde kimsenin yardımı olmaksızın yürümeye başladım. Ölümden kurtuldum ve hâlâ da hayattayım. Beni hastanede yakalayan tüberküloz, öldürmeden bırakacağa benzemiyordu. Beni ölümden şimdi de kullandığım PASO kurtardı.

Benim haricimde aynı hastane koğuşunu paylaştığım delikanlı Moskalev de (20 yaşında), benim gibi umutsuz bir durumdaydı ve ölmek üzereydi. Onu da PASO ile tedavi ettiler, iyileşti ve gözlerimin önünde sağlıklı bir insana dönüşmesine şahit oldum.

Doktor Verhovski bir deney yürütüyormuş. PASO adlı ilaç, sıradışı bir yeteneğe sahip ve aynı zamanda bilimsel araştırmalarda

153. Anastasiya Fyodorovna Şestakova, hukukçu ve *Pravda* gazetesinin Krasnoyarsk Bölgesi sorumlusu, gazetenin bilim ve tıp alanı çalışanı.

154. Büyük Vatan Savaşı veya Vatanseverlik Savaşı: SSCB'nin İkinci Dünya Savaşı'na dahil olduğu 1941-45 yıllarını içeren bağımsızlık ve Nazi Almanyası işgalinden kurtuluş savaşı.

ve pratik çalışmalarda da çok başarılı olan Doktor N. A. Verhovski öncülüğündeki bir grup tarafından geliştirilmiş. O olmasaydı PASO bu durumda olmazdı. Hastaları ona sağlıklarını borçlular, Doktor Verhovski de devletimiz tarafından herkesin malumu büyük ödüllerle ödüllendirilmeli. İlk kez tüberküloz tedavisinde, ülkemizde bulunup hazırlanan güçlü bir ilacı kullandı, tedavisi mümkün olmayan tüberküloza onun sayesinde güçlü bir darbe indirildi. N. A. Verhovski'nin yardımcıları da harikulade insanlar tabii. İlk kez bir tedavi aracı keşfettiler ve üretim teknolojisini geliştirdiler.

Bu insanlar çok kurban da verdiler, sadece çalışmadılar...[155]

—

155. Mektubun sonu eksiktir.

ÖNSÖZ[156]

Andrey Platonov

Bana kalırsa insanların mektuplarını sadece toplayıp basmak bile dünya çapında yepyeni bir edebiyat doğuracaktır. Edebiyat elbette insanları gözlemlemenin sonucunda ortaya çıkar. Onları gözlemlemek için de mektuplarından daha iyi bir yer olabilir mi?

Postaneyi her zaman sevmişimdir; tüm yüce düzeni ve bir kartpostala işlenen selam sözlerinden müteşekkil gizemi, iklimle mekânın birbirine karşı giriştiği vahşi mücadelesiyle o tatlı sert bürokratik kurumu!

Hayatta üç şey beni hep şaşırtmıştır: mütevazı Rus toprağının upuzun yolu, rüzgâr ve aşk.

Uzun yol hayatın içine sokulmak gibiydi, kendini karşısında bulduğun dünyanın manzaraları, yolculuklar ve seyyahlık, şöyle dolu dolu, en canlı, tarihi anlamıyla seyyahlık.

Rüzgâr huzursuz evrenin habercisiydi sanki, yorulmak bilmeyen yolcunun apaçık yüzüne vuran, sevgilinin nefesi gibi okşayan, adımlarına direnen ve yorgun kanını neşeli bir sıvıya döndüren.

Ve sonunda, aşk – bizi akıllı, güçlü, garip ve muhteşem yaratıklara dönüştüren açık yarası kalbimizin.

Böyle meselelere teorik yaklaşımlar geliştirmekten uzağım. Bir parçaları olmaktan yanayım; yoldaşlık, "suç ortaklığı" ve kan kardeşliği tutkusu beni, başkalarının yazışmalarında, benden uzak bedenlerde alevlenen ihtiras nöbetlerinde daha güzel olabilecek bir hayatı öldürmeye zorluyor.

Peki uzaktan bakan bir gözlemcinin başkalarının aşkına duy-

156. Platonov'un *Bir Zamanlar Âşıklar* adıyla yayımlamayı düşündüğü, yarım kalmış roman projesinden. *–ç.n.*

duğu ilgi ve merakın altında yatan şey nedir? Aşkın basit ve gereken ilgiyi görmemiş niteliği: samimiyet yani. Bu aşkı işle (bir senfoninin bestelenmesinden tuğlayla duvar örülmesine kadar) yakınlaştıran şey, her ikisinin de samimiyete ihtiyacı olmasıdır, yani doğal yapının iç ve dış faaliyetleri arasında denkliğe ihtiyaç vardır, yoksa aşk angaryaya döner, tuğla duvardan düşer, ev de yıkılır. Doğa acımasızdır ve kendisiyle açık bir ilişki kurulmasını talep eder. Aşk insanların hayatını adama ölçüsünün birimidir ve küçük de olsa bir parçası cinselliktir. Aşk korkutacak kadar geçirgendir, âşıklar tüm günahlarıyla görürler birbirlerinin içini dışını, hayranlık sergilemede de cimrilik etmezler.

Aşkın mülkiyet arzusuyla uzaktan yakından ilgisi yoktur. Bir ihtimal evliliği –aşkın toplumsal uygulaması– mülkiyet arzusunun ve insanlar arasındaki malum maddi ilişkilerin sonucu sayabiliriz, bunu kabul etmek gerek. Her doğal afet gibi aşk da farklı uygulamalar bulabilir. Elektrik gibi mesela, öldürebilir, başın üstünde ışıyabilir ya da insanoğlunu ısıtabilir.

Aslına bakarsanız aşkın da tıpkı elektrik gibi konumuzla ilgisi yok. Bir kurum değil aşk. Önemli olan kimin onu nasıl kullandığıdır, daha doğrusu onun kimi nasıl etkisi altına aldığı.

Bu eserdeki mektupları "kırık bir yatağın altındaki eski bir sepetin içinde", bir kulübün çöp kutusunda ya da tavanarasında bulduğumu veya ölmüş bir akrabamdan bana miras kaldıklarını iddia etmiyorum. Böyle bir şey olmadı. Bu mektuplar gerçek. Muhatapları hâlâ hayatta ve mutlu, bir o kadar da toplumsal faaliyetle dolu bir hayat yaşıyorlar. Bunun da çok bir önemi yok.

Mektupları belirli bir düzene sokmadım, tamamı da burada değil, birçoğu kayıp ya da benim elime de geçmedi.

Mektuplardan aşkın varlığını, ışıltısını, kâh tutkunun siyah kanını akıttığını, kâh öfkeli bir kıskançlıkla kıvrandığını, kâh kendinden geçerek boğuk seslerle homurdandığını hissetmek mümkün.

İnsanın güçlü organizması kendi içinde nasıl debelenip duruyor, biteviye desteklenen o canlı güç, yaratmak için çırpınarak nasıl kuduruyor, karşısına çıkan acımasız felaketlere nasıl dimdik başkaldırıyor göreceksiniz.

Aşk gündelik yaşama çok ama çok benziyor. Ama ne fark eder ki! Muhtemelen aşk başlarda hayattan sadece nicel olarak farklı, sonrasında bu nicelik niteliğe dönüşüyor belli ki; en sonunda da aşkla hayat arasındaki fark az biraz prensip farkına dönüşüyor.

En nihayetinde ben de bilmiyorum ne olduğunu. Ama bir bakın, öyle mükemmel bir şey ki, rüzgârdan da yoldan da kalır yanı yok.

Aradan çekilmeden önce kendim hakkında bir şeyler söyleyeyim.

Ben burada yazar değil "derleyiciyim", nasıl söylesem, bu aşkın platonik paydaşıyım ben, muhtemelen payıma düşeni tam da aşkın yiyip bitirmesinden; şimdiyse başkasının çorba kâsesinin önünde oturuyorum.

Andrey Platonov

P. S. Mektuplar gayet sıradan ve hiçbir özelliğe de sahip değiller: Edebiyat değil bu, "Bilimsel Arazi Tesviyesi Bülteni" ne ifade ediyorsa size, bu da onun gibi bir şey, yani yazılanların üstesinden gelebilmek için özel bir ilgiye sahip olmanız gerek.

"Eylül, 1925

Muska, Maşa,

Defolgitov postanesinde ayakta dikilmiş mektup yazıyorum sana. Yatağımı Köy Misafirhanesi'nde bıraktım, gelecekteki hayatımın bir günü için de 50 kapik verdim.

Şehir terk edilmiş gibi, ıssız, güneş gören her yerinde otlar bitmiş. Voronej'den de kötü. Ancak yemyeşil, bir dolu park, bahçe var, içlerinde de tıpkı Moskova'daki gibi kum havuzları. Her yer sessiz sakin, tavukların dahi soluğunu duymak mümkün. Şu an akşam altı ve ben ne yapacağım, bilmiyorum. Geldiğim kurum kapalı. Ama bekçi akşam toplantı olacağını söyledi, ben de bir saat sonra gideceğim.

Burası dinlenmek ve göbek yapmak için ideal, sen olsan o capcanlı kişiliğinle kesinlikle burada yaşayamazdın.

Az insan var, onlar da Eski İnanışçılara[157] benziyorlar. Kurumların binaları acınası halde, Voronej'le karşılaştırdığında bile öyle.

Ayıp değil mi o dünkü halin? Dik dik baktığın kızın vagon aydınlandığında Valya'nın yaşlarında yüzü sivilce içinde bir köylü kızı olduğu ortaya çıktı. Kızıl falan da değil, kötü giyimli hem. Ayıp değil mi, kadınlar koğuşu gardiyanı!

Görünüşe bakılırsa ayıp değil. Böyle zamanlarda tutkun beynine, aklın da memelerine kaçıyor.

Felsefi saçmalık!

Totik[158] soruyor mu beni?

Ne yapacağımı da çok bilmiyorum aslında Musya... Geldiğimde konuşuruz. Sanırım Voronej'e de dönmeyeceğim. Kalbim bir türlü huzur bulmuyor, sizleri çok özlüyorum. Trende "Gece Şiiri"ne on iki mısra daha ekledim. Sallanıp durması rahatsız etti!

Tren sıska raylarının üzerinde iç bayıltacak kadar ağır ilerledi. Eski Rus Geç Tatar coğrafyasını gözlerimizin önüne serdi. "Sıralı Defol" diye bir istasyondan geçtik. Hadi bakalım filolog, ne demek şimdi bu?

Bol bol gez, dolaş, dikkatli de ol, Musya otobüsün altında kalmasın.

Bitiriyorum mektubu, postaneyi kapatıyorlar.

Küçük mujiğimi öp ve masal kitabı al ona. Babasının onu gözlerini her kapatışında öpücüklere boğduğu annesiyle birlikte ne olursa olsun Kırım'a göndereceğini söyle.

Aleksandr"

Üzerinden çok zaman geçmiş olmalı. Mektubun yazarı artık sevdiği kadından ayrı ve başka bir şehirde tek başına yaşıyor. Fantastik boyutlara ulaşan bir acı kalbini sıkıştırıyor, o da gözyaşlarını kâğıtlara döküyor, kâğıtların üzerindeki mürekkep dağılıyor. Bu cesur, sabırlı ve barışçı insan, kalbinin güçlü bir özlemle sıkıştığını hissediyor,

157. I. Petro'nun din reformlarını kabul etmeyen, Rus Ortodoks Kilisesi tarafından dışlanan, reformdan önceki ibadet şeklini benimseyen topluluk. –*ç.n.*

158. Bu mektubun yazarının küçük oğlu. (A.P.)

soğuk ve kilitli bir odada yorgun ve uyumaya çalışırken acıdan kıvranıyor. Bunların hepsinin saçmalıktan ibaret olduğunu, kalbinin lüzumsuz gelen kanı başına pompalayıp bilincini zehirlediğini kabul ediyor. O mutlu bilincinden artakalanlarla acı çekecek bir şey olmadığını, hayatın engin olduğunu anlıyor, ancak aklın bu zayıf kontrolü kalbin felaketine direnmeyi reddediyor, buna rağmen mücadele ediyor insan ve bir savunma geliştirerek taşranın grisi hakkında bir şeyler karalıyor. Belli ki geceleri uzun rüyalarında sevgilisini görüyor, onunla konuşuyor, onu okşuyor, sonra da boş odasında bulanık kafasını soğuk duvara dayamış vaziyette uyanıyor. Mektupların yazarı bir hayli mütevazı, mektuplar da okunmayı değil, etraflıca incelenip araştırılmayı talep ediyor.

"9 Aralık 1925

Maşenka,

Sabah gelişimden akşama kadar Defolgitov'daki yönetim kadrosuyla tanıştım. Sabah uzmanlar toplantısında, akşam da valilik yürütme komitesi oturumunda. Çalışma şartları kâbus gibi. Çekişmeler ve entrikalar korkunç. Akla hayale gelmeyecek korkunçlukta şeyler duydum. Beni uzun zamandır bekliyor ve biliyorlarmış meğer, hatta kuyumu bile kazmaya başlamışlar gelmeden (Aldığı maaş bizimkinden kat kat fazla, Moskovalı "züppe"!). Buralı bir komünist, Sovyet hükümeti uyanık bir kafaya verdiği paraya acımıyor doğrusu, dedi. Buralar böyle Maşka!

Hiçbir şeyi abartmıyorum. Beni destekleyenler ve bilenler Defolgitov'u yavaş yavaş terk ediyorlar. Artık benim kontrolümde çalışan inşaat ve teknik işler ekibi dağıtılmış, üniformalı gerzekler ve gammazlara kalmış ortalık. İyi uzmanlarsa çaresiz ve sinik. Onlar da benim bir mucize gerçekleştirmemi bekliyorlar.

Sağlıklı ve sağlam temellerin üzerine kurmayı planlıyorum işi, dizginleri sıkı tutmak lazım baştan ve acımamak kimseye.

Beni bir lokmada yutup Defolgitov'dan kovmaları da çok muhtemel aslında. Umurumda değil! Bilmiyorlar ki pes edersem de

büyük bir direnişle yaparım bunu ve rakibimin de burnundan getiririm.

Kocakarılar gibi yaşıyorlar hayatı, tüm gün fısıldaşan suratsız kocakarılar gibi. O kürklü yelekler ve çift tabanlı keçe çizmeleriyle orada burada dolanıyorlar.

İşteyim şu an, dürtüp duruyorlar dört taraftan, bitiremeyeceğim anlaşılan. Yarın uzunca bir mektup yazarım. Bavulum şantiyede. Bogdanovlarda geçirdim geceyi, çok iyi insanlar. Bütün gün bir emlakçı kadın ve Bogdanov'un karısıyla oda baktım kendime. 15 rubleye ocaklı bir oda buldum. Bugün oraya taşınacağım.

Totik nasıl, özlüyor mu beni? Ben çok özledim onu. Bir an önce yerleşsem iyi olacak, yoksa iki satır yazmanın imkânı yok. Uzun süre tutunamayacağım, belli; kurtlar sofrası, Gogol piyesi tam anlamıyla.

İkinizi de sarıp öpüyorum. Huzurlu yaşa. Ben sana ve Totik'e aidim.

Aleksandr"

"Defolgitov, 11 Aralık 1925, akşam saat altı

Mariya,

Şu an küçücük ve neredeyse bomboş bir odada (bir masa, bir sandalye, bir de yatak var) yazıyorum. Avlunun ortasına kondurulmuş küçücük bir ev. Avlu sessiz, karanlık ve karla kaplı. Uzun ve kurşun geçirmez bir sessizlik var. Yalnız başımayım. Kapımda bir emaye levha asılı: "A.İ. Pavlov, İmparator Tiyatrosu Oyuncusu". Belli ki bir zamanlar bu odada "A.İ. Pavlov" diye biri yaşıyormuş, belki de şu an benim oturduğum yerde oturmuş ve tıpkı benim gibi bu sessiz ve kimsesiz şehirde sıkılmıştır. Defolgitov boş daire ve odayla dolu olmasına rağmen, güçbela buldum başımı sokacak bir yer. Bolşevik sanıyorlar ve nedense korkuyorlar. Mutaassıp bir şehir, ağzına kadar dindar kocakarıyla dolu tipik bir taşra kenti.

Çok sıkılıyorum. İçimi rahatlatan tek şey sana yazmak ve kablosuz elektrik dağıtımının nasıl yapılabileceği üzerine kafa yormak.

İşte her şey ve herkes keyfimi kaçırıyor.

Kendi ruhumla ve eski, acı veren düşüncelerle baş başa kaldığımda kendim oluyorum.

Diğer taraftan da biliyorum iyi ve paha biçilmez olanın (aşkın, sahici fikirlerin) acı ve yalnızlık temelinde yükseldiğini. O yüzden odama, cezaevi hücreme değil bu homurdanışım, keyif kaçıran ruhuma.

Bazen ortak geleceğin bir parçası değilmişim gibi geliyor; bir gelecek var, sadece benim için, bir tek benim için değerli o da. Geriye kalan her şey anlamsızca ağır; ufuk falan yok görünürde, kupkuru, zor mu zor bir iş, upuzun ve ıssız "defolgitov".

Sızlanmıyorum Mariya, bu mektup aracılığıyla ruhumu hafifletiyorum. Ne yapayım şimdi?

Seni aldatacağıma dair kaygıların geliyor aklıma. Bir bana baksan, bir Defolgitov'a, nerede ve nasıl yaşadığıma, eminim ki gülersin bu kaygılarına ve utanırsın.

Her şey bana yabancı, uzak ve gereksiz geliyor. Sadece sensin içimde hasretimin müsebbibi, kendime yaşattığım acı ve onun uzak bir tesellisi.

Bir de Totka; öyle değerli ki benim için, kaybetmenin düşüncesi bile acı veriyor. Çok sevdiğim ve değer verdiğim her şey beni korkutuyor, çünkü tam da o zaman ölüm dehşet vermeye başlıyor.

Baksana, ne kadar da küçük ufkum: Ölmekten korkuyorum ve bu yüzden elimden geldiğince sizleri koruyorum.

Hatırlıyor musun o yılları? Nasıl da acıyla, pislikle ve zarafetle dolu olduklarını?

Tüm yaşam böyle değil mi aslında?

Dinin kendini başka bir biçime sokup yeniden insanların içine sızdığını düşünüyorum, çünkü insanlar tutkuyla bir teselli arıyorlar kendilerine, sonra da maddi dünyanın telaşesinden duvara tosluyorlar.

Bana fotoğraf göndereceğini söylemiştin Maşa, kendinin ve Totka'nın! N'olur unutma. Hatıralar dinim olacaksa, fotoğraf da ikonum olacak.

Seni neşelendirecek birkaç şey söylemek isterdim ama hafifçe

gülümseyemiyorum bile.

Defolgitov'da yaşayamazdın sen. Burası gerçekten kötü bir yer. Belki de ölmem gereken yer burası. Benim aklımdan geçer miydi sanki yolumun bir şekilde Defolgitov'a düşeceği; gel gör ki burada yaşıyorum şimdi. Öyle garip ki her şey, sanki bir hayalin içinde yaşıyorum da, bir türlü çıkamıyorum. Bir çıkış yolu da yok aslında benim için. Sakinleşmeye çalışıyorum, sadece siz huzurlu ve iyi olun diye. İkiniz de bensiz yaşamak için savunmasız ve küçüksünüz. İşte bundan korkuyorum. İkiniz de endişeli, acelecisiniz, büyüyorsunuz daha, çok kırılgansınız, hemen incinebilirsiniz. Ama ne yapabileceğimi de bilmiyorum. Totka'yı kucakla ve öp benim için, uzun süre daha göremeyeceğim onu, daha uzun bir süre taşıyamayacağım onu omuzlarımda. Sen de ihmal etme beni, mektup yaz çünkü beni ayakta tutan ve yaşatan tek şey sensin.

Görüşmek üzere, benim ateşli ve zor sevgilim.

Aleksandr"

Bu mektubun altında arabaları anımsatan birtakım garip işaret ve semboller çiziliydi. Belki de bu özlemle dolu bir aşkın kendine münhasır diliydi, belki de sadece bu mektubun yazarının oğulcuğunu eğlendirmek için yaptığı resimlerdi.

"Defolgitov, 15 Aralık 1925

Canım Maşa'm,

Bu sana sürgünden üçüncü ya da dördüncü mektubum. Sana duyduğum özlem bizi birbirimizden ayıran günlerle birlikte büyüyor.

Puşkin'in dizeleri de hafızamda yeniden şekilleniyor:

O sıcak, hoş bakışını hatırlıyorum
Bir de dünyevi güzelliğini;
Kalbimden geçenler ona uçuyor,
Etrafında dolanıp sürgünün bana hasret getiriyor...

Beni bu dizeler ve birkaç şey daha ağlatıyor. Ben gittim ve sanki arkamdan bir demir kapı kapandı sertçe. Karanlık hücremde tek başımayım ve kaygısızca bir zaman doğrusunu sündürüyorum. Birlikte geçirdiğimiz hayatımız bir rüyaydı sanki ya da şimdi uykuya daldım, gördüğüm kâbusun adı da Defolgitov.

Görüyorsun işte, bu kadar zor hayat bana. Sana ne kadar zor geldiğini ise ne görebiliyorum, ne de duyabiliyorum. Senin orada, tam da şu anda neler yaptığını geçiriyorum aklımdan. Neden bana yazmak istemediğini mesela. Elbette iyi haberler beklemiyorum ama kötülerini de hak ettiğimi sanmıyorum. Yarın sabah Defolgitov'un dışında bir yerleşim yerine taşınıyorum, 30 ruble karşılığında kendime masalı bir oda buldum. Odanın pisliği, ev sahibesinin pasaklılığı ortada ama çok da ucuz. Öğle yemeği, iki kere çay ve bir de akşam yemeği, hepsi 30 ruble. Sanki çocukluğuma taşınıyormuşum gibi geliyor, Yamskaya köyüne, yoksulluğa, taşraya, gaz lambalarına ve kırık dökük bir camın zor tuttuğu kış rüzgârlarına.

Çalışmak neredeyse imkânsız. Bin tane aptalca engel. Neye varacak çalışmamın sonu, kestiremiyorum. Zor geliyor, sanki canlı canlı yaşanan bir romanın içindeyim. Senin buraya gelmeni istemeye de yüzüm yok. Burada yaşayamazsın sen; her tarafı yoksulluk, özlem ve hüzün buraların. Her ne kadar daha iyi maddi koşullara sahip olunsa da.

Sana anlatmak istediğim çok şey var daha ama sen neden susuyorsun? Şimdi de beni bir yabancı olarak mı görüyorsun? Moskova senin için her şeyden daha mı önemli? Benim senin iyiliğinden başka önemsediğim bir şey yok. Sar Totka'mı güzelce, uğruna her şeye hazır olduğum benim güzel evladımı.

Görüşmek üzere. Sımsıkı sarılıyorum.

Aleksandr"

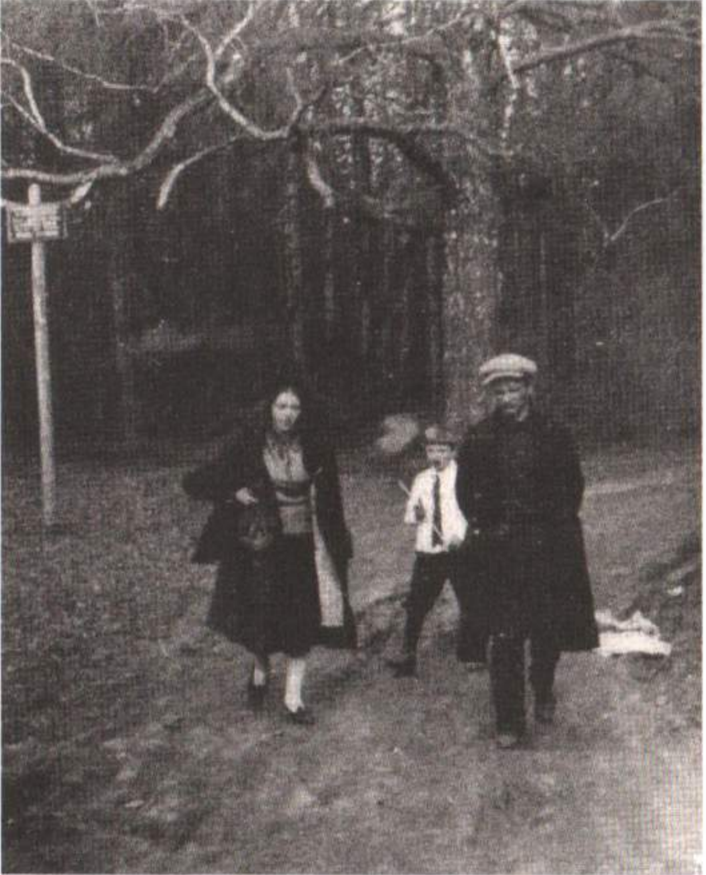
"Moskova, 18 Aralık 1925

Merhaba Aleksandr,

İlk gönderdiğim mektubu almadın mı yoksa, neden bazı soruları özellikle cevaplamıyorsun? Çok az yazıyorsun, mektuba başladığında çok şey söyleyeceğini düşünüyorum, hepi topu birkaç cümle çıkıyor ağzından, sonra susuyorsun.

'Moskova senin için her şeyden daha mı önemli?', ayıp be! Senin o göz kamaştırıcı Defolgitov'undan daha az görüyorum ben Moskova'yı."

—

Platonov eşi ve oğluyla birlikte. 1930'ların başı.

METİS YAYINLARI

ANDREY PLATONOV
KOLEKSİYONU

•

DÖNÜŞ 2009

CAN 2010

ÇEVENGUR 2010

MUTLU MOSKOVA 2012

MUHTEŞEM VAHŞİ DÜNYA 2014

ÇUKUR 2017

BİRBİRİMİZ İÇİN YAŞAYACAĞIZ
Mektuplar 1920-1950 2018

ANDREY PLATONOV

BİRBİRİMİZ İÇİN YAŞAYACAĞIZ

"Edebiyat elbette insanları gözlemlemenin sonucunda ortaya çıkar," diyor Platonov. "Onları gözlemlemek için de mektuplarından daha iyi bir yer olabilir mi?"

Nitekim Platonov'un 1920-1950 yılları arasında kaleme aldığı mektuplardan oluşan bu derleme, Rus edebiyatının en özgün yazarlarından birinin yaşamını tıpkı bir anahtar deliğinden bakar gibi gözlemleme, onun duygu ve düşüncelerine tanık olma imkânı veriyor bize. Neler yok ki bu mektuplarda: Eşine duyduğu tutkulu aşk ve çalışmak için başka şehirlere gitmek zorunda kaldığında içini kemiren kıskançlık. Bazı eserlerinin komünizm karşıtı gibi algılanması sonucunda edebiyat dünyasından dışlanması; bu yüzden hayatı boyunca sürekli maddi sıkıntılarla boğuşması. İşçi sınıfını kendi "vatanı" saydığı halde onun düşmanı olarak yaftalanmanın yüreğinde açtığı derin yara. "Sakıncalı" bir yazar olmaktan kurtulup saygı görmek ve kendini çok sevdiği edebiyat uğraşına adayabilmek için verdiği mücadelede sürekli duvara toslaması. Çok sevdiği oğlu daha on beş yaşındayken tutuklanıp hapse atıldığında ve hapisten çıktıktan birkaç yıl sonra tüberkülozdan öldüğünde kapıldığı derin keder. Tüm bunlara rağmen yaşamaya, çabalamaya, sevmeye, ummaya devam etmesi.

Mektupların her biri yapbozun bir parçasını oluşturuyor: Bir eş, bir baba, yazar, arkadaş, yoldaş, yurttaş olarak, kısacası insan olarak Andrey Platonov'u daha iyi tanıyoruz onlar sayesinde.

Metis Edebiyat
ISBN-13: 978-605-316-112-7

Metis Yayınları
www.metiskitap.com